Rezümékötet

35. Országos Tudományos Diákköri Konferencia Humán Tudományi Szekció

2021. április 14–16.

OTDK
35. ORSZÁGOS TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI KONFERENCIA 2021

ORSZÁGOS TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI TANÁCS

Humán Tudományi Szekció

A 35. OTDK Humán Tudományi Szekciója az Innovációs és Technológiai Minisztérium támogatásával a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal közreműködésével a Nemzeti Kutatási,Fejlesztési és Innovációs Alapból valósult meg.

ITM
FELADATUNK A JÖVŐ

17 35
UNIVERSITAS MISKOLCINENSIS

Rezümékötet

35. OTDK Humán Tudományi Szekció
2021. április 14–16.

Miskolci Egyetem

Szerk. Barna László – Rada János

Miskolc, 2021.

Tisztelt Olvasó!

2021. április 14. és 16. között a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kara rendezte a bölcsészhallgatók hagyományosan is legnagyobb hazai seregszemléjét, vagyis az Országos Tudományos Diákköri Konferencia (OTDK) Humán Tudományi Szekcióját, amelynek előadói a magyarországi, valamint határon túli felsőoktatási intézmények legkiválóbb kutatódiákjai voltak. A grandiózus Szekción belül létrejött, összesen 43 tagozat a humán tudományok valamennyi ágát átfogta, tehát valamennyi bölcsészettudományi részterület képviseltette magát egy-egy tagozat keretében. Az immáron 70 éves diákmozgalom történetéből először – tekintettel a 2021 tavaszán fennálló járványhelyzetre – a konferencia online térben zajlott, ami azonban változatlan maradt: az előadók ezúttal is szakterületük elismert képviselői és a szélesebb érdeklődő közönség előtt prezentálhatták pályamunkáikat.

Ezúton adjuk közre a Szekcióban elhangzott tudományos előadások rezüméit, amelyek – úgy véljük – különösen is figyelemre érdemesek annak fényében, hogy a jövő magyar tudósnemzedékének első kutatási irányaiba, illetve eredményeibe engednek bepillantást. A rezüméket tagozatonként közöljük, a tagozatok szerinti betűrendben. Az egyes előadások elhangzásuk sorrendjében követik egymást.

a 35. OTDK Humán Tudományi Szekciójának szervezőbizottsága

Miskolc–Egyetemváros, 2021. április.

Tartalomjegyzék: Tudományos tagozatok

18–19. századi magyar irodalom ..... - 7 -
1945 utáni egyetemes történelem ..... - 20 -
1945 utáni magyar történelem és történelmi emlékezet I. ..... - 33 -
1945 utáni magyar történelem és történelmi emlékezet II. ..... - 44 -
20. századi magyar irodalom I. ..... - 53 -
20. századi magyar irodalom II. ..... - 63 -
Alkalmazott nyelvészet, fonetika, pszicholingvisztika, stilisztika ..... - 71 -
Általános, leíró és generatív nyelvészet ..... - 80 -
Amerikai kultúra és történelem ..... - 91 -
Angol irodalom I. ..... - 98 -
Angol irodalom II. ..... - 108 -
Angol nyelvészet ..... - 119 -
Fordítástudomány ..... - 126 -
Germanisztika és néderlandisztika ..... - 139 -
Gyerek- és ifjúsági irodalom ..... - 151 -
Italianisztika ..... - 158 -
Két világháború közti magyar történelem I. ..... - 167 -
Két világháború közti magyar történelem II. ..... - 176 -
Kognitív nyelvészet és pragmatika ..... - 186 -
Kora újkori magyar és egyetemes történelem ..... - 197 -
Kortárs magyar irodalom ..... - 208 -
Középkori egyetemes történelem ..... - 222 -
Középkori magyar történelem ..... - 231 -
Magyar történelem – 18. század és a reformkor ..... - 240 -
Művészettörténet ..... - 248 -
Néprajz I. Folklór ..... - 256 -
Néprajz II. Társadalomnéprajz ..... - 264 -
Nyelvtörténet és névtan ..... - 274 -
Ókortörténet – Klasszika filológia I. ..... - 291 -
Ókortörténet – Klasszika filológia II. ..... - 302 -

Orientalisztika I. ..... - 312 -
Orientalisztika II. ..... - 321 -
Őskori, népvándorláskori és középkori régészet ..... - 328 -
Összehasonlító irodalom- és kultúratudomány ..... - 340 -
Reformkori és dualizmus kori magyar történelem és történelmi emlékezet ..... - 353 -
Régi magyar irodalom ..... - 363 -
Romanisztika ..... - 372 -
Ruszisztika ..... - 382 -
Színháztudomány ..... - 389 -
Szociolingvisztika, antropológiai nyelvészet ..... - 403 -
Újkori és legújabb kori egyetemes történelem (19. század – 1945) ..... - 409 -
Vizuális kultúra ..... - 423 -

18–19. századi magyar irodalom

ANTAL ÁRON

antalaron17@gmail.com
magyartanár–történelem és állampolgári ismeretek
tanára
Osztatlan, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kelemen Pál
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Pompás vidékek és virágzó kertek: Természet, hangulat és közösség Goethétől Kayseren át Kazinczyig

Kazinczy Ferenc 1789-ben jelentette meg különös regényfordítását, a *Bácsmegyeynek öszve-szedett Levelei*t. Bár a szakirodalomban az alapmű – Albrecht Christoph Kayser *Adolfs gesammelte Briefe* című wertheriádája – sosem volt ismeretlen, ennek alapos földolgozása és a két Bácsmegyey-változatnak a lehetséges tanulságokat kamatoztató újraolvasása eddig nem történt meg. A Kazinczy-életmű kritikai kiadásának készítői ugyan elindultak a mondott úton, eredményeik azonban nem kimerítő bőségűek. A dolgozat célja a továbbra is fönnálló kihívásra válaszolva a német eredeti elemzéséből kiindulva a két Kazinczy-féle változat újraolvasása. Kitüntetett szempont ezen belül a természet szerepének vizsgálata a különböző regényváltozatokban. Ez a tényező változik ugyanis a legfigyelemreméltóbban az *Adolf levelei*től (1778) a *Bácsmegyeinek gyötrelmei*ig (1814) a tárgyalt szövegekben. Az elemzés rámutat, hogy az *Adolf levelei* nem föltétlenül wertheriádaként, hanem egy olyan, a *Werther*rel párbeszédet folytató szövegként értelmezendő, amely sokszerűen érintkezik kortárs diskurzusokkal, a Goethe-regényhez képest pedig mérsékelt fölfogást képvisel az érzelmek emancipációjának kérdésében. A dolgozat – a hangulat fogalmának középpontba állításával – jellemzi továbbá azt az *Adolf levelei*ben elaborált érzékeny közösség-koncepciót, amelynek megformálásában a természeti terek és a bennük szerzett élmények kulcsszerepet játszanak. Az eddigiek alapján tett fontos fölismerés, hogy a *Bácsmegyeynek öszve-szedett Levelei* nemcsak tartalmazza, de továbbfejleszti, és a természeti terek átformálásával egyfajta nemzeti jelleget is kölcsönöz a mondott elképzelésnek – még ha ez a nemzetfogalom szoros kapcsolatban is látszik lenni a premodern *natio hungarica*-fölfogással. A történeti rétegzettségű irodalmi tájképekben a „hazáról" való elképzelés nyer alakot, megelőlegezve a nemzeti tájról való gondolkodást. Végül a kései Kazinczy-féle átdolgozás, az érzékeny mentalitást és a természet és kedély összefüggései iránti érdeklődést hátrahagyva a monoperspektivikus elbeszélés leleplezésére, a hangsúlyosan betegként bemutatott főszereplő elbeszélői megbízhatatlanságára helyezi a hangsúlyt. Az elemzett művek korpuszába a mondottakon túl bekerült Johann Wolfgang Goethe *Werther*-regénye is, ami a szövegszerű összefüggések tisztázása mellett a választott szempontokkal összefüggésben is termékeny lehetőségnek mutatkozott.

ASZTALOS VERONKA-ÖRSIKE
asztalos_veronik@yahoo.com
Magyar nyelvészeti és irodalomtudományi
tanulmányok
MA, 4. félév

Babeş-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:
Dr. T. Szabó Levente
docens, RO BBTE

Írói szerepvállalások ambivalenciája. Bjørnstjerne Bjørnson magyar arcai

Bjørnstjerne Bjørnson művei nem képezik a világirodalom magyar nyelvterületen kialakult kanonikus alkotásainak részét, noha a 19. századi Magyarországon az egyik legismertebb norvég szerzőként tartják számon, és az első irodalmi Nobel-díjasok egyike. A magyar periodikákban megjelent írásai és a személyével foglalkozó hírek alapján körvonalazódik, hogy a korban közkedvelt és népszerű szerző, aki referenciapont a világirodalmi palettán a magyar irodalmi kultúra számára (is).

Dolgozatomban a norvég író egyre összetettebbé váló korabeli magyar befogadástör-ténetét vizsgálom, és azt mutatom meg, ahogyan Bjørnsont a kezdeti lelkesedés után fokozatosan a magyar társadalmi modernség számos érzékeny kérdése felől ítélik meg. A befogadástörténetet sokrétegűvé teszi, hogy az idő múlásával a norvég író egyre határozottabban foglal állást politikai és közéleti kérdésekben, így például gyakran tematizálja Norvégia Svédországtól való elszakadását. Politikai tárgyú írásai és állásfoglalása világszerte vita tárgyát képezik, ezért kiemelt hangsúlyt fektetek arra, hogy hogyan befolyásolják a Bjørnson politikai/irodalmi törekvéseiről szóló korabeli magyar irodalmi beszédmódot a dualizmus korában lappangó magyar társadalmi feszültségek, illetve hogy milyen társadalmi szerepvállalással kapcsolatos elvárások éltek ebben az időben Magyarországon a korabeli világirodalmi kánonban levő írókkal szemben.

A magyar szakirodalomban Björnson-afférként ismert 1907-es vita kardinális szerepet játszik abban, hogy a norvég íróról való beszéd tabuvá váljon Magyarországon. A szerepek összecsúsznak, és hatnak egymásra: az a Bjørnstjerne Bjørnson, akit a 19. század közepén prózaíróként, majd drámaíróként ismer és szeret a magyar olvasóközönség, a 20. században és napjainkban épp azért lesz elfeledett író, mert: 1. magyar politikai kérdésekben is kifejti véleményét; 2. a külföld számára negatív képet fest a magyar nemzetről; 3. a kisebbségeket támogatja a magyarokkal szemben.

BALÁZS FRIDERIKA
balazs.fridus@yahoo.com
Magyar nyelv és irodalom
BA, 5. félév

Partiumi Keresztény Egyetem

Témavezető:
Dr. Albu-Balogh Andrea
egyetemi adjunktus, RO PKE

Toldi-mondák Szilágynagyfaluban

Dolgozatomban a Szilágynagyfaluban élő mondákat gyűjtöm össze, melyek Arany János *Toldi* című elbeszélő költeményéhez köthetők. Célom annak felderítése, hogy milyen okok állnak a mondáknak az adott településen való meghonosodása mögött. Fontosnak tartom megválaszolni azt a kérdést is, hogy a kialakított mondák miatt a falubeli lakosok milyen módon ragaszkodnak Arany Jánoshoz és az ő emlékéhez. Dolgozatom alapvetően irodalomtörténeti keretbe ágyazódik, azonban az adatgyűjtés módszertana tekintetében a néprajztudománnyal is kapcsolatban áll.

Első hipotézisem kiindulópontja, hogy Arany művének megjelenése és széles körben ismertté válása hívta elő a faluban keringő mondaanyagot. Tehát hipotézisem szerint nem a faluban beszélt mondakör előzte meg Arany János *Toldi* című elbeszélő költeményének keletkezését, hanem fordítva történt. Második hipotézisem, hogy az Arany család származása befolyásolja a lakosságban kialakult ragaszkodást a költőhöz, ezzel egyidejűleg pedig a mondák kialakulását is. Vizsgálatom alapját interjúk képezik, melyeket a falubéli emberekkel készítettem. Az adatközlőket különböző szempontok alapján differenciáltam. Az interjúk készítése mellett a szakirodalmat felhasználva a konkrét művel is foglalkoztam.

Kutatásom bizonyítja, hogy a kialakult mondakör Arany művének köszönhető, vagyis a mű ismertté válása idézte elő a mondák kialakulását. A népi logika összekapcsolta a műben olvasható település nevét a faluközösség saját lakóhelyével. Második hipotézisem bizonyítása nem tökéletes, hiszen a család származása mellett a műben megjelenő településnevek egyezése ugyanolyan mértékben hatott a falubeliek mondaalkotására. Tulajdonképpen a kettő együttes hatása váltja ki a falubeliek ragaszkodását a költőhöz és a műhöz.

Összegzésképpen, Szilágynagyfalu lakosai ragaszkodnak ahhoz, hogy a *Toldi*ban megjelenő viaskodás a farkasokkal, a malomkőjelenet, valamint a Buda felé vezető út megmutatása a faluban játszódik. Az elkészített interjúkból egyértelműen kiderül, hogy a Toldi-mondakör mai napig él a faluban, és amíg az idősek ismerik, s legalább egyszer elmesélik a fiatalabbaknak, addig elképzelhetőleg élni is fog.

BIRTALAN ALBERT
birtalanalbi@yahoo.com
ÖNÁLLÓ MAGYAR SZAK
BA, 6. félév

Babeş-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:
dr. Biró Annamária
egyetemi adjunktus, RO BBTE

Metaforikus nyelv és szabadkőművesség Pálóczi Horváth Ádám írásaiban

Dolgozatomban a szabadkőműves szimbólumokat, metaforákat vizsgálom Pálóczi Horváth Ádám különböző írásaiban: először a Kazinczy Ferenccel e témában folytatott levelezés értelmezésére teszek kísérletet. Ezután pedig az *Arion*, *Ad Formam: Kortsmárosné kápolnája a' pincze*, valamint *A' Böltseség' Templomának le-írása Énekben, a' Tanú-lóknak és Társaknak kedvekért* című verseket fogom értelmezni a szabadkőműves olvasatuk felől. Pálóczi lírája mellett pedig a *Felfedezett titok* című regényét is értelmezem a fentiekhez hasonló szempontok szerint. Értelmezésem során rávilágítok arra is, hogy ezek a szabadkőműves írások a páholyok szigorú titoktartási szabályai mellett milyen céllal íródtak. Ezek az írások arról beszélnek, amiről tulajdonképpen nem lehet beszélni. Hipotézisem szerint a szövegekben található szimbólumok és metaforák szabadkőműves olvasat felőli megközelítése új értelmezési lehetőségeket nyújt a Pálóczi-kutatások terén.

CSIKÓS GRÉTA
csikos.greti@gmail.com
Magyar–német osztatlan tanári
Osztatlan, 5. félév

Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Hansági (Kulcsár-Szabó) Ágnes
egyetemi docens, SZTE BTK

Petőfi Sándor korai novellisztikájának narratológiai és műfaji kérdései

Bár Petőfi Sándor életműve tagadhatatlanul a magyar irodalom legjobban feldolgozott életművei közé tartozik, még Petőfi munkásságán belül is találhatunk „vakfoltokat". A Petőfi-próza nem integrálódott sem a közoktatási képzési kánonba, sem a szélesebb közönség által ismert életműbe. 1965-ben, Martinkó András ugyan feldolgozta a költő prózai életművét, de ez a monográfia még nem tud egy – a Petőfi-próza folytonossága szempontjából – fontos láncszemről. Az *Ibolyák* című kéziratos füzetet csak harminc évvel később, 1996-ban fedezik fel, benne két olyan, korábban ismeretlen novellával, melyek műfaji, formai és narratológiai szempontból szoros kapcsolatot mutatnak Petőfi *A szökevények* (1845) című művével. Az *Ibolyák* novellái kontextusba helyezik *A szökevények*et. Dolgozatomban annak bizonyítására tettem kísérletet, hogy Petőfi kiadatlan novellái, *A bajazzo* és *A párbaj* mintegy előkészítik az első nyomtatásban megjelent novellát, *A szökevények*et. Tudatos poétikai, műfaji útkeresés állomásai. Petőfi a magyar irodalomban sem ismeretlen német *Dialogroman* formai jegyeit igyekezett átültetni a prózai kisepikába: novellái olyan műfaji útkereséseként értelmezhetőek, amely a prózai elbeszélés műfaji határait a dráma és a ballada irányába is átjárhatóvá tette. Az így létrejött elbeszélői nyelv sajátos poétikájának fő szervező eleme a dialógus és az ellipszis.

FÜLÖP DOROTTYA
dorottyafulop97@gmail.com
irodalom- és kultúratudomány
MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Vaderna Gábor
habilitált egyetemi docens, ELTE BTK

Jókai, a kísérletező: Egy kései elbeszélés vizsgálatának tanulságai

A Jókai-életmű kései szövegei hosszú időn át egy hanyatlástörténet narratívájának rendelődtek alá. Az utóbbi időben számos kísérlet született, amely a kései regények és drámák vizsgálatával cáfolta az idős Jókaihoz kapcsolt sztereotípiákat, viszont a kisprózai anyag továbbra sem képezte az irodalomtörténészi figyelem tárgyát. Dolgozatomban egy kései, 1888-89-ben közölt elbeszélést, a *Csalavér*t vizsgálom. Ebben az időszakban Jókai a kispróza terén formai és tartalmi szempontból egyaránt kísérletezett, és bátran ötvözött akár különböző műfaji kódokat is egyes szövegein belül. Az eredetileg három szakaszra osztott elbeszélésben három sajátos műfajpoétikai és tematikai egység különíthető el. A dolgozat követi ezt a hármas struktúrát és a kísérletezés három fázisát, s így árnyaltabb képet kaphatunk arról, hogy Jókai miként alkalmazta együttesen a dráma és epika lehetőségeit, miként alakította mesévé a szöveg második részét, illetve hogyan billentette át a történetszövést a tudományos-fantasztikus irodalom világába a harmadik egységben. A *Csalavér* vizsgálata lehetővé teszi, hogy műfajelméleti problémák is az elemzés tárgyát képezzék, ugyanakkor felhívja a figyelmet a kései kisprózai anyag feltáratlanságára is, hiszen a regényirodalommal kapcsolatos szakmai diskurzusok erőteljes dominanciája, valamint a kritikai kiadás hiányossága miatt még számos meglepetést rejtegethet a Jókai-kispróza.

HORNOK MÁTÉ
hornok.mate@gmail.com
Magyartanár – dráma- és színházismeret osztatlan tanárszak
Osztatlan, 8. félév

Pannon Egyetem
Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
dr. Kovács Gábor
egyetemi adjunktus, PE MFTK

Az öntudatlan bosszú drámája (A *Bánk bán* drámapoétikájáról)

Katona József *Bánk bán* című drámája minden bizonnyal a közoktatás egyik „fekete lovának" tekinthető, a közoktatás résztvevőinek nagy nehézségei vannak a dráma tanításával és befogadásával kapcsolatban.

Ennek a nehézségnek a magvát a dráma nyelvének megnehezített, archaikus volta képezi. Ennek ellenére a dráma mind a fabula szintjén, mind a szüzsészinten, mind a másodlagos jelentésszinten gondolatokban és létproblémákban gazdag, izgalmas szöveget kínál az olvasó számára. Dolgozatom célja, hogy egy fókuszpontból, a bosszúállás funkciójának perspektívájából feltárja a mű sokrétűségét előbb az említett három szinten, bizonyítva, hogy Katona drámairói kvalitása bátran párhuzamba állítható William Shakespeare-ével.

Bánk Gertrudis meggyilkolása után első szám harmadik személyben megszólítva önmagát ezt mondja: „reszket a bosszúálló". Ezután rögtön felszólítja becsületét, ezzel saját magát, hogy örvendjen, hiszen a vérkeresztség lemosta a mocskot, azonban ez a felszólítás elég erőtlennek tűnik az ország második emberétől, a szilárd jellemű Bánktól. Az előző mondat kijelentő modalitása ellenére nagyobb határozottságot sejtet, mint az ezt követő önbíztatás. Bánk belső világa egyetlen paradox állításba sűrűsödik össze: „reszket a bosszúálló". Nyilvánvalóan nem Bánk dühének reszketéséről van itt szó. De akkor mit jelent a reszket szó a bosszúálló mellett? Minden valószínűség szerint a szóösszetétel kétértelműségének gazdagsága egyenértékű a dráma egészének értelmével: a reszket szó egyáltalán nem illik a bán figurájához. Ebből az oda nem illőségből fakad az is, hogy miért nem kerül végül is hóhér kezére Bánk; világossá teszi, milyen alapelv mentén kell az adott szövegben átformálni a történelmi eseményt drámai fabulává; feltárja azt, hogy a dráma sajátos szüzséje és főszereplőjének figurája miben tér el más bosszú-drámáktól és más bosszút tervező főszereplőktől; és kiemeli a szöveg bosszúról szóló nyelvének különlegességét is. A műértelmezés során igyekszem minél több szempontból rávilágítani arra, miért olyan jelentős és sokértelmű ez a bosszúálló kifejezés mellé állított reszket szó.

PICHNER JÚLIA
pichnerjulcsi@gmail.com
Tanár szak (Angol nyelv és kultúra tanár, Magyartanár)
Osztatlan, 9. félév

Pannon Egyetem
Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
dr. Kovács Gábor
egyetemi adjunktus, PE MFTK

Ráchel Passiója

Arany János *Ráchel* című művét a verses képleírás műfaji tradíciójának fényében vizsgálom. A 19. század közepének magyar irodalmára (a reneszánsztól kezdve élő hagyomány folytatásaként) jellemző volt az a típusú allegorikus nyelvi alakzat, amely feltételezi az összefonódást valamilyen létező vagy elképzelt képi figurával, így a nyomtatott vers teljes értelmezhetősége feltételez valamilyen képi gondolatalkotást is. A valós vagy fiktív képi alkotáshoz, látomáshoz kapcsolódik a vers, mint verbális magyarázat, s e kettő művészeti alkotásból teljesedik ki az az összetett jelentésvilág, amely ráhagyatkozik az olvasó vizuális fantáziájának aktivizálására is, így nagymértékben apellál a kép és a szó művészetének összekapcsolódására.

Kutatásomban Arany János *Ráchel* című versét egy soha el nem készített képzőművészeti alkotás verbális megfelelőjeként szemlélem. A vers vízióteremtő erejének eredményeképp, a vizuális fantáziára hagyatkozva kötöm össze Ráchel szavakkal megformált szenvedő alakját a *Piéta* (*Vesperbild*) alkotásokkal. Szűz Mária és Ráchel mint bibliai alakok, szorosan összefonódnak. A megváltás, az emberiség bűneiért elszenvedett halál nem történhetett volna meg Ráchel, valamint Mária áldozata nélkül. Mind a két édesanya közös gyászon osztozkodik, a gyermek elvesztésén, ezzel biztosítva a bibliamagyarázók számára a lehetőséget a párhuzam vonására. Az anya–gyermek kapcsolat az első személyközi kapcsolat, a kommunikáció első tere, így az ebbe a viszonyba beékelődő gyötrelem, fájdalom szemléltetése erőteljes mind verbális, mind vizuális szempontból nézve. Szövegalkotó karakterjegyek aktualizálásaként jelenik meg dolgozatomban az anya–gyermek kapcsolat művészeti alkotásokon való ábrázolása, a szenvedéssel egybekötve. Az összevetésre lehetőséget ad a vers által "ábrázolt" kép: az anya alakját kívülről, látványvilág szempontjából megjelenítő szavak uralják a szöveget. Hisz a vizuális hatás szegmentumonként jelenik meg az ikonszerű mozdulatlansággal megalkotott sirató anya képében, csak éppen nem formák, hanem szavak által látvánnyá alkotva.

SZABÓ CSANÁD
szabo.csanad97@gmail.com
Irodalom- és kultúratudomány
MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Kelemen Pál
egyetemi adjunktus, ELTE BTK
Vaderna Gábor
habilitált egyetemi docens, ELTE BTK

A tiszai táj megalkotása a 19. századi társadalmi gyakorlatokban és költészeti diskurzusokban

A tiszai táj megalkotása a 19. századi társadalmi gyakorlatokban és költészeti diskurzusokban című dolgozatomban a 18. század végén meginduló és a 19. században kiteljesedő Tisza-szabályozás tájformáló hatásait vizsgálom. A tájformálás egyaránt ökológiailag, gazdaságilag és kulturálisan is érzékelt folyamat; nem választom külön őket, mivel a rendszerek közötti átjárhatóságot, együtthatást és interakciót törekszem leírni. Viszont elsősorban a költészeti diskurzusok dolgozatom főszereplői. Fő kérdésem az, hogy hogyan reagált a költészet a tájformálásra: mit érzékelt a „modernizált" Tisza-völgyből, miként formálta meg esztétikailag a tiszai tájat, valamint hogyan lehet kritikailag leírni a Tisza-völgyhöz kapcsolható „tájköltészetet".

TASNÁDI ISTVÁN
tasnadiistvan1@gmail.com
Önálló magyar szak
BA, 6. félév

Babeş-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:
dr. Biró Annamária
egyetemi adjunktus, RO BBTE

A lélek halhatatlansága Aranka György filozófiai munkáiban

Dolgozatomban Aranka György *Az Emberi Léleknek Halhatatlansága Egy Dio hajban* című kéziratos munkáját elemzem. Célom egy adekvát értelmezés megalkotása Aranka György a lélek halhatatlanságáról alkotott elképzeléseiről, az említett szövegből kiindulva. Ennek érdekében először a felvilágosodás antropológiáról vallott nézeteit vizsgálom mint elsődleges kontextust. Továbbá keresem azokat a kapcsolópontokat, amelyek az említett szöveget más korabeli gondolkodók munkáival, vagy valamilyen kulturális hagyománnyal (pl. kereszténység) köthetik össze, esetleg forrásként szolgálhattak a mű megszületéséhez. Ezeket figyelembe véve vázolom az Aranka György által használt fogalmakat, valamint az azok között fennálló kapcsolatot. A szöveg tartalmának ismertetése mellett tehát két dologra koncentrálok: a munka elhelyezésére a szerző életművén belül, valamint az európai bölcselet tágabb kontextusában.

TÖRÖK MÁRK WERNER
torokmarkwerner@gmail.com
magyartanár, angol nyelv és kultúra tanára
Osztatlan, 7. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Devescovi Balázs
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

„A legmélyebb örvény”: *A Balaton vőlegényei* és a mágikus realizmus

Jókai Mór a magyar irodalom kánonjának „aktív” szereplője, ennélfogva az elmúlt években az irodalomkritikusok az életmű újrafelfedezésére tesznek kísérleteket: a kánont tekintve periferikus helyzetű műveket vizsgálnak, illetve mindehhez alternatív értelmezési kereteket keresnek.

Előadásomban és dolgozatomban Jókai *A Balaton vőlegényei* című elbeszélését vizsgálom a mágikus realizmus, tehát a mágikusság és a realizmus kapcsolódásának problémakörében. Célom, hogy a hagyományos recepció romantika–realizmus stíluskoncepcióját a monda és a mese műfajiságának keresztmetszetében értelmezzem, ezáltal feltárva a Jókai-elbeszélések új dimenzióit. A megközelítés szükségszerűen megköveteli Freud és Max Lüthi modelljeinek bevonását, amelyekben feltérképezhetővé válik a mágikus motívumokat létrehozó narratívák működése is. Az elbeszélés központi elemeit ebben az elméleti keretben helyezem el, különös tekintettel a balta motívumára, amelyben feltűnően összekapcsolódnak a fentebbi műfajok és stílusok narratívái.

VARGA ANIKÓ
ancsivarga07@gmail.com
Magyar
BA, 5. félév

Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Hász-Fehér Katalin
egyetemi docens, SZTE BTK

A Lúdas Matyi interpretációs lehetőségei a mű narratív struktúrájának és 20. századi filmadaptációinak tükrében

Az utóbbi néhány évben felélénkült az irodalomtudományos érdeklődés Fazekas Mihály *Lúdas Matyi*jával kapcsolatban, azonban több olyan probléma is van, melyet az újraolvasások mindeddig megkerültek, megoldatlanul hagytak. Ilyen például az, hogy mi tette lehetővé, hogy a szöveg már az első, 1815-ös kiadással egyidőben elkezdjen folklorizálódni, variálódni, és rengeteg különböző változata születhessen, vagy hogy miért volt alkalmas a mű a 19. századtól egészen napjainkig a különböző médiumokra, többféle célközönség számára való átírásra, aktualizált adaptációk létrehozására, illetve akár ideológiai célú felhasználásra is.

Dolgozatom mindezen kérdésekre a *Lúdas Matyi* narratív struktúrájának elemzésével kíván válaszolni, elsősorban Gérard Genette és Mieke Bal elbeszéléselméleteire, illetve Szergej Eisenstein formalista montázsteóriájára támaszkodva. Az elemzés rámutat a paratextusok által intencionált olvasási lehetőségek sokféleségére, a fragmentumszerű, elliptikus szüzsé metaleptikus narratívákkal való feltölthetőségére, valamint a szövegnek az éles vágásokon és a ritmikus montázsoláson alapuló dinamizmusára.

A két 20. századi filmfeldolgozás, az 1949-es játékfilm és az 1977-es rajzfilm narratológiai és tartalmi szempontú vizsgálatánál a jaussi recepcióesztétika azon tétele szolgál kiindulópontul, miszerint az adaptációk recepcióláncot hoznak létre, tehát nemcsak az eredeti Fazekas-műre mennek vissza, hanem egymásra is hatással vannak, transztextuális kapcsolatok fedezhetők fel közöttük. Mindez igazolható azzal, hogy a filmadaptációk ugyanazokat a transzformációs eljárásokat ismétlik meg, valamint azzal, hogy a rajzfilm mind vizuális, mind fabuláris szinten ráépül a filmre.

A narratív struktúra és a filmadaptációk elemzésének összevetésével kiderül az is, hogy miért jelentett nehézséget az eddigi értelmezések számára Matyi és Döbrögi figurájának jellemzése, illetve a kettőjük közötti konfliktus mibenlétének megragadása.

1945 utáni egyetemes történelem

BAKOS RÓZSA
rozsa.bakos9603@gmail.com
Lengyel nyelv és irodalom
MA, 1. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Mitrovits Miklós
tudományos főmunkatárs, PPKE BTK

A lengyel-orosz kapcsolat alakulása a rendszerváltástól napjainkig

Jelen dolgozatomban 1989-es rendszerváltás utáni lengyel és orosz diplomáciai kapcsolatok vitás pontjait igyekeztem feltárni, mindkét fél szemszögéből megvilágítva. Végigkövethetjük lengyel részről a függetlenedés folyamatát, az európai integráció kibontakozását, a kapitalista szabad lengyel állam törekvését az energiagazdálkodás, a gazdaság és biztonságpolitika új alapokra való helyezésében.

Orosz részről pedig a Szovjetunió felbomlása utáni időszakot, melynek kulcsszereplői Gorbacsov, Jelcin és Putyin. Főbb kérdései a nyugattal való kapcsolat, a posztszovjet államok nyugattal való kapcsolata, az orosz érdekszféra újraértelmezése. A dolgozatban nem próbálom ezeket a problémaköröket megoldani, hanem a két nemzet diplomáciai kapcsolatának összefoglalásával értelmezni a jelen folyamatait. Említést kaphatnak a nagyobb konfliktusok, melyekre kitérek: a szovjet hadsereg Lengyelországból való kivonása, Lengyelország NATO-csatlakozása és az Egyesült Államokkal való kapcsolata, Lengyelország uniós tagsága, a lengyel energiabiztonság, a lengyel és ukrán kapcsolat és a közös történelem értelmezése.

Megállapíthatom, hogy továbbra sem kiegyensúlyozott a kapcsolat. A lengyel-orosz diplomáciai kapcsolat elmúlt 30 évének legfőbb tanulsága az, hogy két állam eltérő külpolitikai célokkal rendelkezik, emellett az egymással való kapcsolat a belpolitikában játszik fontos szerepet a saját legitimáció megteremtése érdekében.

BIRÓ DÁVID
birodave@gmail.com
Történelem
MA, 4. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Byrappa Ramachandra
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Nők a török politikában a XX. század második felében

Jelen kutatásom céljai közé tartozott, hogy bemutassam a török nők és a politika viszonyát a XX. század második felére fókuszálva. Dolgozatomban nem kizárólag a török női politikusportrékra fókuszál, hanem szeretnék rávilágítani arra, hogy a török nők milyen viszonyban vannak/voltak a politikával, mennyire érdeklődtek a politikai kérdések iránt

Mivel magyar nyelven nem jelentek meg tanulmányok, elemzések e nagyon fontos és jelentős témával kapcsolatban, így fontosnak tartom, hogy a nőket érintő politikai és társadalmi változások kezdeti szakaszaival is foglalkozzam. Ezen fejezetek nélkül kevéssé rajzolódna ki a dolgozatom fő mondanivalója, konklúziója.

Ennek eredményeképpen meg kell vizsgálni azt a korai időszakot, amikor a nők először kaptak arra lehetőséget, hogy megmérettessék magukat a politika színpadán. Továbbá szeretnék betekintést nyújtani a török társadalom archaikus jellegébe, a patriarchális társadalom legjellemzőbb problémáinak feltárásával, amely véleményem szerint alapjaiban meghatározza a török társadalom nőképét és befolyásolja, hogy a török férfiak ma miként gondolkodnak nőtársaikról. Az elemzés alá vett korszak/korszakok során szeretném bemutatni a török nők lehetőségeit az oktatás és a munkaerőpiac területén. Mivel a dolgozat központi része a török nők és a politika területét érintené, így fontos szerepet kapnak a török nők közéleti tevékenységei, lehetőségei, ahol szeretném bemutatni a török nő viszonyát a politikához és elemezni fogom a török női politikusok lehetőségeit is. A folyamatot egészen a 21. század kezdeti időszakáig vizsgálom, ahol egy új politikai formáció, az AKP ragadta magához a hatalmat. A dolgozat utolsó részeként három jelentős török női politikus jelentőségét szeretném röviden bemutatni.

CINGÁLI NÓRA
cingali.nora@gmail.com
Romanisztika-Francia szakirány
BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Horváthy Sára
lektor, ELTE BTK

L'immigration des Portugais en France
(A portugálok bevándorlása Franciaországba)

Franciaország, Európa egyik legnagyobb bevándorló országává nőtte ki magát a XIX. század második felétől kezdve. A portugál bevándorlás fontos részét képezi a franciaországi bevándorlás történetének. Ezen állítás ellenére, a franciák e szavakkal jellemzik a portugál bevándorlást: elfeledett, láthatatlan. Kutatásaim elsődleges célja, hogy bebizonyítsam, hogy a portugálok se nem elfeledettek, se nem láthatatlanok Franciaországban. Pályamunkám további célkitűzései között szerepel azon okok keresése, hogy miért választották a portugálok Franciaországot, milyen okok, körülmények vezettek ahhoz, hogy az 1960-1970-es években ilyen nagy számban elhagyják a portugál hazát.

A munkám négy részből áll. Alapvetően történelmi tények, statisztikák segítették a kutatásaimat, de Manuel Diaz által összegyűjtött személyes történetek, visszaemlékezések segítik megérteni a portugál bevándorlás érzelmi és emberi oldalát. Kutatásaim során megismertem a portugál bevándorlás főbb állomásait és kiváltó okait Marie-Christine Volovitch Tavares és Antonio Cravo munkái alapján. Victor Pereira kutatásai segítettek rávilágítani, hogy miként viszonyult Franciaország, illetve Portugália a bevándorlás, illetve kivándorlás kérdéséhez. Ezen szerzők munkái alapján érthetjük meg, hogy a portugálok miért tudtak könnyebben beilleszkedni a francia társadalomba, továbbá, hogy miért preferálta jobban Franciaország a portugál bevándorlást az 1960-as években. Számos francia újságcikk alapján jutottam el arra, hogy megállapíthassam, hogy Franciaország legnagyobb régióiban jelen vannak a portugálok és mai napig őrzik portugál gyökereiket, annak ellenére, hogy büszke franciáknak tekintik magukat.

BIRÓ DÁVID
birodave@gmail.com
Történelem
MA, 4. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Byrappa Ramachandra
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

A „turán hadsereg" létrehozásának nehézségei Törökország közép-ázsiai politikájának tükrében

Hulusi Akar török védelmi miniszter 2020 októberének utolsó hetében egy nagy jelentőséggel és eredményekkel bíró hivatalos látogatást tett Közép-Ázsiában. Ezen út során Kazahsztánt és Üzbegisztánt is érintette. A látogatás több fontos stratégiai kérdést is érintő eredménnyel zárult, például ígéretet tett a kétoldalú kapcsolatok továbbfejlesztésére, különösen a védelmi és katonai együttműködés terén. A védelmi kapcsolatok fokozása kapcsán ismét felvetődött a „Turán hadsereg" létrehozásának víziója, amely egyfajta közép-ázsiai NATO funkcióját látná el.

Dolgozatom legfőbb célja, hogy betekintést nyújtson Törökország közép-ázsiai politikájába, különös tekintettel a 2000-es évek változásainak tükrében. Ennek eredményeképpen szeretnék rávilágítani a kapcsolatok sokszínűségére és azok jelentőségére. Ezen elemzés során kísérletet teszek arra, hogy bemutassam Törökország regionális nagyhatalmi törekvéseit, amelyek a gazdasági kapcsolatokon túlmutatóan jelentős stratégiai, katonai együttműködésekben is megmutatkoznak. Ám ahhoz, hogy egyértelmű és világos képet kapjunk Törökország Közép-Ázsiát érintő stratégiai és védelmi külpolitikai célkitűzéseiről, azok eredményeiről, meg kell vizsgálnunk az 1990-es évek külpolitikai kapcsolatainak jelentőségét is.

LUDÁNYI GERGELY
ludanyigergely@gmail.com
Amerikanisztika
MA, 11. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Glant Tibor
egyetemi docens, DE BTK

Ronald Reagan háborúja a Nemzetközi Terrorizmus ellen: Egy ismeretlen konfliktus és a formálódó antiterrorista irányelv akadályai az 1980-as években

Dolgozatom a Reagan elnökség antiterrorista irányvonalának megalakulásával foglalkozik. Az 1979-es iráni túszdráma után az Egyesült Államok két konfliktusban volt jelen egyszerre: a hidegháborúban, illetve a nemzetközi terrorizmus által okozott komoly fenyegetésben, ami veszélyt jelentett a külföldön tartózkodó amerikai diplomaták, katonák és állampolgárok számára. Megelégelvén Jimmy Carter elnök sikertelen próbálkozásait az amerikai túszok kiszabadítására, Ronald Reagan egy hosszútávú antiterrorista politika létrehozásában volt érdekelt, melynek célja az volt, hogy a terrorista csoportok és az őket támogató országok által keltett erőszakot visszaszorítva garantálja a külföldi amerikaiak biztonságát. Kutatásom során titkosítás alól feloldott amerikai dokumentumokkal, korabeli tanulmányokkal és a Reagan-kormány kulcsfiguráinak vizsgálatával foglalkoztam abból a célból, hogy megtudjam, mekkora súlyú problémát jelentett az Egyesült Államokra, illetve demokratikus szövetségeseire a nemzetközi terrorizmus, továbbá, hogy mennyire sikeresen tudta magát képviseltetni az USA ebben az új és viszonylag ismeretlen helyzetben, mialatt a Hidegháború újból lendületet kapott a két szuperhatalom között.

NYAKAS ESZTER
csingiling@nslabor.com
Amerikanisztika
MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Szabó Éva Eszter
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

A kultúrás identitásvesztés traumája az amerikai indián társadalomban

Dolgozatomban az amerikai indiánok történelmi események hatására bekövetkező identitásvesztését és a mai indián társadalomban fellépő egészségügyi problémák közötti kapcsolatot vizsgáltam. A dolgozat első része az európai hódítást követő változásokat taglalja az amerikai kontinensen, pontosabban az európaiak és indiánok közötti vallási és nyelvi különbségekből adódó konfliktusokat. Az 1830-ban törvénybe foglalt *Indian Removal*-terv megfosztotta az indiánokat kultúrájuk egy fontos részétől, a földjüktől. A dolgozat második szakasza az európaiak, az indiánok asszimilálódását segítő programjait mutatja be, kiemelve az indián iskolákat, és azok pusztító hatását az őshonos kultúrára. Az írás utolsó fejezete különböző tanulmányokat vesz alapul a mai amerikai indián társadalomban jelenlévő egészségügyi problémák demonstrálására. a felhasznált forrásokat és szakirodalmat összevetve válik egyértelművé, hogy a történelmi események hatására bekövetkező kulturális identitásvesztés negatív hatása az amerikai indián közösségben is jelen van, komoly fizikai és mentális egészségügyi problémákat okozva ezzel.

PALÓCZ MÁRK
mark.paloczz@gmail.com
Nemzetközi tanulmányok
MA, 1. félév

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Bene Krisztián
intézet- és tanszékvezető egyetemi docens, dékáni megbízott, PTE BTK

A Francia Idegenlégió és magyar tagjai 1831-től napjainkig

Nagyon sok mese kering a világban a Francia Idegenlégióval kapcsolatban, melynek az egyik legnagyobb „marketingese" a híres magyar író, Rejtő Jenő, aki egyesek szerint maga is szolgált a világhírű francia zsoldoshadseregben. A kutatás középpontjában a Légió története és magyar önkéntesei állnak, akik az alakulat fennállása során szolgálták vagy szolgálhatták Franciaországot saját vérükkel és saját erejükkel, egy kis fizetség, hírnév vagy francia állampolgárság fejében. Ennek alapján a dolgozat arra keresi a választ, hogy hány magyar lehetett és van mind a mai napig az Idegenlégióban.

RÉCSEI PÉTER
recsei.peter@outlook.com
magyar–történelem és állampolgári ismeretek, osztatlan tanár
Osztatlan, 7. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Kovács Bálint
egyetemi docens, PPKE BTK

Idő és tér – Hegyi-Karabah értelmezése a *longue durée* kontextusában

Dolgozatunk témájának aktualitását a 2020 őszi események adták, ugyanis a *de facto* független Hegyi-Karabah Köztársaság területének lényeges részét foglalta el/vissza Azerbajdzsán. Történészi módszer alapján próbáltuk megérteni és struktúrába rendezni a Dél-Kaukázus történelmét, amelyhez Fernand Braudel *longue durée* történelemszemlét használtuk.

Dolgozatunk alapvető kérdésfeltevése az, hogy választ kapjunk arra a kérdésre, hogy a hegyi-karabahi konfliktus értelmezése – a Braudel által megfogalmazott – „rövid időtartam" keretein belül képzelhető-e el, vagy a karabahi konfliktus inkább a *longue durée* (hosszú időtartam) értelmezési keretében egy hosszabb időszak alapján magyarázható? A hosszú időtartam mellett döntöttünk, amely lehetőséget biztosított ahhoz, hogy három nagy struktúrát, és a struktúrához tartozó három időtartamot hozzunk létre a 19. század első harmada óta határfolyóként funkcionáló Araksz folyó balparti térségének történetét illetően. Ezek a struktúrák a vallási, gazdasági, etnikai. Az időtartamok pedig a geográfiai, társadalmi és individuális.

A struktúrákat és az időtartamokat vizsgálva igazolva láttuk hipotézisünket: a nemzetközi jog nem hozhat tartós békét a térségben a történelmi struktúrák vizsgálata és megértése nélkül. Hiszen a struktúrák arra világítottak rá többek között, hogy a területet történelmileg kevert népességű és vallású volt, de irányítói, valamint gazdasági és kulturális iránymutatói az örmények voltak. Míg a tatár/azeri lakosság számszerűleg meghaladta az örmény népességet.

RUDAS TAMÁS
rudastom@gmail.com
Ruszisztika
MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Gyimesi Zsuzsanna
tudományos főmunkatárs, ELTE BTK

Az amerikai államnak a bangladesi népirtásban való felelőssége a szovjet–kínai kapcsolatok változásának tükrében

Írásom témája egy hazánkban rendkívül kis mértékben ismert eseménysor, az 1971 márciusától decemberéig tartó bangladesi népirtás. A dolgozat célja bemutatni a történtek előzményeit, szereplőit, különös tekintettel a térség és a korszak kül- és belpolitikai tényezőire. Összefoglalja a szovjet–kínai ellentétek kialakulását, mely a krízis világpolitikai vetületének alapjául szolgáló, az 1969-ben kezdődött kínai–amerikai közeledést is lehetővé tette. Bemutatja a Hindusztáni félszigetet lakosságát évszázadok óta megosztó hindu–iszlám ellentét, valamint a két, egymással megszületésük óta ellenséges viszonyban levő állam, Pakisztán és India létrejöttét, illetve konfliktusuk népirtást megelőző történetét. Végül, de nem utolsó sorban, igyekszik bebizonyítani azt a tézist, mely szerint a történtek idején regnáló amerikai vezetést súlyos felelősség terheli Jahja Khan pakisztáni marsall rezsimjének támogatásáért, amely felelősséget nem csökkenti sem a Szovjetunió ellen az Egyesült Államok és Kína között formálódó, a Szovjetunió befolyásának gyengítését célzó szövetség megformálásának szándéka, sem pedig az amerikai közvélemény egy részének a népirtás áldozataival szemben érzett szolidaritása.

A dolgozatnak természetesen nem célja a Szovjetunió hidegháborús bűneinek elbagatellizálása, sokkal inkább arra a tényre igyekszik rávilágítani, hogy a konfliktus szereplői és cselekedeteik jóval árnyaltabbak voltak annál, mint amit a magyarországi és nyugati köztudatban róluk kialakult kép sugall.

SZABÓ MÁRTON
szabomarci1998@gmail.com
angol-testnevelés
Osztatlan, 7. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Berzsenyi Dániel Pedagógusképző Központ

Témavezető:
Dr. habil. Kádár Judit
egyetemi docens, ELTE BDPK

Mengele két túlélő orvosának memoárjai

Angol nyelvű dolgozatomban két magyar Holokauszt-túlélő memoárjait vizsgálom, akik hivatásukat Auschwitzban is kénytelenek voltak gyakorolni. Perl Gizella és Nyiszli Miklós orvosok voltak, akik írásaikban a koncentrációs táborban végzett munkájukról adnak számot. Perl Gizella könyve eleve angolul jelent meg az USA-ban 1948-ban *I Was a Doctor in Auschwitz*, azaz „Orvos voltam Auschwitzban" címmel, míg Nyiszli Miklós *Dr. Mengele boncolóorvosa voltam az Auschwitz-i krematóriumban* címmel 1946-ban magyarul adta ki munkáját Nagyváradon, de már 1960-ban megjelent angolul is.

A dolgozat egyik témája a művek műfajának meghatározása a holokauszt-irodalmon belül, melyben két fő kategóriát különböztethetünk meg: a személyes beszámolókat, valamint a történelmi regényeket, amelyeken belül számos alkategória elkülöníthető. Ezeken kívül létezik egy különleges műfaj, az önéletrajzi fikció, amely burkoltan mond el igaz történetet. Perl és Nyiszli alkotásai a személyes beszámolók, azon belül is a memoár műfajába tartoznak. A dolgozat fő témája, hogy a két mű miképpen és miben különbözik egymástól abból a szempontból, hogy az egyiket nő, míg a másikat férfi írta. Milyen stílusban írták a memoárjukat? Miben különböztek a tapasztalataik orvosként és rabként? Perl Gizella munkája sokkal érzelmesebb, nagyobb hangsúlyt fektet az emberi kapcsolatok jelentőségére, mint Nyiszli, aki inkább a történések tényszerű bemutatását tartja szem előtt. Perl és Nyiszli memoárjának a gender-szempontot figyelembe vevő elemzése megerősíti azt a több kutató által osztott feltételezést, hogy a nőknek más, bizonyos esetekben nagyobb szenvedéseket kellett átélniük, mint a férfiaknak.

A dolgozat utolsó része a két memoár recepcióját vizsgálja a megjelenésüktől a legutóbbi időkig. A pozitív fogadtatás mellett mindkét kötetet támadták a holokausztagadók, de Nyiszli memoárjának fogadtatása ellentmondásosabb volt. Az ő művét a magyar nyelvű cikkek már a könyv kiadását követő néhány évben támadták, míg az angol nyelvűek elsősorban az utóbbi évtizedekben. Perl memoárjáról egy újságcikk fordításán és egy előadásról szóló beszámolón kívül nem született magyar nyelvű írás (magyar származása okán talán még egy amerikai szerző tanulmánya számítható a magyar recepcióhoz). Nem meglepő, hogy Magyarországon Perl nem igazán ismert, hiszen az ő memoárja soha nem jelent meg magyarul. A hozzá kapcsolódó szélesebb körű kutatást mindenképpen segítené, ha lefordítanák magyar nyelvre, ami az utókor kötelessége lenne.

SZÜGYI SZABINA
szabina.szugyi@gmail.com
Kulturális örökség tanulmányok
MA, 4. félév

Eszterházy Károly Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Verók Attila
tanszékvezető egyetemi docens, EKE BMK

Szarajevó 1991–1992.
A napló mint a kulturális emlékezet fenntartásának fontos műfaja

Kutatásom témájául egy – a délszláv háború alatt keletkezett – naplót választottam, melyet 2016-ban egy szabadkai hölgy adott át nekem. A három darab határidőnaplót már akkor digitálisan elérhetővé tettem, saját felhasználásra. Témaválasztásomban az motivált, hogy mivel a délszláv háború aránylag friss történelmi eseménynek számít, hiába jelentős a történeti feldolgozása, mikrotörténeti szempontból még elég kezdetleges, ugyanis a túlélők a mai napig tabu témaként kezelik ezt a korszakot az életükben. Ugyanakkor az emlékezet forrásként való kezelése egyre jelentősebb súllyal van jelen napjainkban és a történelemben. Olyan személyek által juthatunk információkhoz egy adott eseményről, akik akkor és ott átélték azt, amit a világ nagy része csak írásban olvashatott, esetleg híradásokban láthatott, hallhatott.

Dolgozatom alapját a napló és az abban foglalt emlékek teszik ki. Javarészt a digitalizált naplóból dolgoztam, emellett a kutatásom részét képezte az is, hogy keretbe foglaljam a tartalmát, úgymint történeti háttér, pszichológiai traumafeldolgozás, valamint az egyéni és kollektív emlékezet vizsgálatát és a kulturális örökségbe való beépítésének lehetőségét. Kutatásom célja a napló feldolgozása, a szarajevói háborús környezetbe beillesztve. Emellett szeretném bemutatni az emlékezet jelentőségét egy aránylag korai történelmi esemény kapcsán, illetve vázolni azt, hogy milyen átélni egy háborús traumát, nem katonai szerepvállalóként.

A dolgozat elkészítése hosszadalmas folyamatot jelentett, hiszen a digitalizált naplóképekből először egy átiratot kellett elkészíteni. Ezután következhetett a téma szakirodalmi áttekintése. Lévén, hogy a délszláv háború mindössze pár évtizede kezdődött, feldolgozása is még kezdetleges, azonban kielégítő és átlátható. A naplóból kinyert információk alapján elengedhetetlennek bizonyult a történet pszichikai áttekintése, főleg a poszttraumás stressz-zavarra koncentrálva, ennek feldolgozására összefoglaló pszichológiai szakirodalmakat kerestem és használtam fel. Az emlékezet-, valamint kulturális emlékezetkutatás napjainkban egyre népszerűbb, így számos lehetőségem akadt ennek feldolgozására, különböző szempontok szerint. Kutatásom végül a kulturális örökség átfogó ismertetésével zárult, valamint azt jártam körbe, hogyan válhatna a napló mint kulturális emlékezet a kulturális örökség részévé.

ZSIGA NIKOLETTA EVELIN
nikoletta.zsiga.szte@gmail.com
Magyar-történelem osztatlan tanári
Osztatlan, 9. félév

Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Margittai Linda
egyetemi tanársegéd, SZTE BTK

Az 1994-es ruandai népirtás női elkövetői

A háborúk és a népirtások folyamán a nők által betöltött szerepek korai sztereotip megítélése – miszerint a nők legtöbbször áldozatok, a férfiak támadók – az elmúlt évtizedek tudományos eredményeinek köszönhetően jelentős változáson ment át. A tradicionális felfogás miatt viszont a szélesebb közvélemény sokáig úgy vélte, sőt még gyakran ma is úgy véli, hogy a nők nem képesek a férfiakhoz hasonló módon elkövetni gyilkosságokat vagy háborús bűnöket. Az újabb kutatások azonban rámutattak arra, hogy a huszadik századi népirtások és más tömeges atrocitások – köztük a dolgozatom fókuszában álló 1994-es ruandai népirtás – megszervezésében és kivitelezésében a női elkövetők alapvető szerepet játszottak.

A ruandai népirtás női elkövetőinek nemzetközi szakirodalma ma már meglehetősen gazdag, a magyar tudományos élet érdeklődése ugyanakkor csak a 2000-es évek elején fordult a ruandai népirtás témaköre felé. A külföldi szakirodalmi anyag bővülése nyomán Magyarországon is egyre több témába vágó tanulmány született. Ezek a munkák lefedik azoknak a főbb témaköröknek egy részét, amelyek a nemzetközi szakirodalmat is foglalkoztatják, mindeközben azonban nem szentelnek komolyabb figyelmet a ruandai női elkövetők kérdéskörének. Ezért a dolgozatom tekinthető az első olyan tudományos szintézis jellegű munkának, amely ezt a témát magyar nyelven feldolgozza.

A dolgozatomban többek között arra keresem a választ, hogy mi motiválta a ruandai nőket abban, hogy a népirtás során elkövetőkké váljanak. Ehhez kapcsolódóan megvizsgáltam, hogy milyen ok-okozati viszony fedezhető fel a nőiség, a ruandai nők népirtás előtti társadalmi helyzete és a nők által elkövetett atrocitások mögött álló indítékok között. A munkám második felében amellett a szakirodalmi álláspont mellett érvelek, mely szerint a népirtások, tömeges atrocitások kontextusában a nők is ugyanúgy képesek széles körben elkövetőkké válni, mint a férfiak, bár sok esetben sajátos női indíttatások, magatartásformák és cselekmények mentén. Ennek alátámasztására bemutatom, hogy milyen mértékben vettek részt a ruandai nők a népirtásban, és milyen természetű volt a szerepvállalásuk. Végezetül összegzem azt, hogy miként alakult a nők helyzete, milyen sajátos kihívásokkal szembesültek Ruandában a népirtás után.

1945 utáni magyar történelem és történelmi emlékezet I.

ANNÁR ÁGNES CSENGE
annar.agnes@gmail.com
magyar nyelv és irodalom; történelem és állampolgári ismeretek tanára
Osztatlan, 9. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Schmidt Mária
egyetemi tanár, PPKE BTK

„Nem hagytunk ott mást, csak az életünket” – Felvidéki magyarok kitelepítése Peredről

Dolgozatomban Beneš munkásságának és a nemzetközi folyamatoknak tükrében vizsgáltam a csehszlovák–magyar kitelepítés megvalósulását és történéseit egy felvidéki község esetében, ahonnan a 3 interjút vállaló személyt száműzték.

Célomnak tűztem ki, hogy a (Cseh)szlovák és a Magyar állam közös történetének egyik mélypontját ne a már megszokott esemény-, és jogtörténet által mutassam be, hanem egy távoli nézőpontból, nemzetközi összefüggéseiben, diplomáciai műveletek által tanulmányozzam. Ezért dolgozatom első felében Beneš munkásságára és ideológiájának kiteljesedésére koncentráltam, továbbá arra, hogy milyen technikák által érte el céljainak megvalósítására az engedélyt a különböző nagyhatalmaknál. Ennek feltárásában magyar, illetve angol anyanyelvű szakirodalmakra és levelezésekre támaszkodtam.

Írásom második része a mikrotörténelmi irányzatot képviseli. Ebben a szakaszban az *oral history* módszerére építek, azaz 3 személyes élettörténettel és azok elemzésével szemléltetem, hogy a peredi magyarok miként élték át a kitelepítés borzalmait, valamint, hogy milyen nehézségekkel szembesültek az anyaországi beilleszkedésük során. Dolgozatom számos eredménye közül a legfontosabbak közé tartozik, hogy eddig még meg nem szólalt emberekkel készíthettem interjúkat, akik azonos helyről lettek kitelepítve és akiknek története máig ismeretlen volt. De eredményként tekintek arra is, hogy nem csak tényeket gyűjtöttem össze, hanem olyan mozgatórugókat tártam fel, amelyekről kevesebbszer esik szó a téma kapcsán.

BARTOS-ELEKES IMRE
bartoselekesimre@gmail.com
Történelem szak
BA, 4. félév

Babeş-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:
Dr. Fehér Andrea
Adjunktus, RO BBTE

Történelemoktatás és nemzeti mítoszok

Az eltérő történelemértelmezések és narratívák közötti különbségek jelenségével középiskolai tanulmányaim alkalmával volt először lehetőségem találkozni, és már akkor felmerült bennem a kérdés, hogy mi az oka a többségi és a kisebbségi tanulók számára készült történelemtankönyvek múlt-felfogása közötti különbségeknek.

Az utóbbi évtizedekben komoly szakirodalom született a román és a magyar történetírás kánonjairól, mítoszairól, a történeti diskurzus változásairól. Ezen historiográfiai munkák olvasása közben született meg bennem az elhatározás, hogy a történelemtankönyveket is hasonló perspektívából vizsgáljam.

Kutatásom témája a romániai iskolai történelemtankönyvek múltábrázolása. Dolgozatomban elsősorban a tankönyvek történelmi korszakokról, eseményekről és szereplőkről alkotott narratíváját elemzem. Ezt követően pedig arra a kérdésre keresem a választ, hogy *A romániai magyar nemzeti kisebbségek történelme és hagyományai – Tankönyv a VI. és VII. osztály számára* című tankönyv retorikája miben tér el *A románok történelme – Tankönyv a VIII. osztály számára* című (román és magyar nyelvű diákok által egyaránt forgatott) tankönyv múltértelmezésétől.

BERES KINGA RENÁTA
bkingarenata@gmail.com
A kulturális örökség kutatása és hasznosítása
MA, 4. félév

Babeş-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:
Dr. Fehér Andrea
Adjunktus, RO BBTE

Zenéljen a kút? Bodor Péter zenélő kútjának a másolata(i)

Marosvásárhelyen 1820-1822-ben közszolgáltatás céljából kutat építettek, amely nem egy szokványos kút volt, hanem vízmeghajtással működő zenélőkút. A világszerte híres zenélő kutat Bodor Péter, székely ezermester tervezte. A kút története nem hétköznapi, mint ahogy a tervezőjének az életútja sem. Marosvásárhelyen a kút nem volt hosszú életű, 1911-ben lebontották. Huszonöt év némaság után a kút újból muzsikálni kezdett, ugyanis másolatát felépítették a budapesti Margitszigeten. Jelen dolgozat arra vállalkozik, hogy a kút történetének ezen kevésbé ismert részét bemutassa.

Bevezetésként Bodor Péter munkásságát ismertetném, ezt követően pedig a margitszigeti kúttal kapcsolatosan megfogalmazódott kérdésekre keresem a választ. Mi volt a városvezetés célja a kúttal, miért gondolták azt, hogy az újjáépített látványosság számára Budapest a megfelelő helyszín, illetve ki támogatta a másolat felépítését? A dolgozatomban elméleti kérdésekkel is foglalkozom, mivel úgy vélem, hogy a téma tekintetében nélkülözhetetlen meghatározni, hogy emlékműről vagy műemlékről beszélünk, valamint azt, hogy a zenélő kút milyen helyet foglal el a kulturális örökségen belül. Végezetül az 1989-es rendszerváltás óta visszatérő kérdésre szeretnék a sajtó és kérdőíves elemzés segítségével reflektálni: legyen-e újból Bodor-kút Marosvásárhelyen?

GYEBNÁR KRISTÓF
gyebnar.kristof@gmail.com
Történelem
MA, 4. félév

Eszterházy Károly Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Rainer M. János; Dr. Fábián Máté
egyetemi tanár; adjunktus, EKE BMK

Egy vármegyei tisztviselő túlélési stratégiája az 1944 és 1948 közötti átmeneti időszakban

1944 és 1945 fordulóján változás következett be Magyarország történetében, az ország a Szovjetunió befolyási övezetének részévé vált, amely éles politikai irányváltást vont maga után. A világháborút követően a társadalomnak alkalmazkodnia kellett a kialakult körülményekhez, életüket az új politikai állapotok között kellett újjászervezni. Egyes esetekben ez nehéznek bizonyult, mert a kialakulófélben lévő politikai hatalomban szerephez jutó kommunista párt, egyes társadalmi csoportokat a második világháború előtti tevékenységük alapján megbélyegzett. Dolgozatomban kísérletet teszek arra, hogy bemutassam – a rendelkezésre álló szakirodalom és primer források segítségével – az egyik támadott csoporthoz tartozó, a Horthy-korszak nógrádi térségének közigazgatásában tisztviselőként tevékenykedő személy második világháború utáni útkeresései mentén beilleszkedési és túlélési stratégiáját.

Elsősorban arra a kérdésre keresem a választ, hogy milyen lehetőségei voltak egy, a Horthy-korszak közigazgatásában dolgozó tisztviselőnek a második világháborút követően Magyarországon, hogyan próbált alkalmazkodni a kialakulófélben lévő politikai és társadalmi viszonyokhoz.

Munkám újdonságát az adja, hogy a régió ipari jellegéből adódóan a társadalomtörténeti vizsgálatok elsősorban a munkásságra terjedtek ki, lokális szinten a középosztállyal, ezen belül a tisztviselők történetével kevesen foglalkoztak. Ahhoz azonban, hogy érhetővé váljon a térségben zajló társadalmi átalakulás folyamata, elengedhetetlen, hogy ismerjük a középosztályt ért kihívásokat és az ezekre adott lehetséges válaszaikat. Munkámmal ehhez a megismerési folyamathoz szolgálok adalékkal, bízva benne, hogy dolgozatom jó alapot szolgál majd további kutatásomhoz, melyben Nógrád (1945 és 1950 között Nógrád-Hont) vármegye 1938 és 1950 között hivatalban lévő tisztviselői karának társadalomtörténeti mikrovizsgálatát végzem el.

KAPOSVÁRI LÁSZLÓ TAMÁS
kaposvari.lt@gmail.com
osztatlan tanári (földrajztanár; történelemtanár és állampolgári ismeretek tanára)
Osztatlan, 3. félév

Miskolci Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Horváth Zita
egyetemi tanár, ME BTK

A miskolci közösségi közlekedés története a villamosközlekedés elindításától napjainkig

Hosszú múltra, egészen a 19. század végéig tekint vissza a tömegközlekedés, vagy ahogyan manapság szokás hívni, a közösségi közlekedés Miskolcon, ugyanis a villamosforgalom 1897-ben – a vidéki városok között elsőként –, míg az első menetrend szerint közlekedő autóbusz – az országban elsőként – 1903-ban indult el. A miskolci tömegközlekedés fénykorában, a '70-es és a '80-as években a Miskolci Közlekedési Vállalatnak (MKV) a város 200.000 lakosa mellett a 40.000 ingázó városon belüli utazását is meg kellett oldania, aminek lebonyolítása egyáltalán nem volt kis teljesítmény. Éppen ezért Miskolc méltán volt híres tömegközlekedéséről, a szakmabeliek még országos szinten is az egyik legjobbként tartották számon az itteni szolgáltatást. 2020-ban sokkal kisebb a város népessége (155.000 fő), ehhez igazodva sokkal ritkább a menetrend, kevesebb dolgozó és jármű alkotja a vállalat állományát, de a miskolci közösségi közlekedés színvonala még mindig országosan is kiemelkedő.

A közlekedési vállalat utoljára 1997-ben, a villamosközlekedés elindításának 100. évfordulója alkalmából jelentetett meg kiadványt a miskolci tömegközlekedés történetéről. Ezt a kötetet a cégen belül tevékenykedő közlekedéstörténeti szakkör állította össze, ám sajnos jelenleg nincs aktív tagsága a csoportnak. Viszont közeledik az újabb jeles évforduló, 2022, amikor már a 125. éve lesz annak, hogy Miskolcon villamossal utazhatunk, s a centenáriumtól eltelt 25 év történései is érdemesek arra, hogy egy összefoglaló műben megőrizzük azokat az utókornak. Ezért dolgozatomban előbb a kezdetektől a centenáriumig tartó egy évszázad történéseit foglaltam össze a meglévő szakirodalom alapján, majd saját kutatómunkám eredményeként az 1997-től napjainkig eltelt 23 év főbb eseményeit jegyeztem le. Ehhez a megyei és városi újságok lapszámainak áttekintésén túl beszélgettem olyan emberekkel, akik személyesen is átélték akár utasként, akár dolgozóként a miskolci tömegközlekedés történetének valamely részét, s természetesen a saját, közlekedésbarátként megszerzett tudásomat is hasznosítottam. E dolgozat megírásával az is célom volt, hogy hozzájáruljak a 2022-re tervezett jubileumi kiadvány elkészítéséhez, legfőképpen az 1997 és 2020 között történtek összefoglalásával, újságcikkek és képek gyűjtésével, rendszerezésével.

KOVÁCS ARANKA
koviari42@gmail.com
Történelem/Hittan
Osztatlan, 9. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Bank Barbara
egyetemi adjunktus, PPKE BTK

Irányított szórakozás – irányított stílus – irányított ember

Dolgozatomban a Kádár-korszak kultúrpolitikájával foglalkozom, ezen belül is az Aczéli TTT rendszer kap kiemelt figyelmet. A témát két fő kérdés felől igyekeztem megközelíteni. Az egyik az volt, hogy miért is vált olyan fontossá a kultúra és a művelődés területe. A másik fő kérdés az volt, hogy ha már a rendszer foglalkozott a kultúra területével, vajon foglalkozott-e annyira részletesen vele, hogy a felépített rendszer, vagyis a támogatott-tűrt-tiltott rendszere tényleg egy logikusan kiépített struktúra volt, egyértelmű „döntésekkel". A témát, különösképpen a társadalomtörténet vonatkozásait viszonylag feldolgozatlannak tekinthetjük, átfogó, összegző, elemző munka viszonylag kevés született. A kutatás során a pandémiára való tekintettel a levéltári források esetében kénytelen voltam az online elérhető, illetve a különböző dokumentumkötetekben fellelhető anyagokra szorítkozni. Azonban az Arcanum felülete remek lehetőséget biztosít a korabeli folyóiratok tanulmányozására, ezért több példát innen emeltem ki. Továbbá az Aczéli „logikát" keresve Aczél György interjúit, munkáit használtam fel.

Az általam adott cím – *Irányított szórakozás – irányított stílus – irányított ember* – is arra utal, hogy miért válhatott a kultúra fontos területté. Igaz-e, hogy az irányított szórakozásból, irányított stílus, abból pedig irányított ember lesz? A kultúra, a művészetek rendszerint az ember szabadidejéhez, a szórakozáshoz kötődnek. Egy ember dolgozhat úgy, hogy nem szereti a munkáját és csak egyik napról a másikra végzi a feladatait, viszont amit a szabadidejében tesz, azt nem tudja „kötelezően" tenni. Amit szórakozásnak választ, abban mutatkozik meg leginkább az ember egyéni ízlése. Ezt nem lehet befolyásolni, mert ez az egyéniségünk, az ízlésünk. A TTT rendszere éppen ezt a területet irányította. Az ember szabadidejét befolyásolták, azt, hogy mit lehetett olvasni, vagy milyen filmet lehetett választani a moziban. Ezzel az ember szórakozását, az ember stílusát irányították, amivel már magát az embert is irányították. Hiszen a stílus a leginkább egyéni terület, amit akár még maga az egyén sem tud megmagyarázni. Tehát ha az ember leginkább egyéni részét befolyásolták, azzal az egész egyént, magát az embert irányították. Ez is a Kádár-rendszer burkoltabb, puha diktatúrájának része. Észrevétlenül befolyásolni az embert. Ennek vált eszközévé a kultúra, ezért kapott kitüntetett szerepet a kultúrpolitika.

STEFÁN ANTAL KRISZTIÁN
stefanantal007@gmail.com
földrajztanár; történelemtanár és állampolgári ismeretek tanára
Osztatlan, 10. félév

Eszterházy Károly Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Fábián Máté
adjunktus, EKE BMK

„Minden bűnügynek vannak elgondolkodtató, megfontolásra érdemes tanulságai…"

Lehetséges, hogy a szervezett bűnözés már a második világháború után is jelen volt Magyarországon? Kutatásom során és a dolgozatomban leginkább erre a kérdésre kerestem a választ. Ezen kívül fontosnak tartom, hogy egy átfogó képet adjak az 1945 és 1956 közötti időszak bűnözéséről országos szinten, illetve Nógrád megyében. Dolgozatomban megvizsgáltam öt, Kelet-Nógrádban tevékenykedő bűnszövetkezetet, és elemeztem a tevékenységüket. Ezzel szerettem volna igazolni vagy cáfolni azon hipotézisemet, hogy a hazai szervezett bűnözésnek már a Rákosi-korszakban, sőt valamivel előtte is megvoltak a gyökerei és ezeket egybefüggő folyamatként tudjuk ábrázolni.

Kutatásom során részletesen foglalkoztam a korszakról szóló szakirodalommal, valamint fontos szerepet kaptak a rendőri visszaemlékezések is. A levéltári forrásaimat a Magyar Nemzeti Levéltár Nógrád Megyei Levéltárából gyűjtöttem. A dolgozat megírásához felhasználtam a bíróságok, különösen a Balassagyarmati Megyei Bíróság és a Salgótarjáni Járásbíróság jegyzőkönyveit, a rendőrségi nyomozás iratait, illetve a gyanúsítottak és a tanúk vallomásait.

Ennek fényében egy világos képet szeretnék adni azokról a bűnszövetkezetekről, amelyek ebben az időszakban tevékenykedtek Nógrád megye különféle állami vállalatainál. A kutatásomban ezért összehasonlítottam a különböző csoportok jellemzőit és módszereit egymással, és kiemeltem milyen hasonlóságok és különbségek figyelhetők meg közöttük.

TAKÁCS NOEL ISTVÁN
takacsnoel0823@gmail.com
Angol nyelv és kultúra tanára; történelem és állampolgári ismeretek tanára
Osztatlan, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Czeglédi Sándor
egyetemi adjunktus, KRE BTK

A reformkor megítélése az 1945-1956 közötti tankönyvekben

Az 1945-1956 közötti 11 évben olyan drasztikus politikai és gazdasági változások mentek végbe Magyarországon, amelyekre a korábbi magyar történelemből nem volt példa. A politikai-ideológiai változások az iskolai történelemtankönyvek tartalmában és terminológiájában is megjelentek, sőt annak nyomvonalát követték. 1945-ben megjelent két hivatalos történelemtankönyv az „ideiglenes történelemtankönyv-sorozat" részeként. Ezeket fiatal történészek írták, akiknek, az idősebbekkel szemben nem volt szoros kötődésük a múltbéli kormányokhoz. Ők: Kosáry Domokos, Mérei Gyula és Benda Kálmán voltak. 1948-ig még léteztek tankönyvek külön az egyházi iskolák számára is, így 1947-ben megjelent Iván Jánosnak a katolikus gimnáziumoknak szánt történelemtankönyve. 1950-ben, már a Rákosi-korszakban, megjelent egy új történelemtankönyv Heckenast Gusztáv és Spira György tollából. Ez a tankönyv már erősen alkalmazkodott az állami berendezkedéshez. Az összehasonlítandó tananyagrészek közül a reformkort választottam ki, mivel az a XIX. századi magyar történelmet meghatározta, és annak tárgyalása lehetőséget adott az 1945-1950 közötti politikai-társadalmi-kulturális folyamatok alátámasztására is: a történelemnek ideológiai célokra való felhasználásra. Dolgozatomban elemzem a tankönyveknek a reformkorról és a reformkor meghatározó személyiségeiről, csoportjairól alkotott álláspontjait, és azokat egymással összehasonlítom. Ebben mutatom be azt a változást (torzulást), amely 1950-re egyértelművé vált, hogy a történelemtankönyv már úgy képvisel politikai-ideológiai érdekeket, hogy abban már a valós történelmi tények is háttérbe szorulnak.

TÓTH LAJOS
tothlajos2101@gmail.com
Történelem
MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Varga Zsuzsanna
professzor, ELTE BTK

Egy falu mindennapjai a szocializmusból a kapitalizmusba való átmenet idején

Harminc évvel ezelőtt mélyreható strukturális átalakulás indult a mezőgazdaságban. Dolgozatom egy mikroszintű vizsgálat, melyben igyekeztem feltárni hogyan alkalmazkodott a kocsi Aranykalász termelőszövetkezet a gyorsan változó törvényi keretekhez. A dolgozathoz felhasznált elsődleges források a tsz korabeli iratai, elsősorban az 1992-es év során lezajlott közgyűlések jegyzőkönyvei voltak. Ezt a megyei sajtó cikkei, valamint néhány interjú egészíti ki. A dolgozat nyomon követi, hogyan ment végbe a szocialista szövetkezeti struktúra átalakítása a vagyonnevesítéssel és a földkárpótlással párhuzamosan. Különösen nagy kihívást jelentett ez a vizsgált termelőszövetkezet esetében, amelynek területe három falura terjedt ki az 1970-es években végment tsz-egyesítések következtében. A vezetés és a tagság összhangjának, együtt gondolkodásának következtében az átalakulási folyamat rendkívül feszített ütemű feladatait nagyobb konfliktusok nélkül oldották meg. 1992 végére a tagság túlnyomó többsége úgy döntött: továbbra is együtt akart maradni, s ehhez az új szövetkezeti formát választotta.

ZAB TAMÁS LÓRÁND
zabt@gamma.ttk.pte.hu
testnevelő tanár - történelem és állampolgári ismeretek tanára
Osztatlan, 7. félév

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Csibi Norbert; Polyák Petra
egyetemi adjunktus; főlevéltáros, PTE BTK

Latinca Sándor kultusza a 20. század második felében Kaposváron

Latinca Sándor a Magyarországi Tanácsköztársaság fennállása alatt előbb a Somogy megye élén álló direktórium tagja volt, majd később egy személyben volt a megye vezetője forradalmi kormányzótanácsi biztosként. A Tanácsköztársaság bukása után a Prónay Pál-féle különítmény áldozata lett. Jelen dolgozat az ő személye körül 1945 után, Kaposváron kialakuló intenzív mártírkultuszt és a város által folytatott emlékezetpolitikát vizsgálja, levéltári és sajtóforrások segítségével. Végigköveti a kultuszban bekövetkező változásokat, megvizsgálja és értelmezi a különböző emlékműállítások, elnevezések politikai és kulturális hátterét, illetve ismerteti a rendszerváltás során bekövetkező ideológiai változás hatását, amely a kultusz megszűnéséhez vezetett.

1945 utáni magyar történelem és történelmi emlékezet II.

BACSA ILDIKÓ ESZTER
estherbacsa@gmail.com
Történelem
MA, 4. félév

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Bánkuti Gábor
egyetemi docens, PTE BTK

„Az egri nők a várban, a mai nők a gépek mellett harcolva építik a boldogabb jövőt." A nőideál reprezentálása a magyar filmhíradókban 1945–1949

A 20. században a nyomtatott sajtó és a rádió mellett egy új hírközlési és tájékoztatási eszköz terjedt el Európában, és hazánkban is: a filmhíradó. A teljes magyar filmhíradótörténet egyelőre feldolgozatlan, ugyanakkor számos kutatási lehetőség rejlik benne, így dolgozatom ennek elemzéséről szól. Az ezzel kapcsolatos munkák leginkább a Horthy- vagy a Rákosi-korszakban készült híradók propagandisztikus szerepét mutatják be, az átmeneti időszak híradóiról eddig még nem készült írás. Ennél fogva a dolgozat célja a filmhíradókon keresztül bemutatni a Magyar Kommunista Párt nőideáljának fokozatosan megjelenő reprezentációját az 1945 és 1949 közötti időszakra vonatkozóan, összehasonlítva a Horthy-korszak nőtípusaival. Ehhez a híradókészítők által alkalmazott módszereket és szimbólumokat vizsgálom. A nőtípusok összehasonlításához Barkóczi Janka 2017-ben megjelent könyve nyújt alapot.

DEÁK JUDIT
ditee.judit@gmail.com
Közösségi és civil tanulmányok
MA, 1. félév

Szegedi Tudományegyetem
Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

Témavezető:
Dr. Olasz Lajos
főiskolai docens, SZTE JGYPK

A csávolyi és bácsbokodi németség kitelepítése a II. világháború után – családtörténeti adalékokkal

Korábban is foglalkoztam a magyarországi németek történetével, BA-s szakdolgozatomban az 1930-as évek és a II. világháború időszakának német közösségi vonatkozásait vizsgáltam. Ezt a témát kívánom időben továbbvinni, elemezve a németség háború utáni viszonyait két szomszédos kistelepülés példáján, bemutatva nemcsak a vonatkozó intézkedéseknek a településekre gyakorolt hatását, hanem konkrét emberi sorsokat, egy érintett család életének alakulását is.

A kutatás során a rendelkezésre álló országos és a vizsgált térségre vonatkozó statisztikák, szakmai feldolgozások másodelemzésére, a korabeli sajtóanyag áttekintésére, a megyei levéltárban rendelkezésre álló forrásanyag és a helytörténeti dokumentumok legfontosabb adatainak felhasználására törekszem. Ezek mellett forrásként kívánom használni egy kitelepített család több évre nyúló fennmaradt levelezését, amely segít rávilágítani a történet személyes, emberi aspektusaira. Kutatásom során részben arra keresek választ, hogy az országosan zajló események hogyan folytak le egy konkrét településen, egy hosszabb ideje együtt élő közösségben, valamint, hogy mindezt hogyan élte meg egy érintett család. Milyen hatásokat gyakorolt a kitelepítés az adott települések lakosságára és hogyan élték meg, dolgozták fel a szétszakadó családok ezt a traumát? Dolgozatom bevezetőjében Bácsbokod és Csávoly kerül bemutatásra a történelmi események tükrében. Milyen hatással volt a két településre a háború európai lezárása? Ezekhez a legtöbb információt helytörténeti adatok, családi és lakossági történetek, levelezések, személyes gyűjtemények adják.

Kutatási eredményeimmel egyrészt szélesíteni szeretném a magyarországi németek kitelepítésével kapcsolatos ismereteket két kistelepülés helyi történetének feldolgozásával. Az országos és a helyi viszonyok, sajátosságok összevetésével, a hasonlóságok és az eltérések kiemelésével árnyaltabb képet lehet kialakítania a történtekről. Mindennek egy család életén, kálváriáján keresztül való bemutatásával, az országos, átfogó szempontok, igazságok mellett, közvetlen emberi, személyes vonatkozások is felrajzolhatók.

DUDÁS RÓBERT GYULA
dudas.robert@hangadok.hu
katekéta-lelkipásztori munkatárs
BA, 6. félév

Apor Vilmos Katolikus Főiskola

Témavezető:
Dr. Udvarvölgyi Zsolt András
főiskolai tanár, AVKF

Az emigráns Mindszenty Észak-Amerikában

Mindszenty József a 20. század magyar egyháztörténetének egyik legismertebb szereplője, mégis életében számos fehér folt található. Ezek egyike az emigráns évei alatt lebonyolított számos lelkipásztori útja, melynek vizsgálata napjainkban kerül előtérbe. Tanulmányomban megvizsgálom az észak-amerikai utak előzményeit, annak körülményeit, a visszaemlékezések, valamint az amerikai magyar sajtó alapján a bíboros napi programjait, beszédei tartalmát, valamint az észak-amerikai magyarság reakcióját a főpap szavaira.

Jelentős eredményként mutathatom fel – és a dolgozat mellékletében közlöm – a bíboros eddigi legteljesebb észak-amerikai programját, gyakorlatilag óráról-órára, valamint a bíboros fellelhető beszédeit is. Ezek azért is fontosak, mert ilyen jellegű programösszesítés, valamint a beszédek jelentős része magyarországi (elérhető) forrásban – tanulmányom leadásáig – még nem került publikálásra. Írásomban elsődlegesen az amerikai magyar sajtóra és személyes visszaemlékezésekre támaszkodom, pontosan tudva, hogy a téma a Magyarországon, illetve az USA-ban és Kanadában található további források és levéltárak felderítésével még tovább mélyíthető.

A kutatás újszerűségét az is mutatja, hogy a – rendelkezésemre álló – szakirodalom Mindszenty külföldre távozásának időpontja utáni lelkipásztori utakról, a diaszpóra magyarságára gyakorolt hatásától függetlenül aránylag kis terjedelemben, vagy egyáltalán nem számol be. Bízom benne, hogy ez a dolgozat értékes új adalékokkal gazdagítja Mindszentynek a kutatás érdeklődési körébe mindinkább visszakerülő emigrációs éveiről szóló ismereteinket. Dolgozatomat – többségében – még sehol nem publikált magángyűjteményekben található képek, illetve dokumentumok illusztrálják.

FISCHER GERGELY
fischer.gergely.janos@gmail.com
Történelem
MA, 9. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Fejérdy András
egyetemi docens, PPKE BTK

Kármelita rend és az állambiztonság

A dolgozat bemutatja a karmelita rend 1950 utáni helyzetét Magyarországon. Historiográfiai összefoglaló és a törvényi háttér ismertetése után tér rá a rendtagok túlélési stratégiáira, úgymint egyházmegyébe átlépés; egyházi szolgálatban dolgozás, fizikai munka. Levéltári források alapján vázolja a Szolidaritás Háziipari Szervezet működését, melyet a rendi kötelékek továbbéléseként is bemutat. A külföldi emigrációt Perjés Antal Patrik 2020-ban kiadott naplója alapján vázolja. Utal a rendtagokkal szembeni eljárásokra is.

Az állambiztonsági szál elsősorban az állami szervekkel való kapcsolattartásban nyilvánul meg: ebből a szempontból mutatja be Magyar József és Harsonás fedőnevű ügynökök tevékenységét. A dolgozat újdonsága két dologban áll: egyfelől állambiztonsági források segítségével mutatja be a karmelita szerzetesek lehetőségeit a szétszóratásban, melyet egyéni továbbélés és közösségi szintű továbbélés viszonyrendszerében is bemutat. Másfelől pedig az ügynökpályákat a túlélés egyik biztosítékaként is elemzi (Magyar József), illetve egy másik ügynök (Harsonás) azonosítására adja meg a lehetőséget.

GERLEI SZILÁRD
geszilard@gmail.com
Történelem
BA, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. habil. Horváth Miklós
Egyetemi tanár, KRE BTK

Maléter Pál és Iván Kovács László szerepe és tevékenysége Pongrátz Gergely *Mindent a hazáért – Corvin köz 1956* című könyvének tükrében

Az 1956. évi forradalom és szabadságharc valós eseményeinek megismerése fontos feladata a kortárs történeti kutatásnak. Elegendő forrás ismeretében '56 hadtörténete már „sorra került". Úgy gondoltam, megpróbálok az ellentmondó visszaemlékezések között rendet teremteni és választ adni néhány kérdésre, amelyek Pongrátz Gergely könyvéből kiindulóan keletkeztek. A Pongrátz Gergely: *Mindent a hazáért - Corvin köz 1956* című munka Maléter Pállal és Iván Kovács Lászlóval kapcsolatban való ellentmondásait próbálom vizsgálni, néhány esetben pedig Pongrátz Gergely állításait cáfolni. A dolgozat az 1956. évi forradalom és szabadságharc történetéből egy kis szeletet vizsgál: a Corvin-közi szabadságharcosok közötti együttműködést és annak nem-létét. A forradalom eseményei különböző hátterű, gondolkodású és személyiségű embereket (férfiakat és nőket, fiatalokat és idősebbeket) hoztak egy táborba vagy a katonai állásokba. A konfliktusok minden helyzetben, különösen harcok idején természetesek. De az is elvárható, hogy az egyes katonai, fél-katonai alakulatoknak határozott és megfontolt vezetői legyenek. A szakirodalomban közismert, hogy a Corvin köz egyik meghatározó parancsnoka, Pongrátz Gergely szemben állt a másik parancsnokkal, Iván Kovács Lászlóval. De az is, hogy nem volt hajlandó követni Maléter Pál honvédelmi miniszter javaslatait. Mindennek az adott pillanatban történelmi jelentősége volt. A rivalizálás és az engedetlenség emberi életeket követelt. Az a tény pedig, hogy hármójuk közül Pongrátz Gergely lett a túlélő, s vissza tudott emlékezni ezekre a napokra, más megvilágítást is ad a történteknek. Pongrátz Gergely visszatekintésében meg kívánta fosztani egykori két harcostársát tényszerű mártíromságától, s mindkettőjüket árulónak nevezi. Annak a kérdésnek jártam utána, hogy ennek van-e valami igazságmagva, vagy csak egyszerűen arról van szó, hogy Pongrátz Gergely pár évtized múltán csupán rosszul emlékezett, vagy tudatosan meghamisította az igazságot. Nem kétséges, hogy önmagát és a vele rokonszenvező felkelőket, parancsnokokat tekintette 1956 hőseinek, s aki ebbe nem volt beleérthető, az az ő szemszögéből áruló lett. Kérdésem, hogy szabad-e figyelmen kívül hagyni a történelmi tények ilyen mérvű meghamisítását. Nyilvánvalóan nem, mivel ez a forradalom és szabadságharc értelmezéseit és emlékezetét tévútra viszi.

MOÓR VIVIEN
moorvivi13@gmail.com
magyar nyelv és irodalom – történelem tanár
Osztatlan, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Berzsenyi Dániel Pedagógusképző Központ

Témavezető:
Dr. habil. Murber Ibolya
egyetemi docens, ELTE BDPK

Nemzetközi szolidaritás: az 1956 késő őszén Magyarországra érkezett vöröskeresztes segélyek

A dolgozat célja a Nemzetközi Vöröskereszt, 1956-os magyar forradalom utáni segélyakciójának bemutatása volt. Az egyéves akció alatt szinte a világ minden tájáról érkeztek Magyarországra felajánlások, úgy a keleti-blokk országaiból, mint a tengeren túlról. Legfontosabb forrásként a korabeli magyar nyelvű sajtó szolgált. Noha az 1945 utáni legnagyobb vöröskeresztes segélyezésről volt szó, a magyar sajtó mégis szűkszavúan számolt be róla. A sajtócikkek elemzése lehetővé tette nem csak az adományok származási helyének és szállítási körülményeinek feltárását, hanem a segélyek tartalmának és országon belüli elosztási mechanizmusának bemutatását is. 1956-1957 fordulójától a sajtócikkekben a Vöröskereszt segítő attitűdje helyett egyre inkább a segélyezés veszélyei kerültek előtérbe. Fokozatosan a „Nyugattal" szembeni ellenszenv és elégedetlenkedés vált dominánssá. Nem egyszer került sor a Vöröskereszt jelképeivel való visszaélésre, akár a közvélemény befolyásolásának érdekében, akár más célból. A magyar lapokban megjelent, segélyekkel foglalkozó cikkek azt tükrözték, hogy Magyarországon a világszintű együttműködés magától értetődő volt, annak méreteit, miértjeit nem részletezték az újságok.

PATKÓS BENCE GERGŐ
bence.patkos@gmail.com
történelem–spanyol osztatlan tanárszak
Osztatlan, 9. félév

Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Lénárt T. András
egyetemi adjunktus, SZTE BTK

„A rabszolgasorsba taszított Magyarország”. Az 1956-os forradalom képe a spanyol filmhíradóban

A XX. századi magyar történelem kiemelkedő eseménye az 1956-os forradalom, melynek nemzetközi visszhangja is jelentős volt. Dolgozatomban arra a kérdésre próbálok választ adni, hogy a franquista Spanyolországban a filmhíradó, a *Noticiarios y Documentales* (*NO-DO*) mint a korabeli propaganda egyik legfontosabb eszköze, hogyan mutatta be a Magyarországon zajló forradalmi eseményeket. Munkámban először ismertetem Spanyolország történeti helyzetét és Magyarországgal való diplomáciai kapcsolatát, majd röviden bemutatom a propagandát és benne a filmhíradó szerepét Spanyolországban. Tanulmányom második felében a digitalizált filmhíradók vonatkozó anyagait veszem górcső alá, majd alapos ismertetőjüket és elemzésüket követően megfogalmazom a fő tendenciákat és általánosságokat, melyek a filmhíradókat jellemzik. Ezek alapján pedig választ adok arra a kérdésre, hogy miért volt hasznos a forradalom a spanyol kormány propagandájának számára, és milyen eszközökkel érte el propagandisztikus céljait. Munkám során arra a megállapításra jutottam, hogy a filmhíradók három központi téma köré csoportosították a híreiket: a magyarországi események ismertetésére, a menekültek helyzetének bemutatására és a forradalom nemzetközi visszhangjáról való tájékoztatásra. A híradók mélyelemzését követően pedig azt a következtetést vonhattam le, hogy ezen témák kiválasztása és ismertetése nem az objektív tájékoztatást tűzte ki célul, hanem elsősorban azt, hogy rezsim megerősítse szerepét és helyzetét mind a hazai nézők előtt, mind pedig a nemzetközi kapcsolatokban. Összességében elmondható, hogy a filmhíradó jelentős mértékben hozzájárult ahhoz, hogy azon keresztül a rendszer saját propagandisztikus céljait messzemenően beteljesítse.

TÖMŐ ÁKOS
tomoakos2000@gmail.com
Történelem
BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Gyimesi Zsuzsanna
tudományos főmunkatárs, ELTE BTK

Egyszerűen bonyolult. A szovjet–magyar divattörténeti kapcsolatok a magyar sajtóforrások tükrében 1957-1968

A divat többrétegű információ. Egyszerre informál bennünket társadalmi jelenségekről, gazdasági lehetőségekről vagy épp az egyéni szabadság megéléséről. De vajon, hogy nézett ki a divat az államszocialista rendszerekben, ahol az élet számos területét kontrollálni kívánó állam kereteket próbált szabni egy olyan jelenségnek, melynek legfőbb ismérve az örök megújulás? A sztálini (magyar vonatkozásban Rákosi-féle) terror légkörének lebomlását követően az 1950-es évek közepétől a divat és az öltözködés egyfajta társadalmi szelepként funkcionált a keleti blokk országaiban. A divat ismét a mindennapok tematizált része lett, miközben kiépült annak intézményrendszere. Mindez azonban úgy történt meg, hogy a paternalista állam továbbra is megszabta a divat mozgásterét. Ennek legékesebb példája az „egyszerűség"; „célszerűség"; „kombinálhatóság" kulcsszavakkal körülírható „szocialista jó ízlés" fogalma, amellyel a divatlapok hasábjain keresztül próbálták meg a közízlést az állam által megfelelőnek tartott irányba terelni. Az ideológiai tartalmon és az elvárt magatartásmintán túl azonban egy nagyon praktikus ok is szolgált a „szocialista jó ízlés" megalkotásához: az egyszerű és célszerű ruhákkal tudták fékezni a tervutasításos gazdaságban idegenként mozgó divatot, amely a hiánygazdaság következtében problémák elé állította a szocialista vezetést.

Dolgozatomban először a divat 1957-1968 közötti legitimálódását szeretném bemutatni Magyarország és a Szovjetunió vonatkozásában. Ezt követően korabeli sajtóforrásokon keresztül kívánom körüljárni a „szocialista jó ízlés" fogalmát, egyrészt bepillantva ezzel a korszak társadalmi változásaiba, másrészt megvizsgálni a divatlapokban megjelenő irányított diskurzus mint hatalomtechnikai eszköz jelenségét.

20. századi magyar irodalom I.

BASS JUDIT
bass.judit@gmail.com
osztatlan tanárképzés, angol nyelv és kultúra tanára, magyartanár
Osztatlan, 11. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Bartal Mária
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Az autopatográfia és a detektívtörténet összefonódó elbeszélésmódjai Karinthy Frigyes *Utazás a koponyám körül* című regényében

Dolgozatomban amellett érvelek, hogy Karinthy Frigyes *Utazás a koponyám körül* című regénye képes hozzáférhetővé tenni az olvasó számára a regény szereplőinek bonyolult viszonyrendszerén keresztül a betegség összetett társas-érzelmi tapasztalatát, továbbá a beteg elbeszélő összetett érzelmi tapasztalatát, amelyben egymásra íródnak a betegségtapasztalat traumái, a saját halál gondolata által kiváltott gyászfolyamat, a bűnösség érzése, a kontroll szimultán jelentkező csökkenése és növekvő igénye, illetve érzékeltetni az elbeszélő narratív hangjának és identitásának fenyegetettségét. Meglátásom szerint a regény mindezt az autopatográfia és a klasszikus detektívregény aktuálisan összefonódó, egymást kölcsönösen és dinamikusan kidolgozó elbeszélésmódjai és műfaji kódjai révén képes megjeleníteni, többszólamú, többszörösen rétegzett, a saját akadályoztatottságát bemutatni képes elbeszélői hang kidolgozásával. Ennek megfelelően a két műfaj elbeszélésmódjait a dolgozatban nem egymástól elválasztva vizsgálom, hiszen célom nem a műfaji besorolás, hanem a Karinthy-regény narrációjának a két műfajra jellemző eljárások interakciójában kialakuló bemutatása.

Elemzésemben a szöveg kettős műfaji meghatározottságának és összetettségének vizsgálata során G. Thomas Couser és Bényei Tamás monográfiáira támaszkodom. Az így létrejövő elméleti keretben tézisemet a következő, tematikai és narrációpoétikai megállapítások nyomán alakítom ki: (a) a halál szövegvilágot teremtő és dinamizáló szerepe, (b) az elbeszélés dinamikus újraszerveződései, (c) az elbeszélés, a szereplők egymással versengő olvasásmódjaiban való kialakulása és az elbeszélői hang többszólamúsága, (d) a rejtély narrációpoétikai eljárásai, (e) az ismétlésre, azon belül is elsősorban a vizuális emlékezésre építő elbeszélésmód. Meglátásom szerint a felvázolt eredményekből következik, hogy Karinthy regénye kimutat a modern magyar irodalom Karinthy-korabeli betegségábrázolásának hagyományából, melyben Széplaky Gerda meglátása szerint általánosan a tudat test feletti uralma, az elbeszélői hang és identitás védettsége érvényesül. A regény meggyőződésem szerint ezzel szemben olyan elbeszélői hangot és regénystruktúrát hoz létre, amely a 20. század második felére jellemző betegségelbeszélések narrációpoétikai eljárásait vetíti előre.

CSÁSZÁR TÍMEA
timitimi17@gmail.com
Önálló magyar szak
BA, 6. félév

Babeş-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:
dr. Biró Annamária
egyetemi adjunktus, RO BBTE

Női identitásteremtés és testreprezentáció Weöres Sándor *Psyché*jében és Csokonai Lili *Tizenhét hattyú*jában

Dolgozatomban a női identitásteremtés lehetőségeit vizsgálom a magyar irodalom maszkos költői szerepjátékainak két művében, Weöres Sándor *Psyché* című alkotásában, és Csokonai Lili *Tizenhét hattyúk* című álneves regényében, melynek alkotója Esterházy Péter. A férfi perspektíva általi fiktív női szerzőség megteremtésének módozatait vizsgálva elsődlegesen a különböző testreprezentációkat elemzem és értelmezem, az ezekből következett női identitás test általi létezését, valamint az ezt meghatározó és megteremtő tekintetek, melyek a másságra való fogékonyságban teljesednek ki és nyernek értelmet. A test általi kifejeződés vágyát a különböző viszonyrendszerekben vizsgálom meg és értelmezem, párhuzamba állítva a két női identitást és azok milyenségét. A különböző női tapasztalatok egyediségének megjelenítését is vizsgálom, különösen figyelembe véve a maszkos identitásteremtést, az ebből származó nemváltás kérdését, valamint elemezve a tapasztalatok által megalkotott és megformált női identitásokat és azok sajátosságait.

CSEPI DÓRA
csepidori10@gmail.com
magyar
BA, 3. félév

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Bőhm Gábor
egyetemi adjunktus, PTE BTK

A családregény dekonstrukciója. Adalékok Esterházy Péter *Harmonia caelestis* című regényének hatástörténetéhez

Dolgozatomban a dekonstrukciós nézőpont megjelenését szeretném megvizsgálni Esterházy Péter *Harmonia caelestis*ében és az utóbbi néhány évben megjelent, hasonló tematikájú regényekben; Krusovszky Dénes: *Akik már nem leszünk sosem*, Láng Zsolt: *Bolyai*, Bartis Attila: *A vége*, Szilasi László: *Luther kutyái*, illetve Tompa Andrea *Omertá*jában. Míg a derridai fogalmak mentén feltárható a *Harmonia caelestis* nyelvhez, időhöz, térhez való viszonya, a mostani regényekben egyfajta paradigmaváltás következik be, mozaikos szerkesztési mód, „snittszerű narratíva" jellemző. Az adott szövegekben átértékelődik a múltfeltárás funkciója, a történelem és az én viszonya, megváltozik a nyelvfelfogás, az idő- és a térkezelés. Az írásproblematika másképpen manifesztálódik az utóbbi regényekben, mint a *Harmonia caelestis*ben, az előbbi esetekben a játékosság helyét fokozott szorongás váltja fel. Kérdés, hogy milyen mértékben érhető tetten a dekonstrukció, miképpen függ össze a dekonstrukció a posztmodernnel, és amennyiben feltételezzük, hogy a mai regények nem a posztmodern stílusjegyeit viselik, az befolyásoló tényezője lehet-e a dekonstrukciós olvasati mód elvetésének.

HOCZA-SZABÓ MARCELL
szabomarcell713@gmail.com
Irodalom- és kultúratudomány
MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Lengyel Imre Zsolt
egyetemi tanársegéd, ELTE BTK

A narrátor mint a mitológiaalkotó jelképrendszer középpontja Mészöly Miklós *Szárnyas lovak* című novellájában

Dolgozatom Mészöly Miklós *Szárnyas lovak* című novellájának elemzését tűzi ki célul, amelynek középpontja a narrátor kiemelt szerepe a szerző prózaművészetének tekintetében. A narrátort mint elbeszélői szólam és mint narrátor-szereplő is fontos vizsgálat alá vonom, amelynek mentén a szerző elvont realizmusának fogalmát kutatom, ami kapcsolatban állhat mind a koramodern (posztmodern előttit értve ezalatt), mind pedig a posztmodern, illetve a mágikus realizmus „irányzatával". A dolgozat tézise szerint azonban legfőképp a mágikus realizmus szempontjából vizsgálja a novellát, hiszen a jelképek, illetve a jelképek oda-vissza utalását kiadó jelképrendszereket veszi górcső alá, aminek alapján a mitológiát, vagyis a világ legmélyebb működési mechanizmusának rejtett kauzalitását kutatja. A narrátor szerepe pedig ennek a rejtett kauzalitásnak a szempontjából emelődik ki, hiszen a konkrét történet (haláleset, gyászfeldolgozás) és a történet mélységének (jelképek oda-vissza utalása) megjelenítésében a narrátor tarthatja fenn az egyensúlyt, ami nélkül nem működhetne a szerző realizmusát érintő célkitűzés: a tiszta közlés és az értelmezések helyett az állítások prózája. A dolgozat tehát egyrészt a narrátor mitológiaalkotói működését, másrészt az ebből a működésből levezethető mészölyi realizmus fő jellemzőit is vizsgálja.

HORNOK MÁTÉ
hornok.mate@gmail.com
Magyartanár – dráma- és színházismeret osztatlan tanárszak
Osztatlan, 9. félév

Pannon Egyetem
Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
dr. Szávai Dorottya
egyetemi docens, PE MFTK

Az apafigura poétikai szerepe Esterházy Péter *Harmonia caelestis* és *Javított kiadás* című regényében

Esterházy Péter a kortárs magyar irodalom egyik legmeghatározóbb alakja. Művei és egész életműve, a mai napig tárgyalt az irodalomtudományban. Művei korszakról korszakra új fénytörésben tűnnek fel. Ezért gondolom, hogy érdemes újra megvizsgálni az életmű kiemelkedő alkotását, a 2000-ben megjelent *Harmonia caelestis*t.

Az apa szerepe a freudi pszichológia óta kiemelt szerepnek örvend mind a pszichológia különböző területein, mind az irodalmi művek elemzésében. Az apa nemcsak a történet elemeként jelenik meg hangsúlyosan a 20. század szépirodalmi műveiben, hanem aktívan alakítja a szüzsé szerkezetét is. A *Harmonia caelestis*ben az apa nemcsak rokonsági úton kapcsolódik be a regénybe, hanem aktív poétikai szerepet is vállal: a regény számos aspektusára hatással van. Az apa poétikai funkciójának felértékelődésével aktívan alakítja például a regény műfajpoétikáját. Számos, a rokonsági viszonyhoz kapcsolható műfajt léptet működésbe: családregény, krónika, történelmi regény, memoár.

Az apa poétikai szerepén keresztül jól vizsgálható továbbá Esterházy azon írói fogása, amely teljesen elbizonytalanítja az olvasót arról, mi valóság és mi fikció. Egyszerre játszik és ellenjátszik ezzel az író: van, amikor az események a valóság illúzióját keltik, és van, amikor teljes képtelenségként tűnnek fel bizonyos történetelemek. Az apa megkonstruálásáról; az imaginárius, a képzelet játékba léptetéséről van szó. Valóság és fikció között elmosódik a határ: ennek szerepét és funkcióját is hivatott vizsgálni ez a kutatás.

Végül, de nem utolsó sorban kitérek a regény narratológiai sajátosságaira és a fabulaszerkezetére. Mindkettőt aktívan alakítja az elbeszélőnek az apához való viszonya. Kutatásomban azt szeretném bemutatni, hogy az apa hogyan, milyen szinteken van hatással a regény különböző alkotóelemeire.

PALLÓS ANNA LÍDIA
pallos.annalidia@gmail.com
magyar alapképzési szak
BA, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Mészáros Márton
egyetemi adjunktus, KRE BTK

Amiről nem lehet beszélni arról nem is kell: Az Iskola a határon mint prosopopoiia

A prosopopoiia – menkei – fogalma egyszerre az arc- és a hangkölcsönzés alakzata. Működésében látszólag a láthatatlan láthatóvá, a hallhatatlan hallhatóvá válik: valójában azonban csak a megszólalás (képességének) hiánya jelölhető ki általa, hiszen hangot nem tud adni, csak kölcsönözni a némának. Ebből a szempontból a prosopopoiiának nem produktuma, hanem működése kerül előtérbe, amely önmagában a „lehetetlen" problematikáját hordozza. Az Iskola a határonban a prosopopoiia elsősorban, de nem kizárólagosan Medve Bébé általi hangkölcsönzésében érhető tetten, de Wittgenstein Tractatusából kiindulva a teljes regényértelmezés tekintetében is fontos szerepet játszhat. A Tractatus tételei és az Iskola szövegvilága számtalan ponton rokonítható, a 6.54-es kijelentés olvasata azonban új, prosopografikus értelmezési lehetőséget kölcsönöz mindkét szövegnek, miszerint a kimondhatatlan kimondására tett kísérlet képes bizonyítani a kimondhatatlanság tényét, azaz látszólagos, ám kudarcos vagy hamis megszólaltatása mutat rá a megszólalás helyére és a kudarc tényére. Ebben az értelemben nem csupán a Tractatus, de az Iskola is képes a maga egészében „prosopopoiiává válni", amint létükkel és mondataikkal annak tényét akarják bizonyítani, hogy létezik a láthatatlan és az elbeszélhetetlen. A regény ebben az értelemben nem „szól valamiről", hanem „lenni akar valami", ahogyan a Tractatus is teszi azt, létezése önmagában kijelentés, melyet saját alakzatai és a kimondásukra tett kísérlet húznak alá. Medve ebben az értelmezési lehetőségben egyetért Szeredy Danival, miszerint nem is kell kimondani: nem akarja megszólaltatni a néma gyereket, mivel nem is tudná, de rá tud mutatni erre a nem-tudásra – önmaga tárgyiasításával. A regény ezáltal tökéletesen megvalósítja a wittgensteini programot: elhajítja a létrát, miután fellépett, majd túllépett rajta.

SZABÓ ATTILA
szabo.attila.9797@gmail.com
Magyar Nyelv és Irodalom
BA, 6. félév

Babeş-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:
dr. Selyem Zsuzsa
egyetemi docens, RO BBTE

A szubjektivitás lehetőségei Mészöly *Saulus*ában

Dolgozatom fő kérdése az, hogy Mészöly Miklós *Saulus* című regényében a szubjektivitásnak milyen elképzelése valósul meg, és hogy azt az irodalmi nyelv milyen adottságai által valósítja meg. Mészöly saját fogalmai – a tonalitás és atonalitás – jelentik a kiindulópontot. A tonalitás esetében arról van szó, hogy a fenoméneknek értelmük van egy nagyobb hierarchikus egészben, és jelenlétük valójában nem önmagukat, hanem ennek az egésznek a létét és működését jelenti. Vagyis a dolgok egyfajta jelszerű áttetszőséget kapnak, valamint még lényegi, hogy a tonalitásban a központtól való függés és az azzal való azonosság nem kerül ellentmondásba. Az atonalitás közérzete ezzel szemben a viszonyíthatatlanság érzete, ahol az értelem tehetetlenné válik, nincsenek összefüggések, csak meztelenül, önmagukban adódó érzékletes fenomének. Itt az érzékelhető teste már nem áttetsző, nincs redukálva egy funkcióra, hanem saját függetlenségében áll. Az alá- és fölérendeltségek felbomlanak, és puszta mellérendelésekben adódnak a dolgok, teljességgel értelmetlen együtt létezésben. A két fogalom dinamikája abban nyilvánul meg, hogy az egyedi létező áttetszősége és függősége szembetűnővé, testivé válik az atonalitásban, sebhelyként tűnik fel a hierarchia egyértelműségében.

Amellett érvelek, hogy a regényben a szubjektum felbomlását követhetjük nyomon, a kezdetben többoldalas monológban csapongó beszelő a regény végére eltűnik mint rendszerező középpont, csupán egy párbeszédben, a többi szereplővel egyenrangúként jelenik meg. E két fogalom értelmében a szubjektum maga is egy rendezett és megmerevedett egység, melyet az atonalitás közérzete felbont azáltal, hogy megszünteti belső összefüggéseit. Ez a folyamat egyrészt felszabadulás, de ugyanakkor értelem nélküli állapot is, hiszen az ember számára az otthonos állapot a tonalitás, és éppen ezért a regény nem egyszerűen csak lebontja a szubjektumot mint hierarchikus egységet, hanem a szubjektivitásnak az eseményjellegét is felmutatja. Ennyiben a szubjektivitás nem önazonosságot jelent, hanem egy alárendelődési eseményt, amely során az érzékelt dolgok a szubjektiváció körül elrendeződnek, viszont ez, lévén nem áll az időn kívül, fel is bomolhat. Mészöly regénye az olvasatomban egy olyan szubjektivitás lehetőségét mutatja fel, mely az egyént nem önazonosságként, hanem folyamatos újraképződésként gondolja el, egyfajta radikális nyitottságként és kitettségként a világ számára, amelytől nem különíti el önmagát.

TARNAI CSILLAG
tarnai.csillag@gmail.com
keleti nyelvek és kultúrák (japán szakirányon)
BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Mosza Diána
doktorandusz, ELTE BTK

Játék a testben, határátlépés a játékban – Az *Iskola a határon* testpoétikai és játékontológiai elemzése

Ottlik Géza *Iskola a határon* című regényének kőszegi katonaiskolájában központi szerepet kap az egyéniség elfojtása, mindez pedig elsősorban a test korlátok közé szorítása útján történik meg. Az alreálban a szigorú megfigyeltség állapotában engedelmes testekké nevelés jelensége vizsgálható Foucault *Felügyelet és büntetés* című munkája, illetve Sartre a tekintet hatalmáról tett megállapításai felől. Mindemellett a közösségben történő testben létezés lehetőségei és korlátai Mauss testtechnika-fogalma mentén kaphatnak többletjelentést. A test folyamatos fegyelmezésének következtében a testbe zártság élménye belső konfliktust és az elvesztett teljességélmény újbóli kialakításának igényét eredményezi a növendékekben.

Dolgozatomban bemutatom, hogy milyen különböző technikák segítségével ellensúlyozható a testi meghatározottság, és miért nevezhető játékontológiának a növendékek között kialakuló szabadságélmény. Elsősorban a művészetek gyakorlása és a sport nyitják meg a játék lehetséges tereit, és kínálnak esélyt a függetlenedésre. A Szeredy Dani és Bébé között kialakuló, a bergsoni nevetésesztétikát idéző titkos nevetés létrehozza azt a közösségi összetartozást, aminek következtében megjelenhet a szabad játék. Így jöhet létre a „kuplerájozás" a tanteremben, illetve a növendékek létrehozta kabarében, ami a bahtyini karneválesztétika felszabadító jellegét idézi. Szorosan kapcsolódik az önfeledt játékhoz Medve és Bébé Sári B. László homoszociális viszonyokat értelmező tanulmányában is hangsúlyos szerepet kapó kórházi jelenete is, amikor a legyengült test révén lehetővé válik a szabad mozgás. Így az Iskolában Medve, Szeredy és Bébé a művészetek, a sport, a közös nevetés és a gyakori karneválélmények útján jutnak el a gyermekkori teljességtapasztalat elvesztésének fájdalmától a közös játék élményéig, ami többek között Fink játékontológiájának jegyeit mutatja.

Kutatásommal az Ottlik-recepcióban csak az utóbbi évtizedben előtérbe került testpoétikai irányvonalhoz kapcsolódom. A dolgozat a játék-, nevetés- és kupleráj-jelenetek vizsgálatával a regény új filozófiai nézőpontból történő elemzése mellett az Iskola a határon sztoikus belső szabadság-üzenetével kapcsolatos fenntartásokra is igyekszik választ adni.

VINCZE RICHÁRD
v.richmail@gmail.com
Irodalom- és kultúratudomány
MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kulcsár-Szabó Zoltán
egyetemi tanár, ELTE BTK

Szövegmorgás Esterházynál. Poszt-animális Animal Studies és Zoopoétika

A dolgozat voltaképpen az Animal Studies és a Zoopoétika tudományos diskurzusát elemzi, valamint ennek elgondolásai felől közelíti meg Esterházy Péter *A szív segédigéi* című szövegét. Azért válhat fontossá az állat és ember viszonyát értelmező diszciplínák közelebbi vizsgálata, mert az ún. „animal turn" névvel jelzett elméleti fordulat újonnan központi pozícióba emelte a poszthumanizmus által motiválódó humanizmuskritikusságot, valamint ezzel egyidőben az állat és ember rögzült lételméleti kategóriáinak vizsgálatát is indítványozta, méginkább rámutatva ezzel az elméletek mögött rejtetten létező fogalmi redefiniálást sürgető igényre is. Erre azért van szükség, mert e fogalom (animal, állat) egy tisztán antropocentrikus, oppozicionális, sőt negatív nyelvi konstrukció, amely egyetlen, jellegadó funkcióját csak az „ember" (szintén privatív, ellentétes) fogalmához képest kaphatja meg. Vagyis ezen elgondolás felől érthetővé válik, hogy miért csupán akkor adott az animalitás ontológiai karaktere újonnan felismerhetőként, ha a bináris diszjunkció rendszerét exklúdálva, a nem-emberi állatok értelmezését vállaló tudományterület egy új terminológiai bázis kiépítését, mindinkább az oppozíciós rendszerből való kiléptetését irányozza elő.

Továbbá, és inkább az irodalom médiumát meghatározó állati ágencia jelenlétére összpontosítva azért is válhatnak fontossá a nyelvművészeti alkotások (pl. *A szív segédigéi*) elemzései, mert e vizsgálódások nyomán olyan horizontok nyílhatnak fel a kortárs irodalomértelmezés processzusai számára, amelyek képesek rámutatni arra is, hogy milyen nyelvfilozófiai elgondolások mentén szerveződnek a különféle állatokat, állati viszonyrendszereket inszcenírozó narratív struktúrák. Ennek okán – ahogyan a kortárs filozófia trendjeiben és az irodalomértelmezői folyamatokat is nagymértékben befolyásolta a már említett „animal turn" eseménye – az interpretációs hangsúlyok, a motivikus izotópiák reprezentációelvű vizsgálódásáról leginkább az állathoz kapcsolódó kulturális, irodalom-poétikai, sőt mindinkább nyelvi problémák felé tolódtak el.

20. századi magyar irodalom II.

MEISZTERICS ADRIENN
adri.meiszterics@gmail.com
Irodalom-és kultúratudomány
MA, 1. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Pataki Viktor
egyetemi adjunktus, KRE BTK

A természet és a kultúra viszonya Nemes Nagy Ágnes költészetében

A dolgozat elsősorban a Nemes Nagy Ágnes verseiben megjelenő természet és kultúra/társadalom viszonyára, és ezzel összefüggésben a versekben megjelenő én pozíciójára kérdez rá. A természet-kultúra oppozíciójának vizsgálata a Nemes Nagy-szövegekben kiemelten fontossá válik, ugyanis e kettős alapvetően meghatározza a lírai beszéd létrejöttét: működésükből és együttes jelenlétükből láthatóvá válik, hogy a korábban motívumokként értelmezett természeti jelenségek szervezesen hozzájárulnak a szövegek képi és poétikai strukturáltságához, maguknak a versszövegeknek a szerveződéséhez. Az elemzés nem a recepció által sokat tárgyalt tárgyias líra felől közelít a Nemes Nagy-líra felé, hanem a biopoétika és a pszichonalízis perspektívájából vizsgálja az életmű néhány darabját.

JÁMBOR ANDREA
jamborandi1@gmail.com
egyházi-felekezeti közösségszervező
BA, 3. félév

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem

Témavezető:
Peremiczky Szilvia
docens, OR-ZSE

Zsidó identitásminták Lesznai Anna regényében az asszimiláció tükrében

Dolgozatom témája Lesznai Anna *Kezdetben volt a kert* című önéletrajzi ihletésű családregénye, amely a szabadságharctól a Tanácsköztársaság bukásáig tartó időszakon át kiválóan bemutatja az 1867 utáni magyar társadalom minden rétegét, azon belül is a zsidóság teljes spektrumát a falusi zsidó kispolgártól kezdve a zsidó értelmiségin át a nagybirtokos nemesig. Jelen munka átfogó képet kíván nyújtani a regényben megjelenő különféle társadalmi osztályú zsidó szereplőkről történeti és kulturális kontextusban, hogyan élik meg zsidó identitásukat, mennyire sikeresek asszimilációs törekvéseik, és milyen a viszonyuk a többségi társadalomhoz. Célom, hogy ráirányítsam a figyelmet a regényre, amely megérdemelné, hogy elnyerje méltó helyét az irodalmi kánonban, mivel páratlan alapossággal ábrázolja a korabeli társadalmi problémákat, és árnyalt, részletesen kidolgozott karaktereken keresztül mutatja be a zsidó asszimilációt. A dolgozat első részében a regény történelmi hátterét vázolom fel, elsősorban a zsidó emancipációra helyezve a hangsúlyt, majd áttekintem Lesznai családjának történetét, azon belül is főként édesapjának az uralkodó politikai osztályhoz, a földbirtokos nemességhez történő teljes asszimilációját. A dolgozat második felében a szövegelemzés módszerével a regény szereplőin és életútjukon keresztül arra keresem a választ, milyen problémákkal kellett megküzdenie az asszimilálódó magyarországi zsidóságnak, mennyire volt megvalósítható és sikeresnek mondható a beilleszkedésük a magyar társadalomba. Az elemzés alapján a zsidó családoknál egy háromgenerációs minta rajzolódott ki, ahol az asszimiláció negatív hatásai leginkább a harmadik generációt érintették.

NAGY BALÁZS
nbalazspeter@gmail.com
Irodalom- és kultúratudomány
MA, 1. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Horváth Csaba
egyetemi docens, KRE BTK

A gólyakalifa **énképének értelmezési lehetőségei**

A dolgozat tárgya Babits Mihály *A gólyakalifa* című regény elbeszéléstechnikájának freudiánus interpretációja. Értelmezésünk célja, hogy a regény szoros olvasata által bizonyítsa, a regény elbeszélői szubjektuma Sigmund Freud második topografikus modelljének felhasználásával leválasztható Tábory Elemér alakjáról. A második topografikus modellnek megfelelően artikulálódó személyiségrétegek letapogathatóvá válnak az elbeszélés stiláris megformáltságában, ezáltal lehetőséget nyújtva a narrátor autonomitásának bizonyítására. A narrátor intonációjának e pontos definiálása révén kimozdíthatóvá válik a szöveg az eddigi műfaji és elbeszéléstechnikai paradigmából.

FENYŐ DÁNIEL
fenyoda@gmail.com
magyartanár - történelemtanár és állampolgári ismeretek tanára
Osztatlan, 11. félév

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Takáts József
egyetemi adjunktus, PTE BTK

Hajas Tibor fasizmusa a magyarországi neoavantgárd és a Kádár-korszak kultúrájának tükrében

Hajas Tibor tizenkilenc évesen írt néhány verse nagy szerepet játszott abban, hogy a Belvárosi galeri perében többek között fasizmussal való állítólagos szimpatizálása miatt vád alá helyezzék és börtönre ítéljék. Zavarba ejtő, ha figyelembe vesszük, hogy Hajas maga is rendelkezett zsidó felmenőkkel. A probléma egyik megközelítése Hajas Tibor korai verseinek radikalizmusát a Kádár-korszak zsidó identitással kapcsolatos anomáliáiból vezeti le. Dolgozatomban a szocialista államberendezkedés fasizmus- és holokausztértelmezésén keresztül, valamint a hatvanas évek ifjúsági szubkultúráinak és a neoavantgárd irodalom kontextusának figyelembevételével kívánok rámutatni arra, hogy Hajas Tibor korai szövegei nem valamiféle fasiszta kilengés termékei, hanem életművének szerves részét képezik. A versek emellett beleilleszkednek a neoavantgárd militarista, antiszemita diszkurzív jegyeket használó alkotásainak sorába is. Hajas akkori szövegeit tehát felfoghatjuk úgy is, mint amelyek nem a zsidó identitás nem-létéből, eltűnéséből fakadó üres hely függvényében jöttek létre, hanem a Kádár-korszak normáitól való elkülönülő tevékenységben, amely egyszerre jelenti az öntudat és egy sajátos esztétikai magatartásmód kialakulását.

PINCZÉSI BOTOND
pinczesibotond@gmail.com
magyar-média tanárszak
Osztatlan, 5. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Pataki Viktor
egyetemi adjunktus, KRE BTK

Sírkő, Isten, fél – – (Petri György balladaköltészete?)

A kutatás egy, eddig a Petri-recepcióban kitüntetett figyelemben nem részesített műfaji kategóriát vizsgál, mégpedig a balladaköltészetet. Erre az életmű három különböző pontján felbukkanó azonos, *Ballada* című versek nyújtanak lehetőséget. Bár a különböző kontextusok más-más irányokba mozgatják az olvasást, mégis szoros összefüggésről tanúskodnak a szövegek, ugyanis a ballada dekonstruktív jellegű újraírása érhető bennük tetten, amely alatt leginkább a műfaji specifikumok felszámolását, így a műfaj fenntarthatóságának problematizálását érthetjük. Ilyenformán a költői életművön belüli vizsgálaton túl egy hagyománytörténeti diskurzus is kibontakozik a dolgozat keretei között – a műfaj kialakulásától, a Petri-szövegek szempontjából legjelentősebb viszonyulási pontnak mondható Arany-balladákon át a kortárs költészetig. Mindezt a narratológiai, retorikai, tropológiai, intertextuális, verstani és nyelvfilozófiai szintek elemzésével próbálja felmutatni a dolgozat.

ÓDOR ANNA PETRA
anna.odor31@gmail.com
Magyar
BA, 3. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Osztroluczky Sarolta
egyetemi adjunktus, PPKE BTK

„Nem több, mint ami vagyok: lírai költő.” Az önértelmezés lírai alakzatai Karinthy Gábor költészetében

Jelen dolgozat Karinthy Gábor költői életművét vizsgálja az önértelmezés alakzatai felől, a klasszikus és a kései modern líra jellegzetes jegyeit, illetve Karinthy poétikai újításait keresve. A dolgozat első fejezete filológiai jellegű, a Karinthy-versek kortárs fogadtatását és az életmű recepciótörténetét mutatja be. A következő négy fejezet a Karinthy-líra hagyományba ágyazottságát és jellemző motívumait veszi számba. Az utolsó három fejezet retorikai és verstani szempontok felől olvassa újra az életmű néhány darabját.

Karinthy Gábor költészetének a klasszikus és a kései modern líra közötti átmeneti jellegét talán a Hatástörténeti én című fejezet világítja meg a legjobban. Az Ady- és Babits-féle szerepfelfogást és retorikát tükröző versek keletkezése idején, 1932–1940 között Karinthy Gábor ugyanúgy írt újnépies stílusjegyeket tartalmazó és erős József Attila-hatást mutató lírai alkotásokat is. Karinthy Gábor lírai életműve – különféle válogatott és gyűjteményes kiadások formájában – négyszer jelent meg 1973–2019 között, vagyis a hátrahagyott korpusszal foglalkozó pályatársak, irodalomtörténészek és kutatók nagyjából 15 évente „jelzik”, hogy Karinthy Gábor versei készen állnak az újraolvasásra. Figyelemre méltó tény, hogy ehhez hasonló kiadói gyakoriság csak elismert, kanonikus szerzőink műveinek publikálási gyakorlatára jellemző. Innen nézve indokoltnak tűnik a kérdés: hogyan lehetséges, hogy egy ilyen publicitással rendelkező életmű szinte semmilyen nyomot nem hagy hazai irodalomtörténet-írásunkban, s hogy elemző vagy monografikus igényű művek sem foglalkoznak Karinthy Gábor lírájával?

Kutatásomat ez az érdekes dilemma indította el. Az önértelmezés lírai alakzatairól szóló dolgozatot egy lehetséges, a Karinthy-életműről folyó, jövőbeni vita margójára szánom.

FERENCZ HEDVIG
ferenczhedvig12@gmail.com
Magyar nyelv és irodalom
MA, 1. félév

Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Szilágyi Zsófia
egyetemi tanár, SZTE BTK

„A regény a hallgatás szövetéből születik” (Kolozsvári Grandpierre Emil: *Változatok hegedűre*)

Dolgozatomban Kolozsvári Grandpierre Emil *Változatok hegedűre* című regényével foglalkozom. Nem célom olyan kijelentéseket megfogalmazni, miszerint a szerző egész életműve esetleg indokolatlanul helyezkedik el valahol a kánon perifériáján, ugyanakkor úgy gondolom, hogy az említett regény, az életmű jó pár darabjával együtt, izgalmas poétikai célokat tűz ki és valósít meg, melyek talán több figyelmet érdemelnének. Jelen dolgozatban azt vizsgáltam, hogy van jelen a beszéd a szövegben, hogyan viszonyul a szöveg a beszéd aktusához, a sok beszéd között hogyan érvényesül mégis a kinemmondás, a semmit-mondás. Ezt próbáltam feltárni, megkeresni, mit csinál a szöveg nyelvileg, a hallgatásnak milyen alakzatai lehetnek, s az említett regény melyeket alkalmazza ezek közül.

Fontosnak tartottam átnézni, röviden felvázolni a szerző életművét, megfigyelni azt is, milyen hagyományba illeszkednek, kapcsolódnak be a művei, s hogy az elbeszélés és mégis ki nem mondást meghatározó, befolyásoló valóságérzék, valósághoz fűződő viszony hogyan van jelen Kolozsvári Grandpierre műveiben, *ars poetica*jában. Mindehhez beemeltem Ottlik Géza, leginkább a *Próza*ban feltárt elmélkedéseit a hallgatásról. Ezután pedig a *Változatok hegedűre* egy bizonyos – talán kulcsfontosságú – részére helyezve hangsúlyt, különböző retorikai eszközök segítségével vetettem vizsgálat alá a beszéd működését, a hallgatás aktusát, a jelentés egységének megbomlását. A retorikai mechanizmusok – irónia, metonímia, metalepszis, alakzatos beszéd – felől szorosan megközelítve igyekeztem felvázolni, hogyan működteti a szerző ezt a fajta beszédet a regényben, ahogy a semmivel mond el mindent. Illetve valami mással, ami semminek tűnik.

Vizsgálatom végén tisztán látszott, mennyire sokszínű és szétágazó lehet a hallgatás fenoménjének jelenléte. Kolozsávári Grandpierre ezen regényében több alakzat érvényes működése is észlelhető, s ezek egyéni jelenléte, a hallgatásban betöltött szerepe egyáltalán nem zárja ki a másikét, sőt, mitöbb, ugyanolyan érvényesek együtt ebben a folyamatban. Izgalmas, ahogy a megkapott, felvázolt eredmények különböző és egyszerre egy egységes lehetőséget is magunkban hordoznak, melyen keresztül megvalósulhat a semmitmondás, a semmivel való mindent elmondás, a hallgatás.

Alkalmazott nyelvészet, fonetika, pszicholingvisztika, stilisztika

BALOGH ORSOLYA
b.orsolya901@gmail.com
magyar
BA, 6. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Dér Csilla Ilona
egyetemi docens, KRE BTK

A *csak* szerepe az online politikai újságírásban

Az újságírás bizonyos esetekben magában hordozhatja a manipuláció veszélyét (Szicherle – Wessenauer 2017: 14). Ennek tükrében a dolgozat arra keresi a választ, hogy az online politikai újságírásban betölthet-e manipulatív funkciót a csak és egyes kollokációi. Diskurzusjelölők manipulatív funkciójának feltárásával politikai műfajban Schirm (2009) és Furkó (2017) is foglalkozott, a hipotézis alapját is e két tanulmány képezi. A kutatás funkcionális pragmatikai elméleti keretben készült egy saját építésű korpuszon.
Az elemzés a funkcionális szövegtan Referenciális központ fogalmából indul ki (Csontos–Dér 2018: 30), emellett pedig saját módszerre, a megnyilatkozás tranzitivitásának – a Referenciális központ a saját, vagy más E/3 személy gondolatát közvetíti – elkülönítésére épül , mert ezáltal egyszerre több jelentés és nézőpont is megjelenhet, melynek nem az ideációs (Furkó 2019: 21), hanem az attitűdjelölő (Schirm 2017: 331) és kettős funkció esetén van jelentősége inkább.
Az eredmények tükrében megállapítható, hogy a független oldalon a saját, a kormányközeli oldalon inkább a más E/3 személy gondolatainak közvetítésére szolgáló, attitűdjelölő csak-ok jellemzők, továbbá beigazolódott, hogy az egyes attitűdjelölő csak-ok és kollokációik képesek manipulatív szerepet betölteni az Árvay (2003) által leírt egyes manipulatív stratégiák alkalmazásával.

Felhasznált irodalom

1. Árvay Anett 2003. A manipuláció és a meggyőzés pragmatikája a magyar reklámszövegekben. Tanulmányok a pragmatika köréből. ÁNyT. XX. 11–35.
2. Csontos Nóra – Dér Csilla Ilona 2018. Pragmatika a magyar mint idegen nyelv oktatásban. L'Harmattan Kiadó. Budapest.
3. Furkó Bálint Péter 2017. Manipulative uses of pragmatic markers in political discourse. PalgraveCommunications.2017.június20. https://www.nature.com/articles/palcomms201754
4. Furkó Bálint Péter 2019. Diskurzusjelölők és egyéb diskurzuspragmatikai eszközök forgatókönyvek, tankönyvek és irodalmi szövegek párbeszédeiben. Debreceni Egyetemi Kiadó. Debrecen.
5. Schirm Anita 2009. A diskurzusjelölők a parlamenti beszédekben. In: Kukorelli Katalin (szerk.): Hatékony nyelvi, idegen nyelvi és szakmai kommunikáció interkulturális környezetben. Dunaújvárosi Főiskola. Dunaújváros. 168–175.
6. Schirm Anita 2017. A diskurzusjelölők és a szövegtípusok viszonyáról. Magyar Nyelv 113/3. 330-341.
7. Szicherle Patrik, Wessenauer Veszna 2017. A média és a politika új viszonya. Political Capital és Friedrich Ebert Stiftung Budapest. Budapest.

POZSONYI LILLA
lillilou13@gmail.com
Magyartanár, francia nyelv és kultúra tanára
Osztatlan, 11. félév

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Dóla Mónika
egyetemi adjunktus, PTE BTK

AZT/ÚGY HISZEM (HOGY), AZT/ÚGY GONDOLOM (HOGY) – két kifejezés vizsgálata magyar mint idegen nyelvi szempontból

Dolgozatom témája az AZT/ÚGY HISZ/GONDOL…(HOGY) igei szerkezetek mint véleménynyilvánító kifejezések vizsgálata magyar mint idegen nyelvi szempontból. Ezek a kifejezések – fogódzók hiányában – egymás szinonimáiként tanítandók. Ezáltal sem tanár, sem diák nem tudja, mikor melyik alak, melyik másikkal csereszabatos, hiszen sokszor nem felcserélhetők egymással. A kutatás egyik célja ezen kifejezések funkcionális megoszlásának (munkamegosztásának) a feltárása. További kérdést vet fel, hogy ez a munkamegosztás mennyiben függ a mondattípustól (kijelentő, kérdő, felszólító), az igeidőtől (jelen, múlt) és az igei személyrag váltakozó alakjától. Ezen vizsgálatok révén a dolgozat koherens egészben szorgalmazza a feltárt eredmények rendszerezését, szemléltetését. A tanulmány mindezt egy funkcionalista keretben (Halliday 1994) mutatja be, azaz a jelentés (pragma-szemantika) és a forma (grammatika) összefüggéseiben, illetve egymáshoz való kapcsolatukban.

PAPP MARTIN
pappmartin07@gmail.com
Skandinavisztika
BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Vaskó Ildikó
egyetemi docens, ELTE BTK

Valóságteremtés a koronavírus idején – Manipuláció és meggyőzés politikai szövegekben

Dolgozatomban három, időben egymástól elkülönülő, korona-vírussal kapcsolatos politikai szöveget elemeztem. Mindhárom Erna Solberg, norvég miniszterelnök sajtótájékoztatóinak norvég nyelvű átirata. Munkámban különbséget tettem a manipuláció és meggyőzés között, ismertettem a manipuláció kognitív folyamatokra gyakorolt hatásait, valamint megmagyaráztam a címben jelzett valóságteremtő aspektusait is.

A szövegek nyelvi elemzése során megállapítottam, hogy az alany tudatos megválasztása, valamint a passzív mondatok alkalmazása manipulatív stratégia részét képezik. Mindezek előtt pedig arra jutottam, hogy a témák sorrendje igazodik a beszélő manipulatív szándékaihoz a hallgatók kognitív terheltségének függvényében.

NAGY BARBARA
barbaranag@gmail.com
Magyar nyel és irodalom
BA, 5. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Hegedűs Attila
habil. egyetemi docens, PPKE BTK

Nyelv és kép. A reklámok üzenete

Az értekezésem célja, hogy a mai társadalomban nagy szerepet betöltő reklámot részletesebben vizsgálva feltárjam meggyőző hatásának módjait. Célom tehát a reklámok sokrétű, összefüggő, egymás nélkül nem megálló behatásainak elemzése, vagyis a hangi-képi illúziók együttes vizsgálata és bizonyítása, hogy együttesen érik el a legnagyobb szerepet. Dolgozatomban a különböző audio-vizuális hatások vizsgálatára koncentrálok, az egyéb jellemzőit a meggyőzésnek alárendelt tényezőnek tekintem. A reklám egy hivatalos hirdetés, melynek célja adott termék vagy szolgáltatás eladásának előmozdítása, egy gondolat népszerűsítése. Először a reklám informál egy adott termékről. A második szinten befolyásol. Csábít, dramatizál, manipulál a befolyásolás érdekében. Mindent megtesz, hogy az üzenet visszahasson a reklámozott termékre. Ebben az esetben az információ a befolyásolás egyik eszköze. Az emberek tudatát tömegkultúra és a fogyasztói társadalom jellemzőjeként formálja a harmadik felvonásban. A nyilvános beszéd lehetőségeit a média kitágította. A mai világban a beszélő nincs a szónoki eszköztárhoz kötve, így létrehozhat egy multimediális kommunikátumot. A jelhasználathoz tartozó jelenségekre használják a nyelvtudományban a beszéd terminust, megkülönböztetve a nyelv terminustól, mely a jelkészlethez tartozó egységek és részrendszerek összességét nevezi meg. Így a beszéd a ténylegesen megvalósuló kommunikációt jelenti. Mivel a média szövegeit a szélesebb nyilvánosságnak készítik, így a reklám is nyilvános beszéd kategóriájába tartozik. Reklámok esetében a cél, hogy a befogadó pozitív képet alakítson ki a termékről, ezáltal potenciális vásárlóvá váljék, a csízió abban lesz hogyan érik el ezt a célt. Választásomban fontos volt, hogy minél eltérőbb célcsoportokat megcélzó reklámokat vizsgáljak, annak érdekében, hogy széles spektrumon kapjak képet a reklámok hatásáról. Látszik, hogy célcsoport függetlenül kell alkalmazni, a retorikai elemek, érvrendszerek, argumentációs és meggyőzési stratégiák vizsgálatát a reklámok hatásmechanizmusának mélyebb megértése, a reklámok egyedi jellemzőinek felkutatása, továbbá a fogyasztók meggyőzhetőségének szempontjából. Nem szorítkozhatunk a már meglévő ismeretekre, nem vizsgálhatunk egy dolgot önmagában a teljes megértéshez. Fontos a retorika és a kommunikációelméleti megfontolások közelítése, hogy a marketingkommunikációs és reklámpszichológiai stratégiák, meggyőzésre irányuló kampányelemek vizsgálata teljes legyen.

FINTA KLÁRA ENIKŐ
klaraenikofinta@gmail.com
Anglisztika
BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
dr. Svindt Veronika
tudományos munkatárs, MTA Nyelvtudományi Intézet

Irányított spontán narratívák demenciában

A nyelvi zavarok elemzése elősegítheti a kognitív deficitek vizsgálatát, a demencia összetett folyamatának diagnosztizálását. Kevés olyan kutatás létezik, amely kifejezetten demenciában elemezné nyelv és emlékezet összefüggését. Jelen dolgozat a demenciával élők beszédét tartalmilag vizsgálja, más megközelítésből a korábban főként fonológiai kutatásokhoz képest. Nyelvtani, szemantikai és pragmatikai szempontból elemzi a vizsgálati személyek irányított spontán beszédét, amit sztenderd memóriatesztek eredményei egészítenek ki. A vizsgálati személyeknél a narratívaprodukció és narratívaértés a kontrollszemélyek válaszaihoz képest (1) részletszegényebb, (2) válaszaik rövidebbek, (3) kevesebb a számszerűsíthető tartalmas szó. Szövegvisszamondásukat (4) főként pragmatikai jelölők és (5) metapragmatikai reflexiók jellemzik. A dolgozat tartalmi megfigyelései a demencia folyamatainak részletesebb megértésében, a klinikai szakemberek munkájának segítésében, és akár önsegítő emlékezési technikák kialakításában is hasznosíthatóak lehetnek.

KOVÁCS ZOLTÁN-JÁNOS
kzoltan0427@gmail.com
Magyar nyelv és irodalom – Angol nyelv és irodalom
BA, 3. félév

Partiumi Keresztény Egyetem

Témavezető:
Dr. Bartha Krisztina
egyetemi adjunktus, RO PKE

A magyar, román és angol mentális lexikon mérése a partiumi fiatalok körében

Kutatásomban a partiumi fiatalok mentális lexikonját mértem fel magyar, román, illetve angol nyelven. Sajátos helyzetet jelent a régió kétnyelvűsége, amely interferenciához vezethet a fiatalok szókincsében, a román és a magyar nyelvvel kapcsolatban. E mellett, napjaink megnövekedett médiafogyasztása hasonló jelenségekhez vezethet az angol–magyar, angol–román nyelvpárokkal kapcsolatban. A dolgozat elméleti részében ki fogok térni a mentális lexikon és a kétnyelvűség meghatározásaira, valamint arra, hogy az utóbbi miért rendelkezik fontos szereppel, ha erről a régióról beszélünk nyelvi szempontból. A kutatás gyakorlati részét partiumi fiatalok körében végeztem online kérdőívekkel. A kérdések segítségével szeretném felmérni: a) A fiatalok mentális lexikonját a fentebb említett három nyelven. b) Megvizsgálom, hogy a mentális lexikon fejlettebb-e adott témákkal kapcsolatban bizonyos nyelveken? c) Van-e összefüggés az adott nyelvek mentális lexikonjának fejlettsége és a nyelvvel szemben tanúsított attitűd között? A kutatás eredményeiből látszik, hogy a fiataloknak adott területeken melyik nyelv mentális lexikonja fejlettebb, és mit lenne érdemes fejleszteni.

KAPOSVÁRI BOGLÁRKA
bogikaposvari@gmail.com
Magyar
BA, 6. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

MRÁZIK ISTVÁN
mrazik.istvan@gmail.com
magyar
BA, 7. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
dr. Deme Andrea
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

A beszédhanghibákkal rendelkező diákok értékelése a közoktatásban

Vizsgálatunk célja az volt, hogy a közoktatás középfokú intézményeire fókuszálva, a jelenleg aktívan tanító pedagógusok attitűdjét vizsgáljuk a beszédhanghibákkal rendelkező diákokkal kapcsolatban. Arra kerestük a választ, hogy mutatkozik-e eltérés a beszédhanghibával rendelkező beszédmód és a sztenderd kiejtés értékelésében. Kutatásunk ügynökmódszerrel készült, melyben egy ügynök sztenderd és álrotacizmus hangfelvételeit használtuk fel, disztraktor felvételek segítségével. Jelenlegi kutatásunkat megelőzte egy pilot vizsgálat, melyben tanárszakos hallgatók beszédhanghibák iránti attitűdjeit vizsgáltuk hangfelvételek segítségével. A pilot vizsgálat tapasztalatai alapján alakítottuk ki jelen vizsgálatunk módszertanát. A megkérdezett pedagógusok nem csak jegyalapú értékelést adtak az egyes hangfelvételekre, hanem különböző tulajdonságokat társítottak azokhoz. Feltételeztük, hogy a beszédhanghibával rendelkező beszélőhöz negatívabb attitűd társul, mint a sztenderd beszélő esetében. Az eredmények alapján azt fogalmazhatjuk meg, hogy összességében nem látható jelentős eltérés az érdemjegy alapú értékelésben, azonban a különböző változók mentén vizsgálva a válaszokat eltérő attitűd rajzolódik ki.

TORDA DORINA
tordadorina123@gmail.com
Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék
BSc, 7. félév

Újvidéki Egyetem

Témavezető:
dr. Csányi Erzsébet
egyetemi tanár, RS UE

A vulgáris nyelvi jelenségek vizsgálata Garaczi László *Arc és hátraarc* című művében

Kutatásom témája Garaczi László *Arc és hátraarc (egy lemur vallomásai)* című regényének stilisztikai vizsgálata, elsősorban a vulgarizmusok feltárása a szókincsen belül. Kérdésem arra irányul, hogy az adott szavak miért (vagy épp miért nem) alkalmasak az elvárt hatás elérésében. A hippi szubkultúra szinte egy titkos nyelvének használata többfunkciós. A kutatás során egy korpuszt hozok létre a talált szlengkifejezések alapján. A vizsgálat külön fejezetben foglalkozik az obszcén, durva kifejezésekkel, amelyek verbális agressziót hajtanak végre. Középiskolás diákok véleményét kértem ki a vulgarizmusok és a szépirodalom összeférhetőségéről.

Konklúzióm, hogy a szleng, az obszcenitás autentikus és provokatív hatáseffektus a regény nyelvezetében. Kutatás közben újabb kérdések merültek fel, amelyek a stilisztikai vizsgálatok mellett a szociológiai aspektus bekapcsolásának szükségességére mutattak rá.

Általános, leíró és generatív nyelvészet

FUTÓ BETTINA
futobettina@gmail.com
Magyar-történelem osztatlan szakirány
Osztatlan, 11. félév

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Farkas Judit
Egyetemi docens, PTE BTK
Dr. Alberti Gábor
egyetemi tanár, PTE BTK

Tagadok mindent (is)

A kutatás témája az is partikula negatív változatainak szisztematikus pragmatikai-szemantikai elemzése generatív keretben az alapján, milyen hasonlóságokat és különbségeket mutatnak a pozitív változatokhoz képest. A vizsgálat során kiderült, hogy bár a generatív szakirodalomban (pl. Szabolcsi 2018) az is negatív környezetben való megjelenési formájának a sem-et tartják, bizonyos esetekben negáció során a nem is, más esetekben pedig az is nem konstrukciót használja a magyar nyelv. A dolgozat a különböző is-es kifejezések negatív változatait egy skálára helyezve mutatja be, mely skála aszerint épül fel, mennyire van jelen az intenzionális jelentés az adott kifejezésben. A logikai jelentéstől haladva szisztematikusan számba veszi az egyes kifejezések pragmatikai hozadékát, míg végül a metakognitív funkciót is feltárja a vizsgált kifejezések kapcsán, illetve kifejti, mely esetekben grammatikus a sem, melyekben a nem is és melyekben az is nem konstrukció használata. A dolgozatban kiemelt figyelmet kap az univerzális kvantorok együttállása is-es kvantorokkal (soha nem/soha sem), mely során a tagadás fajtái és lehetőségei is ki vannak fejtve a magyar generatív szakirodalom alapján (pl. Surányi 2006). A pályamunka Grohmann (2003) és Karácsonyi (2017) fáziselméleti modelljére épülő szintaktikai elemzések mellett a ReALIS pragmaszemantikai rendszerben adja meg az adott kifejezések formális reprezentációit.

GROTICS ORSOLYA
grotics.orsolya@gmail.com
magyar-matematikatanár
Osztatlan, 7. félév

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Farkas Judit
Egyetemi docens, PTE BTK
Dr. Alberti Gábor
egyetemi tanár, PTE BTK

Miért? Mit? Minek?

A dolgozatomban a miért kérdőszóval foglalkozom, a generatív szakirodalomban eddig nem vizsgált aspektusokból. Célom egyrészt annak szisztematikus vizsgálata, hogy milyen típusú fókusz jelenhet meg a miért és a finit igei tő közé ékelődve, valamint annak feltérképezése, hogy a miért és az őt követő fókusz közötti zónában milyen további elemek jelenhetnek meg; másrészt magyarázattal szolgálok a miért kivételes viselkedésére. Mindezek alapján javaslatot teszek ennek a speciális, csak az okhatározói miért esetében elérhető konstrukciónak a szintaktikai reprezentációjára.

A dolgozatom másik fontos pillére a miért két szinonimájának, a minek és mit kérdőszóknak a leírása, arra fókuszálva, mely konstrukciókban nem cserélhetőek fel a miért-tel, illetve, hogy milyen pragmaszemantikai különbségek fedezhetőek fel a három kérdőszó között; ennek megragadásához a ReALIS formális pragmaszemantikai keretet használom fel. A dolgozat zárásaként kitérek a miért további lehetséges szinonimáira a magyarban, valamint ezen kérdőszónak és szinonim kifejezéseinek előfordulására a kínai és a német nyelvben.

GULÁS MÁTÉ ISTVÁN
gulasmate93@gmail.com
Elméleti nyelvészet
MA, 3. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Surányi Balázs
egy. tanár, PPKE BTK

A prozódia hatása a diszjunkciót tartalmazó tagadó mondatok értelmezésére

Dolgozatom a diszjunkciót tartalmazó tagadó mondatok értelmezésével, azon belül is a tagadás és a diszjunkció hatókörének kérdéskörével foglalkozik, kísérletes módszerrel. Az ilyen mondatok a nyelvekben kétféle értelmezést is megengedhetnek: az egyik során a tagadás hatóköre nagyobb (NEG>OR) és az „egyik sem" értelmezés áll elő. A másik esetben a diszjunkció hatóköre nagyobb (OR>NEG) és „egyik vagy a másik nem" értelmezés aktiválódik. Szabolcsi (2002, 2004) azt állítja, hogy a magyarban az OR>NEG értelmezés az alapértelmezett és a NEG>OR értelmezés kizárt. Ezzel szemben én amellett érvelek, hogy A NEG>OR értelmezés nem kizárt, hanem csak bizonyos prozódiával érhető el. Kísérletemben kétfajta prozódiájú mondatokat használtam. Az egyik prozódia a NEG>OR a másik az OR>NEG irányba hivatott elmozdítani az értelmezéseket. Kísérletem adatainak elemzése megerősíti, hogy a NEG>OR értelmezés elérhető a magyarban, azonban azt is, hogy az OR>NEG olvasat az alapértelmezett, mint ahogy azt Szabolcsi (2002, 2004) feltételezi. Ez az eredmény nemcsak a nyelvleírás, hanem a diszjunkció-értelmezés nyelvelsajátítási folyamatainak kurrens összehasonlító vizsgálatai szempontjából is releváns.

HORVÁTH ZSÓFIA
hzsofi.official@gmail.com
angol nyelv és kultúra tanára – magyartanár
Osztatlan, 7. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
dr. Lengyel Klára
habil. egyetemi docens, ELTE BTK

Alá- vagy mellérendelés? – a megengedő mondatok szintaxisáról

Kutatásomban a megengedő mondatokat, illetve ezek mondattani helyzetét vizsgáltam. A legtöbb szakirodalom az alárendelések között tartja számon a megengedő mondatokat, ugyanakkor azt is elismerik, hogy a mellérendelések felé is közelítenek, néhány tulajdonságuk a mellérendeléseket idézi. Dolgozatomban arra kerestem a választ, hogy vajon lehet-e ezeket a mondatokat egységesen valamely kategóriába besorolni. Ezek a mondatok több szempontból heterogének, történetileg is és szemantikailag is, ezért felmerül az a kérdés, nem kellene-e szintaktikailag is figyelembe venni ezt a heterogenitást. Négy szempont szerint tanulmányoztam a megengedő mondatokat, és azt vizsgáltam, hogyan viselkednek, vannak-e olyan különbségek, amelyek alapján érdemes lenne megfontolni egy mellérendelő megengedő kategória felvételét. A vizsgálatok alapján arra jutottam, hogy a megengedő mondatok egységes tárgyalása nem lehetséges. A típusok között kisebb-nagyobb eltérések figyelhetőek meg, ezek az eltérések a megengedő mondatokon belül alkategóriákat hoznak létre, és ez a tulajdoságuk a szintaktikai besorolás során is különbségeket eredményezhet.

HUSZICS ALIZ
huszicsaliz@gmail.com
magyartanár – történelemtanár és állampolgári ismeretek tanára
Osztatlan, 11. félév

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Kleiber Judit
Egyetemi docens, PTE BTK
Dr. Farkas Judit
Egyetemi docens, PTE BTK

Akárcsak

Jelen dolgozat az akárcsak kifejezést vizsgálja szintaktikai–szemantikai szempontból generatív keretben. Mivel e partikulát egyetlen nyelvtudományi munka sem tárgyalta eddig, A magyar értelmező szótárban megjelölt jelentéséből és a Magyar Nemzeti Szövegtár korpuszának mondataiból kiindulva készítettem két tesztet, amelyeket egyrészt egy interszubjektív kísérlet keretein belül nyelvészek, majd (az előbbi teszt eredményeinek beépítése után) átlagos anyanyelvi beszélők töltöttek ki.

A teszteredményeket felhasználva állítottam fel a dolgozat hipotéziseit: (i) az akárcsak már nem rendelkezik a szótárban megjelölt 'mintha'-jelentéssel, azonban (ii) feltételezhető egy diskurzusjelölői változata, melyet az említett szótár nem tüntet fel, továbbá kötőszóként (iii) összetett mondatokban, azon belül is ellipszisekben jelenik meg, de ennek ellenére (iv) alárendelő kötőszóként működik.

A hipotézisek alátámasztását követően szintaktikai reprezentációt is társítottam az egyes megjelenési formákhoz.

ITTZÉS AMBRUS BENCE
ittzes.ambrus@gmail.com
Szabad bölcsészet szak – Elméleti Nyelvészet
Szakirány
BA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
dr. Rebrus Péter
tudományos főmunkatárs, MTA – Nyelvtudományi Intézet

Az sz-igék szintetikus alakjainak ingadozásáról analógiás megközelítésben

Dolgozatomban az sz-tövű ikes igék viselkedését vizsgálom analógiás megközelítésben. Ehhez a paradigma-alapú morfológia (Word and Paradigm morphology) alapvetéseit használom fel, amely a nyelvleírásban nem használ mögöttes alakokat és felszíni reprezentációkat, hanem hasonló alakú szavakból álló csoportokat (paradigmákat) vizsgál, és ezek tulajdonságaiból von le következtetéseket.

A magyarban a hangkivető ikes igék tőváltozatai közül szintetikus toldalékok előtt általában csak a hangkivető tő jelenhet meg (nincs *fürödik, csak fürdik), az sz-töveknél mégis ingadozást tapasztalunk (mosakodik ~ mosakszik). A jelenség magyarázatául a nem alternáló d-tövű igék analógiás hatását javaslom (közlekedik, gondolkodik). Ez az analógiás forrásként feltételezett csoport mind típus- mind példánygyakoriságban nagyobb az sz-igék osztályánál, a két csoport ráadásul formai és funkcionális hasonlóságot is mutat. Az analógiás hatást pedig mind a gyakoriság, mind a hasonlóság erősíti.

Még két érvvel támasztom alá az analógiás feltételezést. Elsőként egy hasonló jelenséget mutatok be a z-tövű ikes igék közül. Az opcionálisan magánhangzóval bővülő tövek (lúdbőrzik ~ lúdbőrözik) viselkedése több szempontból is hasonlít az sz-igékére, és esetükben is feltételezhetünk egy nagy és közeli analógiás forrást: az -Ozik-képzős igék csoportját.

Emellett bemutatom az MNSz2-n végzett korpuszkutatásomat, amiből kiderül, hogy a vizsgált csoportban a névszói abszolút tővel bíró igék között (pl. öregedik ~ öregszik) alacsonyabb az sz-tövek aránya, mint az igeieknél (pl. veszekedik ~ veszekszik). Ez a viszony egybevág a különböző tövek arányával a d-tövű igéken belül. Ez szintén az analógiás hatás meglétét igazolja, hiszen annak erősségét befolyásolja a forrás és a cél funkcionális (szemantikai) közelsége. A dolgozat utolsó részében a kutatás egyéb tanulságait ismertetem.

KÁRPÁTI LAURA
lauranthalasa.1@gmail.com
Nyelv és kultúra
BA, 5. félév

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Kleiber Judit
Egyetemi docens, PTE BTK
Dr. Alberti Gábor
egyetemi tanár, PTE BTK

A metakognitív csak három idősíkja

Dolgozatom a csak partikulával foglalkozik, annak különböző fajtáit veszi számba. Célom, hogy korábbi kutatások adatait összefoglalva, saját megfigyeléseimmel kiegészítve egy átfogó képet adjak róla. A csak-nak számos változata létezik, ezeket négy alapvető tulajdonság alapján kategorizálom: hangsúlyos-e, egyenes vagy inverz szórendű mondatban szerepel-e, van-e azonosító-kirekesztő értelmezése, és hordoz-e magában pragmatikai többletjelentést. Legfőképpen az általam metakognitívnek nevezett fajtájával foglalkozom, amely mindig hangsúlyos, tisztán pragmatikai, diskurzusjelölő szerepet tölt be. Például: Csak rájöttem! A kijelentés több időpillanatra utal vissza: a beszélőnek egy múltbéli elvárása volt, később úgy tűnt, ez nem fog beteljesülni, ám a jelenben mégis megtörtént. A metakognitív elnevezés arra utal, hogy tudatában vagyunk ezeknek az előzményeknek, a különböző idősíkoknak, amelyek a kijelentéshez vezetnek. A partikulát megvizsgálom abból a szempontból is, hogyan viselkedik különböző modalitású mondatokban, első és második személyű ágensekkel, jelen és múlt időben, illetve negációval. Végezetül felállítom a metakognitív csak partikula profilját egy formális pragmatikai modellben.

PROHÁSZKA ZSOLT
prozsocc@gmail.com
angol nyelv és kultúra tanára – magyartanár
Osztatlan, 11. félév

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Farkas Judit
egyetemi docens, PTE BTK

A modális egzisztenciális kérdő névmási konstrukció a magyar nyelvhasználatban

A pályamunkámban a címben is megnevezett modális egzisztenciális kérdő névmási konstrukciót (röviden: MEK) vizsgálom, mely a magyar nyelvben háromféleképpen is megjelenhet: rag nélküli főnévi igenévvel, ragozott főnévi igenévvel, valamint kötőmódban álló finit igével is (Van hova menni/mennem/menjek). A kutatást az a tény tette szükségessé, hogy a szerkezettel eddig csekély számú kutatás foglalkozott, valamint ezek is inkább a nyelvelmélet felől közelítették meg azt. A dolgozat első felében összefoglalom ezen kutatások néhány eredményét, és egy megosztó kérdést válaszolok meg: nevezetesen, hogy miként épül a szerkezetbe a kérdő névmás, és milyen funkciót tölt be a szerkezeten belül. Érvelésem alapján a MEK-ben megjelenő névmás egy olyan elem, mely egzisztenciális értelmezése, valamint a rá vonatkozó szórendi lehetőségek alapján topikpozíciót tölt be a szintaktikai szerkezetben. A MEK-ben megjelenő névmás funkcióját tekintve elkülönül az eddig tárgyalt kérdő névmásokhoz köthető funkcióktól.

A dolgozat második részében a szerkezettel kapcsolatos nyelvhasználati kérdéseket vizsgálok korpuszadatok, valamint általam készített grammatikalitási tesztek és nyelvhasználati kérdőívek alapján, melyeket magyarországi és erdélyi nyelvterületeken is kitöltöttek adatközlők. Az empirikus adatokra azért volt szükség, mivel a korábbi kutatások nem foglalkoztak érdemben a háromféle megjelenési mód használatának különbségeivel. A korpuszadatok és a tesztek alapján egyértelműen kijelenthető, hogy a főnévi igenévi variánsok azok, amelyek a nyelvhasználatban ténylegesen előfordulnak a MEK-ben, míg a kötőmód feltehetően csak bizonyos nyelvterületeken használatos a konstrukcióban: ezt mutatja a csekély előfordulási szám a korpuszokban és a megosztó grammatikalitási ítéletek. A főnévi igenevet tartalmazó MEK típusú szósorok vizsgálata során is fontos eredmények születtek: expliciten elhangzó alany esetén a személyragozott infinitívusz a leggyakrabban használt igeforma a MEK-ben, míg a rag nélkül álló infinitívusz leggyakrabban általános alanyú konstrukciókban használatos. A kutatási eredmények nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy pontosabb képet kapjunk a szerkezet használatára vonatkozóan, valamint a kutatás során olyan további kérdések is felmerültek, amelyek még érdekesebbé teszik a szerkezetet: ilyen kérdés például, hogy milyen esetű alany kapcsolódik a kötőmódú igét tartalmazó MEK-hez.

SÁNDOR LILLA KAMILLA
lillakamilla007@gmail.com
angol nyelv és kultúra tanára, etikatanár
Osztatlan, 3. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Rákosi György
egyetemi docens, DE BTK
Virovec Viktória
PhD-hallgató, DE BTK

Az -e kérdő partikula mondatbeli helye a magyar nyelvben

A magyar nyelvben az –e kérdő partikula a függő eldöntendő kérdésekben kötelező, míg a főmondatban az intonáció mellett opcionális a használata. A szakirodalom a partikula használatával kapcsolatban sokszor egymásnak ellentmondó magyarázatokat ad. Simonyi (1882), Fábricz (1981), Schirm (2006) és Kenesei (2018) is azt tekintik sztenderd használatnak, amikor az egy egységet alkotó múlt idejű feltételes módú igealak végére kerül a partikula.
(1) Nem tudom, hogy járt volna-e büntető a Fradinak.

A kutatásomból kiderült, hogy a sztenderd ige volna-e szerkezet mellett a beszélők elfogadják az ige-e volna szerkezetet is. A szakirodalom sokáig elhanyagolta a nem sztenderd alakok előfordulásának kérdését.
(2) Nem tudom, hogy járt-e volna büntető a Fradinak.

A dolgozatomban az –e kérdő partikula mondatbeli elhelyezkedését vizsgálom, különös tekintettel az ige-e volna szerkezetre. Ebben a témában még nem született átfogó empirikus vizsgálat, ezt szeretném a dolgozatommal pótolni. Az MNSZ2-ben végzett adatgyűjtésem mellett kérdőíves felméréseket is készítettem olyan adatok gyűjtése céljából, amelyeket még nem vizsgáltak meg. Két kérdőívben az ige [] volna – azaz, amikor az ige és a volna közé is, én, még, el, ő, be, meg, csak, ki szavak kerülhet be – és az ige-e volna szerkezeteket hasonlítottam össze, azt feltételezve, hogy akik az előbbit elfogadják, azok az ige-e volna-t is. A korpuszból gyűjtött adatok alapján, minél hosszabb az igealak, annál kisebb a találatok aránya az ige volna-e esetében, és úgy növekszik az ige-e volna esetében. Annak vizsgálatára, hogy az igealak szótagszáma befolyásolja-e a két szerkezet elfogadhatóságát, két felmérésben az ige volna-e-t és ige-e volna-t tartalmazó minimál párokat teszteltem különböző szótagszámú igealakokkal. A kérdőíveim alapján, akik elfogadják, ha az ige és a volna közé egy rövidebb szó kerül, azok az ige-e volna szerkezetet is. A kérdőívből kiderült, hogy az ige szótagszáma nem befolyásolja az ige-e volna szerkezet elfogadhatóságát, azt leginkább a főmondat jellege határozza meg. Ha idézett kérdésről van szó, akkor szignifikánsan jobbnak értékelték az ige volna-e szerkezetet. Ám ha a főmondat a beszélő bizonytalanságát fejezi ki a mellékmondatban megfogalmazott állítással kapcsolatban, akkor a két szerkezet egyformán elfogadható, nincs egyértelműen sztenderd szerkezet. Ennek magyarázatára megfogalmazott hipotézis tesztelése a jövőbeli felmérésem tárgya.

SZETELI ANNA
anna.szeteli@gmail.com
biológiatanár (egészségtan) (természettudományi gyakorlatok); német és nemzetiségi német nyelv és kultúra tanára
Osztatlan, 5. félév

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Alberti Gábor
egyetemi tanár, PTE BTK

Az inferencialitás és a közvetlen tapasztalat – Beszélői „visszaélések" a szerintem kifejezés tükrében

Dolgozatom témája a 'szerintem' kifejezés szerepe egyrészt olyan diskurzusban, amelyben a mondat tartalmának a külvilágban ellenőrizhető igazságértéke van (pl.: „Szerintem Péter hazaköltözött."), azaz a feladó alapvetően az evidencia forrásának, bizonyossági fokának megjelölésére használja a kifejezést. Másrészt abban az esetben, amikor a 'szerint' diskurzusjelölő a beszédaktusban egy vélemény közlését kíséri, illetve tanácsos lenne kísérnie azt: „Szerintem Mari szép." A forrás és a megnyilatkozói attitűd precíz jelölése biztosítja, hogy a beszélő éppen annyira legyen számonkérhető vélekedéseiért, amennyire azok mellett elkötelezi magát. De mi a helyzet, ha a beszélő valódi hozzáállása a mondat tartalmához más, mint amit a közlése sugall? A cél formális keretben megragadni az ahhoz hasonló jelenségeket, mint hogy a „Szerintem Péter hazaköltözött" mondat feladója csakis abban az esetben öltötte fel jogosan feladói szerepét, amennyiben nincs biztos tudása Péter hazaköltözésével kapcsolatban. Az evidencialitás és a véleménykifejezés mellett a diskurzusjelölő használatát különböző udvariassági stratégiák is áthatják. A formális pragmaszemantikai keretben történő elemzés mellett dolgozatomban bemutatom egy 79 adatközlőt bevonó kérdőívezés eredményeit is, melyben a diskurzusjelölőt más episztemikus jelölőkkel és evidenciajelölőkkel együtt vizsgálom olyan változatos szituációkban, mint udvariassági helyzetek, hazugság, blöff, tanácsadás, illetve tudás forrásának megjelölését megkívánó helyzetek. A 'szerintem' kifejezést ezáltal helyeztem el a magyar evidencialitásjelölők és episztemikusmodalitás-jelölők rendszerében.

Amerikai kultúra és történelem

ERDŐS ALEXANDRA-HENRIETTA
erdos.alexandra@arts.unideb.hu
Többnyelvűség és multikulturalitás
MA, 3. félév

Partiumi Keresztény Egyetem

Témavezető:
Dr. Bökös Borbála
egyetemi adjunktus, RO PKE

Sámánok: élet és halál között

Gorge R.R. Martin *A tűz és jég dala* kötete a jelen század legismertebb fantasztikus regénye. A görög mitológia élet és halál mítoszait – Kerényi Károly és Robert Graves elméletei alapján – , valamint északi, japán, keresztény, és hindu mitológiákat vizsgálva a dolgozat elsődleges célja bebizonyítani, hogy Bran sámán-karaktere a regény világában archaikus rétegeket tár fel, úgy, mint hatalom/erő, tudás, és irányítás. Bran a túlvilágról való visszatérése után új képességgel rendelkezik: tisztánlátás a harmadik szemmel, amely az alakváltó lények képessége. Miután egyik képességét elveszítette (a járást), egy újat nyert, a tisztánlátó képességet. Ő lesz az összekötő híd az emberek világa és a természetfeletti között. A hipotézisem bizonyításához a következő szakirodalmakat hívom segítségül: Mircea Eliade: *Képek és jelképek*, *Az örök visszatérés mítosza*, *Sámánizmus* című köteteit, valamint Jamie Frazer *Az aranyág* című munkáját.

MALI IZABELLA
izabellamali96@gmail.com
Többnyelvűség és multikulturalitás
MA, 3. félév

Partiumi Keresztény Egyetem

Témavezető:
Dr. Borbély Julianna
egyetemi adjunktus, RO PKE

„Oz a nagy varázsló" adaptációja, a hűség és a hűtlenség mezsgyéjén

A fantasy és a science fiction mindig egymást kizáró műfaj volt. A könyvek, a filmek, és a sorozatok csak az egyik fogalmát alkalmazták: vagy a mágiát vagy a tudományt. Mégis, Smaragdváros, F. L. Baum Óz, a nagy varázsló gyermekregényén alapuló sorozat, úgy tűnik, hogy keveri a két műfajt. A gyermekregénynek számtalan feldolgozása létezik, mégis ez az adaptáció kitűnik a többi közül, mivel, a legtöbb adaptációtól eltérően, ez a sorozat látszólag elegyíti a fantasy-t a science fiction-nal és így egy teljesen új képet ad a nézők számára. A sorozat látszólag sok science fiction elemet tartalmaz, mint a cyborg-ok vagy a repülő robot majmok, de ezek nem változtatják meg a műfajt. A jelen tanulmány célja, hogy bebizonyítsa: a sok science fiction elem ellenére a sorozat nem változtatja meg az eredeti mű műfaját, hanem fantasy marad.

MARÓT ORSOLYA
marot.orsi@gmail.com
Anglisztika
MA, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Györke Ágnes
egyetemi docens, KRE BTK
Dr. Kállay G. Katalin
egyetemi docens, KRE BTK

Az elnyomottak hangja Kathryn Stockett *A segítség* című regényében

A pályamunkám posztkoloniális és feminista szempontból vizsgálja Kathryn Stockett *The Help* (*A segítség*) című regényét, két alfejezetre bontva. Az első alfejezetben a feminizmus harmadik hullámához köthető, azon belül is az úgynevezett „Third-World Feminism" tudományágával foglalkozó szakemberek elméleteit vonom párhuzamba a regényben leírtakkal. A második alfejezetben azt vizsgálom, hogyan mutatja be a regény a fehér nők helyzetét a hatvanas évek alatt, magában foglalva a problémákat, melyeket a feminizmus második hulláma alatt ismertek fel. Betty Friedan *The Feminine Mystique* (*A női misztikum*) című könyve ebben a szekcióban különösen fontos forrás, mivel alátámasztja a korszak patriarchális felfogását, miszerint egy nő elsődleges feladata az, hogy feleség és anya legyen. Mivel az utóbbi szellemiség miatt a nők belekényszerültek abba, hogy megfeleljenek egy általános ideálnak, a dolgozatommal azt kívánom szemléltetni, hogy a regény fekete és fehér női karakterei valamelyest hasonló helyzetben vannak, tekintve, hogy a rájuk kényszerített sztereotípiák miatt nincs lehetőségük az önkifejezésre, hangadásra.

NAGY BEATRIX
beatrix.nagy9104@gmail.com
Anglisztika
MA, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
dr. Györke Ágnes
egyetemi docens, KRE BTK

Tortúra és *Holtodiglan*: Őrült nők, akik felbolygatják a patriarchális rendszert

A bemutatott pályamunkámban két kortárs regényt elemzek, Stephen King 1987-ben megjelent *Tortúra* című regényét, valamint Gillian Flynn 2012-ben kiadott *Holtodiglan* című művét. Elemzésem központjában a két mű női főszereplői állnak, Annie Wilkes és Amy Dunne, valamint a regények női metakarakterei, Misery Chastain és Amazing Amy. A szereplők és a metakarakterek vizsgálata közben számos közös jellemzőt ismertem fel, mégha karakterük leírása, valamint a két mű megjelenési időpontja el is tér. A vizsgált szereplők elemzésének és összehasonlításának célja, hogy egy újszerű értelmezési lehetőséget kínáljak, a regények eddig nem alkalmazott, neoviktoriánus olvasatán keresztül. Az elemzés során a karakterek őrületének és femininitásának konstrukcióját is vizsgálom, valamint azt, hogy mindez milyen jelentőséggel bír a karakterek számára ahhoz, hogy kitörjenek abból a szerepből, amelybe a viktoriánus genderszerepek és a mentális zavarokról alkotott koncepciók taszították őket.

PINJUNG OLGA
pinjungolga@gmail.com
amerikanisztika
MA, 1. félév

Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Vajda Zoltán
egyetemi docens, SZTE BTK

Identitás változás a gerilla hadviselésben a Kansas-Missouri államhatáron 1850 és 1865 között

Dolgozatom a gerillák identitás változását vizsgálja 1850 és 1865 között. Irreguláris hadviselés Bleeding Kansas kezdetén jelent meg és az amerikai polgárháború után is zajott. Célom, hogy korabeli leveleket elemezve bemutassam az északi (Jayhawkers) illetve a déli (Bushwackers) oldalon harcoló irreguláris csapatok identitásának változását. A dolgozat középpontjában a Kansas és Misouri államhatár áll, mivel Missouri állam különleges helyzete miatt ez volt a gerilla hadviselés központja a polgárháború idején. Azt vizsgálom, hogy a gerillák hogyan látták saját magukat, hogyan tekintettek ellenfeleikre és hogyan látták őket a civilek. Kutatásom jelentősége abban a tényben rejlik, hogy az identitás mindig is befolyásolta az emberek viselkedését, így ezt vizsgálva átfogóbb képet nyerhetünk arról, hogy mi is vezérelte ezeket az alakulatokat. Egy átfogó kutatás tényszerű és semleges képet adhat az olvasónak az irreguláris hadviselésről.

My paper examines the identity changes of the guerrillas between 1850 and 1865. Irregular warfare emerged during Bleeding Kansas and lasted beyond the end of the American Civil War. I introduce the identity changes of irregular bands of the North, i.e. Jayhawkers and guerrillas of the South, i.e. Bushwhackers by analyzing contemporary letters written by and about the most notorious figures of irregular warfare. My focus is on the Kansas- Missouri border area which was the center of guerrilla warfare due to the unique situation of Missouri in the Civil War. My approach to identity is to examine how the guerrillas saw themselves, how they were seen by the opposing side and how they were perceived by the citizens. This research is important because identity and perception have always been the main factors that influence behavior therefore, we may obtain a better understanding of the motivation behind the deeds of the guerrillas. A comprehensive view may provide the reader with an unbiased, factual background of irregular warfare.

TÓTH ADRIÁN
tothadrian97@gmail.com
Anglisztika
BA, 6. félév

Eszterházy Károly Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Peterecz Zoltán
egyetemi docens, EKE BMK

A katonai tapasztalat jelentősége a politikai sikerben

A mű központi témája a hadvezetésben szerzett tapasztalat és a későbbi politikai sikerek közti összefüggések feltárása. A téma aktualitását a 2016-os amerikai elnökválasztás utáni események adták, mikor Donald Trump megválasztott elnökként számos olyan személyt jelölt kabinetjébe, akik korábban hadvezetésben töltöttek be jelentős pozíciót. Ezen döntését több neves újságban is kritikával illették, arra a feltételezésre alapozva, hogy a katonatisztek nem rendelkeznek azon képességekkel és tapasztalatokkal, amelyek szükségesek a politikai életben való sikerességhez. Munkám célja bizonyítani, hogy az eredményes hadvezérekből válhat eredményes politikus, valamint, hogy a hadvezetésben szerzett tapasztalatok hozzájárulhatnak az egyén politikai sikereihez. Ezen feltételezések igazolásához négy korábbi amerikai elnök karrierjét vizsgáltam meg, akik mindkét területen kiemelkedőek tudtak lenni, név szerint: George Washington, Andrew Jackson, Theodore Roosevelt és Dwight D. Eisenhower. Kutatásom során számos összefüggést sikerült feltárnom az említett személyek katonatisztként elsajátított képességei és elnöki pályájuk meghatározó eredményei között, főként a nemzetbiztonság és a külpolitika terén. Ezen képességek közé tartozik többek között a szervezői készség, a meggyőző erő és a szónoki kvalitás. Karrierjük tanulmányozása arra is rávilágított, hogy a sikerrel megvívott háborúk során szerzett hírnevük milyen nagymértékben hozzájárult politikai felemelkedésükhöz.

Angol irodalom I.

BARTA ALEXANDRA
barta.alexandra@gmail.com
Anglisztika
MA, 1. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
dr. Péti Miklós
tanszékvezető, egyetemi docens, KRE BTK

Színházi nyelv és a Természetfeletti – 'Mennydörgés és Villámlás' mint az Okkult Eszközei Marlowe *Doctor Faustus*ában

A koramodern Angliában általánosan elfogadott volt a természetfeletti létezése. A boszorkányokban, démonokban és hasonló okkult lényekben való hit nemcsak a mindennapi életre fejtette ki hatását, hanem a korszak színház és irodalomkultúrájában is megmutatkozott egy specifikus színházi effekt, a „mennydörgés és villámlás" formájában. Dolgozatom célja, a természetfeletti és a színházi nyelv kapcsolatának feltárása Christopher Marlowe *Doctor Faustus* című drámájában. Fontos azonban leszögezni, hogy Marlowe darabja különös kihívást jelent textológiai szempontból, hiszen két változata ismert, melyekben számottevő különbségek mutatkoznak mind tartalmilag, mind pedig dramaturgiailag. A kutatók már régóta felismerték a *Doctor Faustus* ezen jellegzetességét, és számos tanulmány született abból a célból, hogy magyarázatot találjon a két dráma közti eltérésekre, viszont, a természetfeletti jelenléte és színházi nyelv kapcsolatának tekintetében a dráma eddig nem kapott kellő figyelmet. Dolgozatomban ebből az eddig még nem vizsgált aspektusból közelítem meg a *Doctor Faustus* textológiai problémakörét, arra keresve a választ, hogy mely tényezők játszhattak szerepet a B szöveg dramaturgiájának kiszélesítésében, illetve a „mennydörgés és villámlás" gyakoribb használatában.

FERENCZ TAMÁS
fertamam@gmail.com
angol nyelv és kultúra tanára; mozgókép-, kommunikáció- és médiatanár
Osztatlan, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Bojti Zsolt
doktorjelölt, ELTE BTK

Dekadens erotika T. S. Eliot *J. Alfred Prufrock szerelmi éneke* című művében

A 18–19. század fordulóján több költő számára központi témává vált a nonkonformitás. Oscar Wilde és köre a dekadens mozgalom keretében valós szimbólumrendszert épített ki arra, amit konkrétan tilos volt kimondani: a parfümök, zenei ízlés, városi miliő és igényesség mind árulkodó jelként szolgálhatott számukra, hogy valami olyan témát feszegetünk, mely a társadalom normáitól eltér.

Ez a szimbólumrendszer szolgál a dolgozatom téziseként is. T. S. Eliot századeleji költészetét egy dekadens szűrővel vizsgálva egyre több kapu nyílt meg egy alternatív olvasat felé. Különböző forrásokat és összefüggéseket bemutatva a dolgozatom alátámasztja a hipotézisem, miszerint Eliot több korai verse egy témában megegyező, hasonló értékeket közvetítő utat követ. Műveinek karakterei tagadhatatlanul hordoznak magukban nonkonformista, homoerotikus jegyeket. Dolgozatom célja nem az Eliot munkásságával foglalkozó kritikusok cáfolása, vagy annak bizonyítása, hogy poétikája homoerotikával átszőtt. Helyette szeretne betekintést nyújtani a századfordulón aktív, dekadens költők szimbolikájának rendszerébe, és bemutatja azt, hogy Eliot tárgyalt versei hogyan illenek bele ezen keretbe.

KISS GYÖRGY
kissgyuri08@gmail.com
Anglisztika
MA, 9. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Ureczky Eszter
egyetemi adjunktus, DE BTK

A Vak Angyal: vakság és fogyatékos női identitás Elizabeth Gaskell *Szerelem és gyötrelem* című regényében

A tanulmányom a vakság viktoriánus nőiségben betöltött szerepét vizsgálja Margaret Jennings karakterén keresztül, aki Elizabeth Gaskell első regényében, a *Szerelem és gyötrelem* (1848) című műben szereplő vak női figura. Margaret alakja eddig viszonylag kevés kritikai figyelmet kapott Gaskell életművében, fogyatékosságát pedig jóformán teljesen figyelmen kívül hagyták. Célom tehát, hogy megvizsgáljam Margaret vakságát a nő osztálybeli helyzete alapján, a viktoriánus és kortárs fogyatékosságdiskurzus(ok) aspektusából, és (társadalmi és biológiai) nemének szempontjából. Állítom, hogy Margaret pozíciója a regényben meglehetősen összetett, ami rálátást enged a korszak kettős mércéjére a nőiség és fogyatékosság terén: Margaret vak nőként látszólag a munkásosztály szenvedésének megtestesítője, mégis képes fizikai és metaforikus határok átlépésére, amik mind elidegenítik munkáskörnyezetétől, mind pedig a középosztálybeli viktoriánus erkölcs emberfeletti ideáljának helyzetébe emelik a karakterét. A regény során Margaretet Gaskell angyalként ábrázolja, ezért esszém a viktoriánus női szerepeket is vizsgálja, amik gyakran ruházódnak fel angyali tulajdonságokkal, kiemelt figyelmet fordítva a „Házi Angyal" alakjára, természetére, vonásaira és a szerepkör határaira. E kérdés elemzéséhez, és Margaret identitásváltozásának tanulmányozásához nagyban támaszkodom kortárs fogyatékosságelméleti írásokra (pl. David Bolt és Rosemarie Garland-Thomson munkáira). Margaret metamorfózisa természetesen nemi jellegű, így megvizsgálom a férfi és női nemek közötti hasonlóságokat és különbségeket a vakság és az általános társadalmi szerepek kapcsán, Jacques Derrida „nagyszerű vak férfiak" fogalmát használva kiindulópontnak. Az esszében továbbá Margaret fizikai és szellemi átalakulása kapcsán egy létező viktoriánus műfaj újfajta olvasatát hozom létre, amit „A nő testének állapota"-ként nevezek meg, és aminek középpontjában a fogyatékkal élő női test áll. Mindemellett többször hivatkozom Martha Stoddard Holmesra a női fogyatékosság tipikus (fikciós) tulajdonságai kapcsán és ezek Margarethez való viszonyához. A tanulmány több olvasati lehetőséget kínál a Gaskell által megalkotott és Margaret által megszemélyesített egyedi angyali alak értelmezésére.

KUTASI DÓRA MÁRIA
doram.kutasi@gmail.com
Anglisztika
MA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Bojti Zsolt
doktorjelölt, ELTE BTK

Kimondani a kimondhatatlant: A huszadik század eleji homoszexualitás megközelítései E. M. Forster *Maurice* és Evelyn Waugh *Brideshead Revisited* című regényeiben

A homoszexualitás kérdése a huszadik század eleji Angliában meglehetősen kényes témának számított. A szigorú cenzúra és a megfelelő szakirodalom hiánya miatt az egyetlen forrás, ahonnan a téma iránt érdeklődők táplálkozhattak, a szépirodalom volt, azonban az íróknak különös óvatossággal kellett megközelítenie a homoszexuális kapcsolatokat műveikben, ha terjesztésre szánták őket.

Dolgozatomban E. M. Forster *Maurice* (1913-14/1971) és Evelyn Waugh *Brideshead Revisited* (1945) című regényeinek struktúráját, illetve nyelvezetét hasonlítom össze, fő elemzési szempontom pedig a regényekben megjelenő homoszexualitás és a kiadás körülményeinek kapcsolata, ugyanis a tény, hogy az adott irodalmi alkotás kiadásra került-e vagy nem, lényegesen befolyásolja a módot, ahogy a két író megközelíti a művek férfi szereplői között fennálló romantikus párkapcsolatokat. Mivel a *Brideshead Revisitedet* Waugh megjelenésre szánta, nem volt lehetősége nyíltan beszélni a homoszexualitás témaköréről; a regény férfi főhősei között fennálló kapcsolat természete máig megosztja a kritikusokat. Ezzel szemben Forster sosem szánta kiadásra a *Maurice*-t, ez pedig sokkal nagyobb alkotói szabadsággal ruházta fel őt. Így a *Maurice* tulajdonképpen egyfajta fejlődésregénynek tekinthető, amely bemutatja a korabeli homoszexuális férfiak lehetőségeit az angol társadalom keretei között.

NAGY KINGA
nagykinga@uni.sapientia.ro
Világ- és összehasonlító irodalom – Angol nyelv és irodalom
BSc, 6. félév

Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem
Csíkszeredai Kar

Témavezető:
dr. Mihály Vilma-Irén
egyetemi adjunktus, RO EMTE CSK

A tünde-versek alkotta mitikus tér J.R.R. Tolkien *Gyűrűk ura* című művében

Akik ismerik a *Gyűrűk urá*t – akár a regényt, akár a megfilmesített változatát – felfigyelhettek a Tündék fontosságára a történetben. Bár nem központi szereplők, mégis különös szerepük van úgy Középfölde történelmében, mint ennek a világnak az irodalmi megalkotásában. Egyrészt sok információ található a Tündékről *A szilmarilok*ban (első kiadása 1977-ben), másrészt a regényben megjelenő verseik további részleteket tartalmaznak, amikről nincs előzetes leírás. Tolkien tehetsége annyira széleskörű volt – ld. a regényben megjelenő különböző helyek vizuális vázlatát, a szimbólumokat, az általa kitalált nyelveket stb. –, hogy feltehetőleg a regényben megjelenő versek szerepe is több, mint egyszerű narratológiai játék. Ezekben a versekben olyan térrel kapcsolatos, ismétlődő szimbólumok vannak, amik sok mindent feltárnak magáról az elbeszélésről és olyan elemekről, amelyek első olvasatra nem feltűnőek.

Ez a felfedezés késztetett arra, hogy a regényben megjelenő Tünde-verseket elemezzem a tér szempontjából. A térre utaló elemek feltehetően mitikus minőséggel vannak felruházva. Ennélfogva a dolgozatom célja, hogy feltérképezzem ezt a mitikus teret, és meghatározzam a funkcióját és jelentését a regényen belül. Továbbá a legfőbb szándékom az, hogy egy lépéssel közelebb kerüljünk Tolkien különös világának egy jobb és mélyebb értelmezéséhez, hogy megértsük hogyan is alkotta ő ezt a világot, és hogy megmutassam az irodalmi értékét.

Ezt a vonalat tovább lehet vinni a többi nép verseinek elemzésével, megvizsgálva, hogy szintén utalnak-e erre a titokzatos helyre, és hogy milyen mitikus képet alkotnak a szimbólumok által, valamint, hogy milyen más misztériumokat rejtenek az olvasó és az elemző számára.

RADVÁNYI BÍBORKA
radvanyi.biborka@gmail.com
anglisztika
BA, 5. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kiricsi Ágnes
egyetemi docens, KRE BTK

Az *Advent Lyrics* Máriája: Óangol költészeti eszmék a Szent Szűzről

Mary of the Advent Lyrics: Reflections of Old English Poetry on the Figure of the Sacred Virgin című munkám célja az óangol Adventben megjelenő Máriakép vizsgálata, különös tekintettel arra, hogy a szövegben megjelenő motívumok, kifejezések és metaforák hogyan illeszkednek a Máriáról szóló dogmák hálózatába. Dolgozatomban ezen felül a középkor későbbi századaiban jelentőssé vált angol Mária-tisztelet angolszász gyökereit is kutatom.

Tanulmányomat három fő fejezetre osztottam a szövegben talált Máriára vonatkozó gondolatok teológiai tartalma alapján. Az első fejezetben azon szövegrészeket vizsgálom, melyek Máriát Theotokosként, azaz istenszülőként jelenítik meg. Második fejezetem témája a Mária-Éva tipológia, mely egy második, tökéletesebb Éva figuraként értelmezi Máriát. Dolgozatom utolsó részében azokkal a mintákkal foglalkozom, melyek a Szeplőtelen Fogantatás eszméjének korai jelenlétére utalnak. Azért, hogy pontosabb eredményeket kapjak, az eredeti óangol szövegből indultam ki az értelmezés során, és a dolgozatban megjelenő, kiválasztott részletekhez saját fordítást készítettem. Fontosnak találtam azt is, hogy a költő Máriához való hozzáállását ne modern gondolati irányok alapján ítéljem meg, hanem a megjelenő motívumokat saját, kortárs környezetükben elemezzem tekintettel a korabeli keresztény gondolatokra és ideákra, Ez a megközelítés ötvözi a csak nem-, vagy csak teológialapú elemzések módszereit.

Dolgozatom központi állítása az, hogy a különleges Mária-kultusz már az angolszász kor Angliájában jelen volt annak ellenére, hogy a jelenségnek leginkább későbbi megjelenéseit vizsgálják. Ezen felül az *Advent Lyrics* tartalmazza a Szeplőtelen Fogantatás még homályos, kialakulásban lévő eszméjét is, a nyugati kereszténység ismert gondolkodóit századokkal megelőzve. Jól látszik ebből a Máriát övező tisztelet, melynek fontos alapköve Mária istenszülőként és Éva jó változataként való elfogadása.

SERESTÉLY FANNI ZSÓFIA
serestelyfanni@gmail.com
Angol nyelv és irodalom
BA, 3. félév

Partiumi Keresztény Egyetem

Témavezető:
Dr. Veres Ottilia
egyetemi adjunktus, RO PKE

„Mondd, szeretet”: A szerelem retorikája Ted Hughes és József Attila válogatott verseiben

A dolgozat 20. századi angol és magyar szerelmi költészet válogatott verseit elemzi, különleges hangsúlyt fektetve az angol „I love you” és a magyar „szeretlek” kinyilatkoztatásokra. *Beszédtöredékek a szerelemről* című kötetében Roland Barthes a szerelmes beszéd retorikájának a különbségeiről értekezik, azon nyelv tükrében, melyet a szerelem/ a szerelmes beszél, összehasonlítva a magyar és angol nyelv szerelmi kinyilatkoztatásra használt kifejezéseit. Barthes szerint, az angol kifejezés három összetevőre bontása által elveszíti egyediségét és pátoszát, míg az egyszavas magyar szó (agglutináló tulajdonsága által) lehetővé teszi a szeretet, mint cselekedet főnévi igenévként való létezését, megőrizve annak egyediségét. A nyelvész Benjamin Lee Whorf továbbá amellett érvel, hogy egy nyelv rendszere semmiképp sem egyetemes érvényű, tehát “egy nyelv nem pusztán gondolatok kifejezésére szánt eszköz, sokkal inkább gondolatok megformálására tett kísérlet.” Whorf elmélete és Barthes érvelése tükrében a dolgozat különböző szerelemtörténeteket elemez, különleges hangsúlyt fektetve a szeretet/szerelem kinyilatkoztatására és a szerelmi beszéd trópusaira Ted Hughes és József Attila válogatott verseiben. Négy vers szoros olvasata által a dolgozat olyan kérdésekre keresi a választ, mint: Vajon a két különböző nyelv szerelmi kinyilatkoztatása két különböző szerelmi gondolattérképet eredményez? Különbözik-e/Különbözhet-e a szerelemről alkotott képünk (szeretet/szerelemértésünk) attól függően, hogy milyen nyelve(ke)t beszélünk? Milyen mértékben alakítja és mennyire határozza meg az egyén anyanyelve azt, ahogyan a szerelmet érti? A dolgozatnak távolról sem célja annak bizonyítása, hogy az egyén anyanyelvétől függően jobban vagy rosszabbul értheti a szerelmet; ehelyett amellett érvel, hogy minél több „szerelmi nyelvet” ismerünk és értünk, annál árnyaltabb tudásnak leszünk birtokában a szerelemnek nevezett őrületről (“lunatic sport”), ahogyan Barthes fogalmaz.

SZIRÁK ANNA
szirak.anna1996@gmail.com
Anglisztika
MA, 9. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Ureczky Eszter
egyetemi adjunktus, DE BTK

„A pokol egy kamaszlány": A lányság mint iszonytató liminalitás Joseph Sheridan *Le Fanu Carmilla* című művében és az *Ördög bújt beléd* (2009) című filmben

Dolgozatomban komparatív módszerekkel vizsgálom a lányvámpír alakjának 19. és 21. századi megjelenítéseit, a tizenéves lányvámpírt a lányság és lánykor kulturális metaforájának tekintve. Joseph Sheridan Le Fanu 1872-ben íródott *Carmilla* című kisregényében találkozik a kései-viktoriánus korra jellemző, a női szexualitást illető érdeklődés és a vámpírság gótikus irodalombeli hagyománya. A történet címbeli vámpírnője a világtól elzárt kastélyokban csábítja magához a fiatal lányokat és szívja ki életerejüket. Ahogy a főszereplő Laura narrációjában megmutatkozik Carmilla csábításának ereje, kettejük szenvedélyes kapcsolata és a köztük jelen lévő hasonmásosság, az is világossá válik, hogy a vámpírság súlyos szorongást okoz Carmillának: vámpírként két világ és két identitás határán kénytelen létezni, egyszerre gyermeki és anyai, lány és nő. Ez az iszonytató liminalitás, az átváltozás előtti határvidéken való létezés egyrészről természetes velejárója a felnőtté válás folyamatának, másrészről a lányvámpír végleteiben feltárja a korra jellemző társadalmi megkötéseket is. A kisregénnyel több szempontból is párhuzamot képező *Ördög bújt beléd* (rend. Karyn Kusama) című 2009-es film látszólag kortárs másolata a 19. századi lányvámpír történetének. A film Jenniferje Carmillához hasonlóan kettős alak, aki a kortárs nyugati kultúra keretein belül képezi le a jó és a rossz lányokra vonatkozó határait. Azonban a főszereplő, Needy saját átváltozása és a Jenniferhez való viszonyulása nyilvánvalóvá teszi, hogy a két lány között szintúgy jelen lévő hasonmásosság és a lányvámpír alakja szorosan kapcsolódnak a szexualitáshoz mint a gyermek- és a felnőttkor közötti küszöbhöz. Kutatásom célja, hogy azonosítsam azokat a szövegbeli és filmes folyamatokat, amelyek lehetővé teszik, hogy a vámpírságról mint a lányság évszázadokat átölelő kulturális metaforájáról beszéljünk. Dolgozatomban arra is kitérek, hogyan kapcsolódik össze az iszonytató szörny alakja, a liminalitás, a hasonmásosság és a kettősség e két műben, és hogy mindez milyen befolyással bír a kortárs lányságpárbeszédekre a MeToo-korban.

TÓTH VIKTÓRIA
tothviktoria98@icloud.com
Anglisztika
BA, 5. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Péti Miklós
egyetemi docens, KRE BTK

„And eek men shal noght make ernest of game" – Geoffrey Chaucer képessége John Keats Negatív Képesség fogalmának fényében

Dolgozatom témája Geoffrey Chaucer *Canterbury mesék* című művének vizsgálata, melyhez az elméleti alapot John Keats Negatív Képesség fogalma adja. Keats egyértelműen William Shakespeare-t tartotta a Negatív Képesség példaértékű birtokosának. Felmerülhet a kérdés: milyen mértékben alkalmazható Keats fogalma a korai angol irodalom másik kiemelkedő szerzőjére, Geoffrey Chaucerre? Nem könnyű feladat pontosan meghatározni, mit jelent a Negatív Képesség fogalma. Ezért először megalkottam a saját Negatív Képesség-értelmezésemet, hogy annak fényében vizsgálhassam meg Chaucer Canterbury meséit.

Kutatásom során (1) elkülönítettem egymástól Chaucer szerzői hangját és regényesített alteregóját, majd összehasonlítottam ezt a két hangot, azaz Szerző Chaucert és Zarándok Chaucert; (2) feltártam e két hanghoz tartozó, számos ponton ütköző értékrendeket és azt is, hogy az ebből a kettősségből adódó feszültség hogyan terjed ki a *Canterbury mesék* egészére; végül (3) megvizsgáltam az olvasóközönség szerepét a mű metafikciós felépítésének szempontjából.

Megállapítottam, hogy a *Canterbury mesék* fentebb említett sajátosságai alapvetően ahhoz hasonló hatást eredményeznek, mint amelyet Keats Shakespeare-nél tapasztalt. Ahogy a Negatív Képesség fogalma Shakespeare műveinek sajátos erejét volt hivatott magyarázni, úgy a *Canterbury mesék*nek a keatsi fogalom fényében feltárt sajátosságai is megválaszolhatják, miért gyakorolt ekkora hatást Chaucer az angol irodalomra, miért lett annak kimeríthetetlen forrása.

Angol irodalom II.

BARABÁS ANDREA-ZSÓFIA
zsofia.andrea@gmail.com
Román nyelv és irodalom – Angol nyelv és irodalom
BSc, 5. félév

Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem
Csíkszeredai Kar

Témavezető:
dr. Pieldner Judit
egyetemi docens, RO EMTE CSK

Dorian, egy utánzat?

A posztmodern irodalom egyik legérdekesebb vonása a már az irodalmi kánon részeként elfogadott irodalmi művek iránti érdeklődés, a kortárs szerzők az eredetiséget és a tulajdonjogot különböző technikákon keresztül ötvözik, például átírás, újrakontextualizálás, újrafelhasználás, adaptáció és utánzás révén. Will Self 2002-ben megjelent *Dorian: An Imitation* című regénye Oscar Wilde *Dorian Gray arcképe* című művének kortárs változata, amelyet a szerző maga a regényről szóló első interjújában „utánzásnak és tiszteletadásnak" nevez, „a klasszikus teljes és bevallott átírásának" (McCrum, 2002).

A posztmodern művekre vonatkozó irodalomkritika különbséget tesz a két fogalom: az „átírás" és az „utánzás" között. Mégis, Self paratextuális „szerződése" mind a transztextuális címmel, mind pedig az utánzásként megnevezett típusával nemcsak a két szöveg kapcsolatát tárja fel, hanem teljesen különálló fogalomként, önéletrajzi jelként és az olvasóra gyakorolt hatása révén is megállja a helyét, bizonyos konkrét történelmi és társadalmi körülmények között. Megközelítésem szerint az utánzás mindig az érzékelés elkülönült módját foglalja magában, míg az átírás objektív elemzést jelent, amely azon alkotói vággyal ötvöződik, hogy egyes részeket megváltoztasson, értelmet adjon a szövegnek vagy kitöltse annak „hézagait", felerősítse a mély jelentések elnémult hangjait. Ebből a szempontból az utánzás esetében a hangsúly a hasonlóságokon van, míg az újraírásnál a változások nyilvánvalóbbak, ami a hipotext kreatív változatát eredményezi, ez leginkább Self regényének végén érvényesül.

Ebben az összefüggésben kutatásom célja a szövegbeli fortélyok elemzése és azonosítása az „átírás" és az „utánzás" fogalmi szempontjából megközelítve, a fent említett két regény sajátosságait illetően. A Self művében azonosított retorikai és narratív technikák elemzése túlmutat az utánzás keretein, a regény egy klasszikus mű átírása a posztmodern szellemében. Az elbeszélési technikák összehasonlítása minden különbözőség ellenére végül ahhoz az örök igazság erkölcsiségét hangsúlyozó következtetéshez vezet, miszerint a bűnök felhalmozása az emberiség megsemmisülését eredményezi.

BENKE ANIKÓ FRUZSINA
benkeafruzsina@gmail.com
Anglisztika
MA, 9. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Bényei Tamás
egyetemi tanár, DE BTK

Az egyéni és hivatalos megemlékezés összefonódásai Julian Barnes *Evermore* című novellájában

Az emlékezet-kutatás jelentős változásokon ment át az 1980-as évek óta. Az akadémiai életbe új koncepciókat hozó emlékezet-forradalom második hullámát az 1960-70-es évek jelzik, mely során az újonnan megjelenő szociológusok, filozófusok és történészek és az általuk létrehozott új fogalmak hozzájárultak az emlékezet és annak folyamatairól alkotott képünk komplexebbé és mélyrehatóbbá válásához. Ezzel egy időben a náci koncentrációs táborok túlélői először léptek ki a nyilvánosság elé, feltárva ezzel a 20. század legborzasztóbb és legmeghatározóbb történeteit. Azzal, hogy ezen vallomások az egyén történetét állították az emlékezet diskurzusának fókuszába, egy demokratikusabb és inklúzívabb diskurzus kialakításához járultak hozzá.

Dolgozatomban Julian Barnes 1996-ban kiadott novelláját, az *Evermore*-t (Cross Channel) elemzem, mely történet középpontjában az első világháború emlékezetét képviselő és megtestesítő Miss Moss áll, kinek karakterén keresztül Barnes bemutatja a különböző emlékezeti perspektívák (egyéni, hivatalos és kulturális emlékezet) és ezen látásmódok interakcióit és esetleges szembehelyezkedéseit. Miss Moss bátyja, Sam elvesztése okán identitását és pozícióját a gyász és a veszteség érzései határozzák meg, mely jelenségek az egyén pozíciója helyett azonban egy hivatalos pozícióval ruházzák fel a főszereplőt. E különleges, hivatalosnak nevezhető szerep és az őt az első világháborúhoz kapcsoló egyéni perspektíva egy egészen különleges karakterré, az egyéni és (politikával átszőtt) hivatalos emlékezet egyesítőjévé, egy demokratikusabb emlékezeti-diskurzus megteremtőjévé emeli.

Azon túl, hogy Barnes novelláját a Memory Studies területén belül vizsgálom, a Jan Assmann *Communicative and Cultural Memory* című esszéjében megjelenő „memory specialist" figurája, Pierre Nora „les lieux de mémoire" fogalma, valamint Michel Foucault „countermemory"-ként megfogalmazott elmélete segítségével vizsgálom a novella Miss Moss karakterén keresztül felajánlott nézeteit az egyéni és hivatalos emlékezet összefonódásainak kapcsán az első világháború kulturális emlékezetében.

KERTÉSZ FRUZSINA NÓRA
fruzsina.kertesz95@gmail.com
középiskolai tanár (angol nyelv és kultúra tanára;
történelem és állampolgári ismeretek tanára)
Osztatlan, 13. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
dr. Györke Ágnes
egyetemi docens, KRE BTK

Gyermekbántalmazás Edward St Aubyn Patrick Melrose regénysorozatában: Pszichológiai és irodalmi nézőpontok

A kutatásom a gyermekbántalmazáshoz kapcsolódó traumatizációt vizsgálja Edward St Aubyn Patrick Melrose önéletrajzi regénysorozatában. A könyvsorozatról kevés kritikai elemzés született idáig, a narráció szerepét a traumafeldolgozásban még nem térképezték fel, éppen ezért dolgozatom újszerű eredményekkel szolgálhat mind az irodalom, mind a pszichológia területén. Kutatásom célja, hogy az interdiszciplinaritás területére lépve bemutassa a gyermekkori abúzus következményeit az egyén, Patrick Melrose szintjén, majd megvizsgálja a család és társadalom szerepét a traumafeldolgozásban. A történet elemzése során a regényben használt narrációs technikákra – köztük a közvetett beszédmódra (free indirect speech) – támaszkodtam, amelyek bemutatják, hogy egy egykori áldozat hogyan képes feldolgozni gyermekkori traumáit, illetve hogyan kapcsolódik a bántalmazóihoz és a társadalomhoz. Mivel a szakirodalom eddig kevés figyelmet fordított a narrációs technika szerepére a regényben, a dolgozatom új eredményeket mutat be.

KRISZTÁN DANIELLA
krisztandaniella@gmail.com
Anglisztika
MA, 9. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Moise Gabriella
egyetemi adjunktus, DE BTK

A korlátozás terei: Bebörtönzés mint a normativitás eszköze Janet Frame *Faces in the Water* és Salwa Bakr *The Golden Chariot* című művében

A dolgozat célkitűzése, a gender szempontú társadalmi kiegyenlítetlenségek vizsgálata, elsősorban a nők szisztematikus korlátozásának gyakorlatát feldolgozó két mű, a kanadai Janet Frame *Faces in the Water* (1961) és az egyiptomi Salwa Bakr *The Golden Chariot* (1995) című regényeinek elemzésén kersztül. Frame és Bakr narratívái két különböző, a nyugati, valamint az arab vonatkoztatású szociokulturális kontextust kínál. Az elemzői keret egyik fő motívuma a nők és az őket meghatározó, behatároló terek jelentésrendszerei; legyenek azok valós, társadalmi vagy átvitt értelemben vett mentális terek, utóbbiak pszichikai és képzeletbeli terekként jelennek meg.

A két narratíva összehasonlítói elemzésének másik kritikai eleme az őrület toposza, szűkebb értelemben véve az őrült nő mint társadalmi konstrukció. Ezt a folyamatot és a nőkre gyakorolt hatását az otthon tereinek és a női test összefonódásának, a társadalmi és pszichikai tér interszekciójának, az őrültség kriminalizálódásának, valamint az elmegyógyintézet és a börtön metaforikus megjelenítődéseinek vizsgálatán keresztül lehet nyomon követni. A női szerepkört meghatározó társadalmi elvárások, normatív terek és gyakorlatok, függetlenül az egyébként szociokulturális, vallási, geopolitikai értelemben vett különbségektől, állandósult elnyomást gyakorolnak az egyénre, melyek veszélyeztetik annak mentális stabilitását, végső soron pedig az én integritását.

KUSZINGER REBEKA
k.rebeka97@gmail.com
Anglisztika
MA, 9. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Bényei Tamás
egyetemi tanár, DE BTK

Hurokba zárt gyermekség: Narratív kísérletek és a gyermekség motívuma Ian McEwan két regényében

A kortárs angol író, Ian McEwan munkásságának egyik legmeghatározóbb eleme a gyermekkor motívuma, amely a kortárs angol prózában is egyre nagyobb népszerűségnek örvend. Noha a dolgozatomban elemzett két regénye – a *The Child in Time* (1987) és az *Atonement* (2001) – mind cselekményét, mind történelmi és politikai hátterét tekintve különbözik, mindkettő különleges narratív stratégiák révén közelíti meg a gyermekkor és az ártatlanság motívumát, ezek elérhetetlenségének kérdését. Dolgozatom kiindulópontja, hogy McEwan e két regényében az elbeszélő stratégiák és a gyermekkor szerepe között szoros összefüggés van, és az elemzések ennek az állításnak a bizonyítására törekednek. A *The Child in Time* nemlineáris narrációval emeli a mű központjába a gyermekkort, noha a gyermek alakja hiányzik a cselekményből, a közel a teljes huszadik századot felölelő *Atonement* pedig metafikciós elemekkel reflektál az ártatlan angolságért sóvárgó nosztalgiára, párhuzamba vonva azt a gyermekkor ártatlanságával. A két regényt a narrációjuk következtében kialakult időhurok kapcsolja össze, amely mindkét műben paradox teret ad a gyermekkornak, köztes állapotot teremtve ezzel a főszereplők létezésének

LAUV MARIETTA
mariettahanics@gmail.com
Anglisztika
MA, 3. félév

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Lugossy Réka
egyetemi docens, PTE BTK

Halál a gyermekirodalomban: az angol és a japán szemléletmód összehasonlítása

A dolgozat fő témája a halál különböző ábrázolásmódjai az angol és a japán gyermekirodalomban, valamint az ezeket az ábrázolásokat befolyásoló történelmi, kulturális és társadalmi hatások. Az első fejezet egy történelmi áttekintést nyújt halál témájának megjelenítéséről az angol és a japán gyermekirodalomban, míg a második fejezet a hagyományok, a vallás és a társadalmi értékek gyermekkönyvekre gyakorolt hatását vizsgálja. Végül a harmadik fejezet egy angol és egy japán gyermekregény elemzésén keresztül szemlélteti hogyan lehetnek befolyással a gyermekirodalomra a meghatározó társadalmi ideológiák.

NAGY EMESE
emilia.emese@gmail.com
Anglisztika alapszak
BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Pikli Natália
egyetemi docens, ELTE BTK

Mérgező kapcsolatok Caryl Churchill *Top Girls* és *Drunk Enough to Say I Love You?* című műveiben

Caryl Churchill's works frequently contain relevant social issues, one of them being toxic relationships. The playwright selects and creates various contexts based on gender, social status, sexuality, and the characters' relation to each other. The paper intends to explore Churchill's revolutionary solutions for the illustration of toxic relationships through the examination of two of her works, *Top Girls* and *Drunk Enough to Say I Love You?*. The previous one depicts a sisterhood, while the latter one represents a romantic relationship between two males. Seemingly different, yet similar at times, both works focus on toxicity in different settings and with different tools. The method that is applied is close reading and comparison focusing mainly on the primary texts with the assistance of psychological definitions that will provide the base of the issues that are involved in the works, and will help in investigating the reasons why.

Caryl Churchill szinte minden munkája tartalmaz releváns szociális problémákat, melyekből egyik a mérgező kapcsolatok. Churchill különböző kontextusokban mutatja be ezeket a kapcsolatok, olyan aspektusokat figyelembe véve, mint a karakterek neme, szociális státusza, szexualitása, és a karakterek egymáshoz való viszonyulása. A dolgozat foglalkozik Churchill formabontó megoldásaival a mérgező kapcsolatok illusztrációja kapcsán, alapul véve két művét: *Top Girls* és *Drunk Enough to Say I Love You?*. Az előbbi egy lánytestvéri kapcsolatot, míg utóbbi egy homoszexuális párkapcsolatot ábrázol. A látszólag különböző, azonban bizonyos részeiben hasonlóságot mutató drámák egyaránt a fentebb említett toxikusságot helyezik középpontba és annak változó módjait. A műveket összehasonlító elemzés alapján vizsgálom, és fókuszba helyezem a lehetséges okok felkutatását pszichológiai definíciók segítségével.

PAPP FRUZSINA
papp.fruzsi.97@gmail.com
Anglisztika
MA, 9. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Bülgözdi Imola
egyetemi adjunktus, DE BTK

Többet akarok: A szimbolikus megsemmisítés szubverziója a *Hatalmas kis hazugságok*ban

A *Hatalmas kis hazugságok* című 2014-es regény és a 2017-ben adaptált sorozat három főszereplő anya életét követi egy detektívtörténet formájában, miközben olyan megosztó témákat boncolgat, mint a családon belüli erőszak, gyilkosság és önvédelem, trauma és nemi erőszak. Krimin kívül besorolható még a szappanopera és a női szépirodalom kategóriákba is, ám a műfajok sajátosságait mindkét történetvezetés arra használja, hogy társadalmi nemi sztereotípiákat és a hozzájuk kapcsolódó trópusokat szubvertáljon, mint például, hogy tipikusan nők válnak áldozattá; ezáltal is küzdve a nők médiában történő szimbolikus megsemmisítése ellen (Tuchman 154).

Az ausztrál regény amerikai adaptációja olyan kérdések elemzésére is lehetőséget ad, mint a transzkulturális adaptáció és amerikanizáció, amelyek, habár egyenként is fontos változtatásokat eredményeznek a regényhez képest, szorosan összefüggenek, mint ahogy a kutatásom erre rá is világít. Továbbá azt is bemutatom, hogy a sorozat, amellett, hogy a női főszereplőkkel rendelkező tartalmakat normalizálja a popkultúrában, társadalomkritikát is kifejez azzal, hogy a „név nélküli probléma" modern újraírásaként tálalja a történetet, ezáltal még inkább relevánssá válik napjainkban, mivel olyan problémákat mutat be, amelyekkel a nők nap, mint nap találkoznak, ráadásul teszi ezt olyan formában, amely nem degradálja a problémák mértékét vagy jelentőségét. Mind a regény, mind a sorozat történetvezetése arra törekszik, hogy normalizálja a nőkről szóló diskurzust, illetve a nők által megélt élethelyzeteket A dolgozat elméleti hátterét olyan kutatók munkáira alapoztam, mint például Gaye Tuchman, Elena Álvarez, Bernadett Casey, Laura Joyce, és Jason Mittell. A dolgozatomban az adaptáció-, műfaj-, és nőtudományok területeiről szerzett megközelítéseket alkalmaztam, annak érdekében, hogy a *Hatalmas kis hazugságok* teljes szimbólumrendszerét feltérképezhessem.

RÁBA TÍMEA
rabatimi98@gmail.com
Anglisztika
MA, 1. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Földváry Kinga
egy. adjunktus, PPKE BTK

Álom, őrület vagy a valóság?: Kazuo Ishiguro *The Unconsoled* című regényének három értelmezése

Kazuo Ishiguro *The Unconsoled* című regénye közismert álomszerű, bizarr világának köszönhetően. A műben lezajló rejtélyes eseményeket többen próbálták megfejteni, így a könyvnek számos értelmezése van. Dolgozatom célja három ilyen elmélet bemutatása, illetve összehasonlítása. E három értelmezés az álomvilág elmélet, a mentális zavar elmélet, illetve a „most nagyon elfoglalt vagyok" elmélet. Mindhárom különböző módon közelíti meg a regényt, illetve annak furcsa világát, így mindegyikük megalapozott a maguk módján. Ennek ellenére egymáshoz viszonyításuk során láthatóvá válik, hogy az álom-világ elmélet kiemelkedik a többi értelmezés közül.

SZONDA LILI
szondalili99@gmail.com
tanárképzés (angol nyelv és kultúra tanára – német nyelv és kultúra tanára)
Osztatlan, 7. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Moise Gabriella
egyetemi adjunktus, DE BTK

Bizonytalan helyzetben élő alanyok és elnyomott ének: Az osztályrendszer és a társadalmi nem mint a „mássá tevés" eszközei Zadie Smith *NW* című regényében

Dolgozatom középpontjában az „othering" („mássá tevés") jelensége áll, amelyet a brit írónő, Zadie Smith *NW* (2012) című, narrációját tekintve kísérletezőbb regényében, elsősorban a társadalmi osztályok és a társadalmi nemek kontextusában vizsgálok. Az „othering" elszenvedői a narratívában, a brit társadalom alsóbb osztályába tartozó karakterek, melyet a narráció maga is performatívan jelenít meg: egyfelől, bizonyos karakterek gondolataiba nem enged betekintést, eltávolítja őket magától, az olvasó számára szinte láthatatlanná téve őket, vagy közvetetten, más szereplők leírásán keresztül léteznek, az orientalista diskurzus „egzotikus és démoni Másik" megtestesítőivé válnak. A test-elme bináris kettőségének keretén belül, a kirekesztett alsóbb osztálybelieket a többségi társadalommal állítja szembe, testiségüket hangsúlyozva és ahhoz szorosan kapcsolódva, a szegénység önmeghatározásuk szerves részévé válik. Simone de Beauvoir „othering" elmélete, a narratívában felmerülő olyan motívumok elemzéséhez szolgáltat alapot, mint a nő másodlagosságának internalizációja, az anyaság mint fenyegetettség, vagy a nők mássá tevésének mechanizmusa.

Angol nyelvészet

GARAI LUCA
garailuc@gmail.com
anglisztika
MA, 4. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Markó Alexandra
habilitált egyetemi docens és tanszékvezető, ELTE BTK

A nazális-zárhang kapcsolatok legyintése az amerikai angol nyelvben

The empirical research presented in the thesis mainly focus on the cluster /nt/ as a target phonemes of alveolar flapping. Literature on the flapping of these segments is lacking, as most analyses are directed at the flapping of alveolar plosives /t, d/. The study was concerned with the flapping of intervocalic /nt/ and aimed to determine whether lexical frequency plays a significant role in flap production, whether male speakers are more likely to produce flaps than female speakers, and whether speech rate influences the likelihood of flap production. A set of samples was collected with words containing intervocalic /nt/ with the same preceding and following vowel, and then annotated in Praat to gather the duration of the consonant, the vowel preceding it, and the word uttered. The results were evaluated using descriptive statistics and correlation measurements. Overall, all three of the claims were (at least partially) corroborated by the findings. The paper also looks at some intraspeaker differences. Conclusions are drawn in the end, as well as some further incentives for future research.

KARAJOS REBEKA
karajos.rebeka@gmail.com
angol nyelv és kultúra – történelem és állampolgári ismeretek tanár szak
Osztatlan, 3. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr.Szűcs Péter
egyetemi tanársegéd, DE BTK

Eltérések a magyar kontrollált mondatrészek kimondott alanyainak elfogadhatóságában

Az elmúlt években a magyar kontrollos szerkezeteket számos kutatás vizsgálta. Ennek ellenére máig több kérdés is megválaszolatlan ezen szerkezetek egyes tényezői kapcsán. Egyik ilyen tényező a magyar kontrollos szerkezetekben lehetségesen előforduló kimondott alany a beágyazott infinitívuszi mondatrészben (pl. „Megpróbáltam csak én menni.”). Ezeket a kimondott alanyokat is több kutatás vizsgálta már, (pl. Bartos 2006, Szabolcsi 2009, Szécsényi 2018), de elfogadhatóságuk pontos paraméterei a mai napig tisztázatlanok. Kutatásomban empirikus módszerekkel elemzem két lehetséges befolyásoló tényező hatását a szerkezetek elfogadhatóságára: a lexikális és névmási alanyok, illetve a kimerítő és részleges kontrollpredikátumok hatása áll kutatásom középpontjában. Dolgozatomban röviden összefoglalom az előzetes szakirodalom eddigi eredményeit a tárgyalt szerkezet kapcsán, majd bemutatom az alkalmazott empirikus vizsgálatot, melyet a fent említett tényezők vizsgálatához készítettem. Végül ezen tényezők hatását az összegyűjtött adatok alapján tárgyalom, ezen kívül az eredmények lehetséges elméleti jelentőségét is vizsgálom.

KOVÁCS PETRA
kvcspetra9@gmail.com
Anglisztika
BA, 6. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Albert Ágnes
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Az anyanyelv fonotaktikája az L2 beszédészlelésben a mintázatfelismerési elmemodell tükrében

A második nyelv (L2) beszédhangjainak észlelését korábbi kutatások tanúbizonysága szerint befolyásolja az anyanyelv (L1) fonémakészlete. Azt azonban, hogy két nyelv fonotaktikai megszorításai közötti különbségek milyen szerepet játszanak az L2 beszédészlelésben, még nem vizsgálták elég mélyrehatóan, kivéve olyan nyelvpárok esetében, amelyek fonotaktikája radikálisan eltér. Az angol és magyar fonotaktika közötti eltérések kismértékűek, és nem világos, hogy ezek is hatással vannak-e az L2 beszédészlelésre. Továbbá a korábbi kutatások nem derítik fel az L2 beszédészlelés mögötti mentális mechanizmusokat. A jelen pályamunka célja ezen hiányosságok orvoslása.

A kísérlet résztvevői magyar anyanyelvű angol nyelvtanulók voltak (n=42). Egy lexikális döntési feladat segítségével 1) következtettünk az L1 és az L2 fonotaktikai szabályosságokat követő szavak feldolgozási sebességére, és 2) megvizsgáltuk, hogy a nyelvtanulók különböző nyelvtudási szinteken az L1 vagy az L2 fonotaktikára alapozzák a szó/álszó ítéleteiket. A kutatás eredményei szerint az L2 feldolgozási sebességet nem befolyásolja jelentősen az L1 fonotaktika, azonban az L2 fonotaktikai szabályosságokra való érzékenység a nyelvtudás szintjével nő. Az eredményeket Kurzweil (2012) mintázatfelismerési elmemodellje alapján elemezzük, hogy választ kapjunk arra is, mindez hogyan és miért lehetséges.

ANNA ROMMEL
rommelanna1@gmail.com
Communication and Media Science
MA, 2. félév

Budapesti Corvinus Egyetem
Társadalomtudományi TDK

Témavezető:
Benczes Réka Ágnes
egyetemi tanár, BCE TK

Hétfő vagy péntek? Az idő megértése térbeli tapasztalatok útján.

The question of how people can think and talk about abstract concepts such as time and love has been investigated by linguists for decades. According to some views, the abstract domain can be understood through the more concrete domain (Clark, 1973). For instance, the studies of Boroditsky and Ramscar (2002) demonstrate that English speakers understand the abstract concept of time through the experience-based domain of space and, moreover, these two domains are so tightly correlated that when experiencing basic spatial activities, people unconsciously change the way they think about time. Later, Boroditsky and Ramscar's (2002) experiment was replicated with Russian speakers (Chugunova, 2009), which was possible due to the ambiguity of the word "forward" in both English and Russian languages. However, the Russian study showed different results. The research rejects the relativity hypothesis and claims instead that the spatial experience does not influence the conceptualization of time, therefore this dependence is specific only to English speakers. But how can it be that even though similar results were expected with the Russian, the experiment showed the opposite? The aim of the present research is to answer this question, replicate the Boroditsky (2002) experiment with the Russian speakers once again and shed light on whether the relativity hypothesis can be supported and generalized to languages other than English. Accordingly, the original experiment was replicated on a sample of 101 Russian speakers. The participants were divided into two groups and introduced with two kinds of spatial primes and asked a question: "Next Wednesday's meeting has been moved forward two days. What day will the meeting be held?". If the hypothesis was justified, then two primes would have provoked either the answer "Friday" or "Monday" accordingly. The results show that contrary to Chugunova's claims (2009) the way Russian speakers think about time is highly dependent on their spatial experience ($p=0.001$), which supports the Boroditsky hypothesis (2002) and makes it possible to claim that the way people think about time is indeed tied together to their spatial experience, and even to thinking about their spatial experience.

Boroditsky, L., & Ramscar, M. (2002). The roles of body and mind in abstract thought. Psychological Science, 13(2)
Chugunova, S. (2009), Conceptualization of Time in Cultures. VAKRF
Clark, H. (1973). Space, time, semantics, and the child. Academic Press

SAJTÓS ERIKA
sajtos.era@gmail.com
Anglisztika
BA, 5. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Balogné Dr. Bérces Katalin
egyetemi docens, PPKE BTK

Rövid magánhangzók eltolódásának vizsgálata az új-zélandi angolban

Az új-zélandi angol (angol rövidítéssel: NZE) különbözik más angol nyelvváltozatoktól az elöl képzett, rövid magánhangzók eltérő kiejtése miatt. Az egyszerűség kedvéért három szót használunk e magánhangzók megnevezésére a Wells által alkotott lexikális készletekből. A modern NZE-ben a TRAP és DRESS magánhangzókra elülső de zártabb ejtés, míg a KIT magánhangzóra centrális, valamint felső helyett középső nyelvállás jellemző. Amellett, hogy e magánhangzók kiejtése egyedi jellemzője az NZE-nek, meghatározó szerepe van abban is, hogy megkülönbözteti az ausztrál angoltól. Ezért az NZE rövid magánhangzók történetét sokan kutatták, ám az eddigi tanulmányok e nyelvészeti jelenségnek csupán egy vagy két vonatkozását vizsgálták. Jelen tanulmány azonban átfogó képet kíván nyújtani az NZE rövid magánhangzói kiejtésének fejlődéséről tíz – 1890 és 1990 között született – új-zélandi férfi beszédének elemzése alapján. Fontos megjegyezni, hogy bár az NZE történetének különböző időszakait vizsgálták eddig a rövid magánhangzók tekintetében, még nem történt ezt a százéves időszakot átölelő empirikus kutatás.

Az eredmények azt mutatják, hogy a rövid magánhangzók kiejtésének alakulása nem egyetlen tényező eredménye, hanem két tényező is fontos szerepet játszott benne. Az elülsőbb és zártabb TRAP és DRESS magánhangzókat, melyek a kialakuló NZE részévé váltak, brit telepesek hozták magukkal Angliából. Ez az eredmény Trudgill (2004) új dialektusok születésével kapcsolatos elméletét támasztja alá. Az eredmények azt bizonyítják, hogy ezek a magánhangzók tovább változtak az NZE-ben – egy magánhangzó-eltolódási lánc első két lépéseként – még zártabb állást eredményezve, míg Angliában ezzel ellentétes folyamat ment végbe. Tehát az NZE kiejtés konzervatív. Később a DRESS magánhangzó további változása a KIT magánhangzó középre tolódását eredményezte, amely egy 20. századi innováció volt. A magánhangzó-eltolódási lánc elmélete mellett Bauer (1992) érvel, és egyúttal kizárja Trudgill elméletének létjogosultságát. Az eredmények alapján a magánhangzók eltolódásának három egymást követő lépése volt, és a folyamat mozgatórugója az, hogy az aktuálisan változó magánhangzó elfoglalta a láncban következő magánhangzó fonetikai helyét. Az eredmények bizonyítják, hogy a DRESS magánhangzó még mindig változik, így a magánhangzó-eltolódási lánc nem zárult le. Jelen tanulmány újdonsága abban áll, hogy átfogó képet nyújt az NZE rövid magánhangzói változásáról az NZE kialakulásának idejétől napjainkig.

SZÁVÓ ANDREA
andi.szavo96@gmail.com
Anglisztika
MA, 9. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kardos Éva
egyetemi adjunktus, DE BTK

A cselekvés módját és eredményét kifejező igék argumentum szerkezeti tulajdonságai az angolban és a spanyolban

Beavers & Koontz-Garboden (2012, 2020) munkáját követve, melyben bebizonyítják három angol igeosztály igéiről, hogy képesek egy cselekvés módját és eredményét is önmagukban kifejezni, ebben a kutatásban egy másik nyelvből, a spanyolból is bizonyítok mutatok arra, hogy vannak olyan igeosztályok, melyek tagjai képesek mindkét komponenst kódolni egy morfémában. A háromfajta ige, mely az angolban egy morfémában kódolja a cselekvés módját és eredményét, a spanyolban is hasonlóan viselkedik, valamint kiegészítem a spanyolban ezen igék listáját még kettővel. Ez ellent mond Rappaport Hovav & Levin (2010) állításának, mely szerint egy egymorfémás ige nem kódolhatja a cselekvés módját és eredményét egyszerre. Ezen igeosztályok tagjai a spanyolban is alkothatnak rezultatív szerkezeteket abban az esetben, ha az igén kívül kódolt eredmény az igében már kódolt eredmény specifikációja. Ezeket a rezultatív szerkezeteket Bigolin & Ausensi (megjelenés előtt) olyan szerkezetekként elemzi, melyekben a rezultatív elem adjunktumként csatlakozik az igei frázishoz. Ennek egy alternatívájaként Folli & Harley (2020) azt javasolja, hogy a rezultatív frázis fejének mozgása áll a hátterében annak, hogy a spanyol típusú nyelvekben (az ő elemzésük az olaszra épül) nem fordulhatnak elő rezultatív szerkezetek, kizárva olyanokat, melyeket Bigolin & Ausensi elemzése előre jelez. A két elemzés következményeit szembeállítva, valamint két független jelenség által arra is bizonyítékot mutatok, hogy miért adjunktumként érdemes elemezni a spanyolban megjelenő rezultatív elemeket. Az eddigiekben felsorolt evidenciák arra utalnak, hogy az angol és a spanyol egyezik abban, hogy rendelkezik olyan igékkel, melyek egy morfémában képesek kifejezni a cselekvés módját, míg például a magyar két külön morfémában fejezi ki ezt a két komponenst Rappaport Hovav & Levin (2010) állítását erősítve.

Fordítástudomány

CZAKÓ VIKTÓRIA
victoriaczako@gmail.com
Fordító és tolmács
MA, 3. félév

Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Sermann Eszter
egyetemi adjunktus, SZTE BTK

Dialektális elemek fordítása a *Mamma Róma* és a *Ne légy rossz* című olasz filmek magyar nyelvű szinkronjában

A dolgozat célja a dialektális elemek fordításának tanulmányozása szinkronizált filmekben. Az audiovizuális fordítás témakörében végzett kutatásom keretében azt vizsgáltam meg, hogy a *Mamma Róma* és a *Ne légy rossz* című olasz filmek esetében milyen fordítási stratégiákat alkalmaztak a fordítók a magyar szinkronban. Ezen belül kutatásom elsődleges tárgyát annak vizsgálata képezte, hogy a dialektális elemek fordíthatatlan elemekké válnak-e és elvesznek-e a fordítás során, vagy a fordítás során kizárólag standardizálódnak-e. Hipotézisem szerint a szinkronizált filmekben az eredeti film dialektális elemei elvesznek vagy standardizálódnak.

A jelen dolgozatban összehasonlító vizsgálat leírása olvasható: elsőként megvizsgáltam, melyek lehetnek a fordítók által alkalmazott stratégiák; majd összegyűjtöttem az általam vizsgált filmekben előforduló dialektális elemeket, végül ezeket kategóriákba rendeztem, és összegeztem a kutatásom eredményeit. Ennek alapján elmondható, hogy a fordítók igyekeztek a standard nyelvi kifejezésektől eltérő stílusú és/vagy rétegnyelvi kifejezésekkel megfeleltetni a dialektális elemeket, habár a standardizálásra mint stratégiára is számos példát találhatunk mind a *Mamma Róma*, mind a *Ne légy rossz* című filmek magyar szinkronjában.

ERDŐS VERONIKA
erdosv54@gmail.com
Keleti nyelvek és kultúrák – japán
BA, 6. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Somodi Júlia
egyetemi adjunktus, KRE BTK

Reáliák a Murakami Haruki művekben

A dolgozatom „Reáliák a Murakami Haruki művekben" címet viseli. A fő célom volt, hogy igazoljam, hogy az irodalmi szövegek esetében is kimutathatók bizonyos fordítási törvényszerűségek a látszólag egyéni döntések mögött. A kutatást két fő részre bontottam szét, az első az elméleti megközelítés, majd annak alapján kibontott gyakorlati rész.

Az elméletben különféle reáliadefiníciókat és átváltási műveleteket gyűjtöttem, majd hasonlítottam össze, majd végül kiválasztottam egy-egy olyan meghatározást, ami a dolgozat második részében fedi a „reália" és az „átváltási műveletek" definícióit: Reáliát, mint „kulturálisan kötött nyelvi elemeket" vizsgáltam, Pusztai-Varga Ildikó *Kulturálisan kötött nyelvi elemek fordítási megoldásai finn versek magyar és angol fordításaiban* című tanulmányában talált meghatározás alapján. A fordítási stratégiákból tíz csoportot különítettem el, Klaudy Kinga *Bevezetés a fordítás gyakorlatába* című tanulmánya és a Pusztai-Varga tanulmány alapján: teljes átvétel, részleges átvétel, megfeleltetés, generalizálás, konkretizálás, kihagyás, kulturális kifejtés, szó szerinti fordítás, teljes átalakítás, kompenzálás.

A gyakorlati részben Murakami Haruki *Birkakergető nagykaland* és *Hallgasd a szél dalát* című, két műfordító által lefordított regényéből gyűjtöttem össze reáliákat, majd tematikus csoportokba soroltam, és elemeztem az átváltási műveletek aspektusain keresztül. A közel 200 elemből álló szövegkorpusz vizsgálata során fény derült arra, hogy a nyelvi elemek célnyelvi fordításakor legtöbbször a kulturális betoldás és a generalizálás jellemző, bár a fordítók által kedvelt egyéni megoldások is észrevehetően voltak az eredményekben.

GYÖRGYI BLANKA
gyorgyi.blanka@gmail.com
Fordító és tolmács
MA, 4. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Bozsik Gyöngyvér
egyetemi adjunktus, PPKE BTK

Correcting Errors in Simultaneous Interpreting

A Hibajavítás a szinkrontolmácsolásban című dolgozat arra a kérdésre keresi a választ, hogy milyen megküzdési stratégiákat alkalmaznak a tolmácsok szinkrontolmácsolás közben. A szinkrontolmácsolás valós időben történik, így bármilyen probléma felmerülése esetén a tolmácsnak korlátozott ideje van azt megoldani, méghozzá oly módon, hogy a közönség lehetőleg ne érzékelje, hogy a tolmács hibázott vagy megakadt. A tolmács mindig a lehető legpontosabb fordításra törekszik, a tolmácsolás mégsem csak a két nyelv kiváló ismeretéből áll: problémamegoldó képességekre is szükség van hozzá.

Az adatgyűjtés során egyik leggyakoribb, tolmácsok által alkalmazott stratégiának a kihagyás bizonyult. A tolmácsok mindig mérlegelték, hogy melyik az az információmorzsa, ami kimaradhat, és csak a felsorolások kevésbé lényeges elemeit, ismétléseket, illusztratív példákat hagytak ki. Emellett a tolmácsok nagyon gyakran vették igénybe a passzív kabintárs segítségét is, valamint segédanyagokat is sok esetben használtak.

A munkamemória felszabadítása érdekében előfordult, hogy a tolmácsok megcserélték egy felsorolás elemeinek sorrendjét, arra is volt példa, hogy egy felsőbbrendű kifejezést használtak valamely hiányzó terminus helyett. Hosszabb szövegrészek elhangzásakor időnként úgy döntött a tolmács, hogy ezeket szegmentálja, rövidebb, koherens egységeket alkotva. A fül-száj ívhossz változtatása is hasonló taktika, ami azt jelenti, hogy a tolmács tudatosan jobban tapad az előadóhoz, vagy épp ellenkezőleg, lemarad, és nagyobb egységeket fordít. „Szélsőséges" taktikákat is alkalmaztak a tolmácsok az általam vizsgált eseményeken, vagyis előfordult, hogy a saját nevükben kellett megszólalniuk.

A tolmácsolást a hallgatóság szempontjából vizsgálva arra a megállapításra jutottam, hogy a tolmácsok nem vesztettek a hitelességükből a tolmácsolási munka során. A kutatásomból az derült ki, hogy a tolmácsok ezen cél elérése érdekében megküzdési stratégiákat alkalmaztak, bizonyos esetekben tudatosan, máskor önkéntelenül nyúlva ehhez az eszköztárhoz. A megküzdési stratégiáknak tehát elengedhetetlen szerepük van a szinkrontolmácsolás során, és nagymértékben hozzájárulnak a tolmácsolás sikerességéhez.

HARGITAY HANNA
hanna.suhai@gmail.com
anglisztika
BA, 6. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Illés Éva
egyetemi docens, ELTE BTK

A Biblia angol nyelvre való fordításának kihívásai

A bibliafordítás számos jellegzetes fordítási nehézséggel jár, amelyek nagyrészt abból adódnak, hogy a Biblia egy vallási szöveg. Ezáltal a bibliafordításoknak olyan kritériumoknak is meg kell felelniük, amelyek más forrásszövegek fordítási folyamatát nem befolyásolják. A dolgozat ezeket a nehézségeket és a megoldásként alkalmazott fordítási stratégiákat vizsgálja a Biblia legjelentősebb angol fordításain keresztül. A dolgozat elsősorban a Good News Bible megoldásaira összpontosít, amelynek legfontosabb ismérve, hogy az angolt idegen nyelvként beszélő közönség számára készült.

A pályamunka egy rövid áttekintést nyújt az angol bibliafordítások történetéről. Ezután általánosan ismerteti a Biblia fordítása során felmerülő legjelentősebb kihívásokat a szakirodalom alapján, majd felvázol néhány lehetséges megoldást különféle angol fordításokból. Végül a választott fordítás stratégiáit elemzi, amelynek módja esetenként más fordításokkal való összehasonlítás a stratégiák közötti különbségek érzékeltetésének céljából.

A Good News Bible fordítási stratégiáinak vizsgálatából az a következtetés vonható le, hogy a fordítási nehézségek leküzdésére szolgáló stratégiákat a célközönség igényei határozzák meg. Ezáltal a fordítás legfőbb irányelvei az egyszerűség és az érthetőség. Azonban ezek nem minden esetben valósíthatóak meg maradéktalanul, mivel a forrásszöveg jellegének köszönhetően a szöveghűség is egy kiemelten fontos tényező.

HORVÁTH ESZTER
horvathszter@gmail.com
Fordító és tolmács
MA, 4. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Boráros-Bakucz Dóra
egy. docens, PPKE BTK

A kevesebb néha több (fejtörést okoz a fordítónak): A mikrofikció műfaji sajátosságaiból eredő fordítási problémák vizsgálata spanyol-magyar és spanyol-angol nyelvirányban

Kis terjedelem, de annál nagyobb hatás: talán így lehetne a legtömörebben jellemezni a mikrofikció műfaját. A rövidség érdekében a szövegek elliptikus jelleget öltenek, és sokszor csak az olvasó ismeretei által egészülnek ki. A hatáskeltés céljából pedig nyelvi játékok és váratlan fordulatok kápráztatják el a gyanútlan olvasót. S míg a kritika egyszerre tartja a műfajt elitistának és komolytalannak, aki megpróbálja másik nyelvre átültetni ezeket a szövegeket, az nem is olyan ritkán egy harmadik jelzőt érez a leginkább igaznak: lefordíthatatlan.

A dolgozatban a mikrofikció műfaji sajátosságaiból eredő fordítási kérdéseket tanulmányozom. A kiindulási pontot egy műfordítói szeminárium tapasztalatai jelentik, ahol főként latin-amerikai szerzők (spanyol nyelvű) szövegeivel foglalkoztunk. A magyarra fordítás során felmerült problémák rendszerezése mellett azt is vizsgálom, hogy az adott nehézségek az angolra fordításkor is hasonló mértékben jelennek-e meg.

A műfaj – fordítói szempontból – releváns sajátosságainak ismertetése után először a nyelvi és kulturális fordíthatatlanság témakörével foglalkozom. Ezt követően bemutatom a szövegek értelmezése által támasztott kihívásokat, valamint vizsgálom, hogy a műfajt jellemző precíz szóhasználat milyen problémákat vet fel. Végezetül az elsőre lefordíthatatlannak tűnő szójátékok és intertextuális utalások fordítására mutatok be lehetséges stratégiákat – melyek egyrészt érzékeltetik, hogy a fordíthatatlanság mértéke a kreativitás és különféle tényezők függvénye, másrészt reményt adnak arra, hogy egy nap a magyar olvasó is anyanyelvén veheti kézbe a kortárs latin-amerikai szerzők bravúros szövegeit.

JÓZSA VIVIEN
vivien.jozsa@gmail.com
Keleti nyelvek és kultúrák (japán)
BA, 6. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Somodi Júlia
egyetemi adjunktus, KRE BTK

Japán mesék magyarul

Dolgozatom a japán mesék magyar nyelvre fordításakor felmerülő leggyakoribb és fordítástechnikai szempontból legérdekesebb nehézségek, valamint az ezek megoldására alkalmazott átváltási műveletek elemzését tűzte ki célul. Témámra azért esett a választásom, mert érdekes fordítói kihívásnak tartom a műfajt, hiszen a japán és a magyar nyelv teljesen más eszközökkel él a mesealkotásban, így fordításuk sokszor kreatív megoldást igényel.

A fordítási nehézségek, valamint az átváltási műveletek meghatározásához elsősorban Klaudy Kinga *Bevezetés a fordítás elméletébe*, illetve *Bevezetés a fordítás gyakorlatába* című könyveit használtam, kiegészítve néhány további hazai és külföldi szakirodalommal. Az manuálisan végzett elemzés korpuszául a Vihar Judit szerkesztésében készült *Momotaró, a barackfiú* című mesegyűjtemény szolgált. Ennek oka, hogy szerettem volna több magyar fordító munkáját több különböző mesén keresztül összehasonlítani, melyre ez tűnt a legalkalmasabbnak, hiszen a magyar fordítások mellett olvashatók az eredeti japán szövegek is.

Hipotézisem szerint a mesefordítás célközönségéből adódóan egy olyan műfaj, mely törekszik az egyszerűbb nyelvhasználatra, és amelynek megvannak a maga jellegzetességei mindkét vizsgált nyelvben. Ebből kifolyólag feltételeztem, hogy a fordítók a célnyelvi olvasók szem előtt tartásának elvét követve nagy arányban honosítják a japán szövegeket, és igyekeznek megfelelni a magyar mesék nyelvi sajátosságainak.

Fontos kijelenteni, hogy ahány fordító, annyi féle fordítói megoldás létezik. Az elemzés során megállapítható, hogy a mesék fordításában a legfontosabb tényező a forrásnyelvi kultúra, valamint a célnyelvi olvasók, a célnyelvi szöveg műfaji követelményeinek ismerete, és az ennek való megfelelés. Hiszem, hogy az olyan mesefordítások, melyek egyszerre mutatják be a forrásnyelvi kultúrát és felelnek meg a célnyelvi olvasók nyelvi igényeinek nagyban hozzájárulnak a kulturális érzékenység kialakulásához már fiatal korban, mely véleményem szerint létfontosságú a 21. században, hiszen a mesék remek betekintést nyújtanak a miénktől eltérő kultúrák történelmébe, vallásába, gondolkodásmódjába, szokásrendszerébe.

KISS KINGA
kingakiss1994@gmail.com
fordító és tolmács
MA, 5. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Sohár Anikó
egy. docens, PPKE BTK

Célnyelvi normák a tulajdonnév-fordításban: A *Harry Potter és a bölcsek köve* olasz fordítása

Hogyan lesz a sokak által ismert varázslóiskola igazgatóból, Albus Dumbledore-ból Albus Silente a Harry Potter-sorozat olasz fordításában? Vajon Olaszországban mindig lefordítják az idegen nyelvű irodalom tulajdonneveit? Tanulmányom megírásakor célom az volt, hogy ezekre a kérdésekre válaszolva a gyermekkönyvek vagy a tudományos-fantasztikus irodalom iránt érdeklődők és a Harry Potter rajongók megismerhessék a Harry Potter könyvek más nyelvű fordításait is.

Tanulmányomban az első kötet, a Harry Potter és a bölcsek köve 19 tulajdonnevének olasz fordítását elemzem mind a forrásnyelven, mind a célnyelven (és magyarul is bemutatva). A konkrét példákon keresztül azt kutatom, mi a célnyelvi norma Olaszországban, minek alapján és miért döntött úgy a fordító, hogy olaszra fordítja, részben megváltoztatja, vagy változatlanul hagyja a tulajdonnevet.

Dolgozatom írásakor betekintést nyerhettem abba, hogy a fordítást, különösképpen a műfordítást, milyen kutatómunka előzi meg, mi lehet az, ami egy fordító fejében lejátszódik, milyen körülmények befolyásolhatják vagy akadályozhatják munkáját. A Harry Potter sorozat első kötetének tulajdonneveiről szóló írásom akár egy összehasonlító tanulmány alapjául is szolgálhat, ugyanis a magyar fordításról született értekezések között számomra nem volt hozzáférhető olyan írás, mely a tulajdonnevek vonatkozásában a magyar kiadást más – mondjuk, az olasz – fordító munkájával hasonlítaná össze.

KUCSORA SZINTIA
kucsoraszintia@gmail.com
Romanisztika (olasz)
BA, 5. félév

Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Sermann Eszter
egyetemi adjunktus, SZTE BTK

A nyelvi agresszió verbális megnyilvánulásainak fordítása a *Baby* című olasz sorozat feliratában

Napjainkban egyre gyakoribb az agresszió megjelenése a hétköznapokban, általában verbális megnyilvánulásban találkozhatunk vele. A nyelvi agressziót tartalmazó kifejezések vizsgálata az audiovizuális fordításon belül társadalmi aktualitása miatt is kiemelten fontos kutatási területnek számít.

A dolgozat általános célkitűzése a *Baby* című sorozat olasz, angol, illetve magyar feliratában megjelenő nyelvi agresszió verbális megnyilvánulásainak vizsgálata a fordító által alkalmazott feliratfordítási stratégiák alapján. A kutatás kinndulópontját képező hipotéziseimet a Netflix szabályzatának egyik pontja alapján állítottam fel: a felirat fordítója a filmekben elhangzó párbeszédeket nem cenzúrázhatja, így a nyelvi agressziót tartalmazó kifejezéseket szépítés nélkül kell átvinnie a célnyelvi szövegbe. Az első hipotézis szerint a fordító a sorozat fordítása során legnagyobb arányban a transzfert alkalmazza mint feliratozási stratégiát, tehát a kifejezéseket általában változtatás nélkül viszi át a célnyelvi szövegbe. A második hipotézis szerint a Netflix-szabályzat idézett pontjához alkalmazkodva a fordító egyáltalán nem alkalmazza a semlegesítés stratégiáját.

Az általános célkitűzésem megvalósításához a *Baby* című olasz sorozat első és második évadjának olasz, angol és magyar feliratából valamennyi nyelvi agressziót tartalmazó kifejezést kigyűjtöttem. Ezeket a kifejezéseket olasz-angol és angol-magyar nyelvpár szerint táblázatokba rendszereztem, majd nyolc feliratozási stratégia szerint kategorizáltam.

A kutatás eredményei igazolták, hogy a fordító mind olasz-angol, mind pedig angol-magyar nyelvirányban a transzfer stratégiáját alkalmazta a legnagyobb arányban. Az elemzésem alapján a második hipotézisem, mely szerint a fordító egyáltalán nem alkalmazza a semlegesítés stratégiáját a Netflix-szabályzatnak való megfelelés érdekében, elvetendő, hiszen a transzfer után a semlegesítés bizonyult a második leggyakrabban előforduló stratégiának.

KULCSÁR EDMOND
edi.kulcsar@yahoo.com
Magyar – Angol Nyelv és Irodalom duplaszak
BA, 3. félév

Partiumi Keresztény Egyetem

Témavezető:
Dr. Veres Ottilia
egyetemi adjunktus, RO PKE

„Fordít vagy pedig interpretál”: Megjegyzések Ted Hughes *Születésnapi levelek* című kötetének magyar fordításáról

Az irodalmi szövegek fordítása, illetve magának a fordítási folyamatnak a miként mai napig több szempontból is vitatott. Kérdéseket vethetünk fel annak kapcsán, hogy hogyan is kell egy irodalmi művet „helyesen”, szöveghűen fordítani, hogy az a lehető legtöbb aspektusában tükrözze a forrásszöveget, annak ritmikáját, hangulatát, szemantikai és lexikai játékait. Dolgozatom Ted Hughes *Születésnapi Levelek* című kötetének teljes magyar fordítását vizsgálja. E munka első részeként, jelen dolgozatban a kötet válogatott verseinek fordításával foglalkozom (*Nem akartál*, *Isten óvd a farkast, kit kutyák nem ugatnak*, *Méhlepény és magzatburok*, *Epifánia*, *Ujjak*, *Kutyák eszik anyátok*,) Rakovszky Zsuzsa, Lázár Júlia, Mesterházi Mónika, Kántor Péter és Tandori Dezső fordításait (illetve helyenként saját fordításokat) felhasználva.

NAGY BALÁZS
nbalazs00@gmail.com
Fordító és tolmács MA
MA, 3. félév

Miskolci Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Dobos Csilla
egyetemi docens, ME BTK

Mesterséges intelligencia és fordítás, avagy helyettesítheti-e a fordítókat a gépi fordítás?

Jelenleg Fordító és tolmács mesterképzésen veszek részt, illetve magam is gyakorló fordító vagyok. Ebből kifolyólag nap mint nap követem azt a vitát, amely a fordítási szakma résztvevői között folyik azzal kapcsolatban, hogy a gépi fordítás milyen mértékben helyettesítheti az embert. A szakirodalom és saját tapasztalatom szerint is a gépi fordítást elsődlegesen szakszövegek esetén alkalmazzák. Én azonban jelen dolgozatomban újabb szempont szerint kívánom vizsgálni a témát: szépirodalmi szövegek felhasználásával. Feltételezésem szerint ebben a szövegtípusban lelhetők fel leginkább azok a kommunikatív szituációk, amelyek a mesterséges intelligencia számára jelenleg a legnagyobb gondot okozzák. Ezenkívül a fordítási algoritmusok a legkevésbé erre a szövegtípusra vannak felkészítve.

A vizsgálatom munkamódszere egy 10.000 szó terjedelmű szövegkorpusz felépítése, amelyhez angol nyelvű szépirodalmat használok: Hemingway *Az öreg halász és a tenger*, valamint Heller *A 22-es csapdája* című műveit. A vizsgált műveknek magyar nyelvű irodalmi fordításait vetem össze a gépi fordítás eredményével. A gépi fordításhoz a nagyközönség által ismert és elérhető Google Translate platformot használom.

A hibák tipizálását részben saját módszerrel, részben meglévő fordítási hibatipológiák alapján végzem. A dolgozat alapvető kérdésfelvetései a következők: Vajon találhatók-e az emberi és gépi fordítás között olyan eltérések, amelyek tipizálhatók? Léteznek-e olyan hibák, amelyek szépirodalmi művek gépi fordítása esetén tipikus hibaként jellemezhetők? Előzetes feltevéseim szerint léteznek olyan tipikus hibakategóriák, amelyek csak a gépi fordításra jellemzők.

NAGY ILLÉS
nagy.illes97@freemail.hu
Angol nyelv és kultúra – német nyelv és kultúra tanára
Osztatlan, 9. félév

Miskolci Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr Kriston Renáta
egyetemi docens, ME BTK

A gasztronómia nyelve az osztrák nyelvváltozatban: úton egy osztrák-magyar szójegyzék felé

Tanulmányomban az osztrák nyelvjárást, valamint annak gasztronómiai vonatkozását vizsgáltam mind elméleti, mind gyakorlati szempontból. Az osztrák nyelvváltozat, illetve a nyelvjárás gasztronómiai vonatkozásának kutatása során egy osztrák-magyar szójegyzék lehetőségeit, valamint annak elkészítési módját kívántam feltárni. Célom egy olyan átfogó tanulmány készítése volt, mely a releváns elméleti háttér biztosítása mellett gyakorlatias keretekbe helyezi egy kétnyelvű (jelen esetben osztrák-magyar) szójegyzék (illetve szótár) elkészítését a gasztronómia területén. Mivel mind egy bővebb szójegyzék, mind pedig egy konkrét kétnyelvű szótár lehetőségét szem előtt kívánom tartani, a szójegyzék és szótár fogalmak egyaránt szerepelnek tanulmányomban.

Pályamunkámban bővebb leírást nyer a szótár lehetséges célcsoportja, melynek során többek között a külföldön élő, a gasztronómia ágazatában tevékeny magyar személyeket említem meg célcsoportként.

Kutatásom gyakorlati eredményeként egy kétnyelvű (osztrák-magyar) szójegyzék zárja tanulmányomat, melyben 61 címszó segítségével demonstrálom egy osztrák-magyar gasztronómiai szótár lehetséges struktúráját. Ezzel együtt kutatásom célja egy olyan átfogó tanulmány készítése volt, melyben az elméleti (bizonyos pontokon történeti) áttekintés mellett egy konkrét lexikográfiai produktumot vázolhatok fel, ezáltal is jelentős szerepet tulajdonítva a téma fontosságának és gyakorlati vonatkozásának.

RAZMAN NOÉMI-KATALIN
r.noemikatalin@gmail.com
Fordító és tolmács
BA, 6. félév

Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem
Marosvásárhelyi Kar

Témavezető:
Kommer Alois-Richard
Egy. adjunktus, RO EMTE MVK

Az Oroszlánkirály **című rajzfilm fordítási kihívásainak vizsgálata összehasonlító megközelítésben**

Dolgozatomban az audiovizuális fordítás témájával foglalkozom, pontosabban *Az Oroszlánkirály* című népszerű angol animációsfilm német, román és magyar szinkronfordítását elemzem. A dolgozat öt részre tagolódik. A bevezetőben a témaválasztásról, a dolgozat felépítéséről, a módszertanról, a várható eredményekről és a hipotézisemről írtam. Az elméleti részben a fordításelméletet, az audiovizuális fordítást és egyéb ezekhez kapcsolódó aspektusokat tárgyaltam. A gyakorlati részben történik az általam kiválasztott példák tényleges párhuzamos elemzése. A gyakorlati részt a következtetéseim és az irodalomjegyzék követi.

Ehhez a tanulmányhoz elméleti szempontból foglalkoztam a fordítás mint folyamat és tudományág különböző aspektusaival, illetve vizsgáltam néhány olyan problémát, amely a fordítás során felmerülhet. Szintén az elméleti részben írtam az audiovizuális fordításról, annak típusairól és kihívásairól.

Tanulmányom gyakorlati részében a film dalszövegeit, a szereplők és helyek neveit és pár kifejezést elemeztem fordításaikkal párhuzamosan, hogy meghatározzam, hogyan változhatnak a jelentések, vannak-e kihagyások, illetve mely fordítási technikák a legmegfelelőbbek ennek a filmnek a fordításához. Elemzésem eredményei megfelelnek az elvárásaimnak: bebizonyítottam, hogy a fordítás során számos üzenet vagy megváltozott, vagy elmaradt, és hogy a film a néző számára csak akkor tud teljes élményt nyújtani, ha azt eredeti nyelven nézi.

Germanisztika és néderlandisztika

BÁRSONY LAURA
barsonylaura96@gmail.com
Német nyelv, irodalom és kultúra
MA, 3. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Bognár Zsuzsa
egyetemi docens, PPKE BTK

Önlecsillapítások. Peter Handke *Die Stunde der wahren Empfindung* és *Das zweite Schwert* című művének összehasonlítása

Az alábbi dolgozatban Peter Handke két műve (*Die Stunde der wahren Empfindung* és *Das zweite Schwert*) kerül összehasonlításra, amelyre tudomásom szerint eddig még nem került sor.

Mindkét műben központi szerepet játszik a nyelv, amely szorosan összefügg azzal az átváltozással, amelyen a főszereplők átesnek. Mindkét mű krízishangulattal indul. Ahogy arra a cím is utal, a főszereplőknek sikerül leküzdeni ezt a krízisállapotot és lecsillapítani magát. A tudatváltozás fontos feltétele mindkét esetben az útonlét.

A belső folyamataik szorosan összefüggenek a nyelvvel: A tudatállapot-változás lépcsőfokai egyrészt a nyelvi megnyilvánulásaikon keresztül figyelhetők meg. Másrészt pedig maga az átalakulás a két figura nyelvi jelenségeinek megváltozása által történik, és az azokkal való leszámolással zárul. A *Die Stunde der wahren Empfindung*-ban megfigyelhető egy kezdeti irritáció, amelyet a nyelvi klisékkel való folyamatos szembesülés vált ki Keuschnig számára. Ezen kívül egy különleges, misztikus erőt tulajdonít a nyelvnek, ami egyszerre teremtő erővel bíró, de félelmetes is. Az ezekre való reakció a némaság és a tudatos, reflektált szókeresés váltakozása. A nyelvben való kételkedés és a szükségszerű elhallgatás párhuzamot állít a huszadik század nyelvi válságával. A *Das zweite Schwert*-ben is központi szerepet tölt be a nyelv különleges képessége, ereje: az elbeszélő a saját szavaival a valóságot is formálni kívánja, ami azáltal lehetséges, hogy a saját elbeszélését tartja megrendíthetetlen igazságnak. A késői Wittgenstein elmélete figyelhető meg ezekben a mozzanatokban, miszerint a nyelv egy cselekvés részeként értelmezendő. Emellett a tudatváltozás során a saját magával folytatott dialógusoknak is nagy szerepe van, amelyek sűrűn önreflexióként lépnek fel és különböző funkciók lehetnek (pl. önirónia, önkontroll, a kimondottak megkérdőjelezése vagy érvénytelenítése).

BENCZE ZSÓFIA ERZSÉBET
zsofi.bencze@gmail.com
angol-német osztatlan tanári mesterképzés
Osztatlan, 12. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kovács Edit
docens, KRE BTK

Identitáskonstrukciók Sabine Gruber *Stillbach oder Die Sehnsucht* című regényében

Kutatásom célja az irodalmi identitáskeresés témájának körbejárása volt, melyet kortárs osztrák családregények, illetve generációs regények kapcsán vizsgáltam. Az identitáskeresés központi témája a kortárs szépirodalomnak, különösen talán a német nyelvű irodalmakra jellemző ez. Jelen kutatás célja annak vizsgálata volt, mely tényezők gyakorolnak hatást az identitáskeresésre, illetve mely más témákkal kapcsolódik össze az irodalmi identitás ábrázolása.

A pályamunka megszabott kerete miatt csupán egy regényt választottam ki részletes elemzésre: Sabine Gruber déltiroli származású írónő 2011-ben megjelent *Stillbach oder Die Sehnsucht* című regényét. Ez a generációs történet reprezentatív példának számíthat az irodalmi identitáskeresés ábrázolására. Kutatásom fő témája a regényben megjelenő identitáskonstrukciók feltárása volt.

Főbb aspektusként a regény elbeszélési struktúráját, a perspektívaváltás technikáját és a haza, illetve gyermekkor ábrázolását elemeztem, melyek az identitás fejlődését meghatározó tényezők. A vizsgálat részét képezték továbbá a nyelv és identitás kapcsolata, illetve az emlékezés és vágyódás mint irodalmi témák, melyek a választott regényben fontos szerepet kapnak. A többnyelvűség aspektusának körbejárása különösen fontos részét képezte a primer mű elemzésének, mivel a regény részben autobiografikus jellegű, így a déltiroli identitás – azon belül is a németajkú kisebbség – jelentőségteljes szerepet játszik a történetben.

Kutatásom hozzájárulhat egy olyan téma feltárásához, illetve irodalomtudományi elemzéséhez, mely meghatározó szerepet kap a jelenkori német nyelvű irodalomban, továbbá az irodalomtudomány fontos részét is képezi. Az identitás, illetve identitáskeresés irodalmi ábrázolásának kedvelt műfajai a család- és generációs regények. Ennek bemutatására egy reprezentatív kortárs osztrák regényt választottam.

BERG LEXA LORA
lexalora.berg@gmail.com
Néderlandisztika
MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Nagy Roland
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

A Poldernederlands holland nyelvváltozat társadalmi megítélése

Az 1990-es években új holland nyelvváltozat jelent meg, melyet Jan Stroop nyelvész poldernederlandsnak keresztelt el. Stroop (1998) úgy találta, hogy ez a nyelvváltozat elsősorban a fiatal, magasan képzett nőkre jellemző, és a korai kutatások ezt meg is erősítették (Van Bezooijen & Van den Berg, 2001; Van Heuven, Edelman & Van Bezooijen, 2002). Kutatásom annak megállapítására irányult, hogy miként változott e nyelvváltozat társadalmi megítélése az elmúlt húsz évben. Arra számítottam, hogy a poldernederlands társadalmi elfogadottsága erősödött, és hogy a fiatal nőknek és a más demográfiai csoportoknak a poldernederlands megítélésével kapcsolatos korábbi erőteljes különbsége eltűnőben van. A kutatás, mely módszertanilag Van Bezooijen & Van den Berg (2001) vizsgálatának megismétlése, megerősítette ezt a hipotézist, jóllehet eredményei nem reprezentatívak.

CSIGÓ ÁBEL
csigoabel@gmail.com
germanisztika (német nemzetiségi szakirány) -- latin minor
BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kerekes Amália
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

„De ami marad, az csak a költők műve."
Christa Wolf munkáinak szimptomatikus olvasata

A dolgozat Christa Wolf *Was bleibt* (1990) és *Sommerstück* (1989) című elbeszéléseit vizsgálja. Módszere a szimptomatikus olvasat, melyet a 20. századi francia filozófus, Louis Althusser írt le *Olvasni a Tőkét* című 1965-ös munkájában. Társadalomelméleti hátterét továbbá Konrád György és Szelényi Iván *Az értelmiség útja az osztályhatalomhoz* című műve adja.

A Wolf-szövegek eddigi tudományos recepcióját vizsgálva egyértelművé vált, hogy az egy túlságosan az életrajzra fókuszáló problematikából indul ki a művek értelmezésénél. Ez a körülmény nagy mértékben korlátozza az eddigi tanulmányok látókörét; perspektívaváltásra, a vizsgálat szempontrendszerének megváltoztatására van tehát szükség. A dolgozat felállítja, és a szövegek elemzésén keresztül bebizonyítja a feltevést, hogy a szövegeket az egyén és a hatalom viszonyának problematikája határozza meg, amely dichotómián az elbeszélők, mivel az uralkodó értelmiségi osztály tagjai, nem képesek felülemelkedni. A dolgozatban bemutatásra kerül az is, hogy a szövegek társadalmi és strukturális meghatározottságait csak egy szimptomatikus olvasat segítségével lehetséges kielégítő módon megvilágítani. A korábbi recepció kritikáján és a szövegek elemzésén keresztül tehát a Wolf-oeuvre egy új lehetséges értelmezése kerül megalapozásra.

HARGITAI LILI
konyvmoly50@gmail.com
néderlandisztika
BA, 5. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Albertné Dr. Balázsi Júlia
egyetemi docens, KRE BTK

V1-szerkezet a holland feltételes módban

A holland nyelvben a hagyományos V2 (SVO)-szórend mellett különleges esetekben előfordulhat V1-szórend is, azaz amikor a ragozott ige az első helyen áll a mondatban. Dolgozatomban két ilyen V1-szórendű feltételes módú szerkezetet vizsgálok, melyek a közös szórend mellett abban is hasonlítanak, hogy viszonylag aktuális (20. századi) nyelvi változások a hollandban, és vélhetően olyan tendenciáknak köszönhetik a térnyerésüket, melyben a hiperkorrekció nagy szerepet játszik. A szórendek előfordulását mind az írott, mind a beszélt nyelvben vizsgáltam, előbbit korpuszelemzés, utóbbit kérdőívezés módszerével. A dolgozat emellett kitér a belgiumi-holland és a hollandiai-holland nyelvváltozatok közötti jelentős különbségekre is a témával összefüggésben. Mind a korpuszkutatás, mind a kérdőív eredményei a két V1-szerkezetes jelenség térnyerését igazolja, ellentmondva ezzel a korábbi szakirodalomnak, és igazolva azon hipotéziseket, melyek a jelenségek elterjedését jósolták, jósolják. Dolgozatom tehát egyfajta pillanatképet nyújt a két holland nyelvi változás jelenlegi állapotáról.

A dolgozat négy nagyobb részre osztható: az elméleti háttér ismertetése után következik a korpuszkutatás, majd a kérdőívezés módszereinek és eredményeinek részletes ismeretetése, végül pedig egy összegzés, vagyis a kezdetben felállított kutatási kérdések megválaszolása és a hipotézisek ellenőrzése zárja a dolgozatot.

LIPÓDI JANKA
janka.lipodi@gmail.com
Osztatlan tanárképzés, magyar-német szakpár
Osztatlan, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kerekes Amália
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Mese illúziók nélkül: Ödön von Horváth *Das Märchen in unserer Zeit* című művének értelmezése

A dolgozat Ödön von Horváth *Das Märchen in unserer Zeit* című szövegének részletes elemzését nyújtja. A bevezető szakaszban a mű keletkezésének és megjelenésének körülményei, valamint az életműben betöltött szerepe kerül bemutatásra. A rövid, első pillantásra egyszerűnek tűnő mese valójában kulcsfontosságú szerepet tölt be Horváth prózájában. A recepció szakaszos történetének vázolása után a dolgozat az elbeszélés részletes értelmezését adja.

Az interpretáció során összevetésre kerülnek a – viszonylag csekély mennyiségű – szakirodalom eddigi eredményei. A szöveg középpontjában maga a mese áll, a szó jelentése pedig a cselekmény előrehaladtával egyre tovább bővül. Ezt a folyamatot az irodalomtudósok műveikben nem láttatták teljes egészében, így a fikció történéseinek, valamint a szereplők interakcióinak sorrendjében vizsgálom a kép gazdagodását. További új szempont a mese metaszövegként való értelmezése, a metanarráció és metafikció jelenlétének feltárása.

MEDE RÉKA
medereka08@gmail.com
Germanisztika
BA, 5. félév

Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Szabó Erzsébet
egy. adj., SZTE BTK

Terézia Mora elbeszéléskötete: „*Szerelmes ufók*”

A dolgozat tárgyát Terézia Mora 2016-ban megjelent *Die Liebe unter Aliens* című elbeszéléskötete képezi, mely többek között a legnevesebb német irodalmi díjat, a Georg-Büchner díjat is elnyerte 2018-ban. A kötet tíz különálló, ugyanakkor témájában összefüggő elbeszélést tartalmaz. A dolgozat célja az elbeszéléskötet általános jellemzése három szempont alapján.

Az első szempontot a szövegekben észlelhető, tudatosan beépített üres helyek képezik. Az írónő elhallgat bizonyos információkat, melyeket az olvasónak a szövegkörnyezetre, vagy a saját tapasztalataira hagyatkozva kell kiegészítenie. Második aspektusként az idegenség témájának a művekben megjelenő formáival foglalkoztam. Az írónő műveinek ezen sajátosságát több recenzió és kritika is kiemeli. Mora elbeszéléseire jellemző továbbá a váratlan, emberi befolyástól független esemény okozta fordulat. Ezért harmadik elemzési szempontként az elbeszélések fordulópontját választottam. Az egyes aspektusok fogalmának definiálása után általánosan jellemeztem a novelláskötetet az adott szempontból, melyet aspektusonként egy-egy elbeszélés részletes elemzése követett.

Mivel a novelláskötethez kapcsolódóan néhány recenzión kívül eddig semmilyen interpretáció nem készült, jelen dolgozat hiánypótló szerepet tölt be.

NAGY FANNI BORBÁLA
nagyfanny96@gmail.com
német-történelem osztatlan tanári
Osztatlan, 9. félév

Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kappel Péter Balázs
egy. adj., SZTE BTK

Birtokos jelzők vizsgálata a 19. századi német köznyelvben

A modern nyelvek, mint amilyen a német is, folyamatosan változnak, és bizonyos szavak, nyelvtani szerkezetek regionálisan eltérőek lehetnek. Ezen kívül a nyelvi elit nyelvhasználata, amely többnyire a hagyományos nyelvtörténeti vizsgálatok tárgyát képezi, különbözik a társadalom széles rétegei által használt köznyelvtől. A dolgozatban a 19. századi német köznyelvet vizsgálom. A vizsgálat tárgya a különböző birtokos jelzős szerkezetek területi elterjedése. A kutatás alapjául Amerikába kivándorolt német közemberek által írt levelek szolgálnak. A dolgozatban a kiértékelést követően összevetem a kapott 19. századi eredményeket a mai állapotokkal. Az eredmény hasznos lehet a későbbi nyelvtörténeti és dialektológiai kutatások során.

SZERECZ SÁRA
szereczsari@gmail.com
Fordító és tolmács mesterképzés
MA, 1. félév

Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kappel Péter Balázs
egy. adj., SZTE BTK

Igei valenciahibák a Dulko fordításkorpuszából

Dolgozatomban a Dulko-Projekt (Deutsch-ungarisches Lernerkorpus, német-magyar tanulói korpusz) fordítási szövegekből álló korpuszában az igei valencia körébe tartozó nyelvi hibákat vizsgáltam. Szemben más kutatásokkal, melyek különböző anyanyelvű személyek német nyelven írt szövegeit elemzik, a dolgozat kizárólag magyar anyanyelvű adatközlők szövegeivel foglalkozik. Mivel a magyar és német nyelv nyelvtana jelentősen eltér egymástól, ezért vizsgálataim legfőképpen az interferenciahibák megtalálására és megmagyarázására irányultak. 30 szöveg állt rendelkezésemre, melyekben a Dulko-Projekt annotációs munkálatai során 57 igei valenciahiba került azonosításra. A vizsgálat folyamán azonban az egyik hibának jelölt prepozíciós vonzatról kiderült, hogy mégis helyes, így végül 56 hibát tudtam elemezni.

Elemzésem során kiderült, milyen arányban jelenik meg az igei valenciahibákon belül az interferencia (a hibák kb. 60%-a), illetve mely hibatípusok bizonyulnak kimondottan gyakorinak, melyekre ez alapján nagyobb hangsúlyt kéne fektetni az oktatásban. Ezek közül kiemelendőek a prepozíciós szerkezetek, melyek különösen sokaknál okoztak problémát. Ez többek között azzal is magyarázható, hogy a magyar nyelvből hiányzik ez a nyelvtani jelenség. A dolgozat azt is vizsgálja, hogy a különböző nyelvtanulói csoportok milyen arányban vétenek igei vonzathibákat. Megállapítható, hogy a B2-es nyelvi szintű adatközlők többet hibáznak, mint C1-es szintű hallgatótársaik, valamint a német nyelvi oktatásban töltött évek száma fordítottan arányos az igei valenciahibák számával. A hallgatók felsőoktatásban töltött éveinek számáról és hibáik arányáról ez szintén kijelenthető.

TÓTH GYULA
tgyula9507@gmail.com
Német nyelv, irodalom és kultúra mesterszak
MA, 3. félév

Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Ritz Szilvia
egy. doc., SZTE BTK

A sivatag mint a dialogicitás tere: A posztmodern regény pluralizáló aspektusa Ilija Trojanow *Világok gyűjtője* című regényében

Jelen dolgozat a sivatag jelentéspluralizáló funkciója és a főszereplő identitásváltozása közötti kapcsolatot vizsgálja Ilija Trojanow *Világok gyűjtője* (*Der Weltensammler*) című, 2006-ban megjelent regényében. A *Világok gyűjtője* a (poszt)posztmodern történelmi felfedező-utazási regénykánon németnyelvű vonulatát erősíti, olyan méltán népszerű művek mellett, mint Christoph Ransmayr *A jég és a sötétség borzalmai*, vagy Daniel Kehlmann *A világ fölmérése* című regényei. A dolgozat egy külön fejezetben foglalkozik a kortárs német irodalom ezen részével.

A dolgozat a főszereplő és a sivatag viszonyát először Jurij Lotman strukturalista térelméletének segítségével kísérli meg elemezni. Bizonyítást nyert azonban, hogy a strukturalista alapokon nyugvó Lotman-i térelmélet (poszt-)posztmodern regények elemzésére nem kielégítő: a regényben megjelenő különböző terek és karakterek szerteágazó kapcsolatait és egymással folytatott párbeszédeit nem lehet bináris ellentétpárokra redukálni.

A dolgozat egyik újszerű megközelítése a „modern" (strukturalista) Lotman-i térelmélet ütköztetése a (poszt-)posztmodern regény jelenségével. A (poszt-)posztmodern regény kulturális és időbeli különbségekből adódóan meghaladja Lotman strukturalista elméletét. Mihail Bahtyin dialogicitás-elmélete azonban kitűnően alkalmazható a regény elemzésére, ugyanis a *Világok gyűjtője*ben nem csak a különböző kulturális háttérrel rendelkező karakterek (a kolonizáló nyugatiak és a helyiek) közt áll fenn a bahtyini dialogicitás, hanem a sivatag mint tér, és a főszereplő állandó identitásváltozása közt is, ezzel a jelentéspluralizálás egyik legfontosabb eszközévé lépve elő. A sivatag mindhárom fejezetben jelen van, azonban fejezetről-fejezetre megújul (akárcsak maga a főszereplő, az identitáscserék során), új jelentéstartalmakat vesz magára. Trojanow az egész regényt átszövő és állandóan fennálló dialogizmus segítségével megtöri a sivatag mint tér nyugati szemszögből látható negatív konnotációit, dekonstruálja a kolonizálók tarthatatlan gondolkodásmódját és viselkedését, miközben bemutatja a főszereplő különös tehetségét, melynek segítségével védeni próbálja személyiségét a mindent maga alá temető birodalmi narratívától.

TÓTH SÁRA
sararebeka24@gmail.com
Néderlandisztika
MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Réthelyi Orsolya
habilitált egyetemi docens, ELTE BTK

A gyermekvonat segélyakció kortárs irodalomra gyakorolt hatása: Az elbeszélői kettős identitás és a magyarok reprezentációja Arjaan van Nimwegen műveiben

Az első gyerekvonat több, mint száz évvel ezelőtt indult Hollandiába, mégis napjainkig jelennek meg a segélyakció inspirálta művek, közöttük Arjaan van Nimwegen (1947) holland író tollából is, akinek az édesanyja szintén gyerekvonattal került Hollandiába. Jelen dolgozat tárgya az író 1996-ban megjelent *Hongritude* című novellája, valamint az 1993-ban a *Verwant* című versciklusban megjelent néhány szonettje. Ezekben az önéletrajzi ihletésű művekben a szerző az akció által okozott traumát próbálja meg bemutatni és feldolgozni. Ezt a traumát a következő generáció(k) is megörökölték, amit a Marianne Hirsch irodalmártól kölcsönzött *postmemory* fogalmával tudunk leírni. A szövegekben mind az elbeszélő/a lírai én, mind az édesanyja a kettős holland–magyar identitás következtében fellépő problémákkal küzd. Kutatási kérdésem („Hogyan jelenik meg az elbeszélői kettős identitás Arjaan van Nimwegen műveiben?") megválaszolásához imagológiai módszertani megközelítést választottam, melynek segítségével a magyarok reprezentációját tudtam megvizsgálni. A magyarok ábrázolása rendkívül komplex módon jelenik meg a szövegekben. Az egzotikus magyarok játszák a Másik szerepét: túlfűtöttek, szenvedélyesek, szinte nevetségesen hazafiasak. Az elbeszélő a magyar embereket a hollandokkal állítja kontrasztba, akiket egy józan és segítőkész, ugyanakkor távolságtartó népként ábrázol. A novellában fontos szerepet kap a humor és az irónia, aminek segítségével az elbeszélő távolságot teremt saját maga és a magyarok között. A férfi sem a különleges magyarok között, sem a hétköznapi holland társadalomban nem talál otthonra. A *Verwant* című versciklusban a már *Hongritude*-ben megismert témákkal találkozunk. Ez is bizonyítja, hogy a gyerekvonatok témáját számos különböző, izgalmas módon fel lehet dolgozni.

Gyerek- és ifjúsági irodalom

BEKE SÁRA
bekesara@gmail.com
tanító
BA, 7. félév

Pécsi Tudományegyetem
Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar

Témavezető:
Dr. Fekete Richárd
egyetemi adjunktus, PTE KPVK

Szociális kapcsolatok ábrázolása Lázár Ervin *A kisfiú meg az oroszlánok* című meseregényében

Dolgozatomban Lázár Ervin *A kisfiú meg az oroszlánok* című meseregényében megjelenő szociális kapcsolatokat vizsgálom. A dolozat elején röviden kitérek a magyar gyermekirodalom helyzetére és változásaira az ötvenes évektől a kétezres évekig. Részletezem, miért aktuális és szükségszerű foglalkozni napjainkban is Lázár Ervin gyermekirodalmi munkásságával, majd írok összefoglalóan arról, mit lehet érteni gyermek- és ifjúsági irodalom alatt, illetve említés szintjén a magyar gyermekirodalom intézményrendszeréről. Bemutatom a meseregény műfaját és csoportosítási lehetőségeit. A szociális kapcsolatokat szűkítem empátiára és barátságra, majd ezeket pontosítom, hogy egyértelműek legyenek a meseregény vizsgálatának szempontjai. Ezután – az előzőben leírtak alapján – mélyelemzését nyújtom *A kisfiú meg az oroszlánok*nak. A dolgozat végén összefoglalom a leírtakat.

Kutatásom célja Lázár Ervin munkásságának népszerűsítése, továbbá elérni azt, hogy több művét alkalmazzák az óvodákban, alsó és akár felső tagozatban, illetve az otthoni nevelés során is.

ERŐS LEVENTE
ers.levente@gmail.com
Néderlandisztika
MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Réthelyi Orsolya
egyetemi docens, ELTE BTK

A holokauszt reprezentációja a kortárs holland ifjúsági irodalomban

A TDK dolgozat fő témája a holokauszt reprezentációja a kortárs holland ifjúsági irodalomban. Hollandiában nagy számban jelentek meg a holokausztot fiatal olvasók számára bemutató irodalmi művek, melyek sajátos tulajdonságai kerülnek bemutatásra a tanulmányban. A dolgozat arra a kérdésre keresi a választ, hogy Martine Letterie, kortárs holland írónő milyen írói technikákkal teszi bemutathatóvá ezt a szörnyű történelmi eseményt, és ezek az írói technikák hogyan illeszkednek a Nemzetközi Holokauszt Emlékezési Szövetség (International Holocaust Remembrance Alliance) által 2010-ben a holokausztoktatáshoz megfogalmazott ajánlásokba.

A dolgozat elején bemutatásra kerül több, a témában elérhető elméleti tanulmány. Ennek célja, hogy az olvasó áttekintés kapjon a holokausztról szóló ifjúsági regények általános jellemzőiről. Ez után az általános jellemzők Martine Letterie *Groeten van Leo* (2013) [*Üdvözlet Leótól*] és *Kinderen met een ster* (2016) [*Csillagos gyermekek*] című művein keresztül kerülnek bemutatásra.

A kutatás eredményei azt mutatják, hogy Martine Letterie írói technikái (bizonyos információk kihagyása, szülők jelenléte a művekben, az elbeszélő és a helyszínválasztás szerepe stb.) bemutathatóvá teszik a holokausztot a célcsoport számára. Az írónő által használ írói technikák illeszkednek a holokausztoktatáshoz megfogalmazott ajánlásokba.

HÓDI VIRÁG NOÉMI
hodi.virag96@gmail.com
magyar
BA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Laczházi Gyula
habilitált egyetemi docens, ELTE BTK

A bizalom és a szeretet meséje – Szegény Dzsoni és Árnika

Dolgozatomban Propp varázsmesékre vonatkozó alapos elemzését felhasználva azt vizsgálom, hogy Lázár Ervin meséje miképpen mozdul ki a népmesei hagyományból, mind meseelemeket, mind erkölcsi tartalmat tekintve, hogyan mutatkozik ez meg az alkalmazott prózapoétikai eszközökben, és hogyan csúcsosodik mindez ki a narratív keretben olyan módon, amellyel Lázár mégis az archaikus mesemondási alkalmakhoz kapcsolja a Szegény Dzsoni és Árnikát. A mese narratív keret által létesülő metasíkját elemezve igyekszem rámutatni, hogy a benne felvillantott mesemondási modell által felvázolt szeretet-koncepció hogyan rezonál a történetben a próbatételek, a kacsaátok és a Százarcú Boszorkának való megbocsátás által körvonalazott morális tartalomra, amely a keresztényi cselekvő szeretetről való plasztikus, a gyerekek fomanyelvét alkalmazó tanmesévé teszi a történetet. Ezzel kívánom cáfolni a mese szakirodalmának azt a széles körben elterjedt nézetét, hogy a történet narratív kerete pusztán didakszis lenne, állításom szerint ez ugyanis a szeretet mint cselekvés mesében való megjelenésének a mesén kívüli valóságra való kiterjesztéseként funkcionál.

KATONA ALEXANDRA
lexa.katona@gmail.com
magyar MA
MA, 1. félév

Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Hansági (Kulcsár-Szabó) Ágnes
egyetemi docens, SZTE BTK

A nyomozás vége? A kriminarratíva dekonstrukciója a kortárs magyar ifjúsági irodalomban

A tanulmány azt vizsgálja, hogy a kortárs magyar ifjúsági regény hogyan használja fel a krimi alapnarratíváját, mennyiben módosítja azt, illetve ezt milyen esztétikai, nevelési célok mentén teszi. A szöveg magját három regény összehasonlító elemzése képzi: Berg Judit *Az őrzők*, Mészöly Ágnes *Darwin-játszma* és Totth Benedek *Holtverseny* című művének összevetése során elsősorban a felnőtté válási folyamat irodalmi ábrázolásának és a krimistruktúra dekonstrukciójának összefonódását vizsgálom. Az elemzés során a krimi szemiotikai, morális és nevelődési/beavatási szempontból való megközelítését terjesztem ki az ifjúsági szövegekre.

A dolgozat rávilágít a detektívtörténet és a gyermek- és ifjúsági irodalom célzatosságának, funkcionális jellegének hasonlóságaira, melynek alapgondolata a detektívtörténet urbánus meseként való értelmezése. Párhuzamba állítja a krimi – a klasszikus detektívregénytől a bűnregény és a thriller kialakulásáig vezető – műfaji változásait a gyermek- és ifjúsági irodalom nagykorúsításának, vagyis a mesei elemektől a young adult irodalom problémacentrikus, realista világábrázolás felé való elmozdulásának folyamatával.

A problémafelvetés aktualitását mutatja a nyomozás narratívájára épülő gyermek- és ifjúsági szövegek magas száma, a témának a hazai irodalmi diskurzusban való mellőzése, illetve az ifjúsági irodalomnak az olvasásra nevelés folyamatában betöltött kiemelkedő szerepe.

LÉNÁRT ANNA
lnrtann@gmail.com
angol nyelv és kultúra tanára-magyartanár
Osztatlan, 7. félév

Miskolci Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kiss Noémi
egyetemi adjunktus, ME BTK

A népmesei és költői jegyek ötvözése Pilinszky hermetikus meséiben

Magyarként rendkívül gazdag népmese irodalommal rendelkezünk, melynek képei, üzenetei beleivódnak már kicsi korunkban a szemléletünkbe, a lelkünkbe. Ki ne tudná, hogy jó tett helyébe jót várhatunk, az öreganyóknak előre kell köszönni, az úthoz elég egy hamuban sült pogácsa, vagy, hogy kitartással a legnehezebb feladatok is megoldhatóak és az egyensúly helyreállítható!

Bár népmeséink ismertek, műmese íróink közül nem mindenki az. Kevesen tudják például, hogy Pilinszky János nem csak verseket, hanem meséket is írt, ráadásul nem is akármilyeneket. Hét meséje közül szinte mind máshonnan merít, különböző motívumokat emel ki, hol erőteljesebben, hol lazábban követve népmeséink vázát, viszont olvassuk akár az Aranymadarat, a Kalandozás a tükörben-t, az Ének a kőszívű királyról-t, vagy A madár és a leány-t, minden történetében meghatározó elemként jelenik meg valamilyen emberi vágy, gondolat.

Hogyan kapcsolódnak össze az ő meséi a népünk emlékezetében oly régóta őrzött fordulatokkal, tudással, megoldással? Összekapcsolódik-e mindegyik? Hogyan ötvözi a hétköznapit a varázslatossal? Milyen gondolatokkal, filozófiával tölti meg írásait? A történetek már ismert vázát hogyan öltözteti új köntösbe? A meséiben is megtalálható a verseit olyan jellegzetesen átfonó hangulat, tömörség, bonyolult szimbolika?

Többek között ezeket a kérdéseket vizsgálom meg dolgozatomban, ezekre keresem a választ.

MOLNÁR FANNI

molnarf.98@gmail.com
Magyar nyelv és irodalom
MA, 9. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Gesztelyi Hermina
adjunktus, DE GYGYK

A beteg test megjelenítése a kortárs ifjúsági irodalomban: Paola Zannoner *Célvonal* című regényének elemzése

A gyermek- és ifjúsági irodalom területén a 2000-es évek elején változás vette kezdetét Magyarországon, hiszen egyre nagyobb számban jelentek meg tabutémákat feldolgozó kötetek. Az innovatív, új kérdésekkel foglalkozó művek számtalan elemzési lehetőséget nyújtanak, így hosszútávon kiváló kutatási témát jelentenek. Munkám során azt vizsgálom, hogy egy eddig elhallgatott, kevésbé előtérben álló egzisztenciális probléma – a betegség –, hogyan mutatkozik meg egy fiataloknak szóló műben. Ehhez Paola Zannoner *Célvonal* című regényét választottam, amely tudatosan emeli be a mozgáskorlátozottság témáját a szövegbe.

A tabutémát megjelenítő mű elemzése során a trauma következményeként megjelenő narráció-váltakozással, a beteg test reprezentációjával, illetve a kamasz olvasók bevonódását segítő elemekkel foglalkozom. A közérthetőségre törekvés és a tabutémák széles körben való terjesztése miatt a szövegekben tapasztalható negatívum, hogy jelentős részük nyelvileg kevésbé tekinthető jól megformáltnak, a karakterek és a cselekményszálak is olykor kidolgozatlanok maradnak. Ezért elemzésem során külön figyelmet fordítottam arra, hogy a felmerülő egzisztenciális probléma ábrázolására milyen nyelvi formákat használ a szöveg. Megállapítható, hogy a *Célvonal* című regény a tabutémát, a betegséget és a mozgáskorlátozott testet változatosan jeleníti meg. A könyv a részletgazdag leírásai, a gazdag szóképek és alakzatok által mutatja be a betegség nehézségeit a fiatal olvasóközönség számára.

A tabutémákat megjelenítő regényeknek fontos társadalmi feladatuk van: lehetőséget nyújtanak a másság elfogadására, segítik az empátia kialakulását. Az általam elemzett mű számos lehetőséget kínál arra, hogy az egzisztenciális probléma és a fiatal olvasóközönség között kapcsolat alakulhasson ki. A *Célvonal* című regény a mozgáskorlátozottság megjelenítésével, a betegség nehézségének bevezetésével igyekszik érzékenyebbé tenni a fiatal olvasókat a tabutémák befogadása iránt, emellett a szöveg nyelvi megformáltságának köszönhetően esztétikai élményt is jelent.

Italianisztika

BAKAI BOGLÁRKA
bogibakai@gmail.com
Olasz nyelv, irodalom és kultúra MA
MA, 1. félév

Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Dávid Kinga
egyetemi adjunktus, SZTE BTK

A nő négyszer… Tükröződések Elena Ferrante regényeiben

Dolgozatomban Elena Ferrante *L'amore molesto* (*Tékozló szeretet*), *I giorni dell'abbandono* (*Amikor elhagytak*), *La figlia oscura* (*Nő a sötétben*) és *La vita bugiarda degli adulti* (*A felnőttek hazug élete*) című regényeit vizsgálom a női hősök pszichológiai és fizikai megkettőződésének hátterében álló tükröződések kapcsán. Valamennyi történetben közös, hogy a főszereplők – Delia, Olga, Leda és Giovanna – egy létválságos helyzetből kiindulva személyiségük kontúrvesztését élik meg, amelynek lényege, hogy tartalmát vesztett életükben az én-jükre egy kivetülésként létrehozott Másikban ismernek rá. Az én határainak destabilizálódása nyomán lépnek be történetükbe, amelynek elbeszélése (írás általi megszületése) együtt halad a pszichológiai feldolgozás folyamatával. A cél, hogy az én-vesztést generáló elfojtott trauma megtalálásával elkezdődhessen egy új, egészséges én-kép kialakítása egy, a saját életében ágensként jelenlévő, azaz tárgy-funkcióját levetkőző autonóm nő részéről.

A regények ilyen szempontú vizsgálata során azonosíthatóvá vált egy olyan séma, amelyet öt lépésben tudnánk meghatározni (krízis, de-konstrukció, trauma, felismerés, re-konstrukció). A szereplők a kezdeti, még pszichológiailag dezorientált állapotban megélt eszmélésük fókuszában egy olyan személyt látnak, aki tükörképet mutat én-jük számára. Ez lehet az anya, az elhagyott nő, az emancipált nő, vagy a nagynéni, aki egy férfi szeretője. A tükröződés tudatosítása és felszámolása az egyén személyiségének de-konstrukciója (lebontása) mentén zajlik az elfojtásokat okozó, az én-t traumatizáló életesemény felismeréséig. A felismerésben elengedhetetlen a helyszín, amelynek hatására a múlt homályos és elfeledett rétegei felidéződnek. A történetek alapvető színtere Nápoly, amely mellett megjelennek a tudatalatti kivetüléseként értelmezhető, jelképes helyszínek is. A krízis felszámolása, azaz a személyiség re-konstrukciója innen indul el.

A dolgozat ezt az utat járja be a kiválasztott művek elemzésén keresztül. Ferrante regényei a nő történetét mutatják be négy különböző tükröződésen át, amelyek a nő mint gyermek/feleség/anya/szerető tematikát bontják ki. A történetek megszületése a traumatizált szerepek és kapcsolatok gyógyulását hozza, ami az elbeszélések szükségszerű lezártságát eredményezi: az egyes szám első személyű írás a tükröződés felszámolásával megszünteti saját magát, hiszen az újonnan megszületető (szerzői) én-nek már más lesz a története.

ENDRÉDY BALÁZS
endredy.balazs@gmail.com
pszichológia
BA, 3. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Mátyus Norbert
egyetemi docens, PPKE BTK

Rendben vannak-e az angyalok az Isteni színjátékban?

A tanulmány Dante angyalteológiáját vizsgálja az Isteni színjáték tükrében. Áttekintjük azokat a kérdéseket, melyeket érint a Paradicsom XXVIII. és XXIX. énekében: az angyalok számát, teremtését, próbatételét, s természetesen a fogalmukat is tisztázzuk. Egy rövid kegyelemtani rész után pedig két problémát részletes analízisnek vetünk alá, nevezetesen az angyali hierarchiát és emlékezetet. Kutatási módszerünk a dantei forráshasználat feltérképezése, az egyes teológiai kérdésekben hozott döntéseinek kiértékelése, összefüggésrendszerbe állítása. A dolgozat eredménye annak kimutatása, hogy Dantéra nem csupán laikus filozófusként tekinthetünk (amire már Imbach is felhívta a figyelmet), hanem laikus teológusként is, hiszen nem kompilatív forráshasználatot látunk, hanem egyéni teológiai szemléletmódot.

FARKAS MÓNIKA
farkasmonikakitti@gmail.com
Olasz nyelv, irodalom és kultúra MA
MA, 3. félév

Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Dávid Kinga
egyetemi adjunktus, SZTE BTK

„Fare gli italiani" A nemzeti identitással kapcsolatos reflexiók a Risorgimento memoárirodalmából

Dolgozatomban az olasz Risorgimento memoár-és autobiografikus irodalmából Silvio Pellico *Le mie prigioni*, Ippolito Nievo *Le confessioni d'un italiano*, Massimo D'Azeglio *I miei ricordi* és Luigi Settembrini *Ricordanze della mia vita* című műveinek elemzésével arra keresem a választ, hogy az irodalom eszközén keresztül e szerzők milyen módon reflektáltak a korszak változásaira a nemzeti identitás megszületésének tükrében, illetve hogy a regényekben milyen módon jelenik meg a nemzettudat kérdése. A téma ma is aktuális: az olasz egység létrejöttét követő évtizedektől egészen a mai napig visszatérő kérdés irodalmi, kulturális, politikai és társadalmi szinten.

A dolgozat első felében a nemzeti identitás általános meghatározását tekintem át, illetve a 19-20. század olasz történet-és filozófiatudomány kiemelkedő alakjainak – De Sanctis, Croce, Gentile, Gramsci – az elemzéshez támpontot nyújtó gondolatait mutatom be. A pályamunka második felében a narratológiai szempontok és a műfaji sokszínűség áttekintésén túl vizsgálom a nemzeti identitás megjelenési formáit, amelyeknek két fő csoportját különíthetjük el. A regényben találunk olyan elemeket, amelyekben az identitás a politikai egység kérdésével függ össze: a narrátorok a Risorgimento történetében és a nemzettudat kialakulásának meghatározó pillanataiban betöltött szerepükre emlékeznek vissza, kifejtik a politikáról, az állam és a vallás kapcsolatáról vallott nézeteiket. A másik csoportba olyan epizódok tartoznak, amelyek a nemzettudatot egy adott közösséget összetartó érzéssel és hazafias helytállással kötik össze: a regényekben ez különösen a (gyermek)nevelést illető kérdésekben, illetve a családi értékek és a patrióta magatartás között kialakuló egyensúlyvesztésben figyelhető meg. A nemzettudat problémájának vizsgálatához felhasználtam a Torinói Állami Levéltár D'Azeglio-fondjának részben valószínűleg kiadatlan forrásait is, illetve az intézményben őrzött periodikák közül a L'Opinione folyóirat néhány számát.

A téma újszerűsége abban rejlik, hogy az általam megismert szakirodalom nem foglalkozik az említett regények ilyen szempontú komparatív vizsgálatával. A témában megkezdett kutatást jelenleg is folytatom, az eddigi eredményeim alapján elmondhatom, hogy azáltal, hogy a szerzők életüket a történelmi korszakban kontextualizálták, képesek voltak összefüggéseiben bemutatni a nemzettudat formálódásának problémáját.

GOMBOS LUCA
gombluca99@gmail.com
romanisztika (olasz)
BA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Falvay Dávid
docens, ELTE BTK

Családon belüli erőszak a Dekameronban és a Pentameronban

Dolgozatomban a családon belüli erőszak megjelenését és formáit vizsgáltam Boccaccio Decameronjában és Basile Pentameronjában. Arra voltam kíváncsi, hogy milyen volt az erőszak megítélése a huszadik század előtt: hogy egységesen kezelhető-e a modernizmus előtti időszak, vagy érzékelhető fejlődés, változás az idő múlásával. Ennek a vizsgálatához választottam a két irodalmi művet, melyeknek körülbelül háromszáz év különbséggel íródtak.

A fizikai és szexuális erőszak elemzésén túl megvizsgáltam a családon belüli erőszak megjelenését nem, kor, társadalmi és anyagi helyzet szerint. Végig szem előtt tartottam a narrátor megnyilvánulásait, amelyek elárulhatták, hogy értékelte az eseményeket. Míg a Decameronban az elkövetőknél a férfiak, az áldozatoknál pedig a nők voltak többségben, a Pentameron ettől annyiban különbözött, hogy az elkövetők közül jóval több nő került ki. A Decameron abúzusainak nagy része egykorú családtagok között történt, a Pentameronban viszont ugyanolyan arányban abuzáltak idősebbek fiatalokat. A Decameronban a nemesség és a polgárság soraiból, a Pentameronban az uralkodói rétegből került ki a legtöbb abúzus. Anyagi helyzetük szerint a gazdagok közül került ki a legtöbb elkövető és a legtöbb áldozat is, de a gazdagok nagyobb eséllyel voltak elkövetők, a szegények pedig nagyobb eséllyel áldozatok. A Decameronban jellemzően komikus elemként jelenik meg az erőszak, illetve sokkal inkább a hétköznapok része, mint a Decameronban, ahol Basile a megbotránkoztatás eszközeként használja. Boccaccio történeteiben a fizikai és a szexuális erőszak elfogadottnak számít, a becsületgyilkosság viszont kevésbé: ennek az az oka, hogy ezekben a történetekben a furfangosság és a szerelem győzedelmeskedik a hűség felett. A Pentameron ezzel szemben a fizikai erőszakot, a gyilkosságot és a szexuális kereskedelmet elítéli, a szexuális zaklatást nem, a becsületgyilkosságokban pedig nem foglal állást.

Mindkét műre, különösen a Pentameronra jellemző, hogy a történet középpontjában jellemzően a főszereplők szenvedései állnak, így bárki, aki ezekhez hozzájárul, rossz fényben tűnik fel. Egy másik, ehhez hasonló elv, hogy az abúzus mindig elfogadott, amennyiben az a világ rendjét, s a jó és a rossz egyensúlyát hivatott helyreállítani. A fent említetteken túl gyakran elfogadható oknak számít, ha az erőszakot a hűtlenség vagy az engedetlenség provokálta ki, valamint amikor tanító célzattal történik. Ellenben a féltékenységből elkövetett erőszak mindig elítélendő.

KOLLÁR GYÖNGYVÉR EMESE
kgyongyveremese@gmail.com
olasz
BA, 7. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Szegedi Eszter
adjunktus, ELTE BTK

Guido Guinizzelli természeti szóképei

Il presente lavoro si occupa della poesia di Guido Guinizzelli e il suo posto nella letteratura italiana. Ho voluto analizzare l'opera omnia di Guinizzelli dal punto di vista quali significati e origini hanno i suoi tropi riguardanti la natura e quali tropi innovativi portava nella tradizione letteraria italiana. Il mio scritto è composto di due grandi capitoli: il primo capitolo si occupa della simbologia degli animali dove nel processo dell'analisi uso vari bestiari, per capire meglio la simbologia degli animali e vedere gli eventuali cambiamenti che ci sono nella poesia di Guinizzelli rispetto alle tradizioni di prima. Nella seconda parte ho raggruppato i tropi, mettendoli sotto le categorie delle stagioni. Il mio scopo era osservare se ci sono nuovi elementi nella poesia guinizzelliana oppure portava avanti le tradizioni. Ho concluso che in base ai tropi, si può fare una distinzione tra poesie più tradizionali e quelle pre-stilnovistiche.

LIMPEK ÁGNES
limpekagi8@gmail.com
Romanisztika
BA, 5. félév

Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Dávid Kinga
egyetemi adjunktus, SZTE BTK

Irodalom a határon. Látva és láttatva lenni Amara Lakhous: *Scontro di civiltà per un ascensore a piazza Vittorio* című regényében

A globalizációnak, valamint a több évtizede tartó intenzív bevándorlási hullámnak köszönhetően az ISMU (Iniziative e Studi sulla Multietnicità) 2019. január 1-jére vonatkozó adatai szerint a külföldi lakosság száma Olaszországban elérte az 6 millió 222 ezret, amelyből csupán 1 millió 583 ezer fő európai állampolgár. Ez a jelentős bevándorlói réteg erős nyomást gyakorol a sok tekintetben önmagában is megosztott olasz társadalomra.

A migráció és a nyomában járó politikai és társadalmi történések egyik természetes velejárójaként egyre több bevándorló ébredt rá arra, hogy meg kell osztania a történetét a világgal: az átélt megpróbáltatásokat, a szülőföld iránt érzett nosztalgiájukat vagy épp az integrációval járó nehézségeiket és konfliktusaikat. A történetek hamar megtalálták az utat a kiadók és az olvasók felé. Ennek az izgalmas és (mennyiségét és minőségét tekintve egyaránt) egyre tekintélyesebb irodalomnak lassan a harmadik generációja növekszik fel. Hangja egyre erőteljesebbé válik, és mind határozottabban követel magának helyet a kortárs olasz irodalomban, nem ritkán inspiratív erővel hatva annak aktuális útkereséseire.

A jelen dolgozat tárgyát adó regény szerzője, Amara Lakhous az ún. második írógeneráció egyik legelismertebb alakja. Könyvét az olasz migráns irodalom alapművei között tartják számon. Sikere az újszerű narrációs megoldásokban, sűrített cselekményében és gazdag szereplői világában rejlik. Egy jelentésében és üzenetében rendkívül összetett és izgalmas műről van szó, amelyben Lakhous megfogalmazza mindazokat a sztereotípiákat, amelyek az egyes nációk egymáshoz való viszonyát kondicionálják, továbbá rámutat az olasz társadalom alapvetően előítéletes magatartására egymással és a bevándorló közösségekkel szemben egyaránt. A jelenségeket a szociológus kíméletlenül pontos leleplező tekintetével szemléli, megnevettet a komikus oldaluk megmutatásával, ugyanakkor a felfedett igazság iróniája megkeseríti a mosolyt. Nem véletlen, hogy írói világát szívesen állítja párhuzamba a *commedia all'italiana* filmes műfajjal. Kiinduló hipotézisem szerint Lakhous olyan összetett és izgalmas regényvilágot alkotott, amelyben az újszerű elbeszélési mód és a regény különleges felépítése egészen új modellt kínál a kortárs irodalom számára. Dolgozatom célja ezeket az újszerű megoldásokat bemutatni egy narratológiai elemzés keretén belül.

MINÁROVICS RÉKA
minarovicsreka@gmail.com
angol-olasz osztatlan tanári
Osztatlan, 3. félév

Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Dávid Kinga
egyetemi adjunktus, SZTE BTK

„Caro Giacomo!" – Széljegyzetek Alessandro D'Avenia *L'arte di essere fragili – come Leopardi può salvarti la vita* című könyvéhez

Dolgozatom vizsgálati tárgya Alessandro D'Avenia *L'arte di essere fragili – come Leopardi può salvarti la vita* című kötete. A mű nagy meglepetést váltott ki Olaszországban, mindössze egy héttel a megjelenése után máris a sikerlisták élére ugrott, letaszítva trónjáról az örökzöld *Harry Potter*t. Ettől már csak a cím okozott nagyobb döbbenetet: miközben az író a boldogság titkát ígéri, az eléréséhez vezető úton az olasz irodalom talán legnagyobb pesszimistáját választja kísérőtársként: Giacomo Leopardit. A költőóriás és D'Avenia között kibontakozó fiktív levelezés lapjain fontos életvezetési és metafizikai kérdések kerülnek megvitatásra, miközben a mester és tanítvány között egy megindítóan szép és emberi dialógus alakul ki. Az életről, a boldogságról, a hitről és a törékenységről folytatott beszélgetésben pedig D'Avenia nem csak „Giacomót" szólítja meg…

D'Avenia egy irodalmi és spirituális utazásra hívja ifjú olvasóit. Leopardi életén és életművén átkalauzolva tanít bennünket arra, hogy az ifjúkori elhívás mint életcél beteljesítése, az iránta való vágy és elköteleződés hűséges megtartása, valamint az úton megtapasztalt törékenységünk elfogadása jelenthetik azt a boldogságot, amelyet az ember földi keretek között elérhet. A szerző egy olyan narrátor köntösébe bújik, akihez több, egymástól nehezen elválasztható és összetett szerepkör rendelhető (az olvasói, írói, tanári és lelkivezetői szerepkör), amelyek mind egy-egy írói célkitűzés mentén körvonalazódnak: a fiktív utazás hátttereként szolgáló Leopardi-szövegek és az azok alapján kialakított saját befogadói modell közvetítése, a tanítványok vezetése a befogadás során és egy spirituális szerep felvállalása, amelynek lényege a hit által megélhető boldogság lehetőségének megmutatása. Ezt szolgálja a 'halálos ágyán esetleg megtérő Leopardi' kritikai kérdés megnyitása. D'Avenia nem foglal állást: a jelenet pusztán eszköz arra, hogy – kontrasztot állítva Leopardi és a saját világnézete között – a hit általi boldogságot sugalmazza felénk. Ezzel önmagát a Paradicsom kapujában Vergiliust hátrahagyó Dante alakjába helyezi. A szerző kínálta leckék vizsgálata során foglalkozom a hermeneutikai jelentéstulajdonítás lehetőségeivel: értelmezésemben D'Avenia szövegében a narrátori szerepköröknek megfelelően elkülöníthetővé válnak a betű szerinti, allegorikus, morális és anagogikus jelentésrétegek.

PAMUK JÚLIA DÓRA
pamukjulia17@gmail.com
Interpretazione e traduzione
MA, 1. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
dr. Pete László
egyetemi docens, DE BTK

Szárd függetlenségi mozgalmak

Olasz tekintetben földrajzi és történelmi szempontból egyaránt különleges Szardínia szigete. Szardínia történelmében mindössze néhány olyan rövid időszak adódott, amikor a sziget független maradt. Sokféle nép hagyta nyomait a szigeten úgy, mint a föníciaiak, a karthágóiak, a rómaiak, a bizánciak, a spanyolok és az arabok. Az úgynevezett olasz kontinenssel először a pisai, illetve genovai kereskedelemnek köszönhetően kerültek kapcsolatba a szárdok. A nurági kultúrát és a giudicatók korát leszámítva a sziget gyakorlatilag folyamatos megszállás alatt állt. Ez adja az alapját annak a teóriának, miszerint a függetlenségi mozgalmak eredete több évszázaddal korábbra tehető. Mindazonáltal az első, Szardínia függetlenségét célul kitűző kezdeményezéseket a Savoyai-korszak alatt bevezetett intézkedések váltották ki. Ezen törekvések fő résztvevői kezdetben csak az értelmiségiek voltak, azonban Itália egyesítése új aspektust adott a szárd kérdésnek, az egész szárd társadalom érintetté vált. A közellenség nem az elnyomó Savoyai-ház, hanem maga az olasz állam lett, mely gyarmatosítóként kezelte – illetve kezeli egyes vélemények szerint egészen napjainkig – a szigetet. Ezen megközelítés új problémák elé állítja az egyébként is bonyolult olasz identitást.

A világháborúkkal sújtott 20. században megszülettek az első autonomista politikai pártok, ezek közül a legfontosabb a Szárd Akció Párt, amelyet a Brigata Sassari nevű dandár volt tagjai alapították. Az első világháború alatt az ország különböző pontjairól érkező katonák nehézkesen tudtak egymással kommunikálni, ami szintén hozzájárult a szárd identitás erősödéséhez és az olasz identitás gyengüléséhez. A fasizmus alatt a párt működését felfüggesztették, valamint a szárd kultúra bizonyos megnyilvánulási formái ellen különböző rendelkezéseket vezettek be. Korlátozták például a szárd nyelv vagy a szárd nevek használatát. A probléma így lassan politikai, gazdasági, szociális és kulturális természetű lett. A század vége felé újabb pártokat alapítottak, azonban ezekre és a különféle csoportosulásokra a mai napig jellemzőek a belső konfliktusok, pártszakadások, melyeket gyakran a más irányultságú politikai pártokkal kötött koalíciók eredményeznek. Egy felmérés szerint a sziget lakosainak majdnem fele reménykedik egy független Szardíniában, ami megmagyarázza az egyre növekvő politikai támogatást. Bár léteznek törekvések a függetlenségi mozgalmak egyesítésére, a mai napig nem bizonyultak sikeresnek, így nem érték el céljukat.

Két világháború közti magyar történelem I.

AGG RICHÁRD
aggrichard111@gmail.com
osztatlan tanári [földrajztanár–történelem és állampolgári ismeretek tanára]
Osztatlan, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Berzsenyi Dániel Pedagógusképző Központ

Témavezető:
Dr. habil. Murber Ibolya
egyetemi docens, ELTE SEK

Trianonon túl, Nyugat-Magyarország az országos sajtóban 1918–1922

Dolgozatomban a történelmi Magyarország nyugati határsávjának elcsatolásával kapcsolatban végeztem összehasonlító diskurzuselemzést. Ehhez két országos terjesztésű napilap, a Népszava és a Pesti Napló 1918 novembere és 1921 decembere közötti lapszámait használtam fel. Munkám során a historiográfiai és módszertani kitekintést, valamint a kérdéskör történetének összefoglalását követően a nyugat-magyarországi magyar diskurzus érveit öt kategóriába rendezve és hat kronológiai szakaszra bontva, összehasonlítva ismertettem. A nyugat-magyarországi kérdés korábban meghatározó diplomáciai, politikatörténeti megközelítései helyett a korabeli magyar politikai diskurzus, kormány- és rendszerváltásokkal összefüggő tartalmi és nyelvi változásait elemeztem. Továbbá ezek számszerűsítésére és vizualizálására is törekedtem az egyes fejezetek végén elkészített oszlopdiagramok segítségével. Dolgozatom témája részben az események centenáriuma miatt aktuális, emellett rávilágít a mindenkori média véleményformáló szerepére is. Dolgozatom fő megállapítása, hogy a lapok politikai kötődéstől függetlenül többnyire hasonlóan érveltek a terület megtartása mellett. Tartósabban a „népek önrendelkezési jogára" való hivatkozás dominált (nemzetközileg is ez a jelentős), de egyes politikai fordulatok újabb elemeket adtak a diskurzushoz. 1919 őszétől a Népszavát erősebben korlátozta a cenzúra, a Pesti Napló változatosabban érvelt. Az érvek gyakoriságát, jellegét tehát az aktuális kormányzati hatalomhoz való viszony befolyásolta.

BÁRI SÁNDOR
barysandor@gmail.com
Történelem
MA, 1. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kovács Dávid
egyetemi docens, KRE BTK

A Magyar Asszony nőképe az 1920-as években

Tormay Cécile 1919 januárjában megalapítja a Magyar Asszonyok Nemzetei szövetségét, mely egy politikai célzatú női szervezet. Két és fél évre rá elindítják a Magyar Asszonyt. A történeti kutatásokban eleddig csekély figyelmet szenteltek mind a Szövetségnek mind pedig a havilapjának. A jelen dolgozat célja, hogy a Magyar Asszony 1921-29 között megjelent lapszámainak vizsgálatával némiképp kitöltse a fennálló űrt. Arra a kérdésre keresem a választ, hogy mégis milyen képet festhetünk a nőkről a havilap alapján és mindezt hogyan illeszthetjük be a női egyenjogúsítási folyamat két világháború közötti időszakába. Emellett pedig a folyóirat eszmetörténeti szempontú vizsgálatát is elvégeztem. Ezek fő eredményei a következőek:

– A MANSz. kivétel nélkül megnyitotta volna az egyetemek kapuit a nők előtt és nem határozott meg korlátokat a női munkavállalással kapcsolatban. Ekképpen tehát elfogadta a társadalmi munkamegosztásban betöltött változó szerepüket.

– Szintén foglalkoztak a Magyar Asszonyban a nő hagyományos szerepéről is. Számos cikk ad tanácsot, valamint javasol további műveket és folyóiratokat, melyek célja, hogy a háztartásvezetés és gyermeknevelés terén minőségileg emelje az olvasóközönség ezeket illető kompetenciáit. Ezek a cikkek továbbá kihangúlyozzák ama kötelezettségét, hogy gyermekeiknek átadják a nemzeti kulurális és keresztényi értékeket, egyúttal erősítsék azok magyarság tudatát.

– Egyetértőleg Klebelsberg Kuno és Szekfű Gyula gondolataival szerették volna a magyar társadalom érzelmi- és érdekközösségi alapon történő egységesítését. Emiatt a MANSz. széleskörű jótékonysági tevékenységet folytatott. Úgy vélték – hogy ez az egyik módja a felsőbb és alsóbb osztályok közötti szolidaritás növelésének.

BÁRTFAI BENNÓ BENCE
gagali@windowslive.com
Történelem-angol tanár
Osztatlan, 9. félév

Miskolci Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Viskolcz Noémi
főiskolai tanár, intézetigazgató, ME BTK

Esterházy Antal és a magyar sportautózás aranykora

A 20. század elején az Egyesült Államokban és egész Európában, beleértve Magyarországot is, egy új korszak kezdődött a közlekedés, majd a sportok tekintetében. A motorkerékpár és az automobil megjelenésével az állati erővel hajtott járműveket felváltották a gépjárművek, a személyi közlekedés keretein belül ezáltal egyre gyorsabban lehetett megtenni a távolságot két pont között. Már az autóvezetés kezdeti szakaszában, a lóversenyek és fogathajtó versenyek példájára kerültek autó- és motorversenyek megrendezésre a Magyar Királyi Autóclub jóvoltából. Több verseny, mint például a Svábhegyi vagy a Gugger-hegyi versenyek, illetve a Gyóni Rekordnap nemzetközi szinten elhíresült és látogatott kulturális eseménnyé váltak.

A versenyautók volánjai mögött leginkább fiatal, nemesi származású férfiak és nők ültek, mint például V. Esterházy Pál herceg öccse, Esterházy Antal, akik saját vagyonukból fedezték autóik és a versenyzés költségeit. Ekkor még nem alakult ki a hivatásos autóversenyzés, ahol a pilóták főállásban, fizetésért versenyeznek, csupán hobbi szinten, saját szórakoztatásukra döntötték a sebességrekordokat. Az ekkori versenyautók nem csak aszfaltcsatákra voltak alkalmasak, hanem igen komoly távolságú túrákat is meg tudtak velük tenni akár zord körülmények között is, ilyen volt például Esterházy Antal és barátja, az afrikakutató Gróf Almásy László 1926-os, Szudánba vezető útja. Hadtörténeti szempontból sem elhanyagolható, hogy az I. és II. Világháborúk során ezeket az automobilokat besorozták, és gyakran tulajdonosaik maguk is mentek velük a szolgálatba, mondván, hogy ők legalább értenek hozzájuk.

Kutatásom legfontosabb eredményeiként kiemelném herceg Esterházy Antal életének korabli újságcikkekből történt rekonstruálását, illetve a gyóni rekordpálya történetének bemutatását, helyszíni vizsgálatát. Jövőbeli terveim közé tartozik további egykori versenyek és versenypályák felkutatása, különösképpen városom, Miskolc és vonzáskörzetének kiemelésével.

DANCS RÉKA REBEKA
dancs.rekarebeka@gmail.com
Kulturális örökség tanulmányok
MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Várkonyi Gábor
egyetemi docens, ELTE BTK

A kultúrföldrajztól a kultúrtájig

Integritás, hitelesség, kezelés és védelem, társadalmi, illetve kulturális felelősségvállalás. Ezen kulcsfogalmak mentén indult el az UNESCO, amikor 1992-ben létrehozta a kultúrtáj kategóriáját az örökségdiskurzusban. Miként jutott el a tudomány, illetve a társadalom addig, hogy a kultúrtáj kategóriája megszülethetett? Miben gyökerezik a kultúra és a természeti értékek, erőforrások összefonódásának kapcsolata? Az e kérdéseket megválaszolni kívánó kutatást a 19. század végére, 20. század elejére érdemes összpontosítani, amikor elindult a lényeges szemléletváltozás e téren a világ, illetve Európa tudományos műhelyeiben csakúgy, mint Magyarországon.

A dolgozat művelődéstörténeti példákon keresztül mutatja be a társadalom, egy adott közösség kapcsolatát a környezetével, a természettel. Nemzetközi példákkal ismertetem a kultúrföldrajz tudományterületének hangsúlyos fordulópontjait. A magyar történeti gondolkodásban hosszú múltra vezethető vissza a táj és kultúra kapcsolatának vizsgálata. A modern kultúrtáj fogalmának megszületésében bizonyítottan jelen van Teleki Pál kultúrföldrajzi megközelítése. A magyarországi perspektívában a legfontosabb hazai tájszemléleti állomások mellett a dolgozat Teleki Pál örökségére helyezi a hangsúlyt eredeti források felhasználásával: megjelenik a földrajztudós egyedi látásmódja egyetemi előadásjegyzetein keresztül, gondolatai a tudóskollégájával Cholnoky Jenővel folytatott levelezéseinek részleteivel. A kutatás során átvizsgáltam az Érdi Földrajzi Múzeum gyűjteményében található Róna András hagyatékát, amely Teleki Pál egyetemi jegyzeteit, illetve Isaiah Bowmannel való szakmai kapcsolatának iratait tartalmazza. Ismereteim szerint ez a hagyaték még nem került be a magyar tudományos kutatásba.

A 21. században megjelenő örökségdiskurzusban a kultúrtáj fogalma kiemelt szerepet kap. Meghatározásában az interdisziplinaritás lesz jellemző.

KOZÁRI ZOLTÁN MARCELL
kmarci9710@citromail.hu
testnevelő – történelem tanár
Osztatlan, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Berzsenyi Dániel Pedagógusképző Központ

Témavezető:
Dr. habil. Kalocsai Péter
egyetemi docens, ELTE BDPK

Sopron turizmusa a két világháború között

Dolgozatomban igyekeztem az 1920-as és 1930-as évekbeli Sopron idegenforgalmát feltérképezni. Ebben kifejezetten nagy mennyiségű szakirodalom állt a rendelkezésemre. Munkám elején több hipotézis is megfogalmazódott bennem, amelyek alapján elindulhattam, majd később pályamunkám fő részét ezen belső kérdések alapján osztottam fel.

Az írásom első szakaszában az általam vizsgált időszakot megelőző korszak idegenforgalmát és az ehhez tartozó infrastruktúra fejlődését foglaltam össze röviden. Ezt követően 3 nagyobb szakaszt vázoltam fel, a hipotézisekkel kapcsolatosan. Első felvetésem úgy szólt, miszerint Trianon hatására Sopron és környékének idegenforgalma jelentősen átalakult az elcsatolt területek következtében. Ehhez kapcsolódóan az első szakasz a Trianon és a soproni népszavazás elnevezést kapta. A második hipotézis úgy szólt, hogy egy hosszabb távú fejlődési folyamatot igyekeztek a városban véghez vinni, azonban ezt a gazdasági világválság megtörte. Lényegében erről szól a következő fejezet, melynek címe a fejlődés első szakasza, az 1920-as évek. Utolsó felvetésem szerint az 1930-as években folyamatosan növekedett az idegenforgalom. Így az ehhez tartozó fejezet a fejlődés második szakasza, az 1930-as évek.

A dolgozatom értékelés szakaszában kitérek ezen hipotézisekre ismét. Munkám során a következő megállapításokra jutottam. Sopronnak alaposan megváltozott az idegenforgalma, azonban a város ilyen körülmények között is képes volt fejlődni a turizmus terén, és az új helyzetet megfelelően kezelte a városvezetés. Második kijelentésemre igaz, hogy ekkor hivatkoznak legtöbbször forráshiányra, illetve az 1929–1932 közötti időszakban leltem fel a legkevesebb fejlesztést. Utolsó hipotézisemre egyértelműen kijelenthető, hogy az 1930-as években kisebb visszaesésekkel ugyan, de folyamatosan növekedett a város idegenforgalma.

LUKÁCS PATRIK
lukacspatrik2000@gmail.com
történelem
BA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Fóris Ákos
egyetemi tanársegéd, ELTE BTK

Bukarest elfoglalásának sajtóképe

Bukarest elfoglalásának hírét a magyarországi sajtó egyöntetűen történelmi igazságszolgáltatásként értelmezte. A teljes háborús felelősséget az ellenséges nemzetek vezetőire hárították. A román hadbalépést „orvtámadásnak" bélyegezve összekapcsolták az erdélyi betörést a román „bűnhődés" narratívájával. Gyakorta éltek az újságírók elidegenítő hasonlatokkal és degradáló nyelvi eszközökkel, ami az újságírás radikalizálódott hangvételét mutatja. Az Osztrák-Magyar Monarchia nagyhatalmi tekintélyén esett csorba kompenzálásaként is felfoghatjuk a románok degradálását. A román katonákat az osztrák-magyar és szövetséges csapatoknál morálisan alsóbbrendűnek tüntették föl. Az ellenséget megosztottnak ábrázolva írtak az orosz és román hadvezetés kölcsönös vádaskodásairól, valamint a román vezetői és társadalmi konfliktusokról. A Népszava a szociáldemokrata ideológiához igazodva interpretálta Bukarest elestének hírét. Az Est kiemelten kezelte August von Mackensen tábornagy személyét. Degradáló célzattal a román uralkodó is gyakori témája a Bukarest elestéről szóló újságcikkeknek. A magyarországi lapok a győzelmet több szempontból is jelentősnek tartották. A román területi igények végleges letörésében bíztak, valamint úgy tartották, hogy Bukarest elfoglalása révén az antant oldalán nem lép majd be több hadviselő fél a háborúba. A bukaresti győzelem legfontosabb eredményének a Világ a béke közelségbe kerülését tartotta. Az erős békevágy a háborús enerváltság térnyerésére utal.

SAMU TÜNDE
samu.samutunde.tnde0@gmail.com
magyar-történenelem osztatlan tanárszak
Osztatlan, 9. félév

Eszterházy Károly Egyetem
Bölcsészettudományi és Művészeti Kar

Témavezető:
Dr. Fábián Máté
adjunktus, EKE BMK

„Hogyan lehet a házasságot felbontani?" Heves vármegyei válóperek mikrotörténeti vizsgálata (1919-1920)

Dolgozatommal egy olyan időszakot mutatok be a válóperek szemszögéből, melyről ezidáig összefoglaló munka nem készült. Ennek oka, hogy a válási statisztika a Tanácsköztársaság időszakából országos szinten hiányos, így mikroszintre szűkítettem a kutatást. Az elsődleges célom, hogy az első világháború utáni időszakról kialakult szakirodalmi alaptételeket (ld. nő a válási hajlandóság a háború után), melyeket elsőként a statisztikával foglalkozó kötetek közöltek, megvizsgáljam, majd alátámasszam vagy esetlegesen megcáfoljam a Heves vármegyében lezajlott válóperek segítségével. Dolgozatom során a vonatkozó évek statisztikai elemzése mellett részletesen bemutatom a magyar bontójog formálódásának fontosabb állomásait ebből az időszakból. Kiemelten foglalkozok azzal a három meghatározó jogszabállyal, amelyek hatályba lépésével egy új időszak vette kezdetét a válóperek történetében. A szabályozásokat így procedurális szempontból is igyekszem megvizsgálni , majd ezen keresztül bemutatni a korszak válópereit.

Tudományos munkám során a korszakról szóló szakirodalom részletes tanulmányozása mellett a Magyar Nemzeti Levéltár Heves Megyei Levéltárában megtalálható válóperes iratanyagokat elemeztem, és dolgozatomban a Tanácsköztársaság alatt lezajlott közel száz ügy felhasználásával mutatom be milyen elemi szintű változtatásokat vezetett be a kommün, milyen okok álltak ennek a hátterében. Továbbá a később hatalomra kerülő kormány miféle lépéseket és intézkedéseket tett, ezek hogyan hatottak a házasságok felbontásának gyakorlatára. Következésképpen dolgozatom fontos kérdése az is, hogy milyen hatással vannak a válóperes eljárásra a jogszabályok, ha a jogerőre emelésük során figyelmen kívül hagyják a társadalomra gyakorolt hatásukat és ezek következményeit.

SOLTÉSZ ORSOLYA
s.orsolya29@gmail.com
osztatlan tanárképzés (német nyelv és kultúra tanára; történelemtanár és állampolgári ismeretek tanára)
Osztatlan, 9. félév

Miskolci Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Viskolcz Noémi
főiskolai tanár, ME BTK

„Köszönöm a gyönyörű mozigépet..." Válogatás az Esterházy hercegi család két világháború közötti levelezéséből

Dolgozatomban a XX. századi magyar arisztokrácia egyik legkiemelkedőbb családjának, az Esterházy hercegi családnak a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárában található levelezése és korabeli sajtóhírek alapján vizsgálom az arisztokrácia életstratégiáit a két világháború között.

Esterházy Pál herceg (1901-1989), a hitbizomány feje és a testvérei Mária, Antal, László és Esterházy Bernadette válogatott leveleinek a közreadásával az a célom, hogy bemutassam a fiatal hercegek és hercegnők életmódját az első világháború után. A hercegi család vagyonát súlyosan érintette a trianoni béke, valamint a társadalmi elvárások is jelentős terhet róttak rájuk. Ebben az új helyzetben sok olyan szokatlan döntést kellett meghozni a családi tanácsnak, amelyek a korábbi gondtalanabbnak tűnő életstratégiákat felülírták. Esterházy Pál a szülők korai halála után ráadásul fiatalkorú testvérei gyámja volt, akiknek a neveltetéséről, iskoláztatásáról is gondoskodnia kellett.

Olyan kérdésekre szeretnék választ kapni, mint például, hogy hogyan irányította Esterházy Pál a testvérei életét, hogyan működtek a rokoni kapcsolatok, hogyan változott a családtagok életmódja, milyen szociális és karitatív tevékenységeket végeztek a testvérek, hogyan alakultak szórakozási és utazási szokásaik – mind belföldi, mind külföldi utazásokra vetítve , továbbá figyelembe véve a korszak társadalomtörténeti tendenciáit – miként alakult a társadalomban elfoglalt helyük.

Vizsgálatom során kitérek az Esterházy testvérek leveleinek nyelvhasználatára is, mely által a célom, hogy következtetést vonjak le, milyen is volt a kor nyelvhasználata a fiatalok körében, továbbá, hogy miként viszonyulnak egymáshoz a testvérek, van-e alá-, fölérendeltségi viszony, illetve, hogy milyen volt a családon belüli helyzetük. A dolgozatomhoz csatolok egy válogatást a testvérek levelezéséből jegyzetekkel ellátva.

Két világháború közti magyar történelem II.

HORVÁTH OLIVÉR
horvatholiv@gmail.com
Történelem
MA, 7. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Szelke László
egyetemi adjunktus, PPKE BTK

„Semmiből a mindenbe”

Dolgozatomban, kifejezetten a tatabányai bányatelep és a Magyar Általános Kőszénbánya részvénytársaság különböző generációinak kapcsolatait vizsgáltam, ennek során pedig a szoros kapcsolat, és a lakossággal való viszony is tisztázódott. Ezen felül alkalmam nyílt behatóbban megismerni a bányászgenerációk identitását és szokásaikat, mely kihatással volt az egész település történetére. Felhasználtam, újabb s régebbi szakirodalmakat, korabeli folyóiratokat és levéltári anyagokat is. Első körben a jelentős személyek munkásságát igyekeztem körüljárni, majd a társadalommal kapcsolatos információkat gyűjtöttem össze. Számos olyan információval találkoztam melyeket a helytörténet már ismerhet, ugyanakkor felfedeztem bizonyos ellentmondásokat, illetve egy új szemszögből vizsgáltam a települést, hiszen a generációkat ilyen módon tudtommal még nem vizsgálták.

A korábbi helytörténeti munkákkal ellentétben, arra a következtetésre jutottam, hogy a lakosság és a MÁK Rt. viszonya ambivalens ugyan, ám nem volt olyan mértékben rossz, mint azt korábban a szakirodalomból ismertük. Ezen felül a Tanácsköztársaság támogatottsága sem tűnik oly jelentősnek, mint az eddigi művekben. Továbbá azt a megállapítást tettem, hogy a bányászokon talán nem mérhető közvetlenül a generációváltás, ám végsősoron meghatározók voltak a vezetőség döntéseinek túlnyomó részében.

JUHÁSZ ZOLTÁN ANDRÁS
juhasz.zoltan.elte@gmail.com
történelem-magyar
Osztatlan, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Bolgár Dániel
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Föld, falu, furfang – Egy földosztás narratívái 1920-ban, Héregen

Dolgozatomban Héreg község 1919–1921 közötti föld-adásvételi epizódjának feltárásával három fontos tényezőre kívánom a figyelmet irányítani. Egyrészt a dolgozat első részben a földeladás 1913-tól kezdődő történetét, a földterület megszerzésére irányuló törekvéseket, gazdasági motivációkat tárom fel, illetve a földvásárláson gondolkodó különböző érdekcsoportok létrejöttét mutatom be 1919. november 28-ig.

A második részben az adás-vételi ügy során keletkezett iratanyagot ismertetem, 1919. november 30-tól 1921. június 10-ig, kronologikus sorrendben. Az ismertetés során felfejtem az ügy kapcsán keletkezett különböző narratívákat, és bemutatom, hogy miként változtathatták meg a Trianoni határok egy adásvételi ügy értékelését.

Dolgozatom harmadik részében a földügyhöz kapcsolódó levelezés során kialakult diskurzus társadalmi hatásait vizsgálom. Bemutatom, hogy a társadalomleírásoknak mely áramlatai felől válnak értelmezhetővé a szövegek. Feltárom, hogy a használt kifejezések, mennyiben feleltethetők meg a korabeli társadalomleírások frazeológiájának, és ennek a társadalomleíró-társadalomértelmező nyelvhasználatnak a megismerése milyen hatással volt a faluközösségre, a társadalmi rétegzettséget létrehozó lokális diskurzusokra. Bemutatom, hogy a közösségeket létrehozó diskurzusok nem csak lokális szinten, hanem az uraséggal és a politikai köznyelvvel folytatott dialógusban értelmezendőek.

KOCSIS KLAUDIA
kocsisklaudia96@gmail.com
ének-zene és történelem osztatlan tanárszak
Osztatlan, 9. félév

Eszterházy Károly Egyetem
Bölcsészettudományi és Művészeti Kar

Témavezető:
Dr. Bartók Béla
egyetemi docens, EKE BMK

„Egri zárdisták voltunk!" – Az egri angolkisasszonyok jótékonysági tevékenysége 1942-1943-ban

A kutatás célja, hogy bemutassa az angolkisasszonyok egri tanulóinak 1942-1943-as iskolai évét, amely során a II. világháború következményeképpen nagyobb hangsúlyt kapott a diáklányok karitatív és szociális munkája mint az előző években. A dolgozat az egri apácák nevelés-történetének egy szűkebb metszetét vizsgálja, amelyre a háború okozta megváltozott életkörülmények hatottak.

A témaválasztás kiindulópontjául az egri magyar királyi "Dobó István" 14. honvéd gyalogezred tisztikarának gyermekei szolgáltak, mivel közülük többen is az angolkisasszonyok tanítványai voltak. A dolgozat röviden bemutatja az angolkisasszonyok történetét, az apácák és növendékek pedagógiai és szociális munkáját, a fronton harcoló katonák női családtagjainak – elsősorban lányaik – 1942-43 közötti jótékonysági munkáját összehasonlítva az 1943 januári voronyezsi katonai vereség előtti és utáni jótékonysági eseményeket.

A vizsgálat két iskolatípus tanulóira koncentrál: a leánygimnáziumot és a leánylíceummal kezdődő tanítónőképző intézetet vizsgálja, hiszen leginkább ezek játszottak szerepet a II. világháború idején az egri társadalmi életben és a 14. gyalogezred életében. A dolgozat feltevése az, hogy a háború okozta változások hatására a hátországban a lányok és asszonyok társadalmi mozgástere kiszélesedik, és nemcsak az élet, hanem a nevelés is átalakul az iskolákban. Úgy tűnt, a lányokat aktívabb társadalmi szereplésre készítették fel az apácák is.

A kutatás elsődleges forrásai az intézet korabeli értesítői/évkönyvei voltak, amelyek sok forrásértékű adatot tartalmaznak a tanárokról, diákokról és az intézmény életéről. Ezek elemzéséhez segítséget nyújtott Szabó Róbert „Legyenek őhelyettük gyermeküknek atyjuk…" *Az első világháború hatása a Kalocsai Érseki Főgimnázium tanulóifjúságára* című tanulmánya (Clio Műhelytanulmányok, 2019/6). Breznay Imre (1870-1944) egri tanítóképzős tanár, helytörténész tanulmányai, az *Egri Népújság/ Eger-Gyöngyösi Újság/Eger* című lap részletes tudósításai mellett említést érdemelnek az angolkisasszonyokról szóló könyvek. A kutatás eredményei hozzájárulnak a XX. századi katolikus nőnevelés és az angolkisasszonyok szerzetesrend pedagógiai munkájának mélyebb megismeréséhez.

MARUSZICS ERIK
maruszics@gmail.hu
Történelem
BSc, 6. félév

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
(Beregszász)

Témavezető:
Dr. Szakál Imre
főiskolai docens, UA IIRFKMF

Adalékok Beregszász 1938 utáni közigazgatási történetéhez

1919. szeptember 10-én aláírt saint-germain-i békeszerződés értelmében a mai Kárpátalja területe Podkarpatszka Rusz néven a Csehszlovák Köztársaság fennhatósága alá került. Az új hatalom még a békeszerződést megelőzően, 1919. július 22-én birtokába vette Bergszász városát. A Vérke-parti település jelentőségét elsősorban az adta, hogy Bereg megye központja volt. A Csehszlovák Köztársaság új közigazgatási rendjében ezt a státuszát elvesztette, 1923-ban pedig a városi címétől is megfosztották. Az 1938. november 2-án aláírt első bécsi döntés értelmében Beregszászt is visszacsatolták a Magyar Királysághoz. Munkámban a Kárpátaljai Területi Állami Levéltár beregszászi fiókjában található iratok, illetve más források segítségével kívánok betekintést nyújtani azokba a folyamatokba és eseményekben, amelyek a visszacsatolás után zajlottak le Beregszászon. A revíziót követően a helyi tisztségviselő elit egyik legfőbb törekvése az 1923-ban elvesztett városi jogállás visszaállítása volt. A település városi jogállásának visszaállításához kétségtelenül fűződtek gazdasági és egyéb érdekek, de bizonyos tekintetben egy jelképes üzenetet is hordozott a helyiek számára. A városi státusz visszaszerzésére íródott, eddig ismeretlen emlékirat egy fehér folt volt bizonyos mértékben a település történetében, és egy kevésbé ismert epizódot ismerhetünk meg belőle. Nemcsak a település közigazgatási szempontjából fontos történés, de az emlékiraton keresztül a tisztségviselők és a korszak hangulatába is bepillantást enged. Az első bécsi döntéssel visszatért területek állami alkalmazottainak, akik a helyükön maradtak a hatalomváltás után is, bizonyos átvilágításon kellett átesniük, az úgynevezett nemzethűségi vizsgálatokon. A nemzethűségi vizsgálatok egy sajátos fejezetet jelentenek a visszatért területek történetében, amit eddig kevésbé kutatattak. Munkám során a Beregszászon lefolytatott vizsgálatok történéseibe is szeretnék betekintést nyújtani. A tisztségviselők törekvése és az általuk elkészített emlékirat, valamint a városi jogállás visszaállítása, a településen lefojtatott nemzethűségi vizsgálatok, véleményem szerint szempontból fontos mozzanatok voltak, amelyek által jobban megismerhetjük a kárpátaljai „kis magyar világ" és ezáltal Beregszász történelmét egyaránt.

MARUSZICS ERIK
maruszics@gmail.hu
Történelem
BSc, 8. félév

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
(Beregszász)

Témavezető:
Szakál Imre
főiskolai docens, UA IIRFKMF

Politikai szélsőségek Bereg és Ugocsa megyékben 1938 és 1944 között

Politikai szél1őségek Bereg és Ugocsa megyékben 1938 és 1944 között Napjainkban is aktuális, a társadalomtudósokat foglalkoztató kérdés, hogy mi a politikai szélsőségek megjelenésének oka, hogyan válnak népszerűvé, hogyan fejtik ki hatásukat, milyen társadalmi és politikai kérdéseket tematizálnak. Ezekkel a kérdésfelvetésekkel foglalkozó vizsgálatokhoz eredményesen járulhatnak hozzá a történeti kutatások, melyek segítenek megismerni a politikai szélsőségek történetiségét, kialakulásának folyamatát, a különböző korszakokban megnyilvánuló formáit. Az ilyen jellegű kutatásoknak nemcsak makorszinten, de regionális kutatások, komparatív igényű esettanulmányok formájában is van létjogosultságuk. Az 1938-1939-ben a Magyar Királysághoz visszatért Kárpátalja egy sajátos állapotú régió volt. Bár a korábbi országtestből alig húsz éve választották le, 1938-1939-ra a csehszlovák időszak alatt mégis elegendő változás történt a terület társadalmi és politikai életében ahhoz, hogy a magyar fennhatóság visszaállítása igen érzékeny politikai műveleteket igényeljen. Munkám során szeretném bemutatni, hogy a kommunista mozgalomnak, melyet Magyarországon a két világháború között betiltottak, de Kárpátalján a legnépszerűbbek közé tartozott, a visszacsatolás után milyen megnyilvánulási formái voltak, mi történt tagságukkal, velük szemben a magyar hatóság milyen bánásmódot alkalmazott. Másrészt szeretném bemutatni, hogy a Magyar Királyságban az 1930-as években egyre népszerűbbé váló szélsőjobboldali mozgalmak miként jelentek meg a visszacsatolt területeken, sikerült-e támogatóbázist találniuk, milyen témákkal igyekeztek mozgósítani. Munkám elsősorban, a Nyilaskeresztes Párt, a Magyar Megújulás Pártja és a Magyar Nemzetiszocialista Párt megnyilvánulásira koncentrál. Kutatásom során legfőképpen a Kárpátaljai Területi Állami Levéltárban őrzött forrásokra, valamint a témára vonatkozó szakirodalomra támaszkodtam.

ORSÓS GYÖRGY
orsosgyorgydvk@gmail.com
földrajz-történelem tanár
Osztatlan, 13. félév

Pécsi Tudományegyetem
Természettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kisantal Tamás
egyetemi docens, PTE BTK

A válság temporalizációja Málnási Ödön *A magyar nemzet őszinte története* című kötetének tükrében

A dolgozat a nyilas történész, Málnási Ödön *A magyar nemzet őszinte története* című munkáját elemzi. Az elemzés célja azt kideríteni, hogy a szerző miként konstruálta meg a nemzeti válság képzetét és ehhez kapcsolódóan milyen lehetőséget nyújtott a történelmi idő elképzelésére. A dolgozat narratológiai-retorikai elemzést használ, ezt kiegészíti kontextualista értelmezéssel. A dolgozat megállapítja, hogy Málnási a keresztény eszkatologikus történelem szekuláris, osztályharcos értelmezésével magyarázza a magyar nemzet válságának kibontakozását. Ezzel az eszkatológiával a magyar történelem egy tragédiaként felfogott értelmezését tárja az olvasó elé, aminek a továbbiakban csak két kimentele lehet: vagy a nemzethalál vagy az üdvözülés. Mindezt a korabeli modernitás kritikával foglalkozó szakirodalmakban értelmezve megállapítható, hogy Málnási egy olyan a keresztény eszkatologiára építve egy olyan szekuláris történelemértelmezést írt meg, amelyben a korabeli válságérzet és a magyar nemzet halálának víziója egybecsúszik. A történelem ilyen ábrázolása nem elsősorban a politikai mozgósítást, hanem a politika esztétizálását szolgálta. A lehetséges kimenetel bináris: a nemzet vagy meghal vagy üdvözül. A nemzet minden temporális állapota elviselhetetlen: a jelen, a múlt és az eddigi történelmi folyamatok által bejósolható jövő.

PETI SOMA JÓZSEF
khtraszkolnyikov@gmail.com

Középiskolai hallgató

Csokonai Vitéz Mihály Református Gimnázium
Általános Iskola és Kollégium

Témavezető:
Szabó Zoltánné
középiskolai tanár, Csokonai Vitéz Mihály Református Gimnázium,
Általános Iskola és Kollégium

Várak, erődök, védelmi vonalak Csurgón és környékén

„Csurgó ezer éves" ünnepségsorozatot idén tartják, tartjuk. Ehhez a millenniumhoz kapcsolódva járjuk végig, illesztjük időrendbe, elemezzük, ismertetjük a várakat, erődöket, védelmi vonalakat Csurgó és környékén. Többes szám első személyben beszélek, mert ezt a munkát mentor nélkül nem tudtam volna elvégezni. Egyrészt, mert 16 éves lévén nem voltak meg a szükséges előismereteim, másrészt pedig a helyismeretem sem volt megfelelő, nem is beszélve arról, hogy a terepbejárás egyedül semmiképpen nem végezhető. Kutatásaimat először dokumentumelemzéssel kezdtem, megismerkedtem a környék történelmével, majd elővettem a konkrét, idevonatkozó dokumentumokat. Térképeket böngésztem, helyszíneket azonosítottam be, katonai szakkifejezéseket értelmeztem. A megszerzett ismeretek birtokában indultam el mentorommal a terepi munkára, ami a dolgozat elkészítésének legérdekesebb szakasza volt.

A régmúltban egy közösség hatalmi berendezkedésétől függetlenül önmagában vagy hasonló közösségekkel együtt védte önmagát, életfeltételeit vagy a függetlenségét, ehhez épített olyan objektumokat, amik mai is felkereshetők, megcsodálhatók, időutazásra indítanak.? Utazásunkat egyetlen őskori eredetű várunknál, Őrtilosban kezdtük, majd az árpád-kori mottéket kerestünk fel az iharosberényi erdőben, mottékból bővített középkori várakat a csurgói berekben, a gyékényesi vasútállomás feletti szőlőhegyen. A felszíni természeti formációk messzemenő felhasználására találtunk példát Bélaváron, Bocskádon, Berzencén. Egy Mátyás-kori, reneszánsz főúri rezidencia nyomait kutattuk Gyékényesen. Középkorunk megyei múzeumi topográfiai kutatását is próbáljuk segíteni azzal, hogy azonosítottuk, amit eddig nem sikerült, hiszen az általuk kiadott: *Somogy megye várai a középkortól a kuruc korig* című kötetben helye nem ismertként szerepel, vagy egészen rossz helyre tippelt, mint pl. Szenterzsébet vára, Somogycsicsó erődítése, vagy hiányos, mint a Légrádi-csata 1848-as objektumsora. A török-kori csurgói várról találtunk korabeli, látszatot is ábrázoló térképet, ami a várat eddig csak feltételezett helyén ábrázolja.

A somogycsicsói bekötőúttal párhuzamosan a Margit-állást is szemléztük, de az 1950-es évek első felében készült állásokkal, fedezékekkel, lövészárkokkal már lépten-nyomon találkozunk, keresni sem kellett őket.

RAPOSA VIVIEN KITTI
raposavivi95@gmail.com
Történelem
MA, 3. félév

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Dr. habil. Bánkuti Gábor
tanszékvezető egyetemi docens, PTE BTK
Polyák Petra főlevéltáros,
Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Levéltár

A pécsi bajtársi egyesületek antiszemita mozgalmai a Pécsi Erzsébet Tudományegyetemen

Dolgozatomban arra kerestem a választ, hogy a Horthy-korszak antiszemitizmusa milyen hatást gyakorolt az egyetemi bajtársi egyesületekre, érdekeik érvényesítése során milyen eszköztárral éltek, illetve, hogy az egyetem milyen szankciókat eszközölt az egyes atrocitásokkal szemben.

A Horthy-korszak két fő bajtársi egyesülete – a Turul Szövetség és a Foederatio Emericana – tevékenységének legmeghatározóbb részét a numerus clausus köré szerveződő akciók tették ki. Ennek az egyik pécsi megjelenése volt az 1933/34-es beiratkozási sztrájk, mely egy 1924-től kibontakozó mozgalom csúcsa volt. Az eset jól szemlélteti az ifjúság eszközeinek radikalizálódását, hiszen míg kezdetben memorandumot írtak és kérvényeztek, 1934-re drasztikusabb eszközökhöz nyúltak: a tanórák és a beiratkozás bojkottjához. A pécsi egyetem gyenge szankciókat vezetett be a bajtársiak megmozdulásai ellen, mely mögött az állt, hogy elkerülje a közbotrányt, így reakciói gyakran tettek nélküli fenyegetőzésekben merültek ki.

WISZNOVSZKY TAMÁS
wisznovszkytamas15@gmail.com

Középiskolai hallgató

Premontrei Szent Norbert Gimnázium

Témavezetők:
Dr. Pétervári Máté
adjunktus, SZTE ÁJK
Ivókné Szajkó Ottília
középiskolai tanár, Premontrei Szent Norbert Gimnázium
Lencsés Barna
középiskolai tanár, Premontrei Szent Norbert Gimnázium

A 44. számú Rákóczi Cserkészcsapat és a Mária Kongregáció története, avagy hogyan befolyásolta a cserkészet a magyar társadalom életét a két világháború között

Gödöllő igen gazdag történelmi múltú város, amelynek kulturális öröksége is számottevő. Kutatásom célja az itteni Premontrei Szent Norbert Reálgimnáziumban az első és második világháború között működő 44. számú Rákóczi Cserkészcsapat és Mária Kongráció bemutatása, valamint a cserkészet nemzetközi befolyásának és jelentőségének felfedése. Az itt működő egyesületek azonban korántsem pusztán az iskolára gyakoroltak nagy hatást, hanem az egész településre és az országra is.

Vizsgálódásom célja, hogy feltárjam milyen módon vett részt a város életében a vizsgált két egyesület, valamint az, hogy miben tértek el az ország több száz településén működő hasonló egyesületektől. Nem véletlen, hogy a 44. számú Rákóczi Cserkészcsapat és a Mária Kongregáció egyszerre tevékenykedett egy katolikus gimnáziumban a két világháború között. A tanulmányból megismerhető a cserkészetnek a két világháború közötti időszakban betöltött szerepe, végigkövethető a cserkészet ideológiai változásokra és behatásokra adott válasza, a képzés menete és a legjelentősebb vezetők szerepe a mozgalomban. Bemutatásra kerül, hogy milyen hatása és befolyása volt a cserkészetnek a hazai és nemzetközi politika történéseire, és végigtekinthetjük a cserkészet izgalmas történetét Magyarországon az alapítástól az egyesület betiltásáig a 44. számú Rákóczi cserkészcsapat „szemüvegén" keresztül.

Foglalkoztam a kutatás során minden idők egyik legsokoldalúbb és „legnehezebb időket megélt" premontrei szerzetesével, dr. Gerinczy Pállal is, akihez a legújabb és legjelentősebb eredmények kapcsolódnak. Emellett vizsgáltam a cserkészet és Magyarország az Egyesült Királysághoz és a sokak által ismert magyar revíziós törekvéseket támogató Rothermere-hez fűződő kapcsolatát. Ezenkívül foglalkoztam a Gödöllői Premontrei Kanonokrend két világháború közötti életével is.

Kognitív nyelvészet és pragmatika

DEÁK IRÉNA
deak.irena@gmail.com
Német Nyelv és Irodalom Tanszék
BSc, 7. félév

Újvidéki Egyetem

Témavezető:
Pápista Zsolt,
egyetemi tanársegéd, RS UE

Fogalmi metaforák elemzése Vučić Aleksandar, Orbán Viktor és Merkel Angela beszédeiben a koronavírus-járvánnyal kapcsolatban

A koronavírus-járvány 2020-ban a világ szinte minden pontjára eljutott, ezzel próbára téve nem csak a korszerű egészségügyet, hanem a gazdaságot és általánosságban az egész eddigi megszokott emberi életet is. Bár különböző szervezetek keretein belül, mint amilyenek például az Egészségügyi Világszervezet vagy az Európai Únió, beszélhetünk különböző államok együttműködéséről, viszont mivel jelenleg nem létezik globális megoldás a járvány kezelésére, ezért az egyes országok maguk döntik el, hogy hogyan járnak el a felmerült probléma megoldásának ügyében. A koronavírus okozta helyzettel kapcsolatban több ország államfője is felszólalt, beszélve az országban keletkezett új helyzetről, a vírusról, valamint a járványkezeléssel kapcsolatos állami rendeletekről, intézkedésekről.

A jelen kutatásban három államfő koronavírus-járvánnyal kapcsolatos beszédét elemzem: Vučić Aleksandar, Szerbia elnökének március 15-én; Orbán Viktor, Magyarország miniszterelnökének március 16-án; és Angela Merkel, Németország szövetségi kancellárnőjének március 18-án tartott beszédét. Az analízis során az általuk használt fogalmi metaforákat gyűjtöttem, értelmeztem és hasonlítottam össze.

Az államfők beszédeiben felmerülő fogalmi metaforák elemzésekor a következő figyelhető meg: mindhárom beszédben előfordulnak metaforák a járvánnyal, a döntésekkel, illetve intézkedésekkel, valamint az adott állam helyzetével kapcsolatban, míg más államokkal kapcsolatos metaforák csak a szerb és magyar beszédben lelhetők fel. Szerbia államfőjének beszédében A JÁRVÁNY HÁBORÚ metafora sűrűn fordul elő, míg a másik két államfőnél csak elvétve. Ezenkívül érdekesség, hogy a szerb gazdaságot pozitívan jellemzi (pl. SZERB GAZDASÁG FELTÖREKVŐ CSILLAG), valamint más államokkal való viszonyát többször is megemlíti (pl. EURÓPAI ORSZÁG BARÁT, KÍNAI KÖZTÁRSASÁG ELNÖKE TESTVÉR). A magyar államfőnél a járvány veszélyként, illetve megszemélyesítve fordul többször is elő a jelenlegi helyzettel kapcsolatban, valamint az országban kialakult helyzet különböző aspektusait is megszemélyesítve említi. A német kancellárnőnél viszont a JÁRVÁNY TEHER és a JÁRVÁNY FELADAT sűrűn előforduló metafora.

ÁRVAY KATA EMESE
arvay.kata1999@gmail.com
Magyar
BA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
dr. Simon Gábor
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Milyen színű a szombat?
– Az egyszerű főnevekről történő színasszociációk jellemzése

Kutatásomban arra keresem a választ, hogy milyen a színasszociációnak és a nyelvi tapasztalatoknak a viszonya egymáshoz. A vizsgálatom anyagát LENGYEL ZSOLT: A magyar asszociációs normák enciklopédiája szóanyagából kiválasztott egyszerű főnevek jelentették (fizikai tárgyak: szőnyeg, jegy, szék, út; természethez köthető kifejezések: Hold, hegy, erdő, óceán; absztrakt fogalmak: szombat, baj, világ, család). Ezeket irányított színasszociációkkal vizsgáltam interjúkon keresztül, valamint ennek az eredményeit összehasonlítottam az MNSZ2 szövegkorpusz adataival. A korpuszadatok bevonását a colour inference framework indokolta, ugyanis ez mutat rá arra, hogy minél több tapasztalatunk van egy adott dologról, annál árnyaltabban fogunk színeket asszociálni róla, azonban nem téri ki arra, hogy a nyelvi tapasztalat is meghatározó-e ilyen szempontból.

Az interjúkban említett színnevek nem teljesen korrelálnak a korpuszból kapott adatokkal. A korpuszban jellemzően állandósult szókapcsolatokban fordulnak elő színnevek, míg az asszociációknál számtalan egyéb minta érvényesülhet (metonímia, azonosítás, a prototipikus tárgy leírása). Az absztrakt fogalmakhoz érkezett a legkevesebb és a legkevésbé egységes színemlítés (a korpusz és az interjúk adatait összevetve), míg a természethez köthető kifejezéseknél nagy átfedés volt a két adatsor között.

Annak ellenére, hogy a hapaxok, illetve az állandósult nyelvi kifejezések csökkentik a korpuszadatok érvényességét, egyes fogalmi körökben (fizikai tárgyak, természethez köthető kifejezések) hasznos adatforrás lehet, a kísérleti tesztelés mellett a szójelentésre irányuló kognitív nyelvészeti, pszicholingvisztikai vizsgálatokban is.

BAJZÁT TÍMEA BORBÁLA
bajzat.timi9696@gmail.com
magyar nyelv és irodalom
MA, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
dr. Kugler Nóra
habil. egyetemi docens, ELTE BTK

„Ha valaki tud segíteni ebben, azt megköszönném"– Kísérlet a premodális tartományokat megnyitó főnévi igeneves konstrukciók azonosítására

A premodális tartomány és a modális szemantikai tér közötti átjárás megfigyelése és leírása kevésbé kutatott részterülete a nyelvészeti modalitásnak (Van linden 2010: 9). A jelen vizsgálat ezzel a kérdéskörrel foglalkozik magyar nyelvű korpuszadatok elemzésével, funkcionális kiindulópontból (Tolcsvai Nagy 2017). Empirikus vizsgálati módszereket alkalmaz annak azonosítására, hogy a premodális jelentéssel asszociálódó (lehetségességi relációt nem explikáló) (pl. tud V-ni), illetve részben a buletikus-volitív (a szereplő/megnyilatkozó vágyának, akaratának megfelelően lehetséges állapotot előhívó) főnévi igeneves kompozitumok (pl. szeretne V-ni) milyen nyelvi kidolgozottságban és kontextusban (például valamely beszédcselekvés összetett szerkezetének részeként) aktiválják a'lehetségesség' szemantikai tartományt, nyitják meg a modális teret az interszubjektív jelentésképzés során. A mintavételezés a Magyar Nemzeti Szövegtárból (MNSZ v2.0.5) történt, indirekt módszerekkel, a főnévi igenévi komponensen keresztül. Kilenc alaptagot választottam ki (tud, képes, képtelen, bír, mer, hajlandó, akar, kíván, szeret(ne)) és ezek főnévi igeneves szerkezeteire vételeztem reprezentatív mintát. Az adatokat (3111 példányt) a dolgozatban részletezett szempontrendszer alapján elemeztem, a jellemzőket pedig a klaszteranalízis módszerének alkalmazásával dolgoztam fel. Az volt a célom, hogy szemantikai és a morfoszintaktikai jellemzők együttes figyelembevételével, a jellemzők együttállásai alapján olyan mintázatokat tudjak azonosítani, amelyek összefüggnek a premodális és a modális tartománnyal, illetve a kettő közti határ átlépésével. A klaszterezéssel nyert tulajdonságcsoportok alapján kvalitatív elemzéssel törekedtem a konstrukcionális mintázatok körülhatárolására, illetve annak feltárására, hogy milyen kidolgozói/műveleti (pl. felülírás ld. Imrényi 2017) relációk azok, amelyek a premodális-modális jelentésszerveződés szempontjából szerephez jutnak.

Imrényi András 2017. Az elemi mondat viszonyhálózata. In: Tolcsvai Nagy Gábor (szerk.): Nyelvtan. A magyar nyelv kézikönyvtára 4. Osiris. Budapest. 663–761.
Kiefer Ferenc 2005. Lehetőség és szükségszerűség. Tinta. Budapest.
Langacker, Ronald W. 2008. Cognitive Grammar: A basic introduction. Oxford University Press. Oxford.
Tolcsvai Nagy Gábor 2017 szerk. Nyelvtan. A magyar nyelv kézikönyvtára 4. Osiris. Budapest.
Van linden, An. 2010. From premodal to modal meaning: Adjectival pathways in English. Cognitive Linguistics 21 (3): 537–571.

ISZLAI EDE
ede.iszlai@yahoo.com
Magyar nyelv- és irodalomtudomány
MA, 4. félév

Babeş-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:
Dr. Németh Boglárka
adjunktus, RO BBTE

Reduplikatív szerkezetek a magyarban

A magyar reduplikációt a legtöbb szakirodalmi munka a szókettőzés, a szóismétlés jelenségével azonosítja, tehát (morfo)lexikális (pl. figura etymoloigica – véges-végig; körüs-körül) ikerszavakat (pl. csecsebecse; gizgaz), vagy morfoszintaktikai (igekötő-kettőzés – pl. be-bemegy, el-elmegy) érvényességet tulajdonít neki. Igen keveset tudunk azonban az olyan szerkezetekről, amelyeket az angol nyelvű szakirodalomban kontrasztív reduplikációnak (l. Ghomesi et al. 2014) neveznek. Dolgozatom ezen konstrukciók magyar megfelelőit vizsgálja. Elméleti háttérként a morfopragmatika teoretikus implikációit hasznosítom, arra keresve a választ, hogy a másolásként/duplázásként felfogott morfológiai művelet milyen konkrét pragmatikai funkcióknak feleltethető meg.

A reduplikációt morfológiai szempontból másolásként/duplázásként, majd – konstrukcióként való realizáció végett – összeforrásként tárgyalom. Amellett érvelek tehát, hogy a bázis-szegmentum tökéletes (módosítást nem tűrő) fonológiai, illetve morfológiai (szótő + toldalék/szó) másolata, majd az így kapott két testvéregység összeforrása az alapvető produkciós mechanizmusa a reduplikáció kimeneti eredményének. Az így kapott szerkezet bázisául szolgáló nyelvi elem autonóm jelentéséhez a morfológiai másolás/duplázás szemantikai többletet ad – a prototipikalitás/autenticitás kifejezése. A morfológiai másolást pragmatikai nézőpont felől egyrészt az optimális relevancia elérésének egyik módjaként, másrészt a Brown & Levinson (1987) udvariasságelméletének paraméterei mentén udvariassági stratégiaként kezelem. A reduplikáció az optimális relevancia elérését biztosítja azáltal, hogy a hallgató minimális erőfeszítés nélkül képes azon következtetések levonására, amely által a beszélő propozícióját megérti. Így a reduplikáció egy olyan egyértelműsítő, kontextusbeli ambiguitást feloldó nyelvi stratégia (pontosítás), amely a beszédpartnerek között egy kölcsönös tudás létrehozását szolgálja. Másrést a reduplikáció mint a nyelvi udvariasság egyik formája a két fél közti társas interakciót segíti elő. Az interakció során az egyének együttműködésre törekszenek, saját, illetve beszédpartnerük arcának megóvása érdekében. Az ilyenfajta együttműködés egyik nyelvi (formális) szimptómája a reduplikáció. A különböző illokúciós aktusok arcromboló voltát ellensúlyozni képes morfológiai művelet tehát a hatékony kommunikáció elérésének egyik eszköze.

DR. JÁNOS EMÍLIA
dr.janos.emilia@gmail.com
Magyar nyelv és irodalom
MA, 3. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Nemesi Attila László
egyetemi docens, PPKE BTK

„Okosabbá kéne ezt is, azt is tenni még…”: az okos előtagú szerkezetekről/összetételekről

A fizikai világ, a valóság megragadása, leírása, értelmezése nyelvenként másként történik, ezért a környezet leképezése is eltérő. A nyelvet a természeti, a társadalmi és a fizikai környezet egyaránt befolyásolja és folyamatosan alakítja – ez leginkább a szókészletre igaz, mert a nyelvnek ez a szintje képes a legrugalmasabban alkalmazkodni bármelyik környezethez. A szó fogalmát minden nyelvelmélet másként ragadja meg. Egy szó szövegkörnyezete nélkül is rendelkezik jelentéssel, de két szó lazább vagy szoros kapcsolata már grammatikai vagy szintaktikai viszonyokat feltételez, illetve keletkeztet, mellyel az adott két szó jelentése és egymáshoz való viszonya is értelmezhető. Az okos- előtagú összetételek és szerkezetek nyelvelméletek szerinti elemzése alapján megválaszolható egyrészt az a kérdés, hogy az okos szó hogyan jelenik meg a különböző összetételekben és szókapcsolatokban, másrészt, hogy hogyan keletkeznek, milyen módon alkotjuk meg azokat. Kimutathatóvá vált, hogy az okos- előtagú összetételek vagy nagyon régen, vagy újonnan keletkeztek, ez utóbbiak pedig a szó jelentésének változásával hozhatók összefüggésbe, illetőleg egy jól meghatározható kulturális-technológiai fejlemény (az okostelefon megjelenésének) következményei. A dolgozat részletesen tárgyalja az okostelefon összetétel keletkezését, mivel ez a szó, mint kiderül, nem pusztán tükörszóként került a nyelvünkbe. Foglalkozik az elemzés azzal is, hogy az okostelefon jelentéssűrítő összetételnek tekinthető-e, és termékeny minta szerinti-e az összetételi mód. Bemutatja, hogy az okostelefon fogalmi integráció révén keletkezett, s mintájául szolgált a későbbi összetételeknek (a mentális folyamatok megértését ábrákkal segítve). Kitér a kutatás az okos szó szemantikai változásaira, azokat példákkal alátámasztva, bemutatja a régi és új összetételeket és szerkezeteket, továbbá részletesebben vizsgál néhány érdekes szókapcsolatot. A vizsgálat arra is irányul, hogy az írásmód tükrözi-e ezek keletkezési módját, és hogy mi az oka az írásbeli bizonytalanságnak.

KOPCSÁK RÓBERT
kopcsakrobert@gmail.com
Magyar nyelv és irodalom mesterképzési szak
MA, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
dr. Simon Gábor
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Egy mediális nyelvértés vonzásában – kattintásvadász hírcímek korpuszalapú vizsgálata

A pályamunkában bemutatott címvizsgálat kettős célkitűzést foglal magában. Egyrészt célja, hogy a tudományt nem jól elkülöníthető területekre bontva kezelje, hanem az ellenőrzés társadalmának deleuze-i fogalmának megfelelően hálózatszerűen szemlélje azt. Ennek a hálózatnak a dolgozatban kijelölt középpontja a funkcionális kognitív nyelvészet, illetve a funkcionális kognitív szövegpragmatika, amely a kibernetikával és a mediális kultúratudománnyal kapcsolódik keresztbe. Másrészt a pályamunka további célja, hogy bemutassa, a kattintásvadászat szintén egy olyan hálózatba íródik be, amelyet társadalmi és technikai csomópontok alakítanak, vagyis, hogy rámutasson a kattintásvadászat előfeltételeire, amelyek a medialitástól és a humán perciótól függnek. A pályamunka ebből kifolyólag az online újságírás társadalmi és technikai sajátosságaiból, azaz a digitális jelfeldolgozás, valamint a humán figyelem szerveződésének jellemzőiből indul ki, hogy egy olyan elemzői apparátust dolgozzon ki, amelyekkel a kattintásvadászat kategóriáját a maga dinamizmusában és diverzitásában lehet megvizsgálni. A fent megnevezett vizsgálathoz a egy saját kutatói korpuszt hoztam létre, amely a 2020 októberében a 24.hu felületén publikált összes hírcímet tartalmazza. A kutatói korpuszból reprezentatív mintavétellel kinyert adatokat a pályamunkában az előzetesen kidolgozott elemzői belátások segítségével, korpuszalapú módszerekkel elemzem.

PRÓTÁR NOÉMI
noemiprotar@gmail.com
Magyar
BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
dr. Tátrai Szilárd
habil. tanszékvezető egyetemi docens, ELTE BTK

#ittvagyunkegymásnak – ÖSSZETARTOZÁST megjelenítő személyjelölő konstrukciók pragmatikai vizsgálata szociálismédia-posztokban a tavaszi koronavírus-veszélyhelyzet alatt

A dolgozat a Telenor-cég Facebook-kommunikációjában megjelenő személyjelölő konstrukciókat vizsgálja a magyarországi koronavírus-járvány tavaszi hulláma alatt, különös tekintettel az azokban megjelenő ÖSSZETARTOZÁS-motívumra. Kutatásom fő korpuszát egy 97 posztból álló adatcsoport alkotta, amelyet a Telenor 2020. március 11. és 2020. június 17. közötti időszakban közzétett bejegyzéseiből gyűjtöttem. Elemzésemben a hangsúlyt a csoportos személyjelölésekre helyeztem, főképp azokra a konstrukciókra, amelyekben a befogadó és a megnyilatkozó együtt jelenik meg. A vizsgálatba bevont korpusz adatait három részre osztottam (szöveg, multimodális elem, hashtag), majd ezekben az ÖSSZETARTOZÁS-motívum vizsgálatát a személyjelölő deiktikus elemek jelölésével és leírásával végeztem el. A korpuszban jelöltem az egyes és többes szám első és második személyű névmásokat és ezen igei személyraggal vagy birtokos személyjellel ellátott alakokat, a kölcsönös névmásokat, a senki, mindenki, más(ok) névmásokat és az együtt határozószót. A vizsgálatban külön kezeltem azokat az alakokat, amelyek a befogadót és a megnyilatkozót egy csoportban konstruálták meg. A fő vizsgálati csoport eredményeit összehasonlítottam egy ugyanolyan hosszú, azonban korábbi időintervallumból származó adatcsoporttal, illetve két másik cég, a Telekom és a Vodafone szintén a koronavírus-veszélyhelyzet alatt közzétett posztjaival.

A dolgozat kimutatja, hogy a Telenor kommunikációjában a koronavírus-veszélyhelyzet alatt az első és második személyű deiktikus kifejezések esetében is megnőtt az olyan konstrukciók alkalmazása, amelyek az ÖSSZETARTOZÁS fogalmát profilálták; mind a hashtageket, mind a posztszövegeket, mind pedig a multimodális tartalmak adatait tekintve. A Telekom és a Vodafone kommunikációját összehasonlítva a Telenoréval pedig – a vizsgált adatokat tekintve – hasonló használati tendenciák mutatkoznak.

SOÓS ANNA
soos.anna30@gmail.com
hittanár, magyartanár
Osztatlan, 7. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
dr. Simon Gábor
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

A szerelem fogalmának reprezentációi Radnóti Miklós műveiben. Egy kognitív szemantikai vizsgálat módszertani megalapozása

A dolgozat eredménye egy olyan kombinált, háromfázisú módszer kialakítása és alkalmazhatóságának bemutatása és alátámasztása, amely sokkal alkalmasabb lírai művek egy-egy fogalmának megközelítésére és meghatározására, ebben a dolgozatban specifikusan Radnóti Miklós műveiben a szerelem fogalmi reprezentációinak megismerésére. A folyamat szempontjából fontos kiemelni a kategóriarendszer felállítását, ami szintén az én eredményem, és amellyel a további adatokat vetettem össze. Az online szemantikai annotáló felület adott biztonságot abból a szempontból, hogy az adott nyelvi elemek tartalmazzák-e a szerelmi jelentést, ennek értékelése és a rendszer használata szintén nagy eredmény. A humán annotátorok munkája volt az, amely bevonta az anyanyelvi beszélőket a kutatásba és megmutatta, hogy a kategóriák behatárolása mégsem annyira egyértelmű. Összességében tehát elmondható, hogy ez a kombinált módszer még néhány módosítással alkalmazható, és egyre biztosabb képet kaphatunk Radnóti Miklós verseiben megjelenő szerelemfogalmáról, ám a szerelem azonosítása és a szerelmes versek pontos meghatározása a kutatás távlati céljaihoz tartozik. Valamint a későbbiekben kiterjeszthetővé tehető más fogalmokra és más szerzők műveire is.

STEMLER KITTI RÉKA
kittistemler@gmail.com
magyartanár – matematikatanár
Osztatlan, 11. félév

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Viszket Anita
egyetemi adjunktus, PTE BTK

Az ám diskurzus-partikula áttekintő vizsgálata

A dolgozatom célja, hogy bemutassam az eddigi szakirodalmakban még alig vizsgált „ám" diskurzus-partikulát. Célom bemutatni az „ám" szintaktikai, valamint pragmatikai jellegzetességeit. A fő kutatási kérdéskör a dolgozatomban az, hogy az „ám"-nak lehet-e több jelentése, illetve funkciója más diskurzus-partikulákhoz hasonlóan (például: hát, is, csak stb). Az „ám"-mal kapcsolatos szakirodalomban is megkülönböztetik az „ám" különböző jelentéseit, funkcióit. Az „ám" vizsgálata során részben korpuszvezérelt módszerekre, részben online tesztekre támaszkodtam. Megvizsgáltam az „ám" mondattani helyét különböző mondattípusokban, illetve az egyes előfordulásokhoz kapcsolódó értelmezéseket. A dolgozatban ezt a kérdéskört járom körül, kezdve a mondattani helyekkel. Majd ennek folytatásaként áttértem a funkciók vizsgálatára, melyhez Péteri (2001) emotív funkciók szerinti felosztását használtam kiindulópontként, majd MNSz korpuszvizsgálattal alakítottam ki saját funkciókat. A dolgozatom konklúziójának bizonyításához a ReALIS pragmaszemantikai keretben (Alberti és tsai, 2019) elemeztem az „ám" partikula egyes előfordulásait, összehasonlítva azt a „bizony" és a „talán" partikulák elemzésével.

A dolgozatom eddigi legfontosabb eredménye, hogy az „ám"-nak tulajdonképpen az írott nyelvben a nyomatékosítás az egyetlen funkciója, mert a dolgozatomban megjelenő más funkciók mindegyike egy-egy konstrukcióhoz kapcsolódik. További kutatás témája az „ám"-hoz köthető konstrukciók vizsgálata (úgy ám; ám legyen; nem ám; felszólító ige+ám, például megírd ám). A dolgozatom másik fontos eredményének tartom, hogy az „ám" vizsgálata közben magyarázatot tudtam adni arra, hogy bizonyos mondattípusokban miért nem vagy csak speciális esetekben használjuk ezt a partikulát (pl. kérdő mondat, óhajtó mondat, felkiáltó mondat). A megállapításaimat, mivel online tesztelésre volt lehetőségem, elsősorban az írott nyelvhasználatra tekintem érvényesnek, ahol az intonáció nem ad támpontot a mondat értelmezéséhez. A továbbiakban a beszélt nyelvre is ki fogom terjeszteni a kutatásaimat.

Alberti Gábor – Dóla Mónika – Kárpáti Eszter – Kleiber Judit – Szeteli Anna – Viszket Anita (2019): Kérdéses világaink. Jelentés és Nyelvhasználat 6/2: 11–35.

Péteri Attila (2001): Az árnyaló partikulák elhatárolásának problémája a magyar nyelvben. Magyar Nyelvőr 125: 92–102.

SZABÓ DORINA SZABINA
dorinaszabina@gmail.com
magyar nyelv és irodalom
MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
dr. Kugler Nóra
habilitált egyetemi docens, ELTE BTK

Az igyekezlek megérteni típusú szerkesztés funkcionális nyelvészeti vizsgálata

Pályamunkám témája az igyekezlek megérteni típusú, azaz a tárgyatlan ige + -lAk rag + infinitivus konstrukció funkcionális nyelvészeti vizsgálata, a használatalapú és hálózatos nyelvleírás alapvetéseit érvényesítve, elméleti és empirikus módszerek szintetizáló felhasználásával. A Magyar Nemzeti Szövegtár 2 (MNSZ2) egészét lefedő minta segítségével általánosan mutattam be konstrukciót, tárgyalva a konstrukció altípusait, illetve a konstrukcióban adatolható igéket. A vizsgált konstrukciótípus előállását – az egyéb magyarázatokra tett reflexiók után – az adott tárgyatlan igék segédigés konstrukciókban való megvalósulásával magyaráztam, melyet a segédigei funkciókkal kompatibilis jelentés (pl. 'akarat, szándék'; 'kezdet'), illetve egyéb komplex motivációs tényezők, például a CÉL viszonyon keresztül létesülő asszociatív viszonyok tesznek lehetővé. Az elméleti és empirikus tényállásokkal összhangban az igyekszik igét potenciális segédigeként vizsgáltam meg, összegző segédige-kritériumok (Lengyel 2000: 62) felhasználásával, utalva ezen vizsgálati lépés relevanciájára és implikációira. Az igyekezlek megérteni típusú konstrukcióban adatolt 'szándék' jelentésű, segédigékkel vagy segédigeszerű igékkel szemantikai párhuzamba állítható tárgyatlan igék esetében (igyekszik, szándékozik, nekiáll, készül) számításba vettem, hogy a konstrukciót produkáló nyelvhasználók az adott igék tranzitivitási potenciálja miatt tárgyasnak érzékelhetik azokat, és a szemantikai asszociatív viszonyok mellett ezen tényező is motiválhatja az eredetileg tárgyas igéből grammatikalizálódott segédigés konstrukcióban való megvalósításukat. Az adott igék tranzitivitási potenciálját tranzitivitási paramétereik (Hopper–Thompson 1980) leírásával vizsgáltam, illetve a tárgyatlan igék tárgyasnak való érzékelésének koncepcióját empirikus, reakcióidős kísérlettel is teszteltem, mely igazolta a szándékozik ige tárgyasnak érzékelését.

Az igyekezlek megérteni típusú konstrukció átfogó vizsgálata, valamint komplex motivációs tényezők vonatkozásában való leírása mellett a kutatás eredményei relevanciával bírnak mind a segédige-elkülönítés adatalapú optimalizációja, mind a tárgyasság prototípuselvű kezelésének kialakítása szempontjából is.

Hopper, Paul J. – Thompson, Sandra A. (1980): Transitivity in Grammar and Discourse. Language 56/2: 251–299.

Lengyel Klára (2000): Az igenevek helye a szófaji rendszerben. Akadémiai Kiadó. Budapest.

Kora újkori magyar és egyetemes történelem

BERTA FERENC LÁSZLÓNÉ
gitt.1978@gmail.com
Teológia
MA, 3. félév

Adventista Teológiai Főiskola

Témavezető:
Dr. Tonhaizer Tibor
egyetemi tanár, ATF

„Ősellenség"-kép a 16-17. századi Magyarországon a magyar nyelven megjelent irodalmi művek aspektusából

A 16-17. századi oszmán-török hódítás a magyar nép „ősellenségről" kialakított képét gyakran megváltoztatta. A magyarság kezdeti győzelmei a szomszédos népek elismerését váltotta ki, az országunkat a „kereszténység védőbástyája" és számos pozitív jelzővel ruházta fel. Ez a mítosz a mohácsi csatavesztéssel elhalványodott. A kor gondolkodásának középpontjában a „miért történik a török csapás" állt. A mélyen vallásos keresztények bűneiket számba véve elfogadták, hogy a török „Isten büntetése bűneinkért." Az oszmán törökről alkotott kép összefügg azzal a kérdéssel, hogy Isten büntetése vajon a pápa,- az egyház,- a fejedelmek bűne, vagy az időközben elterjedt reformeszmék okozták a balsorsot.

Mindezeket a gondolatokat jól nyomon követhetjük a magyar irodalmi művekben. A korabeli prédikációk meghatározóak az „Isten ostoráról" alkotott kép változásában, de jelentős szerepet játszik ebben az uralkodók, főurak kapcsolata a törökkel. A kor prédikátorai bibliai képekhez fordulva hirdették a törökről, hogy Isten büntetése, Góg és Magóg népe, Antikrisztus, a végítélet népe.

A vallásos népet megosztottá tette a reformáció terjedése, hitükben meginogtak. A katolikus egyház erejét vesztette, lelki támaszt a protestáns és az iszlám adhatott. Félő volt, hogy a török ígéreteknek engedve, a nép elhagyja keresztény vallását, a török mellé áll. A kor különböző irodalmi művei a hamis illúzióktól próbálta megvédeni a magyarságot, és egy új törökkép kialakításán fáradozott. A mai kor történészei, kutatói a reformációt és hatását helyezik előtérbe, a törökkép változásához a nem magyar nyelvű szakirodalmat is felhasználva.

A magyar nyelvű forrásanyagokat tanulmányozva megállapítható, hogy Isten büntetése a törökkel a „mi bűneink miatt" történt, amely az egyház, a papság, az uralkodó réteg életmódjának, a szegény népréteg Istenbe vetett hite elvesztésének a következménye. Az oszmán-török kép változásában meghatározó szerepet játszottak a kor prédikációi, a fejedelmek, a köznép kapcsolata a törökkel, a hitben való megosztottság a reformáció terjedésével. A reformáció nem lehet oka Isten büntetésének a törökkel, mert a török saját ideológiája alapján hódít.

FRISALA ANITA
frisalaanita@gmail.com
Teológia
MA, 3. félév

Adventista Teológiai Főiskola

Témavezető:
Dr. Tonhaizer Tibor
egyetemi tanár, ATF

Eszkatológiai koncepciók a 16. század második felének magyar protestáns és katolikus irodalmában

A világ kezdete óta foglalkoztatja az embereket az élet és a halál, a kezdet és a vég kérdése. A végidő kérdésével a teológián belül az eszkatológia foglalkozik. A témához kapcsolódóan a következő fogalmakat emelném ki: átok, bűn és büntetés, jelek, időpont-meghatározások, ítélet és pusztulás, Antikrisztus. A dolgozatomban az alábbi kérdésekre keresem a választ: hogyan jelenik meg a végidő várása a 16. században Magyarországon, a reformáció korában? Miért foglalkoztak az emberek a világ vége kérdésével? Áttekintem röviden a végidővel kapcsolatos elképzeléseket, valamint a protestáns és katolikus irodalomban található végidő eszméket, eszkatologikus koncepciókat, összehasonlítva a protestáns és a katolikus iratokat, amelyek a végidőről szólnak. Kutatásaim során elsődleges, primer forrásként a korabeli iratokat tekintem át a Régi Magyar Költők Tárában és a Régi Magyar Nyomtatványok Tárában. Továbbá az általam használt szekunder irodalmak segítenek a kor történetének, a különböző kutatási eredményeknek és hatásoknak a megértésében.

Magyarország várakozással volt tele a 16. században. A körülmények mind hozzájárultak ehhez: a három részre szakadt ország, a török támadás, a vallási elégedetlenség, a reformáció kibontakozása. A zsidó-magyar párhuzam, a bűn és büntetés, a jelek, az időpont-meghatározások, az ítélet fogalma, az Antikrisztus kilétének kutatása mind-mind azt bizonyítják, hogy a 16. századi emberek nagy jelentőséget tulajdonítottak a saját koruknak és a végidő kutatásának. Az említett motívumok mindkét oldalt foglalkoztatták. Protestáns oldalon, mind a hat nagy jelentőséggel bírt, míg a katolikus térfélen inkább bűn, büntetés és az Antikrisztus kérdése emelhető ki. Mindezek vizsgálata arra mutat, hogy a végidő kérdésével főként a protestáns reformátorok (pl. Bornemisza Péter, Melius Juhász Péter) foglalkoztak. Szerettek volna valamilyen változást a vallási életben és fontos céljuk volt felrázni az embereket. Azonban a katolikusok (Telegdi Miklós, Monoszlóy András) ezt mind támadásnak vették, és inkább a védekezésre rendezkedtek be. Egyik oldal a másikat tartotta Antikrisztusnak, és állításaikat próbálták különböző módokon alá is támasztani.

Annak ellenére, hogy az országban külső és belső viszályok folytak, ezek az írások sem mozdították elő a békét. Sőt inkább hitviták sorát nyitották meg, amelyek az egész korszakra jellemzőek voltak.

GULYÁS KRISTÓF
gulyaskristof96@gmail.com
Történelem
MA, 7. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Medgyesy S. Norbert
egyetemi docens, PPKE BTK

Katolikus expanzió

Dolgozatomban egy nyugat-magyarországi vármegye, Moson történetének fordulópontját, a katolikus expanzió kérdésének összefüggéseit vontam vizsgálatom alá az 1659 és 1713 közötti időszakban. Vizsgálódásaim középpontjába felekezet, etnikum, fő-és középnemesi birtokszerkezet, valamint a helyi szellemi elit (iskolamesterek) átalakulását tettem. Ez utóbbi újabb adalékokkal szolgáltak a vármegye, Bécs és Alsó–Ausztria interregionális kapcsolatainak alakulásához, történetéhez. Végezetül megkíséreltem Heinz Schilling és Wolfgang Reinhard konfesszionalizációs modelljének a vármegyére való alkalmazhatóságát bemutatni, új értelmezési keretet adva egy átmeneti korszaknak. Ennek eredménye egy, korábban még nem vizsgált, nagybirtokosok, egyház, állam és vármegye közötti együttműködés megfigyelése és elemzése lett. Ez a szándékegyezés sikerrel formálta át a vármegye felekezeti összetételét, uniformizálva, katolizálva azt. Olyan társadalomi struktúra jött így létre, mely hosszútávon is hatással volt a vármegye fejlődésére és történetére. Ez a társadalom már katolikus, német többségű társadalom volt, mely kulturális kapcsolatokkal rendelkezett a szomszédos osztrák tartományokkal. Mindez már előrevetíti azt az élénk összefonódást, mely a vármegye és a bécsi kistérség kapcsolatát jellemezte a 18–19. században.

HORVÁTH RÉKA
limereka@gmail.com
Történelem
MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. G. Etényi Nóra
egyetemi docens, ELTE BTK

A The Boston News Letter hírközlése és interpretációja a szatmári békéről

A Rákóczi-szabadságharcot lezáró szatmári béke nemzetközi jelentőségét alátámasztja az északamerikai gyarmatok első hetilapja, a The Boston News-Letter tudósításai. A kérdéskör vizsgálatához döntően a hetilap 1711. évfolyamának számait használtam forrásbázisként, amelyek tanulmányozásával konkretizálni kívánom II. Rákóczi Ferenc Európában lezajló hatalmi átcsoportosulásban betöltött szerepét, nyugat-európai kapcsolatrendszerének komplexitását és új fényt vetni személyének, valamint szabadságharcának eddig vélt reputációjára. Dolgozatom első felében prezentálom Nagy-Britannia geopolitikai jelentőségét a 17. és 18. század fordulóján lejátszódó európai konfliktussorozathoz való hozzáállásán és politikai orientációjának nyugat felé tolódásán keresztül. Ezen kívül ebben a részben szemléltetem a Rákóczi-szabadságharc angol-holland mediációját, valamint a szatmári béke előzményeit és a megegyezés lefolyását. A dolgozat második részében bemutatom Boston városának attribútumait a századfordulón, amelynek gazdasági prosperitása pont erre a periódusra tehető és amelynek éppen ekkor változott meg gyökeresen városképe és társadalmi összetétele. Ezután ismertetem a The Boston News-Letter kialakulásának körülményeit, majd a hetilap sajátosságait, az európai hatalmi átrendeződésre koncentráló külpolitikai és kereskedelmi hirdetéseket tartalmazó belpolitikai hírközlései, illetve potenciális olvasóközönsége által. A külpolitikai hírek tudósításai leginkább diplomáciai és politikai információkat tartalmaztak, ezen tipizált kategóriák keretei között vizsgálom meg a hetilap szatmári békét érintő információközléseit és interpretációit, értelmezve olyan témák hírértékét, mint például a magyarországi protestánsok helyzete, a fejedelem békéhez való viszonyulása, kontrasztba állítva az ellenséges országokkal való esetleges kollaborációjával, valamint Károly Sándor szerepe, illetve a békesség mértéke a régióban, külön figyelmet szentelve békepontok egzakt közlésének módjára.

KINTLI DÓRA
dora.kintli@gmail.com
történelem
MA, 9. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
J. Újváry Zsuzsanna
egyetemi docens, PPKE BTK

Felvidéki vármegyék összeírása a 16. század végéről

Dolgozatomban a török hódoltatás hatósugarába eső északi, hódoltsági peremvidéki vármegyék 16. század végi adóztatásával foglalkozom a *Conscriptio contributionis Turcicae* című irat alapján. A vizsgálat az Országos Levéltár Kamarai Levéltár Archívumának *Urbaria et Conscriptiones* állagához tartozik, és Torna, Gömör, Borsod, Kishont, Nógrád és Zólyom vármegyék adatait tartalmazza településenként, a végén pedig még kiegészül Abaúj és Zemplén vármegyék adataival is. Az összeírás Fülek 1593-as visszafoglalása után készült, amikor a terület nagy része felszabadult a török uralom alól. A jobbágyok részletesen beszámoltak a török és magyar félre nyújtott szolgáltatásokról, és a különböző adónemek felsorolása mellett esetenként említés tettek a törökök pusztításairól és a falvak elhagyásáról is. A feldolgozás során igyekeztem mind az általános jelenségeknek, mind az egyedi jellemzőknek figyelmet szentelni.

A helyi sajátságok tekintetében megemlíthető Gömör vármegye több települése, ahol különböző fémeket, fémből készült tárgyakat kértek a törökök adóként ismerve, hogy a környéken értékes érclelőhelyek vannak. Néhány borsodi és tornai falu esetében a jobbágyi önvédelemre tett kísérletről maradt adat: őröket tartottak, és ezért cserében a magyar földesúr elengedte a cenzust. Összességében elmondható, hogy a török félre fizetett földesúri summa mindenütt jelentős mértékben emelkedett, ez jelentette a legnagyobb terhet a falvak számára, jóval felülmúlta a török kincstári adók mértékét is. Ráadásul a török tímárosok egyaránt magas summát hajtottak be saját váraik alatt és mélyen a magyar várak mögött, míg a magyar földesúr már saját háza táján is csak töredékét tudta beszedni annak az adónak, ami a török kollégájának járt, a távoli jobbágyoktól pedig még kevesebbet.

KISS VIKTÓRIA ILONA
kiss.viki9731@gmail.com
Angol nyelv és kultúra – Történelemtanár és állampolgári ismeretek tanára
Osztatlan, 11. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Györkös Attila
egyetemi docens, DE BTK

A skót társadalom helyzete és I. (VI.) Jakab uralkodása a *Démonológia* című művének tükrében

I. (VI.) Jakab azon uralkodók közé sorolható, akik szívesen vetették papírra a gondolataikat. Emiatt több műve is megjelent különböző témákban. A *Démonológia* című művének középpontjában a boszorkányság áll. Ezt a művet Jakab azzal a céllal írta meg, hogy figyelmeztesse a népet a rájuk leselkedő veszélyekre, ám nem valószínű, hogy a király célja pusztán az informálás volt. Mindezt az uralkodó felhasználhatta a politikai harcok eszközeként is. A mű során Jakab kitért a boszorkányok praktikáira, kapcsolatukra az ördöggel, a boszorkányperekre, valamint a szellemekre is. Az ehhez kapcsolódó fejezetek elemzése során megfigyeltem milyen okai lehetettek a boszorkányság létezéséről szóló történetek kialakulásának. Ezáltal felmértem azokat a 16. századi társadalmi problémákat, amelyek hozzájárultak a boszorkányperek elterjedéséhez. A dolgozat írása folyamán párhuzamot vontam a király uralkodásának mozzanatai és a mű részletei közé, így esélyem nyílt például megvizsgálni, hogy a különböző vallások, amelyek Jakab életében szerepet játszottak, hogyan viszonyultak a boszorkánysághoz. Továbbá, hogy magának a királynak milyen volt a kapcsolata ezekkel a vallásokkal. A Jakab által említett boszorkánypraktikák vizsgálata kapcsán, bemutattam a király halála körüli kételyeket is valamint, hogy a korabeli feltételezések szerint ez milyen módon kapcsolódott a boszorkánysághoz. Az mű olvasása során az olvasónak esélye nyílik megismerni a király véleményét különböző kérdésekben, továbbá személyiségének megismerésére is.

LEBA ESZTER
esztileba06@gmail.com
földrajz-történelem tanár
Osztatlan, 9. félév

Miskolci Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Viskolcz Noémi
főiskolai tanár, ME BTK

„Igaz hitre tértenek". A pápai protestánsok a 17. században

Az Esterházy család a felemelkedését a katolikus egyház és intézményei, valamint a bécsi udvar melletti szilárd elköteleződésének köszönhette. Esterházy Miklós (1583-1645) is támogatta a katolikus egyházat, bár nádorként a protestánsok iránt is türelemmel kellett lennie. Ennek ellenére birtokain, Kismartonban, Fraknóban és egyéb Fertőmelléki uradalmaiban akár erőszakos eszközökkel is fellépett a református vagy evangélikus hívekkel szemben. Ezen eljárások menetét Fazekas István, Péter Katalin és Monok István kutatásai tárták fel.

Esterházy Miklós fia Pál (1635-1713), szintén folytatta az apja munkásságát. Pápa városában az 1650-es évek végén kezdett rekatolizációs tevékenységbe. Erről az Esterházy család levéltárában számos forrás maradt ránk, amelyek sokoldalúan világítják meg az eseményeket. Esterházy Pál kísérlete a város katolizálására erőteljes ellenállásba ütközött a protestáns lakosság és a végvári katonák részéről, a források betekintést nyújtanak a védekezésük menetére. A templom, az ispotály és a temető ugyan áldozatul esett a gróf ellenreformációs akciójának, de a protestánsok nem törtek meg. Képesek voltak gyülekezetüket belsőleg megújítani, és az országgyűlésen és az uralkodó előtt is igyekeztek a gróf túlkapásai ellen fellépni és tiltakozni. Pápa város 17. századi történetét Szakály Ferenc, Katona Imre, valamint Herman István kutatásaiból ismerhetjük meg, a pápai református egyház történetét Tóth Endre és Kis Ernő ismerteti, a reformátusok sérelmeit a Zsilinszky Mihály által összegyűjtött országgyűlési tárgyalások dokumentumai mutatják be.

A hercegi levéltár dokumentumai nyomán az 1659-1662 közötti időszakról egy, az eddiginél teljesebb kép megrajzolására nyílik lehetőség, főként az 1660-as év történéseire. Egy eddig közöletlen 1660-os katonai vizsgálati jegyzőkönyv betekintést ad a templom elfoglalása és az iskola birtokba vételére tett kísérlet körülményeire, ezenkívül felfedi a pápai polgárokat ért sérelmeket is.

A dolgozatom összefoglaló elemzést ad a 16-17. századi általános pápai helyzetről, a birtokosi viszonyok alakulásáról, és részletezi a Pápa környéki és az Esterházy család befolyása alatt álló településeken zajló rekatolizációt. Bemutatja, hogy a földesúr vagy a várkapitány személyes vallási meggyőződése, hogyan alakította egy olyan város lakóinak a sorsát, akik elméletileg szabad vallásgyakorlattal rendelkeztek, és a reformáció kezdete óta a protestáns hitet vallották.

SZABÓ NOÉMI
szabonoemi997@gmail.com
magyartanár-történelem és állampolgári ismeretek
tanára
Osztatlan, 7. félév

Miskolci Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Nagy Gábor
egyetemi docens, ME BTK

„…faemina de equo desilit." Nőábrázolási típusok az 1526-1608 közötti Magyarországon egykorú történetíróknál

Középiskolásként és tanárképzős hallgatóként egyaránt azt tapasztaltam, hogy az iro-dalom- és történelemtanításunkban a nők ritkán megjelenítettek. Ha mégis, általában lányként vagy feleségként, azaz (a korai újkor esetében) egy férfi hatalmi szférájába tartozóként. Nő-ként és leendő tanárként is fontos számomra a nők élethelyzetének alaposabb ismerete, ezért kezdtem el 16. századi viszonyaikkal foglalkozni. Dolgozatomban 22, a Magyarország 1526–1608 közötti történetével foglalkozó, egykorú, és fordításban hozzáférhető szöveg nőábrázolá-sával foglalkozom. Terminusoknak azért választottam Szülejmán második hadjáratát, illetve II. Mátyás trónra léptét, mert e két esemény a magyarországi háborús viszonyok állandósulásá-nak, illetve elmúlásának is tekinthető, márpedig a háborús viszonyok közepette a nők életvi-szonyai különösen megnehezednek. A női élethelyzeteket kategóriákba rendezve idézem fel a történetíróink szövegeiből. Az ábrázolásmódok közötti különbségek vizsgálatának egy filoló-giailag hasznos példájaként foglalkozom azzal, miként örökítette meg a Dobozi Mihály történ-teként ismert eseményt Zermegh, Brutus, Isthvánffi.

Miközben magyarországi nők 16. századi helyzetét régóta kutatják, dolgozatom isme-retem szerint az első, amely a korebali történetírók nőábrázolásával foglalkozik (azaz nem egy bizonyos, többnyire fejedelmi személy megjelenítésével). Áttekintésem részben igazolta a vá-rakozásaimat (például a nők döntően háborús helyzetben és döntően áldozatokként, valamint névtelenül megjelenítettek, akár például a parasztok), másrészt azonban a Dobozihoz kötött történetnek az eddigiektől eltérő értelmezést sikerült találnom, azért is, mert ezt a három szer-zős összehasonlítást még nem végezte el senki.

A korabeli női élethelyzetekkel való ismerkedés folytatásának egy lehetséges útja a for-rásbázis bővítése, például a korszak női leveleivel. Ezt el is kezdtem, körülbelül 650 levelet elolvasva, négy nagyobb gyűjteményből. Bár a levelek szűkebb világot mutatnak be, az elbe-szélésekkel minimális az átfedésük, így ki is egészítik egymást. A nőábrázoláshoz tartozó szö-vegek idővel online digitális adatbázissá állíthatók össze, ez pedig jótékonyan változtathatna férfiközpontú irodalom- és történelemoktatásunk egyoldalú nőképén.

TIMÁRI KRISZTIÁN ATTILA
krisztian97@hotmail.com
Történelem
MA, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. habil. Kuruc György
egyetemi tanár, KRE BTK

A bécsi sajtó és a Habsburg Birodalom utolsó török háborúja

Az utolsó törökellenes háború a Habsburg Birodalom részéről, kevésbé ismert és kutatott a sajtó szempontjából. A Bécsben megjelenő Wiener Zeitung a leglojálisabb újság az 1788-1791 között zajló háború alatt, mivel a császár ezen keresztül tudta nézeteit, rendeleteit és a háború eseményeit megosztani a főváros lakosságával. A jozefinista sajtópolitikát és sajtót régebben és még ma is gyakran nevezik sajtószabadságnak. Ezt a fogalmat az utóbbi időkben több kritika is érte, illetve pontosabb definícióra van szükség. Tény, hogy a jozefinista sajtó sokkal nagyobb mozgásteret biztosított, mint az előtte lévő tereziánus, vagy az őt követő I. Ferenc császár alatt kiépült sajtórendszer. A Wiener Zeitung háború alatt megjelent számainak segítségével, amit én egészen a császár halálának napjáig vittem el a kirobbanás napjától (1788.02.09–1790.02.20), ami összesen 213 darab újságszámot jelentett.

Az újságban leközölt híradásokból, jelentésekből és a háború alatt megjelenő csatolmányokból próbáltam meg kiemelni azokat az elemeket, amelyek mindenképpen alátámaszthatják az abszolutizmusra jellemző sajtót, ezzel ellentétben olyan részeket is kiemeltem, amit még a legellenőrzöttebb bécsi újságban sem lehetett eltitkolni a háború alatt. A pozitív és igazságos háborúkép, mint motívum szerepel az újságcikkek szellemiségében. Fontos tisztázni, hogy a jozefinizmus évtizedében nincsen kiépített és összeegyeztetett sajtópolitika, regionálisan változó és eltérő, melynek központja és koordinálója Bécs és a császár által ellenőrzött cenzúrahivatal. A Wiener Zeitung hírközlése és szerkesztése az ő hatáskörük alá esett, így a háború alatt a Birodalom minden tájáról érkeztek jelentések, híradások, így ezeknek a szelektálása és átírása komoly feladat volt a cenzorok számára, mivel az ő döntésükön múlt milyen információhoz juttatják a területen élő alattvalókat.

A Wiener Zeitung kettősége ott emelhető ki a legjobban, hogy megjelentetett a háborúról vegyes képet alkotó cikkeket, amiken keresztül még a legelfogultabb jozefinisták vagy a bécsi olvasóközönség is érezhették a háborúnak az igazi arcát, legalábbis minimális részben. Az ehhez hasonló híradásokat szinte kizárólag más, leginkább német nyelvű újságokból vették át, de már ezeknek a híreknek a leközlése is fontos szerepet játszik a sajtószabadság, mint alapfogalom helytállásának, viszont pontosabb meghatározás és bővítés szükséges hozzá, hogy új kontextusba helyezhessük el.

TUZSON-BERCZELI TAMÁS

tuzson.tamas@gmail.com
média- mozgókép- és kommunikáció – történelem
és állampolgári ismeretek osztatlan tanári szak
Osztatlan, 7. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Molnár Antal
egyetemi docens, ELTE BTK

Szent László alakja a kora újkori irodalomban

Szent László ábrázolása a kora újkorban két irányba indult el. Egyfelől hős lovagból dicső hadvezérré vált, aki országát védelmezi a pogányok ellen. A másik változás kegyességében történt: isteni kiválasztottból, hitbuzgó uralkodó lett, olyan személy, akit példaként lehet állítani a hívők elé. Nem az égi jelek értésében emelkedett ki, hanem sokat imádkozott, gyakorolta a felebaráti szeretetet. Azon az alapvető különbségen kívül, hogy a protestáns szerzőknél elsősorban a katona László került előtérbe, míg a katolikusoknál egyre inkább teret hódított az ájtatos király képe, elmondható, hogy nem a felekezetek között húzódott a határ. A katolikus krónikák és szentéletrajzok írói merítettek a protestáns szerzők szövegeiből, a református erdélyi fejedelmek pedig elfogadták, sőt fel is használták László kultuszát reprezentációjukhoz. Sokkal szembe ötlőbbek az általános változások: László alakját mindig aktualizálták az adott pillanat politikai küzdelmeinek megfelelően, így szolgálta ki az újabb és újabb igényeket. A XVI. században még elsősorban a középkori katonakirály szemlélet érvényesült az irodalomban, a harmincéves háború alatt a béketeremtő uralkodók képe jelent meg, a török kiűzése körül pedig pogányokat legyőző királyként – felekezetektől függetlenül. Ezt a két hagyományt és a népi vallásosságban konzerválódott, ferencesek által közvetített szentséget foglalta össze egy műben Tarnóczy István.

Kortárs magyar irodalom

BÉKEFI TEODÓRA
dora.bekefi@gmail.com
Magyar nyelv és irodalom, olasz nyelv és kultúra tanára
Osztatlan, 11. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Reichert Gábor
egyetemi tanársegéd, ELTE BTK

Nézéssel dönteni – Elbeszélői nézőpont és ethosz Németh Gábor prózájában

A dolgozat az elbeszélői nézőpont narratológiai és ismeretelméleti megközelítésű vizsgálata által tesz kísérletet annak bizonyítására, hogy Németh Gábor prózájának alakulástörténetét és narratív poétikáját a személyes nézőpont mint a világhoz fűződő kizárólagos kapocs morális-esztétikai vonzatai és lehetőségei alapvetően meghatározzák. Németh Gábor prózája a posztmodern metafikciós hagyományban bontakozott ki, mellyel szemben gyakran felrótt kritika a szövegbe zártság és az (ebből is fakadó) amoralitás – ez a narratíva főképp az életmű korábbi szövegeinek fogadtatását határozta meg, de hatása a későbbiekben is érezhető maradt azon kritikai konszenzus mellett is, mely a *Zsidó vagy?*[1] című kötetet az oeuvre központi elemévé emelte, és az életmű korábbi ígéreteinek megvalósulásaként értelmezte.

A Németh Gábor-próza episztemológiai irányultságának vizsgálata által a dolgozat célja annak bizonyítása, hogy az írásról való gondolkodás, az irodalmiság és az elbeszélői pozíció problematizálásának megjelenési formái, változásai az életmű során éppenhogy nem a szövegek önmagukba zártságát eredményezik. Nem lemondanak a valóságról, hanem újra – és újrafogalmazzák a szubjektum valósághoz fűződő viszonyát – az elbeszélői hang és a valóságtapasztalat „szétesettsége" pedig sajátos szerephez jut ennek kifejeződésében, értelmezésük tehát nemcsak a *Zsidó vagy?* előképeként lehetséges.

A dolgozat hermeneutikai szempontból vizsgálja a redukció szerepét az életműben és annak elégtelenségét a Németh-szövegek episztemológiai célkitűzéseinek tekintetében. Ebből kiindulva felvázolja a heterogén elbeszélői hangok jelentőségét, melyek – többek közt metafikciós gesztusok és intertextusok által – homogén szubjektummá sűrűsödnek az életműben. A dolgozat az esztétikai vonatkozások vizsgálatán túl az ethosz kérdését is érinti, amennyiben a nézés motívumában a megőrzés gesztusát azonosítja.

[1] Németh Gábor (2010): Zsidó vagy? Kalligram. Pozsony.

BETHLENFALVY GERGELY
bethlenfalvy.gergely@gmail.com
magyar
BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Lengyel Imre Zsolt
egyetemi tanársegéd, ELTE BTK

Hazai Attila (és az) irodalom (?).
A *Feri: Cukor Kékség* nyomozás- és megszólaláskísérletei

A dolgozat Hazai Attila első, *Feri: Cukor Kékség* című 1992-es regényét elemzi. Két alapfeltevést érvényesít az elemzés során. Egyrészt azt, amely szerint Hazai prózája az 1990-es évtizedben kialakult vagy meghatározóvá vált, a kortárs irodalom kritikai értékelését orientáló elvárási horizont radikális provokációját valósítja meg, mely provokáció „kontrahegemón" karaktere a nevezett időszakban érvényre jutó irodalmiságfogalmakkal konfrontálva nyilatkozik meg a legélesebben. A dolgozat amellett érvel, hogy Hazai prózanyelve más módon szembesít az irodalmiság normáival, mint a kortárs irodalomban több változatban megfigyelhető kísérletek az ún. rontott nyelvvel. A dolgozat első felét alapvetően ennek az – 1990-es évek „fiatal irodalmára" irányított – elvárási horizontnak az elemzése alkotja.

Az elemzés másik alapfeltevése az, hogy a Feri: Cukor Kékséget a detektív- és anti-detektívregény műfaji kontextusában elhelyezve találhatók meg a mű irodalom-, nyelv-, jelfelfogásának legfontosabb faktorai. A dolgozat egyik legfőbb hipotézise arra vonatkozik, hogy Hazai szövege önmagát mint még nem kész, nem befejezett, hanem éppen kialakuló megszólalás mutatja föl, s ez a nyomozásnak, nyomprodukciónak a regényben fellelt mintázata szempontjából is beszédes sajátossága a szövegnek, amelyet a dolgozat Gilles Deleuze fogalmiságára alapozva igyekszik teoretikus összefüggésbe állítani.

BUNA BLANKA BORÓKA
3boroka@gmail.com

Középiskolai hallgató
Bod Péter Tanítóképző

KOVÁCS IMOLA
kovacsimola46@gmail.com

Középiskolai hallgató
Bod Péter Tanítóképző

Témavezető:
Deák Magdolna
felkészítő tanár, Bod Péter Tanítóképző

Bent-lakás: diák az irodalomban

Témaválasztásunkat igen egyszerű, de annál személyesebb ok indokolja: bentlakásos diákokként kíváncsiak voltunk rá, hogy kik és milyen formában írtak erről a témáról. A regények sokaságából végül két mű emelkedett ki: egy igazi klasszikus, Ottlik Géza Iskola a határon és egy valódi újdonság, ami 2019-ben, a kutatásunk megkezdésének évében jelent meg, Tamás Dénes Az élő ház. Az előbbi mű nagy mennyiségű szakirodalma miatt úgy döntöttünk, a kortárs, újszerű regényre fordítunk nagyobb figyelmet, hogy a kanonizált alkotás tükrében vizsgálhassuk a posztmodern művet.

Az összehasonlítás alapja az emlékezés és a beavatás archetípusai. Ezen két fő téma mozzanatait vettünk szempontokként a vizsgálathoz. Így alkalmunk nyílt megtekinteni a a gyereklétbe visszavezető emlékezési folyamatokat, melyek szorosan összekapcsolódtak az önidentifikálás kísérleteivel és a jelenben újra felbukkanó múltbeli társakhoz való viszony árnyalásával. A helyzetek, okok, körülmények és lelkiállapotok eltérésében felfedezhetőek bizonyos hasonlóságok is, a különleges időkezelések és narrátori perspektívák egyedi múltképeket teremtenek. Ezekben a rekonstruált világokban történnek a beavatások, a felnőttek újraélik felnőtté válásukat annak minden nehézségével és örömével, de még ebből a biztosnak tűnő pozícióból se tudnak mindig szilárd értékítéletet mondani, újra kétségeik támadnak, melyekre lázasan keresik a kérdéseket, miközben kamaszénjük megtanul túlélni és emberként élni az új, traumatikus élettérben.

A múltbeli síkok részletesebb elemzése néhány kiemelkedő vizsgálati elem köré összpontosul: először is az aktuális történelmi és társadalmi helyzetek, illetve az ezekbe beékelődő, mégis elkülönülő kollégiumok viszonyának vizsgálata, majd már a bentlakás zárt világrendjén belül a beavatók és beavatandók egymásrahatását, az utóbbiak által felállított szabályokat nézzük meg, illetve ezeknek az egyénre gyakorolt hatását. Ezután a beavatások helyszínei következnek, melyek fontos szimbolikát hordoznak, aztán ugyanúgy az egész regényvilágot árnyaló átvitt jelentéseket keresünk a legikonikusabb tárgyakban, végül összegezzük, mindezek után milyen titkos tudás birtokába jutnak a szereplők, és mi magunk is hogyan válunk az irodalom bentlakóivá.

CSONDOR SOMA
csondorsoma@gmail.com
Magyar Nyelv és Irodalom
MSc, 1. félév

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Orbán Jolán
egyetemi tanár, PTE BTK

„Megyünk és hallgatunk" – Traumaábrázolás Borbély Szilárd *Nincstelenek* című regényében

Dolgozatomban Borbély Szilárd *Nincstelenek – Már elment a Mesijás?* című regényét vizsgálom a traumaábrázolás szempontjából. Ehhez először áttekintem a traumaelbeszéléssel kapcsolatos általános problémákat és felderítem, milyen traumatikus tapasztalatokkal foglalkozik az alkotás. Megvizsgálom milyen elbeszélési stratégiákkal próbálja Borbély regénye áthidalni az elbeszélhetőség határait és hogyan reflektál ezekre a nehézségekre. Bizonyítani kívánom, hogy a regény sajátosságai mint az önreflexív történetrészek, a (Deczki Sarolta fogalmával élve) szöveg „skizofrén narrációja", a nyelv és időtapasztalat problematizálása, illetve a prímszámok metaforikus használata, mind a traumák megközelíthetőségét szolgálják. Végső soron bemutatom, hogy a regény milyen szövegalkotási megoldásokkal igyekszik ábrázolni az ábrázolhatatlant és miként vet számot e kísérlet sikertelenségével.

DOKTORCSIK NOÉMI
ndoktorcsik@gmail.com
angol nyelv és kultúra tanára, magyartanár
Osztatlan, 9. félév

Eszterházy Károly Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Onder Csaba
főiskolai tanár, EKE BMK

A drámai cselekményt szervező elemek: biológiai és társadalmi determináció Pintér Béla drámáiban

A drámai műnem mediális meghatározottsága alapvető feltétele a színház- és irodalomtudomány társművészetekként történő említésének. Pintér Béla kortárs drámaíró, színész, rendező életművében a dráma(iság) eluzivitása egyszerre válik performatív jelenséggé a színpadon és materiális jelentéshordozóvá az irodalomban, ezzel együtt pedig a szerzői és rendezői intenciók az ő személyében egyesülnek. Jelen dolgozat szerzője négy főbb elméleti aspektus szerint tanulmányozza Pintér Béla drámáit. Az első a két kötetben megjelent szövegek (Drámák 2013, Újabb drámák 2018) irodalomtudomány felőli megközelíthetőségét tárgyalja, olyan főbb drámaelméleti munkákra támaszkodva, amelyek a dráma medialitásának jelenségét vizsgálják a színház-és irodalomtudományban. A második elemzési pont Pintér rendhagyó művészi-alkotói magatartására tér ki, s hogy az ezen összetett szerepkörrel járó tényezők miképpen befolyásol(hat)ják a szövegek irodalmi értelmezését. Az első két, egymással szorosan összefonódó aspektus következtetései hívják életre a harmadik részletesebben tárgyalt kérdéskört, amely a drámaszövegek autenticitásának mibenlétét hivatott megválaszolni, s a művek eredetiségét a determinizmus koncepciójának hagyományos, mégis újszerű megoldásaiban látja. Végül néhány drámaszöveg hermeneutikai elemzésével a determináció eltérő megnyilvánulási formáinak cselekmény-és konfliktusszervező szövegbéli összefüggéseire kíván rámutatni.

FEKETE ZSÓFIA
jopi.zsofi@gmail.com
óvodapedagógia szak
BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Tanító- és Óvóképző Kar

Témavezető:
Dr. Hoványi Márton
egyetemi adjunktus, ELTE TÓK

Péterfy Gergely *Kitömött barbár* című művének értelmezése

Dolgozatom négy alapvető fontosságú tézis körül artikulálódik. Ezekre épül a négy fejezetem is. Értelmezésem során a legmeghatározóbb módszerek közé sorolható a narratológiai vizsgálat, Toporov motívumkutatása, valamint az intertextualitás irodalomelmélete.

Első tézisem szerint Sophie amellett, hogy narrátor, főszereplőként is jelen van a műben. Bár úgy tűnhet, hogy Kazinczy a kitüntetett főszereplője a történetnek, néha pozíciót váltanak és házastársának adja át ezt a szerepet, a narrátori feladat mellett. Bemutatom a narrációjának sajátosságait, majd főszereplői aspektusból vizsgálom, és több szerepkörben is végignézem, az alapján, hogy-hogy ír magáról.

Tanulmányomban foglalkoztam a műveltség és műveletlenség kérdésével. A két fogalompár összehasonlítása után rávilágítottam arra, hogy bár van különbség köztük, sok hasonló jellemvonás is megfigyelhető főleg a reakciójukban egyes történésekben és egymás hibáztatásában, utálatában. Sokszor a művelt emberek is legalább annyira esetlenek, tudatlanok, mint műveletlen társaik. Az osztályok közti ellenségeskedéssel párhuzamba állítottam a barbároknak titulált emberekhez viszonyuló hasonló viselkedési mintákat. Dolgozatom egyik fontos része, mikor a könyvben megjelenő titkokat mutatom be Kazinczy életét középpontba állítva. Tézisem az, hogy milyen kapcsolatromboló szerepük van a titkoknak, és azonkívül, hogy mindenhol meghúzódnak, a legtöbbször előbb-utóbb kiderülnek. Emellett néhány Kazinczy korában kedvelt eszmét, irányzatot is bemutatok a könyvből, amik visszatérő alakzatok és komoly hangsúlyt kapnak, hiszen a legtöbb különcnek ítélt szereplő valamilyen belső körben teljesedik ki és ez, markáns világnézetükkel együtt konstituálja karakterük regénybeli, poétikai megformáltságát. A filozófiai irányzatok segítik az olvasót, a szereplők korában elhelyezni a művet és mégis az aktualitásokat is ezekkel a gondolatokkal lehet alátámasztani. Befejező fejezetemben a barbárság motívumát tekintem át, a barbárság etimológiájából, eredettörténetéből kiindulva. Megvizsgálom, hogy a barbárnak kikiáltott embereket mi okból tekintik másnak, hogy viselkednek velük, és milyen reakciókat várnak, kapnak vissza a barbároktól. A testnek is jelentős szerepe van ebben a részben. Sorba veszem azokat a testeket, amikben Angelo megjelenik élete során, akárcsak Sophienál, ahol szintén több szerepkör volt megfigyelhető. Nincsenek egységes entitások a műben, de ez vajon segített abban, hogy diszkurzívvá váljon a regény?

HORVÁTH ANNA
horvathannaflora@gmail.com
Irodalom-és Kultúratudomány mesterszak
MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Reichert Gábor
egyetemi tanársegéd, ELTE BTK

„Magától íródik ez, vagy szuverén írom én?" Emlékezet és emlékezetteremtés Bereményi Géza *Legendárium és Magyar Copperfield* című műveiben

Dolgozatomban Bereményi Géza két prózai művét hasonlítom össze: a szerző második publikált kötetét, a *Legendárium*ot, illetve a legfrissebb, *Magyar Copperfield* című regényt. A 1978-as mű a „prózafordulat" korai szövegeinek izgalmas példája, melyben a fiatal Bereményi világ és a szöveg fragmentumjellegének, a történelem és a közelmúlt reinterpretációjának, az alkotó textusban betöltött szerepének, illetve a (család)regényműfaj újra- vagy megírhatóságának kérdéseit járja körbe. A *Legendárium*ban az 'én' alakja elhomályosított, az elbeszélői szólamok keverednek, a történetek ábrázolása töredékes, időkezelése pedig csapongó. A 2020-as *Magyar Copperfield* a prózapoétikai eljárások szintjén szöges ellentétet képez: az elbeszélő, aki egyben a főszereplő is, itt világosan, lineárisan építkezve meséli el gyermek-és kamaszkorának történetét. A *Legendárium* a maga fikcionalitását hangsúlyozza, a *Magyar Copperfield* a maga dokumentumszerűségét. Ugyanakkor, bár Bereményi prózatechnikája sokat módosult, prózanyelve nemigen változott. A régről ismert írói stílus szólal meg a legújabb regényben is – sőt, akár egy-egy ismerős mondat vagy szövegrészlet parafrázisát is felfedezhetjük benne. Bereményi egész életművére jellemző, hogy prózai művek, versek, dalok és filmek állandó intertextuális viszonyban állnak egymással. A *Legendárium* és a *Magyar Copperfield* közt sem csak a nyelvezet jelent rokonságot: a szereplőgárda, a jelenetek és anekdoták, a motívumok egy része is megegyezik. Az elemzésben rámutatok, hiába tolódtak el a hangsúlyok az eltelt negyvenkét év alatt a szövegközpontúságtól az énregény felé, az összeolvasás mindkét mű értelmezésében új távlatokat nyithat. A *Legendárium* az új regény felől visszaolvasva önéletrajzibbnak tűnik fel, újraértelmezhető benne az 'én' szerepe; a *Magyar Copperfield* kapcsán a hetvenes évek felől nézve észrevehetjük, hogy továbbra is jelen van szöveg és világ töredékességének problémája, fikció és realitás játéka.

KŐSZEGHY FERENC
kfccezar@gmail.com
Irodalom- és Kultúratudomány MA
MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Schein Gábor
egyetemi tanár, ELTE BTK
Nemes Z. Márió
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Posztdigitális állapot és újmediális tapasztalat Kerber Balázs: *Conquest* című művében

Dolgozatomban a szépirodalom és a Florian Cramer nyomán posztdigitális állapotnak nevezett jelenség kapcsolatát vizsgálom. A digitális technológiák változást okoztak a világ infrastuktrurális felépítésében, ebből adódik a kérdés, hogy a magyar szépirodalom hogyan reagál a posztdigitalitásra, vagy miként alakul át általa. Ez a téma jóval meghaladja bármely írás kereteit, ezért csupán szétszórva, egyedi eseteken keresztül lehet azt kutatni. Jelen dolgozatban a kérdést Kerber Balázs *Conquest* című művén keresztül igyekszem vizsgálni esettanulmány-szerűen.

A dolgozatom esettanulmány, de választásom nem esetleges: Kerber Balázs kötete a posztdigitáls állapothoz szervesen kapcsolódó újmédiumok gondolati alakzatait igyekszik színre vinni, ezeken belül a videojátékokra, leginkább a *Civilizations*-re épít. Mivel az újmédia, és főleg a videojátékok egy kevéssé kutatott téma itthon, szükségesnek látom először megalapozni mit értek „újmédia" és „videojáték" alatt. Ehhez főleg Lev Manovich és Alexander R. Galloway munkásságára támaszkodom.

A kötet elemzésére rátérve a célom megmutatni Kerber poétikájának és történelemfelfogásának adatbázis-jellegét. Ezután a kötet és a poszthisztoár diskurzus közötti kapcsolatot szeretném feltárni, ehhez főleg Jean Baudrillard munkásságát fogom használni, valamint Douglas Kellner és Kiss Viktor Baudrillard-értelmezését. Végezetül visszatérek Galloway Civilization értelmezésére, és abból kiindulva kritikai vizsgálat alá vonom a kötet transzmediális ambícióit.

NÉMETH ANNA
annusi94@gmail.hu
angol-magyar osztatlan tanári
Osztatlan, 13. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Bódi Katalin
egyetemi docens, DE BTK

Szexualitás, identitás és az emlékezet aktusa Grecsó Krisztián *Mellettem elférsz*, *Megyek utánad* és *Jelmezbál* című regényeiben

Dolgozatomban Grecsó Krisztián *Megyek utánad*, *Mellettem elférsz*, valamint *Jelmezbál* című regényeiben vizsgálom azokat a köznapi szinten is felmerülő problémákat, amelyek befolyásolják a mai modern kori ember életét és világnézetét. A mára már megszokott jelenséggé váló családi és egyéni kríziseket veszik számba a művek: a generációk közötti szakadék és meg nem értés, a család intézményének lebomlása és a gyökereinktől való elidegenedés, a nagyvárosi élet és a szinglikultusz felé való orientálódás, a társas kapcsolatok és a szerelem elsilányulása, valamint a sérelmek, traumák és a múlt kényszeres elfojtási szándéka a feldolgozás és értelmezés helyett egyaránt megjelennek Grecsó műveiben. Grecsó általánosnak tűnő témái azonban súlyos kérdéseket feszegetnek és mélyebbre mutatnak önmaguknál, hiszen az olvasó saját sorsának elemeit felismerve empatizál és azonosul a karakterekkel, megerősítve a szerző által bemutatott problémák relevanciáját. A traumák elfojtása és a múlt elől való menekülés szervesen összeforr a fizikai meneküléssel is: a legtöbb regényhős számára a falu, ahonnan származnak, traumáikat testesítik meg, és egytől egyik nagyvárosokba menekülnek minél távolabb családjuktól és nyomasztó emlékeiktől. A folytonos menekülésen kívül a Grecsó által megalkotott figuráknak általában nincsen megoldási stratégiájuk sérelmeikre, és csak kevesen jutnak el a probléma gyökerének felismeréséig és a múlttal való szembenézésig, amelyhez az elfojtás feloldása, azaz az emlékezés szükséges. A regényvilágokban mélyebbre ásva felfedezhető az is, hogy a megrázkódtatásokhoz gyakran a történelmi események is hozzájárulnak és létrehoznak egy kollektív traumát is, mint például a háborús élmények, az orosz fogolytáborban való raboskodás vagy az '56-os forradalom. Ezek és a mindennapi, személyes sérelmek összefonódva lappanganak és munkálnak generációkon keresztül és hozzák létre a regényekben a mai kor szereplőinek identitás vesztett állapotát. A szereplők identitásának válsága tehát a fentebb említett problémákban gyökerezik, amely az önazonosság elbizonytalanodásához, és az ontológiai bizonytalanságérzet egyensúlytalanságához vezet. A szereplők nemcsak azt érzik, hogy nem uruk saját testüknek, de saját életük irányítása és élettörténetük elbeszélhetősége felett is elvesztik a kontrollt. Az elemzés során az identitás krízisét, az emlékezés és felejtés módjait, okait, valamint az egyéni traumákat nemcsak hogy nem érdemes, de nem is lehet egymástól teljesen elkülöníteni.

NYERGES CSABA
nyergescs55@gmail.com
Magyar
BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Zsadányi Edit
habilitált egyetemi docens, ELTE BTK

Fúziók. Kiss Tibor Noé: *Inkognitó*

2010-ben megjelent Kiss Tibor Noé első regénye, az *Inkognitó*. A műben megszólaló személyiség törekszik saját identitásának megszilárdítására, miközben fokozatosan felfedezi, hogy személyisége decentralizált elemeket tartalmaz. A posztmodern elméletek a szubjektum decentralizált jellegére hívják fel a figyelmet, míg a feminista kritika kénytelen egységes énképpel rendelkezni az érdekképviselet megvalósításának céljából. A két elmélet között húzódó ellentét éppen ezért párhuzamba állítható a regény narrátorának személyiségével. A dolgozat az említett ellentmondásra helyezi a hangsúlyt.

Gilles Deleuze és Félix Guattari *Mille Plateaux* című írásukban a hagyományos nyugati gondolkodásmód kritikáját nyújtják, s kifejtik a rizóma-elméletet. A szerzőpáros a hierarchikus gondolkodási séma helyett a rizóma-elvet javasolja. A rizóma egy burjánzó, komplex szerveződés, nincs eleje és vége, nincs kiindulási pontja és egy meghatározott célja; kapcsolatok, fúziók összessége, egy szabálytalan rendszer, amely dimenziókból áll. A rizómának közepe van, onnan növekszik, sokszorozódik mindenféle irányba, beláthatatlanul. A rizóma vonalak sokasága, egy térkép: mindig ad lehetőséget a kapcsolódásra, módosítható, átírható; többszörös be- és kilépési lehetőséget biztosít; egy struktúra nélküli tömeg, egy sokféleség, multiplicitás, s folyamatként, mintsem statikus állapotként értelmezhető. A dolgozat a rizóma szerint szerveződik: mellőzi a hierarchikus felépítést, s az *Inkognitó* című regényt kapcsolatok rendszerében igyekszik értelmezni. A dolgozat tehát rizómaként (térképként) működik, a térkép belépési pontját a feminista kritika és a posztmodern elméletek között húzódó ellentét adja. Minden további értelmezési szempont a rizóma egy-egy vonalának tekinthető, valamint az és-és-és kötőszó alapján szerveződik.

A dolgozat értelmezi többek között a megnevezés szerepét, és rávilágít arra, hogy a regény elbeszélője milyen prózapoétikai eszközökkel mutatja be létezésének börtönszerű jellegét. Megvizsgálom az *Inkognitó* narrátora és az őt körülvevő környezet szoros kapcsolatát, s bemutatom, hogy ez a közeg hogyan nyer többletjelentést a regényben. Végül elemzem a regényben színre vitt kommunikációképtelenséget is.

A kutatás hiánypótló, amennyibben – legjobb tudomásom szerint – Kiss Tibor Noé művéről még nem született átfogó elemzés. A kutatás a regény értelmezésében új nézőpontok és horizontok felé nyithatja meg az utat.

SZABÓ KATINKA
aknitakszabo@gmail.com
Osztatlan tanári(angol nyelv és kultúra tanára, magyartanár)
Osztatlan, 7. félév

Pannon Egyetem
Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Ladányi István
egyetemi docens, PE MFTK

Traumafeldolgozás, tanúságtétel és paródia Borbély Szilárd *Halotti Pompa* című verseskötetében

A trauma fogalmához természetesen kapcsolódó hallgatás és kimondás problémája a traumafeldolgozó-irodalom egyik fő kérdése. Míg általánosságban véve az írás és az értelemkeresés központi kérdésként jelenik meg a traumát megszólaltató irodalmi művekben, addig Borbély Szilárd *Halotti Pompa* című verseskötete az értelemkeresésen túllépve, a trauma-elbeszélést tanúságtétellé formálva hozott fordulatot a gyászról való beszédben.

Dolgozatom annak vizsgálatából indul ki, hogy az irodalmon kívüli esemény hogyan lesz része a kötetnek, az események hogyan képeződnek le az irodalmi műben. A Borbély-szakirodalommal dialogizálva, dolgozatom új eredménye a paratextusok jelentőségének hangsúlyozása, valamint annak kifejtése, hogyan lehet szólni a személyes élményről úgy, hogy a személyesen túllépve univerzális tanúságtételként váljon értelmezhetővé a megszólalásra késztető esemény. A mű kapcsán részletesen foglalkozom a kötetben aktivizált három hagyomány vizsgálatával, amelyekben a lírai én a testi szenvedés, a bűn és büntetlenség megszólaltatásának nyelvét keresi. Fő kérdéseim az írás és értelmezhetőség problémájához kötődnek, melyek kapcsán egy új, parodisztikus értelmezési lehetőséget érvényesítek. Az írás nem egy gyógyulási folyamat részeként kerül megvilágításba értelmezésemben, hanem az abszurditás, az értelemvesztés kifejezéséhez szükséges nyelv megteremtéseként jut érvényre.

Az irodalmon kívüli esemény és az irodalmi szöveg feszültsége a kötet értelmezésében találkozik, abban, hogy hogyan épülhet be a megszólalásra késztető esemény a bűn és büntetlenség általános képébe, illetve hogyan alkotja meg Borbély a trauma-feldolgozás és az értelemadás paródiáját.

SZELES RÉKA
szeli579@gmail.com
Magyar Nyelv és Irodalom
BSc, 7. félév

Újvidéki Egyetem

Témavezető:
dr. Csányi Erzsébet
egyetemi tanár, RS UE

Létesszencia az égbolt mögött (a hit, a fotográfia és az erotika korrelációi Bartis Attila *A vége* című regényben)

Dolgozatom célja, hogy feltárjam Isten és a hatalom, valamint a halál és szexualitás korrelációit Bartis Attila *A vége* című regényében. A valóság és a múló idő megragadásához A vége főhőse a fotóművészetet választotta – az esztétikai kulcs a vizualitásban oldódik fel, így vizsgálódásom során ezekre a jelenségekre is kitérek.

A vége nem történelmi regény, hanem olyan regény, amelyben a történelem és a politika is benne van. A regénycselekmény a Kádár-korszakbeli Budapesten játszódik, ezért munkámban megkísérlem bemutatni, hogy egy tabukat és árulásokat rejtő korszak miként hagy nyomot az emberi lélekben, valamint miként hatnak ki a korai gyermekkorban szerzett traumák a regényhős nemi-érzelmi fejlődésére. Azt vizsgálom, hogy ezek a torzulások miként determinálták a főhős külvilággal kapcsolatos viszonyát, elsősorban a család, a nők valamint a hit vonatkozásában. A vége egy olyan létösszegző írás, amely mindezek mellett foglalkozik a fotográfia immanens létezésen túli valóság megragadásának kérdéseivel is, így munkámban a művészet időhöz és transzcendenciához fűződő viszonyára is kitérek.

A kérdés megközelítésében az irodalomelmélet, az irodalomtörténet, az intermedialitás, a pszichológia, a filozófia és az ideológia, valamint a posztmodern történelemfilozófia szempontja és eszközkészlete lesz segítségemre.

URBÁN ANDREA
u.andi1998@gmail.com
angol-magyar osztatlan tanári
Osztatlan, 7. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Áfra János
egyetemi tanársegéd, DE BTK

Teljes töredékesség – Az erotika misztériuma Fodor Ákos költészetében

Fodor Ákos a hazai haikuköltészet kiemelkedő alakja, életműve szélesebb érdeklődésre is számot tart, ugyanakkor szakmai megítélése előfeltevésektől terhes, s legjobb esetben is ellentmondásosnak mondható, ebből adódóan recepciójában is jelentős hiányosságok mutatkoznak. Az erotika tárgyköre, valamint a misztikum egyaránt a versek visszatérő tárgyát adják, és sokszor ezek kölcsönviszonyba hozásával tesz szert egy-egy szöveg figyelemreméltó jelentéslétesítő erőre. Dolgozatom ezen – korábban még nem vizsgált – összefüggés vizsgálatára vállalkozik, és szövegközeli elemzésekkel igazolja néhány kapcsolódó vers poétikai teljesítményét. A szexualitás és a misztikus kapcsolódás egyaránt felfogható egyfajta erotikus aktusként, relációjuk mégis paradoxonoktól terhes, amint az Fodor Ákos általam elemzett verseiben is színre kerül. Feltételezésem szerint ezen textusok a szexualitás és szakralitás szinguláris szövetrendszerét teszik láthatóvá – a testi és a misztikus egyesülést rendszerint ugyanazon képben idézik fel. A szégyen kulturálisan elsajátított kódjai, a test reprezentációja, a hozzáférhetőség kérdése, a dichotómiák játékba hozása, destabilizálása, illetve egymásba oldása egyaránt megfigyelhetők ebben a költői korpuszban. Az erotika szakrális és szexuális vonatkozásai párhuzamosan érvényesülnek, polarizáció helyett viszont sokkal inkább egy egymást átható viszony szemlélhető a versekben.

Középkori egyetemes történelem

EGYED REGINA
egyedregina07@gmail.com
angol nyelv és kultúra tanára, történelemtanár és
állampolgári ismeretek tanára
Osztatlan, 11. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Novák Veronika
Egyetemi docens, ELTE BTK

A társadalom tükre. A városi társadalom részvétele és reprezentációja a 14–16. századi London városi ünnepségein

A városi ünnepségek, akárcsak ma, a 14-16. században is kiemelkedő szerepet töltöttek be a város lakosságának életében, így megvalósításukban a városi társadalom egésze akár aktív, akár passzív módon kivette a részét. Éppen emiatt a jellemzője miatt a városi ünnepségek rendkívül jó lehetőséget szolgáltatnak a városi társadalom különböző szempontú vizsgálatára. Kutatásom a dinamikus társadalomkép visszatükröződését kereste a 14-16. századi London három kiemelkedő ünnepségtípusában: a Lord Mayor's Showban, a Midsummer Watchban és a királyi bevonulásokban. Az ünnepségek által kifelé kommunikált statikus társadalomkép ugyanis valójában rendkívül dinamikus és konfliktusokkal tarkított. Így kérdésként merült fel, hogy mely társadalmi csoportok, rétegek együttműködése által valósulhattak ezek az ünnepségek. A módszerem különlegessége, hogy az ünnepségeket három közreműködői csoporton keresztül elemeztem: a szervezők, a performerek és a nézők csoportján keresztül.

A kutatás során elsősorban korabeli eseményleírásokra támaszkodtam, valamint többek között Ronald Hutton *The Rise and Fall of Merry England*, Clifford Davidson *Festivals and Plays in Late Medieval Britain*, Gordon Kipling *Enter the King* és Tracey Hill *Pageantry and Power* című munkáira.

A szervezési feladatokat elsősorban a 12 livery company, a királyi udvar és az egyház végezte, olykor szoros együttműködésben. Mivel a három ünnepség mindegyike dramatizált képek, jelenetek bemutatásával járt, ezért a szervezők anyagi kereteiknek megfelelően előadókat, színészeket, kóristafiúkat fogadtak fel a színészi feladatok ellátására. Azonban nem csak az előadók szolgáltak látványosságként a nézők számára, hanem az ünnepségek központi figurái, a város utcáin végigvonuló városi elöljárók vagy uralkodók is. Ezek a performerek egy köztes réteget képeztek az általában közrendű, alacsonyabb társadalmi csoportokba tartozó nézők és az előadók között, hiszen mindkettő funkciót betöltötték. Bárki ellátogathatott az ünnepségekre, ám egyes nézői csoportok kiemelt bánásmódban részesültek. Az ünnepségek fő üzenetei közé tartozó és rendkívül gyakran hangoztatott a városi egység végül a társadalom dinamizmusa és egyes csoportok kiemelése miatt csupán illúzió maradt.

ILLÉS KORNÉL
illes.kornel.an@gmail.com
Történelem
MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Nagy Balázs
Egyetemi docens, ELTE BTK

Abélard és a Confessiones.
A Historia calamitatum viszonya az ágostoni mintához

A középkor önéletrajzi hagyományát nagyban meghatározta Szent Ágoston Confessiones című műve. Pierre Abélard ehhez a tradícióhoz csatlakozott, amikor megírta életének történetét a Historia calamitatumként ismert szövegben. Abélard munkássága ugyanakkor mind kortársai, mind saját maga számára a hagyománnyal szembeni kritikus viszonyulást testesítette meg, ily módon logikusan merülhet fel a kérdés, miszerint ez az újító szerep mennyiben érvényesült a Historia calamitatum a Confessioneshez fűződő viszonyában? A téma kutatástörténetén végigtekintve eltérő álláspontokkal találkozhatunk: egyes tudósok hasonlóságokat vélnek felfedezni a két szöveg között, míg mások a különbözőségüket hangsúlyozzák, többek között arra hivatkozva, hogy a Historia calamitatumból hiányoznak a Confessionesből származó idézetek. Dolgozatomban a művek narratív sajátosságainak összevetése alapján kíséreltem meg választ adni a fenti kérdésre, hét, korábban nem tanulmányozott szempontot (a művek szerkezete, megszólítottjaik, a szerzők érzelmeinek kezelése, élettörténetük lezárása és mintaként történő felmutatásának lehetősége, a szövegekben megjelenő önkritika, a történetük egészének szerzői értékelése) követve. Az összehasonlító vizsgálat számottevő eltéréseket tárt fel minden említett aspektus vonatkozásában, ez alapján pedig valószínűnek tűnik, hogy Abélard nem tekintette mintának a Confessionest a saját múltjának megörökítésekor.

KRIZSÁNY KATA RITA
krizsany.kata@gmail.com
Angol nyelv és kultúra tanára – történelemtanár és
állampolgári ismeretek tanára
Osztatlan, 7. félév

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Bagi Dániel
tanszékvezető egyetemi tanár, az MTA doktora, PTE BTK

A hűség és a hűtlenség megjelenése a *Nibelung-ének*ben és a *Parzival*ban

A dolgozat elsődleges célja, hogy bemutassa és összehasonlítsa, milyen módon jelennek meg a hűség és hűtlenség fogalmának példái két középfelnémet verses műben, a *Nibelung-ének*ben és Wolfram von Eschenbach *Parzival*jában. Ehhez nyújtandó kontextusként bemutatásra kerül a két címben jelölt fogalom a középkorban, valamint műfaji kitekintést is tartalmaz e célból. A két mű egymáshoz közeli időpontokban íródott, emiatt is jelentheti központi kérdéskörét mind a hűség, mind a hűtlenség, melyek közül az előbbi a középkorban a társadalom egyik fontos szervezőelemének számított. A *Nibelung-ének*ben és a *Parzival*ban is hasonlóképpen, mégis egymástól jelentős különbségekkel jelenik meg mindkét fogalom. Mind a két költemény esetén személyes kötöttségekről beszélhetünk, mely legfőképpen a hűbérúr-hűbéres viszonylatban jelenik meg, illetve a szereplő nőalakokkal kapcsolatban. Míg a *Nibelung-ének*ben a hűség, mely a társadalom alapját kellene biztosítsa, hűtlenséget szül és így végső pusztulást eredményez, addig a később íródott *Parzival*ban biztosított a lehetőség az újjáépülésre, újraéledésre, mivel megjelenik egy magasztosabb, isteni szféra, ahol elnyerheti a főhős a megbocsátást árulásáért. Mindennek hátterében azt lehet felfedezni, hogy mind a két mű a saját keletkezési idejének helyzetét vetítette vissza arra a korra, amikor játszódnak, mely már a köztük lévő néhány évtized ellenére is jelentős különbségeket eredményez.

LUKÁCS ÁDÁM
ddeszka@gmail.com
Történelem
MA, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Gálffy László
egyetemi docens, KRE BTK

Csillagászati ismeretek és megfigyelések a kora középkori Nyugat-Európában

A dolgozat első része a kora középkori Nyugat-Európai csillagászat fejlődését mutatja be a 12. századig. A csillagászatban az ókori tudás fokozatos újjáéledése figyelhető meg, egyes középkori szerzők, mint például: Szent Isidor, Bede Venerabilis vagy John Scotus Eriugena művei alapján. Dungal ír szerzetesnek Nagy Károlyhoz írott, napfogyatkozással kapcsolatos levele betekintést nyújt a 9. századi asztronómiával kapcsolatos ismeretek világába. A dolgozat második felében a 9. és 10 századi napfogyatkozások említéseit követem a kései frank források alapján. Ezt összehasonlítva egy csillagászattörténeti adatbázissal, arra is fény derül, hogy a források mennyire pontosak, és az időpontban volt-e valóban napfogyatkozás. Ezek alapján kiderül, hogy fontosnak tartották az égi jelenségek lejegyzését, mivel bizonyos éveknél egyedül ezeket az eseményeket tartották említésre méltónak. Az évkönyvek ugyanakkor jellegüknél fogva is olyan források, melyek nem feltétlenül alkalmasak értelmező üzenetek közvetítésére. Előfordul ugyan események egymás mellé rendelése, és adódik olyan említés is ahol sejthető az égi jelenségek és földi események összekapcsolása, ám számos helyütt a csillagászati jelenségek önmagukban álltak és a szerzők nem kapcsoltak hozzá feltétlenül babonát vagy egyéb hiedelmet így sokszor nem mutatnak erősen hangsúlyozott ok-okozati kapcsolatot az égi és földi jelenségek között. Láthatóan törekedtek a tisztán asztronómiai megfigyelések feljegyzésére, értelmezésük elmaradt.

ÓNADI SÁNDOR
onadisandor@gmail.com
Történelem
MA, 9. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Bárány Attila
egyetemi tanár, DE BTK

Adhemar legátus és a klérus szerepe az első keresztes hadjáratban: a morális válságok kezelése

Dolgozatomban arra a kérdésre keresem a választ, hogy miképp vettek részt a klerikusok az első keresztes hadjáratban (1095-1099), kezdve Nikaia 1097 májusában megkezdett ostromától Jeruzsálem 1099. július 15-i elfoglalásáig. A jelenlegi vizsgálatot megelőzte egy korábbi kutatás, amely a hadjárat pápai legátusára, Monteil-i Adhemarra, Le Puy püspökére koncentrált. Ennek fényében hipotézisem, hogy a püspök munkásságának legfontosabb eleme a hadsereg összetartása, s a hívek buzdítása volt. Az első keresztes hadjáratban még nem voltak jelen uralkodók, olyan világi, univerzális tekintélyek, akik biztosították volna a sereg egységes vezényletét, vagy döntöttek volna a vitás kérdésekben. Így a nyugat-európai feudális hierarchia más-más fokán álló fejedelmek keltek útra, s nézeteltéréseiket sok esetben egymás között is fegyverrel rendezték le. A krónikák többször említik, hogy a püspök tartotta össze a sereget. Adhemar hatására fordultam a klérus és a vallási töltet vizsgálata felé. Állításaim alátámasztására a Gesta Francorumot, Aguilers-i Rajmund, Chartres-i Fulcher és Aacheni Albert munkáit használtam fel a hadjárat misszilis anyagai mellett.

Kutatásom központjában nem a katonai események, ütközetek állnak, hanem különböző a morális krízishelyzetek, – amelyek megbonthatták volna a sereg egységét veszélybe sodorva a végcél, Jeruzsálem visszafoglalását –, s az ezeket orvosolni kívánó papi rendelkezések. A krízishelyzetek kirajzolásához nagy támaszt jelentett az általam készített adatbázis, amelyet kvalitatív és kvantitatív módszerekkel is górcső alá vettem.

Igyekeztem rámutatni azokra az új feladatokra, amelyekbe a papoknak bele kellett nőniük a sereg vezetése érdekében. Vizsgálataim alapján megállapítható, hogy a hit, s így a klérus szerepe legalább olyan fontos volt, mint az aktív katonai jelenlét. Több olyan beszámolót is felsorakoztattam, amelyek arról tanúskodnak, hogy különböző rítusok hatására teljesen megfordul a zarándokok harci kedve. A hadjárat egyik legérdekesebb sajátossága, hogy a vezetés a fejedelmekről átszáll a papokra, akik különféle látomásokon keresztül próbálják a sereget Jeruzsálem felé terelni. Ezek hatására a zarándokok fogadalmukra hivatkozva indulásra kényszerítik a halogató vezéreket. Törekedtem még a különböző szimbólumok, tárgyak jelentésének megértésére, mint például az egyes bűnök, a sírás vagy a zászló jelképe.

PAPP JÚLIA ESZTER
pappjulia2000@gmail.com
angol nyelv és kultúra tanára, történelem és állampolgári ismeretek tanára
Osztatlan, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Vadas András
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Biblia és autoritás a benedeki Regulában és a Regula Magistriben

Dolgozatomban a bencés Regula és a Biblia szövegközi kapcsolatait vizsgálom új megközelítésben. Ahogyan a terület kutatásában egyre gyakrabban, én is szeretném összehasonlítani a bencés Regulát a Regula Magistrivel a tárgyalt szempont szerint, hiszen a két szöveg között jelentős mértékű egyezés figyelhető meg, és a két regula különbségei és hasonlóságai szintén tanulságosak lehetnek.

Az intertextualitás elmélete alapján a szövegek képesek párbeszédet folytatni egymással, és ezt a dialógust szeretném megfigyelni a két regula és a Biblia között. Az intertextualitás fogalmából következik, hogy a két kapcsolatba lépő szöveg alakítja egymás jelentésterét, így nemcsak a regulák igyekeznek megfelelni a Bibliának, hanem maguk is alakítják a Biblia percepcióját. Ez tetten érhető például abban, hogy mind a Mester, mind Szent Benedek határozottan válogat a tekintetben, hogy melyik bibliai részeket és melyik könyveket idézi a regulájában. Összességében elmondható, hogy a bibliai arányoknál jóval nagyobb mértékben idézik az evangéliumot a zsoltárokat és Pál leveleit.

Dolgozatomban arra is választ keresek, hogy ennek mi lehetett az oka. Mivel a Bibliát a regulaszerzők arra használták, hogy saját mondanivalójukat az isteni tekintélyű Szentírással támasszák alá, szükséges a bibliai tekintély működésének vizsgálata. E cél érdekében felhasználom Maarten Wisse tekintélyelméletét, és ez igyekszem feltárni, hogy mely tekintélytípusok voltak a legjellemzőbbek a regulákban, és ezeknek milyen funkciójuk, hatásuk lehetett a szabályzatok szövegében. Arra próbálok rámutatni, hogy – a szakirodalom egy részének meggyőződése ellenére – a Bibliának nincs abszolút tekintélye a regulákban, hanem a szerzők igyekeznek a saját karakterüknek megfelelően átformálni azt.

SZEDMÁK MÁRTON
mszedmak@gmail.com
Angol nyelv és kultúra tanára; Történelem és állampolgári ismeretek tanára.
Osztatlan, 9. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Bubnó Hedvig
egyetemi docens, KRE BTK

„… hogy látványossága legyen az angyaloknak és az embereknek” – Oszlopos Szent Simeon

Az oszlopos szentek témaköre kevéssé ismert és kutatott magyar nyelven. A hagyomány elindítója Oszlopos Szent Simeon volt. Témaadóm elsőként választotta a bizonytalan, félúton az ég és a föld közötti életmódot, és ezzel egy olyan gyakorlatot indított el, ami egészen a mai napig fennáll. A századok során váltakozó számban volt több-kevesebb követője Európában és Keleten.

Mivel Simeontól saját szövegek nem maradtak az utókorra, így egyéni motivációi azóta is kérdésesek, így kutatások, tanulmányok alapját adják. Készült azonban Simeon élettörténetéről három életrajz, a *Historia Religiosa*, Antonius életrajza, illetve *A Szír* életrajz. A szövegeket Robert Doran angol nyelvű fordításában volt lehetőségem olvasni a *The Lives of Simeon Stylites* című könyvében. Az életrajzok mind az V. században készültek, a *Historia* még a szent élete alatt, a másik kettő pedig már halála után. A szövegek különböző szerzők tollából, más-más céllal készültek, ezért mindegyikben más jelenetek domborodnak ki, és más események kapnak hangsúlyt.

Dolgozatomban a három forrás, az életrajzi adatok, illetve a már a témában elkészült tanulmányok segítségével arra keresem a választ arra, hogy mi motiválhatta Simeont, hogy ennek a korokon átívelő hagyománynak elindítója legyen. Korának legkeresettebb tanácsadója volt, oszlopa valóságos zarándokközponttá vált az évek során és pedig több mint négy évtizeden keresztül fogadta és segítette a magasból a hozzá fordulókat, így már életében közvetítőjévé, látványosságává vált az angyaloknak és az embereknek.

SZENTKIRÁLYI-TÓTH KATA
kata.szentkiralyi@gmail.com
keleti nyelvek és kultúrák [arab]
MA, 5. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Lee Beaudoen
egyetemi adjunktus, PPKE BTK

A falon túl – A „Másik" megjelenítései ibn Fadlan Riszálájában

Az emberiség kiolthatatlan tudásvágya a történelem során újabb és újabb felfedezőket ösztönzött arra, hogy lépésről lépésre egyre kijjebb tolják az ismert világ határait. Messzi földekről és azok lakosairól alkotott leírásaik elsődleges szerepet töltöttek be addig ismeretlen területek feltérképezésében, és lehetőséget adtak arra is, hogy a bizonytalan jelent egy mitikus múlt kontextusába helyezzék. A felfedezések, melyek az utazó irodalomban csúcsosodnak ki, megmutatják, hogyan változott az embernek „a másról" alkotott tudása és ennek hatását saját önismeretére is.

Az utazó irodalom így központi elemévé vált az ismert és ismeretlen összehangolásának. Azonban a világ egyes régiói még e táguló határokkal is ismeretlenek maradtak, s a disszonancia, mely ennek eredményeként ismert és ismeretlen között létrejött, csak mítoszok és legendák, félelmek és remények kivetítésével vált áthidalhatóvá. Az Abbászida-korban Góg és Magóg legendája egyike volt azon elképzeléseknek, melyek magyarázatot nyújtottak arra, hogy mi nyúlik „a fal mögött", s mely motívum a Koránról kezdve a Nagy Sándor-regényen keresztül a huszadik századi magyar költészetig számtalan műben megjelenik.

E dolgozat fókuszában ibn Faḍlān *Riszála* című műve, egy tizedik századi Abbászida expedíció dokumentációja áll. A pályamunkában bemutatásra kerül, hogy a Góg és Magóg-motívum alkalmazásán keresztül a *Riszála* milyen gazdag párbeszédet folytat a Földközi-tenger kultúrájával. Emellett pedig ibn Faḍlān művének segítségével egy olyan modell is kialakításra kerül, mely a félelem és a tudás szerepét kihangsúlyozva újfajta látásmódot biztosít a tizedik század világnézetének vizsgálata során.

Középkori magyar történelem

GLOVICZKI RÁHEL
glovirahel@gmail.com
latin-történelem
Osztatlan, 7. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Földváry Miklós
Egyetemi docens, ELTE BTK

A középkori magyar királykoronázás összeurópai kontextusban

Dolgozatomban a középkori magyar királyok koronázásának történetét vizsgálom, elsősorban magának a koronázási szertartásnak a tekintetében. A királykoronázó szertartásokat leíró ordók szolgálnak tehát kutatásom elsődleges forrásául.

A magyar középkor koronázási szertartásain használt ordó kérdése régóta foglalkoztatja a téma kutatóit, többféle eredmény is született az egyes királyokra vonatkozóan. Ezen eredmények bővítéséhez szeretnék hozzájárulni, valamint reflektálni az esetleges problémákra a kutatásom során alkalmazott módszer segítségével: a középkori Európa különböző területein fönnmaradt koronázási ordók közül ötvenhat darab földolgozása és összehasonlító elemzése révén célom volt létrehozni a különböző szertartásrendeknek azt az összeurópai kontextusát, amelyben a magyar anyag vizsgálata új eredményeket hozhat.

Így dolgozatom eredménye egyfelől számos latin nyelvű ordó kéziratának átírása és fordítása, másfelől az ezeknek segítségével megállapított új adalékok a magyar koronázások kérdéseihez, elsősorban a Durandus féle és az angolszász koronázási ordó magyarországi használatához, amelyekkel kapcsolatban kutatásom túlmutatott a szakirodalom eddigi megállapításain.

GÖNCZ ZSÓFIA
gonczzsofi@gmail.com
földrajz-történelem tanárszak
Osztatlan, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Körmendi Tamás
Egyetemi docens, ELTE BTK
Rudolf Veronika
doktori ösztöndíjas, ELTE BTK

Anjou Izabella királyné udvara

Dolgozatomban Anjou Izabella környezetének ismertetésével foglalkozom. Ugyan IV. László hitvesének életútja már szinte teljesen fel van dolgozva, udvartartásáról mindez már kevéssé mondható el. Munkámban arra keresem a választ, hogy azok a személyek, akik a források szerint Izabella udvarát alkották, milyen sajátos háttérrel rendelkeztek, hogyan alakult az életük, s pályafutásukban milyen szerepet játszottak a királynéi udvarban eltöltött esztendők. E pályaképek alapján szeretném bemutatni azt a személyes és politikai kapcsolatrendszert, amiben Izabella királyné mozgott.

Izabella környezetének vizsgálatakor fontos szempont volt, hogy vajon a királynénak ténylegesen mekkora beleszólása lehetett saját udvartartásának összeállításába, illetve kimutatható-e, hogy az uralkodó vagy valamely főúri csoportosulás döntően befolyásolta volna ezt. Továbbá az is érdekes volt számomra, hogy az ifjú királyné udvara mennyiben követte anyósáénak mintáját, létezett-e egyfajta cserélődés vagy keveredés a két párhuzamosan működő királynéi udvar között. A munkámhoz elsősorban okleveles forrásokat használtam. Leginkább Izabella királyné összegyűjtött kiváltságleveleinek magyar nyelvű regesztáira támaszkodtam, de emellett IV. László privilégiumainak tartalmi összefoglalóiban is értékes információkra bukkantam a királyné híveire vonatkozóan. Elmondható, hogy az „Árpád-királynék" viszonylatában Izabella oklevélkiadása számossága és dokumentáltsága folytán jól kutatható.

A szakirodalom, valamint a források tükrében arra a következtetésre jutottam, hogy Izabella udvarával kapcsolatban is kimutatható, hogy udvarának tagjai elsősorban a király környezetéből kerültek ki, amint azt Zsoldos Attila is megállapította az Árpád-kor egészét vizsgálva. Izabella udvarának összetételét tehát elsősorban az uralkodó szabta meg, de hatással voltak rá az ország legbefolyásosabb bárói, illetve az özvegy királyné is, azaz IV. László hitvesének a magasabb tisztségek betöltésébe nem sok beleszólása lehetett. Ily módon a későbbiekben a királyné ezekre a bárókra kevésbé számíthatott. Velük ellentétben a királyné udvarához tartozó udvarhölgyek, lovagok, udvari ifjak és egyéb szolgálattevők már sokkal inkább kötődtek Izabella személyéhez. Ezt támasztja alá az a tény is, hogy Izabella okleveleiben hű híveiként nem a legfőbb méltóságokat betöltő bárókat, hanem a fentebb felsorolt, alacsonyabb rangú udvarnokokat említette.

MAJLÁTHNÉ SIPOS CSILLA
csilla.sipos86@gmail.com
angol nyelv és kultúra tanára – történelem és állampolgári ismeretek tanára
Osztatlan, 5. félév

Nyíregyházi Egyetem

Témavezető:
Dr. Gulyás László Szabolcs
főiskolai docens, NYE

A Közép-Tisza-vidék gazdasági viszonyai a középkorban

Jelen munka két fő célkitűzést kíván megvalósítani. Egyrészt a Közép-Tisza-vidék komplex gazdálkodási formáinak bemutatásával annak igazolására törekszik, hogy a régió a középkori ártéri gazdálkodás mintaterületének tekinthető. A dolgozat másik célja, hogy az elérhető szakirodalom és forrásbázis szintézisével felvázolja a közép-tiszai mezővárosok belföldi kereskedelemben betöltött szerepét, kijelölve az esetleges további kutatási lehetőségeket.

A nagy folyamszabályozásokig a Kárpát-medence síkvidékeinek jelentős részét jellemezte állandó vagy időszakos vízborítottság. A 18–19. századi térképek tanúsága szerint ez a Közép-Tisza-vidéken volt a legszembetűnőbb, ahol a Tisza és mellékfolyói bonyolult vízhálózatához hatalmas kiterjedésű árterek tartoztak. E területekhez szervesen kapcsolódott a fok- vagy ártéri gazdálkodás, mely a földművelést, állattartást, halászatot, pákászatot és gyümölcstermesztést egyaránt magába foglalta. A fokok gazdasági hasznosítása és működése oklevelek és térképek alapján is rekonstruálható. A folyóvizeken kívül tavak, morotvák (lefűződött holtágak), vízzel elárasztott laposok is lehetőséget teremtettek a halászatra, melyet változatos módszerekkel és eszközökkel végeztek. A rekesztő és kerítő halászat jelenléte történeti adatokkal is alátámasztható. Írott forrásaink számos tiszai fok és ártéri halászóvíz nevét megőrizték, egyes esetekben azonban már csak a térképek helynevei által következtethetünk egykori jelenlétükre.

A Közép-Tisza-vidékét fontos kereskedelmi utak szelték át, bekapcsolva a régiót a belföldi kereskedelem vérkeringésébe. Hetipiacaik és országos vásáraik révén a legjelentősebb és a kevésbé meghatározó mezővárosok egyaránt szerepet játszottak ebben. Túr és Varsány kiemelkedő jelentőségét nagy vonzáskörzetük és sokadalmaikon gazdát cserélő értékes árucikkeik (só, bor) is hangsúlyozták. A kereskedelemben a szárazföldin kívül a vízi szállítási útvonalak szerepét is ki kell emelni: a máramarosi és erdélyi sót nagy mennyiségben a Tiszán szállították az ország belső területeire. Írott forrásainkban jelentős mennyiségben találhatók tiszai révekre, illetve a szolnoki, abádi és poroszlói sókamarákra vonatkozó adatok. A régió mezővárosai az ártéri legelők, kaszálók hasznosításával jelentős tényezővé váltak a marhakereskedelemben is (elsősorban Túr és Varsány). A Közép-Tisza-vidék ártéri gazdálkodása és kereskedelmi kapcsolatai révén meghatározó szerepet játszott a középkori magyar gazdaság folyamatainak alakulásában.

MARTUS NIKOLETTA
martusnikoletta@gmail.com
Történelem és állampolgári ismeretek tanára, Erkölcstan- és etikatanár
Osztatlan, 11. félév

Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Szántó Richárd
egyetemi docens, SZTE BTK

Vizek, közlekedés: transitus-ok és vadum-ok a 14. század első felében

Dolgozatomban az okleveles forrásanyag és a szakirodalmak segítségével a Magyar Királyság 1301 és 1331, valamint 1333 és 1342 között működő lokális jelentőségű vízi átkelőhelyeit mutattam be.

A gázlókat és a réveket az oklevelekben előforduló latin terminológia alapján külön alfejezetekben tárgyaltam. Ennek elsősorban az átkelőkre használt latin kifejezések fordítása során felmerülő értelmezési nehézségek voltak az okai. A források transitus, vadum, rew és portus szóhasználatát abból a megfontolásból kezdtem el vizsgálni, hogy megtaláljam a kifejezések alkalmazása mögötti logikát. Az egyes latin fogalmak kigyűjtése és összehasonlító vizsgálata során világossá vált a számomra, hogy a középkori okleveles szóhasználat valójában nem tartalmazott kimutatható szabályszerűséget a vízi átkelőkre alkalmazott kifejezésekre. A kutatás újdonságát jelentette, hogy az átkelők funkciójának és pontos helyének megállapításához, illetve a vízfolyás méretének vizsgálatához térképi forrásokat is bevontam. Bár egységes fogalmi rendszert nem lehetett alkotni a vízi átkelők neveinek értelmezésére, az eseti vizsgálatok hozzásegítettek ahhoz, hogy pontosabb képet kaphassak a 14. század eleji Magyar Királyság vízi közlekedési viszonyairól.

A kutatás során megállapítást nyert, hogy a lokális vadum-ok és transitus-ok stratégiai vagy közlekedési szempontból kiemelkedő szereppel bírtak. Ugyanis a vízfolyások által elválasztott települések megközelítése, és a közöttük lévő kapcsolatok lebonyolítása nemcsak az országos vagy regionális jelentőségű réveket és portus-okat tette fontossá, hanem a helyi, kisebb átkelőhelyeket is.

RÁCZ KRISTÓF BENCE
racz.k.bence33@gmail.com
Angol–Történelem tanár
Osztatlan, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Klaniczay Gábor
címzetes professzor, ELTE BTK
Novák Veronika
Egyetemi docens, ELTE BTK

Párhuzamos életrajzok: az erőszak formái és reprezentációja Árpád-házi Szent Margit és Krakkói Szent Kinga hagiográfiáiban

Árpádházi Szent Margit és Krakkói Szent Kinga korai hagiográfiái a 13-14. századi vallástörténet kiemelkedő alkotásai. Margit általam is elemzett legendái, a 13. század végén írt Marcellus-féle Legenda vetus és a Garinus által írt Legenda maior a magyarországi szentkultuszkutatás sokat tárgyalt alkotásai, jól ismert hagiográfiai művek. Hasonlóan sokat elemzett dokumentum Margit szenttéavatási pere, annak tanúvallomásai. Ezzel szemben a Névtelen ferences szerző által 14. század első harmadában írt *Vita et miracula sanctae Kyngae ducissae Cracoviensis* című alkotása a hazai kutatás által kevéssé elemzett legenda. Jelen dolgozat a hagiográfiákban, illetve a Margit-peranyagban megjelenő erőszak reprezentációival és funkcióival foglalkozik.
A párhuzamosan, két különböző koldulórendben tevékenykedő szent legendái és csodái különös képet festenek az erőszak hagiográfiákban való megjelenéséről. Nem csupán az aszkézis, illetve a szenvedő Krisztus fájdalmai, szenvedése iránti rajongás, tehát az egyénileg megélt erőszak jellegzetes és jól ismert megnyilvánulásairól olvashatunk. E két szent ugyanis tevékeny okozója és elszenvedője a kolostori életben feltűnő verbális erőszak különböző megnyilvánulásainak. Ugyan a késő középkori szentség természetéhez egyre kevéssé járul hozzá a mártírhalál motívuma, a legendákban tükröződő, szentre vonatkozó verbális tortúra a mártírhalál jelenségének pótlásául kerül legendáik motívumkészletébe. A kolostoron kívüli erőszak formái, így a csatákról, ütközetekről vagy éppen foglyulejtésekről szóló történetek fontos narratív eszközzé válnak legendaírók kezében: ezekre a szentek büntető, különböző szabadító csodákkal vagy éppen próféciákkal reagálnak. Az erőszakos csodák közé sorolom a szentek ördögűzéseit is. Marcellus, Garinus és a névtelen ferences legendaíró a szentek karizmájának hangsúlyozásával igyekszik garantálni az esetleges kanonizációs per sikerét. A forrásokból kiviláglik, hogy ugyan a két szent 13–14. századi legendáiban az erőszak már nem olyan látványos elem, mint a mártíromság állapotát elérő, késő-antik szentek legendáiban. Mégis, e szövegek rendkívül árnyalt képet mutatnak arról, hogy a különböző korokban milyen okok mozgatják az erőszakos szöveghelyek hagiográfiákba illesztésének igényét. Margit és Kinga legendái így egy megújuló mentalitás irányába tapogatóznak, lépést tesznek a késő középkori hagiográfiák élményvilága felé, amelyekben már a fájdalom és az erőszak radikalizálódó, magányos formái jutnak kifejeződésre.

REGŐS TEODÓRA
regos.dodo@gmail.com
Történelem
BA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Körmendi Tamás
Egyetemi docens, ELTE BTK

Tipikus vagy atipikus Zsigmond-kori főpapi karrier? Hédervári János győri püspök pályafutása

Hédervári János 1386–1415 között, tehát 29 évig volt a győri egyházmegye püspöke. Pályafutásának és életének sarokpontjait a korábbi kutatások feltárták már, azonban a politikai szerepvállalásáról és a birtokokkal kapcsolatos ügyeiről eddig nem született átfogó tanulmány, ezért pályamunkámban – amelyet elsősorban a korabeli kiadott és kiadatlan okleveles anyagra támaszkodva készítettem el – ezeket vázolom fel. Dolgozatom fő célja, hogy Hédervári pályafutásának segítségével bemutassam a tipikus Zsigmond-kori főpapi pályafutás jellegzetességeit. Ismertetem az arisztokrata származású püspök családi hátterét, betekintést nyerünk abba, hogy milyen szerepet játszott ő a Zsigmond-kor első két évtizedét meghatározó bárói megmozdulásokban, és hogy ez milyen kihatással volt a pályafutására. A fennmaradt források alapján részletesen bemutatom Hédervári birtokügyeit, amiknek köszönhetően nemcsak arról kapunk képet, hogy a püspök nem riadt vissza a jogilag megkérdőjelezhető, erőszakos birtokszerzésektől sem – amelyeknek elsődleges célja a saját és családja vagyonának gyarapítása volt –, de a győri egyházmegye igazgatásával kapcsolatos ügyekről is tudomást szerzünk.

TÍMÁR CSENGE MÁRIA
csenge7timar@gmail.com
Magyartanár, történelemtanár
és állampolgári ismeretek tanára
Osztatlan, 5. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Györkös Attila
egy. docens -, DE BTK

Antonio Rincón követjelentése Magyarországról (1522-1523)

OTDK dolgozatomban Antonio Rincón francia követ 1522-1523-as követútját vizsgáltam. Az útja során a Magyar és a Lengyel királyságban épített diplomáciai kapcsolatokat, melyekről az 1523. április 4-én keltezett követjelentésében számolt be. A levelében részletesen írt a tárgyalásokról, amelyeket a magyar és a lengyel nemesekkel folytatott, többek között Szapolyai János erdélyi vajdával és I. Jagelló Zsigmond lengyel királlyal. OTDK dolgozatomban ezt a követjelentést az eredeti nyelven és a saját fordításomban is közlöm, illetve a tárgyalások menetét és sikerességét is mérlegelem.

TUČEK VIKTOR
ikvanox@gmail.com
Történelem
BA, 5. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Gálffy László
egyetemi docens, KRE BTK

II. Ulászló külpolitikája és a törökellenes összefogás nyugati dimenziói

A tanulmány célja II. Ulászló magyar-cseh államának diplomáciai mozgásterének elemzése a törökellenes nemzetközi összefogás lehetőségeinek szempontjából. Ennek keretében bemutatom a nyugat-európai államok támogatását és segítségnyújtását, amit a törökök elleni harc érdekében felajánlottak. A török fenyegetés állandó téma volt a korabeli nemzetközi diplomáciában, az ellene való fellépésben azonban mindegyik állam saját érdekét részesítette előnyben. S ez az Oszmán Birodalomnak kedvezett. Áttekintem a korban fontos szerepet játszó ligák és nemzetközi szövetségek szervezését, amelyeknek eredeti célja szavakban a törökellenes összefogás volt; valójában azonban dinasztikus vagy egyéb érdekérvényesítés, valamint hatalmi rivalizálás állt a háttérben. Dolgozatomban két egymáshoz kapcsolódó eseménysort elemzem elsődlegesen magyar (és némileg cseh) szempontból, amelyek jól illusztrálják a nemzetközi diplomácia szövevényes rendszerét. Az egyik az 1502-ben tervezett törökellenes összefogás, melynek az eredménye egy Budán szervezett kongresszus volt s bekapcsolódás a velencei-török háborúba. A másik pedig az 1509-ben létrejött Cambrai-i Liga, amelynek az eredeti célja szintén a török fenyegetés elhárítása volt. Dolgozatomban rámutatok arra, hogy az említett együttműködések és nemzetközi fellépések mennyire voltak eredményesek vagy illúziók a korszak diplomáciai-hatalmi mozgásterében. Kitérek a segítségnyújtás valós formájának bemutatására is, ami mögött megfigyelhető az egyes országok eltérő hozzáállása is. A szakirodalom alapján készült áttekintésem révén szeretnék hozzájárulni ahhoz, hogy a történeti gondolkodás reálisabb képet alkothasson a Jagelló-kor külpolitikai mozgásterének szűkösségéről, valamint az oszmán-török veszély magyar szempontú elhárításának lehetőségeinek korlátairól s ebben II. Ulászló magyar és cseh király szerepéről.

Magyar történelem – 18. század és a reformkor

ÉLIÁS JÁNOS
eliastonyik@gmail.com
Angol nyelv és kultúra – történelem és állampolgári ismeretek osztatlan tanárszak
Osztatlan, 5. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Szabadi István
egyetemi docens, DE BTK

A Nagykunság és a Debreceni Református Kollégium 1588 és 1850 között

A Debreceni Református Kollégium környező településeken kialakult partikulái kulcsfontosságú szerepet játszottak a kora újkori magyar oktatás- és művelődéstörténetben, kiváltképp a hozzá tartozó partikulák miatt. A kutatásunk fókuszában a történelmi Nagykunságnak a debreceni anyaiskolához tartozó öt partikulája: Karcag, Kisújszállás, Madaras, Kunhegyes, illetve Túrkeve iskolája állnak, illetve a fentebb említett településekről származó diákok jelenléte a Debreceni Református Kollégiumban. A dolgozatban átfogó képet igyekszünk alkotni a Nagykunság történeti-földrajzi tényezőinek (pl. járványok, éhínségek stb.) a vizsgált diákokra és partikulák működésére gyakorolt befolyásáról, illetve a Nagykunság településeiről származó diákok jelenlétéről, a térség művelődéstörténetében betöltött szerepéről.

A kutatásunk során két hipotézist fogalmaztunk meg. Első feltevésünk, hogy a Nagykunság adottságai, demográfiai változásai érdemben befolyásolták a diákok kollégiumjárásának mértékét. Második hipotézisünk szerint a térség jelentős szerepet töltött be a Debrecen-központú partikuláris oktatási rendszerben, ezáltal a Debrecenben taníttatott, Nagykunságból származó diákság hatása meghatározó része volt regionális szinten a kora újkori értelmiség történetének. Kutatásunkat legnagyobb arányban levéltári, valamint adattári gyűjtéssel kívántuk alátámasztani. Első lépésként a rendelkezésre álló forrásokból igyekeztünk egy minél pontosabb és teljesebb névsort összeállítani a nagykunsági származású diákokról, melynek esetén 368 diákot gyűjtöttünk össze. A névsor megléte után az egyes beiratkozókhoz további adatokat gyűjtöttünk, majd egy 17 szempontsoros táblázatba rendeztünk az anyakönyvekben megtalálható adatok szerint. A táblázat összeállításához primer forrásokat használtunk fel, mint az eredeti diákkatalógusok, Bakóczi János és Demjén János adattára, valamint a települések felekezeti anyakönyvei, emellett elemzésünkben felhasználtunk különböző, a témában releváns forráskiadványokat, illetve szakirodalmat.

Tanulmányunkban igyekeztünk minél több szempontra minél részletesebb elemzést adni, emellett egy hiányt is pótolni: korábban ugyanis nem történt semmiféle törekvés a nagykunsági diákok debreceni kollégiumi jelenlétének feltérképezésére, még helytörténeti szinten sem. Dolgozatunk legnagyobb eredményének így a mellékletben közölt adattárat tekintjük, melyben az eddig ismert nagykunsági származású debreceni diákokról kívántuk a rendelkezésre álló adatokat összegyűjteni.

KOVÁCS DÁNIEL LÁSZLÓ
kovacsdaniellaszlo98@gmail.com
Történelem
BA, 1. félév

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Gőzsy Zoltán
tanszékvezető egyetemi docens, PTE BTK

Somogyország mint hátország az 1809-es utolsó nemesi felkelés idején

Mint közismert, az utolsó nemesi felkelés, az ún. nemesi inszurrekció összehívására 1809-ben került sor. Jelen dolgozat eme nagy eseménysorozat egy kis szegletét, a Somogy vármegyét, azaz „Somogyországot" érintő történéseket mutatja be részletesen a vármegyei közgyűlés jegyzőkönyveinek felhasználásával. A dolgozat olyan kérdésekkel foglalkozik, mint hogy: Miképpen jelent meg a háborús jelleg, hogyan csapódtak le a háborús események a vármegye közigazgatásában, ezekre pedig milyen reakciók születtek? Milyen volt a kapcsolat a közigazgatás felső és alsó szintje között? Vannak-e olyan intézmények, szervek, amelyek speciálisan ebben a háborús helyzetben jöttek létre? Mi az az állandó bizottság és milyen szerepet játszott a somogyi közigazgatásban az 1809-es események során?

MATÁNYI MARCELL
matanyi.marci@gmail.com
magyar–történelem szakos tanár
Osztatlan, 9. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Medgyesy S. Norbert
egyetemi docens, PPKE BTK

Az 1809-es inszurgens gyalogság országos mintaegyenruhájának rekonstrukciós kísérlete az egyes vármegyék forrásai alapján

A koalíciós háborúk idején négy alkalommal hívtak össze egész országra kiterjedő nemesi felkelést (generális inszurrekciót) Bonaparte Napóleon (1769–1821) francia seregei ellen: 1797-ben, 1800-ban, 1805-ben és végül 1809-ben. A több tízezres létszámban hadba vonuló, magyarul vezényelt nemességnek mind a négy esetben Habsburg József (1795–1847) főherceg, Magyarország nádora volt a főparancsnoka. Az ország hadügyi fejlődésének mégis az 1809-es inszurrekció adta a legtöbb erőt, hiszen az 1808-ban elfogadott inszurrekciós törvények (1808/II–VI. tc.), illeszkedve az 1806-os Habsburg Károly-féle hadügyi reformokhoz, végérvényesen meg akarták újítani az inszurrekció banderiális alapú szervezetét, kiképzésének menetét, vezénylési nyelvét. Az egyenruha előírása ebbe a sorba illeszkedett bele. Az 1809. február 26-án keltezett nádori rendelet igyekezett az inszurgensek egyenruháján úgy alakítani, hogy a korábbi tradíciókat megőrizve, alkalmassá tegye a nemesi felkelőket a napóleoni-kor hadviselés kihívásainak legyőzéséhez. A vármegyék küldöttei felutaztak az óbudai hadügyi raktárba, hogy képet kaphassanak a törvény által előírt mintaegyenruha kinézetéről. Ennek alapján szerelték fel saját csapataikat.

Az idők folyamán az eredeti mintaegyenruha azonban teljesen elveszett. Csupán csekély számú képi forrás maradt ránk az utolsó nemesi felkelés gyalogságának viseletéről. Dolgozatunkban a mai Magyarország területén kiállított 1809-es gyalogsági zászlóaljak központjaiban összegyűjtött levéltári forrásokat vetettük össze a ránk maradt vizuális forrásokkal, hogy megpróbáljunk átfogó képet alkotni az inszurgens gyalogság 1809-ben rendszeresített mintaegyenruhájáról. Munkánk során külön vizsgáltuk minden viseletdarab esetében, hogy melyek voltak azok az eltérések vagy hasonlóságok, amelyek az egészen Mária Teréziáig visszanyúló magyar katonai hagyományokban, civil divatban vagy a császári-királyi sorezredek praktikáiban gyökereztek. Eredményeinkkel reményeink szerint színesítjük azt a képet, amely ma bennünk él az inszurrekció és az ország 1809-es helytállásával kapcsolatban.

PINTÉR TAMÁS
tamas.pinter10@gmail.com
Történelem
MA, 3. félév

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Gőzsy Zoltán
tanszékvezető egyetemi docens, PTE BTK

„Valami képpen ki tudom tőle, hogy milyen csalárdsággal élt". Az 1788–91. évi háború hátországában fellépő korrupció Farádi Vörös Ignác visszaemlékezése alapján

Lázár Balázst idézve: „Az utolsó Habsburg–ottomán összecsapás és általában a Hódoltság korszaka utáni török elleni háborúk a magyar történetírás vakfoltjai." E kijelentést súlyosbítja, hogy az utolsó török háború fordulópontja a magyar történelemnek, hiszen ez a küzdelem jelentette a Habsburg-török háborúk, és II. József uralkodásának a végét is.

Vörös Ignác hadbiztosként vett részt e háborúban, s visszaemlékezései értékes adatokat szolgáltatnak a háború mindennapjairól. Mint hadbiztos, a memoáríró többször is konfliktusba kerül azokkal az emberekkel, akik megpróbáltak hasznot húzni a háborúból: visszaemlékezéseit követve egyre nagyobb rálátásunk lehet a hátországban felbukkanó visszaélésekre és korrupcióra. Célom, hogy bemutassam e háború történetét, a hadbiztosságot és a korrupcióra adott reakciót. Előadásomban végig kísérem Vörös szegedi nyomozását: ahogy egyre több időt tölt, és szorosabb kapcsolatot alakít ki e maffia tagjaival, míg végül ő maga is „annak tagjává válik".

SZENTKERESZTI MÁTÉ
legomate2011@gmail.com
Történelem
BA, 7. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Krász Lilla
egyetemi docens, ELTE BTK

A botanika elmélete, gyakorlata és társadalmi használata a késő 18. századi Magyarországon

A dolgozat a botanika tudományos diszciplínává formálódásának, a növénytani ismeretek társadalmi használatainak színtereit, mediális eszközeit és aktorait mutatja be. A kutatás különböző műfajú és különböző nyilvánosságú forrásszövegek (orvosi felvilágosító irodalom, medicina pastoralis-irodalom, középfokú tanintézetek és egyetemi curriculumok, tankönyvek, útleíró irodalom) egymásra vetítésével, mintegy dialógusba hozásával, időben a 18. század második felére, térben a korabeli Magyar Királyság – és helyenként Erdély – területére fókuszál. Előbb egy tágabb perspektívában a 18. századi tudományosság, s benne a botanika módszertani perspektíváit, fogalmi keretrendszerét mutatja be. Majd azokat az írásmódokat és műfajokat szemlélteti, amelyeken keresztül a társadalom legkülönbözőbb rétegeihez növénytani ismeretek juthattak el. Részletesen foglalkozik a korszak szemléletében a természet három országának egyikét képező botanika tudományos igényű megismerését célzó törekvésekkel, vagyis azzal a kérdéssel, hogy a növények világáról szóló tudás, milyen ütemben, kik által, milyen tartalmi elemekkel és milyen struktúrában vált mind a középfokú, mind a felsőfokú oktatás egyre integránsabb részévé, s miként lépett az önálló diszciplínává formálódás útjára. Végül a botanika használatainak szociokulturális dimenziói kerülnek a vizsgálat középpontjába, amelynek során azt kíséreli meg körüljárni, hogy a 18. század második felében Európának ezen vidékeire látogató külföldi utazók botanikai irányultságú megfigyelései mennyiben járultak hozzá a kortársak által egzotikus régióként aposztrofált Magyarország és Erdély természeti kincseinek, flórájának megismeréséhez és megismertetéséhez. A dolgozat kitér ugyanakkor a botanika társadalmi státuszt és pozíciót reprezentáló használataira, az úri botanizálás divatjára, privát botanikus kerteknek a megismerés szempontjából sem mellékes jelentőségére.

SZŰCS ADÉL
szucsadel98@gmail.com
Angol-történelem
Osztatlan, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Krász Lilla
egyetemi docens, ELTE BTK

A gyűjtés kultúrái a 18. századi Magyarországon és Erdélyben. Főúri hölgyek gyűjteményei és mecénási tevékenységük

Kutatásunk tárgya a női bibliofília 18. századra, annak is elsősorban a második felére jellemző sajátosságainak vizsgálata. Öt mintavételszerűen kiválasztott arisztokrata illetve nemes asszony – Árva Bethlen Kata, Ráday Eszter, Wesselényi Kata, Újfalvy Krisztina és gróf Zichy Miklósné Berényi Erzsébet – privát könyvgyűjteményének lajstromai, kiadott és kéziratos könyvjegyzékei alapján vizsgáljuk egyfelől a könyvtárépítés stratégiáit, a beszerzések útját, a finanszírozás módozatait, másfelől az adott könyvállomány számszerűsíthető méretét, nyelvi, tartalmi összetételét, valamint a kötetek kiadási év szerinti megoszlását, s amennyiben és ahol lehetséges egykorú levelezések és naplók bevonásával az olvasási szokásokat. Az öt asszonykönyvtár alapján arra a kérdésre keressük a választ, hogy a 18. századi szellemi irányzatok, kiemelten a felvilágosodás miként tükröződik az egyes gyűjteményekben. A női könyvgyűjtési szokások vizsgálata szorosan kapcsolódik a női mecenatúra gyakorlatainak feltárásához, amely vizsgálatot az 1750 és 1800 között kiadott magyar nyelvű könyvek nőkhöz intézett dedikációi alapján végeztünk el.

A magyar nyelvű, kegyességi irodalom, illetve a női életvezetésről szóló könyvek túlsúlya valamennyi vizsgált gyűjteményben arra utal, hogy a késő barokk szellemisége és nőideálja még a 18. század utolsó harmadában is meghatározó volt a nemesi társadalomban. A felvilágosodás hatása az 1770-es évektől jelent meg a könyvtárak. Az impozáns könyvtárak kialakítása, a francia nyelvű filozófiai, antiklerikális és jozefinista munkák gyűjtése azonban elszigetelt jelenség maradt. A vizsgált asszonykönyvtárak közül az új szellemi irányzatok hatása leginkább csak a franciás műveltségű grófnő, Zichy Miklósné Berényi Erzsébet gyűjteményébenmutatható ki. A dedikációk vizsgálata alapján hasonló tendenciák voltak megfigyelhetők a mecenatúrában is: a nemes hölgyek még a század második felében is többnyire a kegyességi irodalmat és a női életvezetés (lánynevelés, háztartásvezetés) témákhoz kapcsolódó műveket patronálták.

VARGA SZILÁRD
123751@student.ujs.sk
Magyar nyelv és irodalom-történelem
MA, 1. félév

Selye János Egyetem

Témavezető:
Dr. habil. Simon Attila, PhD.
docens, SK SJE

Az apácaszakállasi református egyház története a XVIII. században

A dolgozat az Apácaszakállasi Református Egyház XVIII. századi történetét tárja fel, elsősorban primér forrásokra támaszkodva. Ehhez szükséges, hogy ismerjük a gyülekezet kialakulását, és az 1800 utáni történetét, és a község múltját is, hiszen nem lehet kiragadni a közösségből, amiben élt és működött a gyülekezet. A megszerzett információkat felhasználva és összevetve megtudhatjuk, hogy hogyan is alakult ki és miképp fejlődött a gyülekezet. Arra a kérdésre keresve a választ, hogy mik az egyes hasonlóságok és különbségek a két korszak között, milyen feladatokkal álltak szemben az akkori, illetve a mai emberek.

A szakállasi gyülekezet első írásos említése 1625-ből származik, amikor még az ekecsiekkel közös lelkészt tartottak. Az 1700-as években a gyülekezet nagy változáson és gyarapodáson ment keresztül. A türelmi rendelet hatására a régi vályogból készült nádfedeles épület helyére téglatemplomot épített a gyülekezet. Ebben az időszakban épült még a templomtorony, iskola, tanítólak és parókia, öntettek harangot, vásároltak kegytárgyakat, tehát az anyagiak javakkal rendelkeztek. A lelki, szellemi építkezés is folyt, ugyanis az egyházi iskolát több mint hetven tanuló látogatta. A templom méreteiből arra következtethetőnk, hogy az istentiszteleteken is sokan vehettek részt, ugyanis a templom több mint kétszáz férőhellyel rendelkezett. Tehát a gyülekezet élt.

Mindent összevetve és a fent feltett kérdésre keresve a választ elmondható, hogy a gyülekezet egyik virágkorát a XVIII. század végén élte. A két kor problémái nem ugyan olyan jellegűek, tehát másképp kell megbirkóznia a feladatokkal. Például ma már nem kell iskolát fenntartani, azonban az emberek nem az egyház kötelékén belül nőnek fel és szocializálódnak, tehát meg kell őket szólítani. Tehát a feltárt adatok alapján elmondható, hogy a népegyház egyfajta hitvalló egyházzá alakult át.

Művészettörténet

KALINA SIMON DÁVID
simon.kalina@gmail.com
Művészettörténet
MA, 1. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Rozsnyai József
egyetemi adjunktus, PPKE BTK

Templom az Aszódi Fiúnevelőben

A pályamunkám elkészítését az Aszódi Fiúnevelő 1906-1961 között állt Jézus Legszentebb-Szíve Templomának egy részletes művészettörténeti értékelésének megalapozása inspirálta. A téma megfelelő építészettörténeti kutatására korábban nem került még sor. A célom hogy felhívjam a figyelmet a nevelőintézetek épületeinek építészeti jelentőségére, különös tekintettel az Aszódi templomra. Az Aszódi Fiúnevelő Intézet templomának funkciója egészen különleges, mivel egyszerre szolgált vallási és nevelési célokat, illetve szakrális helyként egyedülálló módon több felekezet befogadására is alkalmas volt. Ezeket a különleges funkciókat a javítóintézetek nevelési módszere tette lehetővé, míg az építészeti megoldás Wagner Gyula nevéhez köthető, aki az ország több javítóinézetébe is tervezett kápolnákat. Az aszódi templom tervezője a Wagner Gyula által tervezett kápolnák megoldását alkalmazta, hogy többfelekezet vallásgyakorlására is alkalmas katolikus templomot hozzon létre. A templom tervezőjének kiléte a pályamunkám legfontosabb kérdése, amire két lehetséges válasz is felmerült. A két lehetőség – Gesztesi Mihály budapesti építész, és Gerle Lajos szegedi építész – között a pályamunkában választanom kellett. A templom kutatásának és stíluskritikai elemzésének legnagyobb akadálya, hogy a templomot 1961-ben lerombolták, ezért ma már csak fényképek segítségével rekonstruálható. Pályamunkám a templom építészettörténeti kérdéseire keresi a választ, és előkészíti egy részletesebb kutatását a témának, hogy a jövőben is foglalkozhassak vele.

MÉSZÁROS D. SZIMONETTA
ego.sum.fatamorgana@gmail.com
Művészettörténet
MA, 3. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Szakács Béla Zsolt
habilitált egyetemi docens, PPKE BTK

X. Bogiszláv pápai díszkardjának problémája

A pályamunka a díszfegyverek egy elhanyagolt, a művészettörténet tudománya által szinte teljesen mellőzött tárgycsoport, a megszentelt pápai díszkardok témakörének egy szegletét dolgozza fel, mégpedig X. Bogiszláv pápai díszkardjának problémáját. A dolgozatban a téma kutatástörténetének bemutatása és a leíró jellegű tárgybemutatás mellett történeti áttekintés is szerepel, ami kitér a tárgycsoport eredetére és a pápai díszkardok által a keresztény liturgiában betöltött szerepre is. Emellett kifejti X. Bogiszláv pápai díszkardjának provenienciáját, az eddig szinte ismeretlen alkotóról és a megrendelőről is szól, utóbbinak pedig politikai törekvéseit is bemutatja az általa rendelt díszkardokon és azok tulajdonosain keresztül. A dolgozat célja nem pusztán a figyelem felhívása a pápai díszkardokra, hanem a szóban forgó kard önazonossági problémájának körüljárása, melyhez a filozófia határmezsgyéjét súroló ismeretket hív segítségül a szerző, remélve, hogy választ kaphat a dolgozat fő kérdésére: autentikus lehet-e X. Bogiszláv pápai díszkardja? Ez a kérdés csupán egy a számos pápai díszkardokkal kapcsolatban a jövőben megválaszolandó kérdés közül.

SZŰCS BERNADETT
szucsbetti21@gmail.com
Vallástudomány
MA, 4. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Sarnyai Csaba Máté
egyetemi docens, KRE BTK
Dr. Faludy Judit
egyetemi docens, KRE BTK

Bevezetés a kopt ikonművészetbe. Az NM 94.19.1 és az NM 94.19.2 leltári számú egyiptomi kopt ikon a budapesti Néprajzi Múzeum Afrika-gyűjteményéből

A dolgozat központi témáját két, eddig még publikálatlan kopt ikon (az NM 94.19.1 és az NM 94.19.2) képezi, melyek a Budapesti Néprajzi Múzeum Afrika-Gyűjteményében találhatók. Lévén, hogy kiadatlan tárgyakról van szó, számos kérdés merül fel velük kapcsolatban, például hogy mi a gyűjtési hátterük és történetük, mik a tárgyi jellemzőik (származási hely, datálás, anyag, technika), ki volt a megrendelő, ki készítette őket, az ikonfestő mely alkotói korszakába illeszkednek, illetve milyen ikonológiai és ikonográfiai jellemzőkkel rendelkeznek. Ahhoz, hogy mindezekre a kérdésekre megfelelő válasszal tudjunk szolgálni, nemcsak a tárgyakat magukat kell tanulmányozni, hanem összehasonlító módszertani elemzést is szükséges végezni. A két konkrét tárgy elemzésén túlmenően dolgozatomban a kopt ikonok eddigi kutatástörténetével, a kialakulásukkal kapcsolatban előzményként felmerülő, korábbi időszakokból származó tárgytípusok bemutatásával, az ikontípusok csoportosításával és legtipikusabb – sokszor az óegyiptomi kultúrára visszavezethető – jellemzőik ismertetésével is foglalkozom. Ezek feltárása azért szükséges, hogy megfelelő kontextusba helyezhessük a két, eddig még publikálatlan ikont.

TARR LINDA
tarrlinda96@gmail.com
Művészettörténet
MA, 3. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kopócsy Anna
egyetemi adjunktus, PPKE BTK

Georges Bataille vágóhíd esztétikája egy képtípus változó interpretációinak tükrében

Ebben a dolozatban sikeresen helyeztem Bataille vágóhíd esztétikájának kontextusába Chaim Soutine, Francis Bacon és Rembrandt mészárszék jeleneteit, ezzel új értelmezési lehetőségeket teremtve.

TÓTH VIVIEN
viziendepatkany@gmail.com
szabad bölcsészet – művészettörténet szakirány
BA, 5. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Rozsnyai József
egyetemi adjunktus, PPKE BTK

Dunakeszi-Gyártelep MÁV-lakótelepének építészettörténeti helye

A XIX. század második felében, illetve a századforduló időszakában alapvető változások következtek be az építészetben. Ezek a változások az ipari forradalmak következményeként kialakult gazdasági – társadalmi átalakulásokkal együtt problémák is jelentkeztek. Ilyen probléma volt például az iparosodás okozta urbanizáció, a városok túlnépesedése és a lakhatási nehézségek. A vállalatok tulajdonosai ezt próbálták megoldani, amikor az üzemek környezetében önálló munkáslakótelepeket hoztak létre. Ezek a telepek Angliában alakultak ki, de hamar elterjedtek Európában, valamint a tengerentúlon. Magyarországon is számos példájával találkozhatunk, többek között Budapest területén és a vidéki iparvárosokban. A dunakeszi telep is ebbe a mozgalomba illeszkedik. Dolgozatom első felében ezt az átalakulási folyamatot mutatom be részletesebben, számos példát ismertetve.

Írásom második felében a MÁV Dunakeszi Főműhely tisztviselő- és munkáslakótelepét mutatom be részletesebben. Először ismertetem a telep történetét, amely válaszol azokra a kérdésekre, hogy miért volt rá szükség, miért éppen Dunakeszin alakították ki, hogyan alakult ki, illetve a miként alakult az évek folyamán. Ezután egy részletesebb leírást nyújtok a telepről, melyben bemutatom az épületeket, elsősorban a lakóházakat, azok formai kialakítását, és díszítményeit. A kialakítások és díszek egyedisége ellenére jól megfigyelhető az egységesség a telepen. Ezt, az egységességben rejlő változatosságot kívánom bemutatni pályamunkámban. Korábban nagyrészt helytörténeti írások foglalkoztak a dunakeszi munkásteleppel, csupán néhány rövidebb építészettörténeti tanulmány jelent meg a témában. Ezért tartottam fontosnak, hogy elkészítsem dolgozatomat, melyben mélyebben vizsgálom az építészeti kontextusait. Az utolsó fejezetekben a telep eredeti tervrajzainak, illetve az archív fényképek vizsgálatával kapott információkat közlöm. Emellett egy konkrét példán keresztül összehasonlítom az eredeti terveket a mai állapotokkal. A befejező fejezetben részletesebben bemutatom a mai állapotot, és röviden érintem a műemlékvédelem kérdését is.

Dolgozatom legfőbb céljának azt tartom, hogy szélesebb körben megismertessem ezt, az újépítésű lakóparkok és a panel-lakótelep között megbúvó, páratlan értékű területet, a MÁV Dunakeszi Főműhelyének tisztviselő- és munkás-lakótelepét.

VADÁSZ DÁVID
vadaszdavid@hotmail.com
anglisztika
BA, 7. félév

Eszterházy Károly Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Krakkó Eszter Judit
tanársegéd, EKE BMK

A LEGO mint posztmodern művészeti forma

Az embereknek a LEGO általában egy halom színes kockát jelent, amelyeket különböző módokon lehet összerakni. De vajon érthetünk alatta művészetet is? A dolgozatommal azt szeretném bebizonyítani, hogy a különféle LEGO szobrok értelmezhetők posztmodern műalkotásokként is, aminek az alátámasztására olyan kortárs művészek munkásságát elemzem, akik LEGO kockák és más LEGO elemek (például tengelyek, karimák és figurák) felhasználásával világítanak rá a társadalmi nem, az etnikai hovatartozás és a politikai tudatosság kérdéseire. A dolgozatban vizsgált kortárs művészek különféle kulturális háttérrel rendelkeznek, amit annak a bizonyítására használok fel, hogy a LEGO mára globális jelenséggé vált. Például az afrikai-kanadai Ekow Nimako csak fekete LEGO elemeket használ. Ezzel a színválasztással a saját etnikai identitására reflektál, ugyanis LEGO szobrait a fekete-afrikai hagyományokban gyökerező folklór ihleti. Nimako szobraihoz hasonlóan az amerikai Nathan Sawaya színpompás, főleg alapszínekre építő alkotásai is magukért beszélnek. Szobrainak központi tárgya az emberi test, melyeknek az alkotó általi meglehetősen sematikus műértelmezése releváns alapot szolgáltathat egy dekonstruktív interpretációhoz. Más művészek azonban arra használják a LEGO elemeket, hogy politikai meggyőződésüknek és környezettudatosságuknak adjanak hangot. Például a kortárs lengyel művész, Zbigniew Libera 1996-os LEGO koncentrációs tábora váratlan és sokkoló módon adott új lökést a holokausztról folyó diskurzusnak, míg az egyszerre híres és hírhedt kínai alkotó, Ai Weiwei egyik munkájának LEGO elemei a művész szándéka szerint a jelenlegi kínai társadalmat mételyező (politikai) bűnözésre hívják fel a figyelmet. A dolgozatom zárásaként az amerikai Sean Kenney ökotudatos LEGO szobrait elemzem, amelyek a különböző emberi tevékenységek természetkárosító erejére reflektálnak. Mivel a legtöbb művész elmondása szerint már gyerekként örömét lelte a legózásban, a példájuk remekül illusztrálja azt, amit Jean-François Lyotard a posztmodern állapotként definiált, vagyis a modernizmus nagy narratívái helyett kisebb, egyéni narratívák létrehozásának a lehetőségét. Kutatásomat a modernizmus és a posztmodern felhasznált elméletei és a pszichológiai és a művészettörténeti tárgyú szakirodalom mellett nagyban segítette, egyben relevanciáját alátámasztotta a Roy T. Cook és Sondra Bacharach szerkesztésében megjelent tanulmánykötet, a „LEGO and Philosophy: Constructing Reality Brick by Brick."

ZIMONYI LUCA
villoluca@gmail.com
szabad bölcsészet, művészettörténet szakirány
BA, 7. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Páll Evelin
tanársegéd, ELTE BTK

Aktualitás és reprezentáció a török elleni harcok francia ábrázolásain a 17. század végén

Dolgozatom a török elleni harcok 17. század végi francia ábrázolásaival kapcsolatos ismeretek újraértelmezésére vállalkozik korabeli források és újabb kutatási eredmények felhasználásával, azzal a kérdéssel a középpontban, hogy a különböző képzőművészeti műfajokban hogyan tematizálódik a török elleni harc. A 17. század végi francia illusztrált fali almanach a szakirodalom által hiányosan feldolgozott téma, dolgozatomban az almanachok török kérdésre vonatkozó ábrázolásait értelmezem a legrészletesebben, amelyeket átfogóan eddig csak Rózsa György tárgyalt.

Uralkodásának bizonyos szakaszaiban XIV. Lajos az Oszmán Birodalomra, mint stratégiai szövetségesre és a levantei kereskedelemben fontos partnerre tekint, ugyanakkor a királyi reprezentáció arra törekszik, hogy az uralkodónak a török elleni és a kereszténység ügyében való elköteleződését fejezze ki. A dolgozatom fő kérdése e körül az ellentmondás körül tematizálódik, s egyszersmint a szakirodalomban ezidáig kevéssé feldolgozott tézisként azt mutatom be, hogy ezen ellentmondás a különböző műfajú (monumentális festészet, köztéri plasztika, sokszorosított grafika, érmeművészet) képi ábrázolásokban is megjelenik. A török elleni harcoknak a királyi reprezentáció körében készült ábrázolásai, amelyet a versailles-i kastély képciklusa és különböző történelmi érmék elemzésén keresztül mutatok be, azt az értelmezést közvetítik, miszerint a Szent Ligának a török ellen elért sikerei részben a francia királynak is köszönhetőek. Valamit az 1680-as években, a török elleni harcok újabb fellángolása közepette az 1664-es szent-gotthárdi csatában való francia részvétel ábrázolásai fontos hivatkozási pontként jelennek meg.

Az 1686- 1689 között készült párizsi fali almanachok metszetei a török kiűzésében résztvevő szövetségeseket ünneplik, nem hallgatva el a Habsburg érdemeket sem, amikor a győzelmekről, mint kollektív keresztény diadalról tudósítanak. Az illusztrált fali almanach aktualitásokat feldolgozó sokszorosított grafikai műfajában a török kérdés más történeti narratívában jelenik meg, mint a királyi reprezentációban, amely a király uralkodásának történetét rögzíti a jelen-, és utókor számára.

Néprajz I. Folklór

BARTOS ILDIKÓ
bartos.ildiko13@yahoo.com
Magyar nyelv és irodalom
BA, 5. félév

Partiumi Keresztény Egyetem

Témavezető:
Dr. Albu-Balogh Andrea
egyetemi adjunktus, RO PKE

Női sorsok vizsgálata a klasszikus magyar népballadákban

Dolgozatomban a női sorsokat vizsgálom az úgynevezett régi stílusú, klasszikus magyar népballadákban. Kutatásom fő kiindulópontja, hogy a népballadákban sok olyan tragikus történet található, melyeknek alapjául egy-egy női szenvedéstörténet szolgál. A dolgozatomban ezeknek a szenvedéstörténeteknek az okait keresem. Az a feltevésem, hogy a balladák tragikuma leginkább abból fakad, hogy a női szereplők nem aktív részvevők saját életük alakításában, hanem passzívak, csak elszenvedik mások akaratát, és ebből fakad sorsuk tragikussága, illetve a balladai szenvedéstörténeteknek is ez az alapja. A szakirodalom alapján bebizonyosodott, hogy a balladák keletkezési korában ennek hátterében a nők szocializációja volt. A balladák története alapján arra következtethetünk, hogy a nőket arra szocializálták, hogy ne legyenek aktívak sorsuk alakításában. Ennek következtében nincs modelljük arra, hogyan építsék fel önálló és konstruktív módon saját életüket. Megvizsgálom, hogy mi az, ami a balladákat szenvedéstörténetekké teszi, írok a nők sorsát befolyásoló tényezőkről, valamint arról, hogy milyen mértékben valósul meg az aktív részvétel a saját sors alakításában, kitérek a kitörési kísérletekre és azok eredményeire, következményeire, valamint arra, hogy milyen társadalmi kép rajzolódik ki a vizsgált népballadákból. A kutatás célja nem külön-külön a népballadák elemzése, hanem azok által a dolgozat témájának megfelelő vizsgálat. Dolgozatomban elsődleges forrásnak használom Kriza János *Vadrózsák* (1863) és Ortutay Gyula *Magyar népballadák* (1976) című gyűjteményeit. A kutatás módszertanilag tartalomelemzésre és a szoros olvasásra épül.

FAZAKAS-TIMARU CARINA
timarucarina@yahoo.com
Néprajz és Antropológia
MA, 4. félév

Babeş-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:
dr. Pozsony Ferenc
egyetemi professzor, DE BTK

Elválasztás és befogadás

Dolgozatomban bemutatom, hogy a pusztinai családok életében milyen alapvető változások történtek a 20. század második felében, és azok hogyan tükröződnek a keresztelői szokásokban, a keresztelőkön való ajándékozásban, a komaválasztási stratégiákban, ugyanakkor kitérek a keresztszülő és a keresztgyerek sajátos, rituális feladataira és kötelezettségeire is.

Elemzéseimet elsősorban egy pusztinai család három nemzedékére építem, amiből kiderül, hogy az 1962-es kollektivizálás és az 1989-es rendszerváltás után hogyan változott a keresztelői ajándékozás, ugyanakkor kíváncsi vagyok a változás okaira és folyamataira is. Kutatásaim során arra a következtetésre jutottam, hogy ebben a csángó faluban folyamatosan alakult át az életmód, állandóan változtak a követendő életminták és egyre jobban megváltoztak a szokások.

HARSÁNYI LAJOS
forfedretro@gmail.com
Zsidó egyházi/felekezeti közösségszervező
BA, 3. félév

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem

Témavezető:
Balogh István
adjunktus, OR-ZSE

Tardosi vörös mészkő síremlékek tipológiája a karcagi temetőkben

A dolgozatom megírása során a karcagi zsidó temetőről szerettem volna egy alapos, tudományosan értékelhető munkát készíteni, melynek célja, hogy feltérképezzem a temetőt. Az elsődleges része a keletkezéstörténet, amely során a temető kialakulását és annak körülményeit vizsgálom. Ez a későbbi terepmunka nem csupán a zsidó temető megvizsgálását tartalmazza, hanem a környező temetőkkel való összehasonlítást is, mivel egy nagy temető részeként a többi sírhelyhez és azok korszakokban való változásaiban is lehet vizsgálódást végezni. A temető sírkövei közül kifejezetten a tardosi vörös mészkőből készült síremlékekkel foglalkoztam, mely egy rendkívül tartós és jól véshető kőanyag, így jó állapotukat megőrizvén rendkívül ideális forrást nyújtanak a zsidó közösség különböző korszakait illetően. Különböző hipotéziseket felállítva célirányosan is elemeztem a temetőben látott sírköveket, melyek vizsgálata a munka végén konklúzióval zárultak. Ezen kutatások szemléltetéséhez létrehoztam egy részletes adatbázist, amelyben egyszerűen kereshetünk rá specifikus adatokra, illetve könnyűvé teszi a rálátást a különböző periódusok közötti változásokra. Mindezek mellé vázlatot is készítettem a temető teljességéről, síremlékeket, minden egyéb tárgyat belevéve. A vázlaton a tardosi vöröskőből készült sírokat külön színnel jelöltem, majd mindegyiket egyenként lefényképeztem, mely fotókat sorszámmal láttam el, így az adatbázis alapján egyszerűen rátalálhatunk a szóban forgó sírkő fotójára.

KERESZTÉNY CSENGE
csenge.kereszteny@gmail.com
Néprajz
BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Deáky Zita
docens, ELTE BTK

Táncba nevelődés az 1947–1995 közötti néprajzi filmek tükrében

Dolgozatom első felében felvázoltam a szakirodalom segítségével a XX. századi falusi gyerekek tánctanulásának folyamatát és táncalkalmaikat, táncéletüket, valamint azt, hogy a tánc és a hozzá kapcsolódó tudás és képességek hogyan segítették a felnövő generációt a lokális társadalomba való beilleszkedésben.

Tanulmányom második részében a Zenetudományi Intézetben lévő néptáncfilmeket tekintettem át, amelyeken a tánctudás elsajátítás több szakaszában lévő gyermekeket kerestem. A kutatás során átnéztem a filmekhez tartozó összes, ún. filmleíró jegyzőkönyvet; ezek alapján kiszűrtem azokat a gyűjtéseket, amelyeken feltételezhetően a vizsgálni kívánt korosztály (0-15 éves) megjelenik; majd a Zenetudományi Intézet által publikált néptáncfilmeket néztem át, hogy megtaláljam, mely filmek vannak publikálva. Szám szerint tizennyolc film, összesen hatvanegy snittjét értem el és ezek képezték vizsgálatom középpontját. Tanulmányomban bemutattam a legtöbb snittet, elsősorban olyan szempontokat vizsgálva, hogy a gyermekek mit adnak elő az adott jelenetben (gyermekjátékot, népszokást, táncot), hány évesek és milyen tudással rendelkeznek, az előadásukat befolyásolja-e más tényező (például néptáncegyüttes tagjai-e, van-e ismert tanítómestere, felnőttel együtt szerepelnek-e az adott felvételen, etc.).

A kutatott téma jelentősége a feldolgozatlanságban rejlik. A hazai néptánckutatás a néptáncfilmeket sokféle szempontból elkezdte feldolgozni (például táncos egyéniségek vizsgálata, motívumkutatás, szerkezeti elemzések aspektusából), de gyermekélet kapcsán még nem készült átfogó, akár több intézmény gyűjteményére kiterjedő felmérés sem. Vizsgálatom során csak a Zenetudományi Intézet filmarchívumában lévő anyagot tekintettem át, amihez felhasználtam az elérhető filmleírójegyzőkönyveket. A jegyzőkönyvek alapján csak a Zenetudományi Intézetben közel százhatvan olyan film van, amin biztosan vannak gyerekek; előfordulhat, hogy ennél jóval több is van – az időnként hiányos jegyzőkönyvvezetés miatt erre pontos választ csak az archívumban őrzött anyagok teljes feldolgozása után lehetne mondani. A filmeken három szerepben láthatunk gyerekeket: 1) gyermekjátékokat játszanak; 2) népszokásban vesznek részt; 3) táncolnak. A három nagy táncdialektus – nyugati, középső, keleti – mindegyikében készült olyan film, amely vizsgálatom tárgyát képezi; és három etnikumba tartozó: magyar, cigány és román gyermekről is készült felvétel.

RESÓCKI ROLLAND
roske.ada@gmail.com
néprajz
MA, 3. félév

Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Varga Sándor
egyetemi adjunktus, SZTE BTK

A vajdasági Tisza mente tradicionális táncéletének változása az 1900-as évek elejétől napjainkig

Dolgozatom a vajdasági Tisza mente tradicionális tánckultúrájának kutatástörténetét és tánctípusait dolgozza fel. A Tisza mentén felgyűjtött anyagok között leánykörtáncokat, a fegyver- és pásztortáncok különböző formáit, az ugrós-legényes típusba tartozó táncokat, az új táncstílusunkba tartozó csárdásokat találunk. A jelenkori néprajzi vizsgálatokra hivatkozva a Tisza mente bácskai és bánsági oldalát kulturális értelemben is egységes kisrégióként kezelhetjük. A vidék újra telepítésének kezdetétől fogva, a mai napig folytonos kereskedelem folyik a területek között mind anyagi, mind pedig kulturális értelemben is – a régió általános jellemzésében ezt ismertetem. Ezek mellett pedig szót ejtek a „tánctanulásról" és a tánc zenei kíséretéről is. A vizsgált időszak főként az 1970-es évektől az 1990-es évek elejéig terjed, ugyanis a rendelkezésre álló táncos videofelvételek – amelyre katatásom építem – ebből az időszakból származnak, de az adatközlők emlékezetére támaszkodva és a napjainkban folyó kutatásokra hivatkozva ez az időkorlát kitolható a századfordulótól napjainkig – írásom ezt a megközelítőleg egy évszázad időszakát igyekszik feldolgozni.

VÁSÁRHELYI PETRA
nagyhideg864@gmail.com
néprajz
BA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Ilyefalvi Emese
tanársegéd, ELTE BTK

Református úrvacsora a koronavírus-járvány ideje alatt

Dolgozatomban azt vizsgálom, hogy a 2020-ban kialakult járványhelyzet milyen hatással volt a református gyülekezetek, református vallásgyakorlók közösségi és egyéni vallásosságára, az úrvacsorára. A néprajzi szakirodalom sokat foglalkozott az úrvacsora kérdéskörével, hiszen az úrvacsorának identitásjelölő szerepe van. 2020 húsvétja rendhagyó ünnep volt a vallásgyakorlók számára is, mert nem lehetett nyilvános istentiszteletet tartani. Miután 2020. márciusában megjelent egy ajánlás a Magyar Református Egyháztól, ami otthoni úrvacsorára buzdította a reformátusokat, társadalmi diskurzus indult el. Kérdőíves kutatásomban azt vizsgálom, hogy 2020. húsvétján milyen módon éltek a reformátusok az úrvacsorával és milyen válaszok születtek az ajánlásra. Elmondható, hogy megosztó kérdéssé vált az eddig egységet képező vagy egységformálónak vélt úrvacsora a református gyülekezetekben.

2020 tavaszán egy szeminárium keretében két kérdőívet küldtünk ki az országban, az egyik a gyülekezetek vezetőinek, a másik pedig a gyülekezet tagjainak szólt. A kérdőív nem csupán az úrvacsorára kérdezett rá, hanem a vallásgyakorlás egyéb területeire is. Kutatásom során a kérdőív kitöltőinek válaszait és mélyinterjúkat elemeztem abból a szempontból, hogy milyen érvek mentén alakították ki a vallásgyakorlók álláspontjukat az otthoni úrvacsora mellett vagy ellen. A kutatás eredményéről elmondható, hogy a kérdőív válaszainak feldolgozása sikeres volt, az érvek teológiai, érzelmi síkon is értelmezhetők voltak. Az otthoni úrvacsoráról való diskurzus során nem két nagy tábor áll egymással szemben, hanem egyének, akiket nem kizárólag lelkipásztoruk döntése befolyásolt az álláspontjuk kialakításában, hanem saját élethelyzetük, érzelmi állapotuk is.

VOLTER DOMONKOS
domonkos4@gmail.com
történelem – szlovák nyelv
Osztatlan, 7. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
dr. István Anna
adjunktus, ELTE BTK

A püspökhatvani szlovákok archaikus imádságai

Püspökhatvan Észak-Pest megyében, a Galga patak felső folyásánál fekszik. A dolgozat 2016 és 2020 között végzett népi vallásosságra irányuló néprajzi gyűjtőmunka eredményein alapulva mutatja be a helyi szlovák nemzetiség archaikus népi imáit. A községben a 18. században szilárdult meg a katolikus hit és szlovák nyelvhasználat, ennek révén a település a 20. század közepéig elszigetelődött a szomszédságában fekvő evangélikus vallású szlovák és katolikus vallású magyar falvaktól.

A 17. század végén, a községbe települt szlovákság szellemi hagyatékát képezik a helyi archaikus imák, motívumaik a késő középkorig visszanyúlnak, valószínűsíthetően már a betelepüléskor a szlovákok repertoárjához tartoztak. Az archaikus imádságok a püspökhatvani népi vallásosság legősibb elemei. Összeségében elmondható, hogy szájhagyomány útján maradtak fent, mindvégig az egyházi kánonon kívül léteztek, így apokrifként kezelendők.

A dolgozat az eddig nem publikált szlovák imádságok elemzésével a magyarországi szlovák nemzetiség kulturális örökségének egy kisebb részét mutatja be. A téma feldolgozása azért fontos, mert az archaikus ima, mint műfaj a szlovákiai és csehországi szakirodalomban máig ismeretlen, csupán néhány szlovák és cseh szöveg található elszórtan néprajzi írásokban. A hazai szlovák kisebbség bizonyos imái eddig különálló tanulmányokban kerültek röviden publikálásra.A dolgozat igyekszik rávilágítani arra, hogy a bemutatott jelenségeknek európai kontextusa van, a szlovák és magyar archaikus imák is ebbe illeszkednek. A rendelkezésre álló szövegek alapján elmondható, hogy a püspökhatvani anyag a szlovák kultúrához tartozik és nagyon szoros kötődést mutat a cseh kultúrával.

A bemutatott népi imák között sajátos, regionális specifikum a ráolvasásaként funkcionáló népi imádság, amelynek e pillanatban még nem ismertek szoros párhuzamai a szlovák és a magyar folklórban. Jelentőséget az is mutatja, hogy használata túlmutatott a község határian belül. A püspökhatvani asszonyok nem csupán szülőfalujukban, hanem az ország számos pontján gyógyítottak az imádsággal. A ráolvasásként funkcionáló népi imák lejegyzése mellett, a szokáshoz kapcsolódó specifikus, szertartásos magatartásformákat is rendszerezi a dolgozat.

Néprajz II. Társadalomnéprajz

ERDŐS ZSÓFIA
erdos.zsoka@gmail.com
Néprajz
BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Deáky Zita
docens, ELTE BTK

Nevelőszülők Aranyosapátiban és Tápiószelén

Dolgozatom két település között von párhuzamot, név szerint Aranyosapátiban és Tápiószelén, a nevelőszülő rendszerének vizsgálatával kapcsolatban. A nevelőszülői gyakorlatot közelíti, amely fontos társadalmi és kultúrális témákat vet fel. Dolgozatomban arra keresem a választ, miként működik ez a rendszer a gyakorlatban, mi a nevelőszülői hálózat szerepe a lokális társadalomban, milyen a nevelőszülők társadalmi háttere, motivációja, és hogyan hat ez a rendszer az ide bekerülő gyerekekre. Mindezek mellett arra is keresem a választ, hogy van-e különbség a cigány és nem cigány nevelőszülői gyakorlat között. Illetve hogyan alakul a vér szerinti- és a nevelőszülő kapcsolata, hogyan hat ez a nevelőszülő hálózat sikerére.

HEGEDŰS EDIT
hedit97@gmail.com
Tanár szak
Osztatlan, 9. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Keményfi Róbert
egyetemi tanár, DE BTK

A csipkekészítés tanulhatósága és lehetőségei

Dolgozatomban a csipkekészítést elsősorban a technika-készítési oldalról közelítettem meg. Ennek részeként a történeti hátterét is ismertetem azoknak a csipkefajtáknak, amelyeknek ez ismert és dokumentált. A népművészet kérdéskörébe emelem a csipkekészítés helyét: itt azonban részben problémaként megjelent számomra, hogy nem született soha egységes döntés arról, hogy a népművészet vagy iparművészet körébe tartozik ez a technika.

Bővebben kitértem arra, hogy miből és mivel lehet csipkét készíteni, mivel ennek az elérhetősége véleményem szerint meghatározza ma is, hogy milyen csipkéket készíthetnek az egyének; hasonló összefüggést fedeztem fel a készítési módszer és aközött, hogy milyen ornamentikai elemek jelenhetnek meg – így a fizikai körülmények (köztük az idő is) számos módon meghatározzák a kész termék kinézetét.

Bevonva egy új forrásbázist, a kézimunkaújságokkal is foglalkoztam, melyek azonban jelentős tartalmi eltéréseket is mutatnak, így több vizsgálati módszerre is alkalmas kiadványok: az alapvető szöveges forrás mellett jelentős képi anyaggal is rendelkeznek, melyek a tárgyak és minták beazonosítására is alkalmasak. A publikált tanfolyamok didaktikai szempontból is érdekesek, hiszen a személyes tanulást helyettesítik.

Egy alkotót is – természetesen nem az egész életpályáját részletesen – bemutattam Neszádeliné Kállai Mária személyében, aki a gömöri csipke készítésével foglalkozik már évtizedek óta. Az egyéniségek vizsgálata újra szerepet kaphat a néprajzban, de a már nem hagyományosnak tekintett technikák körében is, hiszen a tudásátadás klasszikus és új formáinak megfigyelésére ad lehetőséget.

IGNÁCZ VIVIEN
ignacz.vivi96@gmail.com
Néprajz
MA, 1. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Lukácsné Dr. Marinka Melinda
tudományos munkatárs, DE BTK

A Bodrogközi Gazdasági Kisvasút kulturális, társadalmi és gazdasági hatásai

Kutatásom középpontjában a XX. század elejétől 66 éven keresztül üzemelő Bodrogközi Gazdasági Kisvasút társadalmi, gazdasági és kulturális hatásainak bemutatása áll. Célom egy alapkutatás eredményeinek bemutatása, melynek folyamán arra a kérdéskörre keresem a választ hogyan és milyen módon segítette elő a polgárosodás folyamatát az Alsó–Bodrogköz térségében megépülő keskeny nyomközű gazdasági vasútvonal. Ehhez a szakirodalmak áttekintését követően egy részleges sajtókutatást végeztem el, illetve interjúkat készítettem a témában.
A bevezetést követően bemutatom Bodrogköz társadalmi, gazdasági helyzetét a vasút kiépülése előtt, illetve röviden leírom milyen módon hatott a településre a XIX. század végén megkezdődő ármentesítések folyamata, milyen útviszonyok és szállítási, közlekedési lehetőségek voltak jelen a lakosság életében.

Kettő részben mutatom be a keletkezési és megszűnési körülményeket, melyek tárgyalása közben három szempontból részletezem a kisvasút hatásait Bodrogköz térségében – ezt azért fontos kiemelnem, mivel a jelenleg felhasznált irodalmak és sajtóanyag legfőképpen a dolgozatban feltüntetett három témában közölnek információkat a vasút által megfigyelhető fejlődéssel kapcsolatosan –, ezek pedig a piacolás, a demográfiai változások a vasút hatására a térségben és az egyén és környezetében való viszony változása. Ugyan ezek nem fedik le teljes mértékben a vasút által megjelenő polgárosult elemek összességét melyek beépültek az emberek életébe, általuk mégis sikerülhet képet kapni arról, milyen mértékben változott meg az emberek életminősége a XX. század folyamán.

A vasúti közlekedés megszűnését követően bemutatom a közlekedési viszonyokat és az autóbuszközlekedés problematikáját, valamint a vasút visszaállítására való törekvéseket. Ezután kerül sor dolgozatomban az összegzéssel együtt egy kitekintésre, melyben a XXI. századi megemlékezési módokra hozok példákat. A kutatás eredményei megmutatják milyen jelentőséggel bírt Bodrogköz társadalmának életében a vasút, illetve ezek alapján megalapozhatóvá válik az emlékezeti alakzatok és narratívák felgyűjtése és egy hosszabb terepkutatás struktúrájának felépítése.

KASZÁS LUCA
kaszas.luca@gmail.com
Néprajz
BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Deáky Zita
docens, ELTE BTK

A nagylóci közösség megerősítésének egy példája. A Lóci Kalendárium vizsgálata

Dolgozatomban egy Nógrád megyei település, Nagylóc példáján keresztül szeretnék bemutatni egy meggyengült helyi közösség megerősítésére tett kísérletet. Kutatásomban azt szeretném vizsgálni, hogy egy település hogyan próbálja felismerni és összeszedni saját értékeiket, és azokat hogyan használja fel közössége megerősítésére.

A 20. század történeti sorsfordulói többször szétzilálták Nagylóc közösségét, a hagyományos paraszti lét megszűnésével, majd a rendszerváltozással ismét válsághelyzetbe került a település. Az 1990-es évek végére érett meg az elhatározás, hogy újra szervezzék és megerősítsék közösségüket. A csoportalakító megoldások közül egy mozzanatot szeretnék részletesen vizsgálni: a településen 1997 óta évente megjelenő Lóci Kalendáriumot. Dolgozatomban arra keresem a választ, hogy a nagylóci közösség hogyan szervezi újjá a lokális közösséget a Lóci Kalendáriumon keresztül, valamint az egyéni életúttörténeteket és az emlékeket hogyan használja a falu a közösség megerősítésére, és azt milyen formában teszi. Úgy vélem, a dolgozat témája fontos lehet a napjaink kisközösségeiben történő folyamatok részletesebb megértéséhez.

KISS BENCE ISTVÁN
kissbence28istvan11@gmail.com
német és nemzetiségi német nyelv és kultúra –
történelem és állampolgári ismeretek
Osztatlan, 7. félév

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Vitári Zsolt
tanszékvezető egyetemi docens, PTE BTK

A Varsádi német nemzetiségi népi építészet – térszemlélet és térhasználat változásai

A gyorsan romló állagú, hiányossá váló falukép és épületállomány népi építészeti jelentőségéből adódóan, a magyarországi németség egyedi, egyre inkább múltba vesző kulturális örökségének megörökítése és a széles közönség számára is értelmezhetővé tétele a célja a Tolna megyei Varsád német nemzetiségi népi építészeti emlékeivel foglalkozó dolgozatomnak. A fellelhető épületek egyes kategóriákba való szakirodalom alapú besorolásával és a térhasználat változásainak vizsgálatával jutottam arra a következtetésre, hogy a településen fellelhető építmények jól csoportosíthatóak építési idejük, méretük, kinézetük alapján és kiválóan szemléltetik a magyarországi németek egy csoportjának karakterisztikus, lokálisan jellemző építési jegyeit, technikáit, szokásait, anyaghasználatát és formavilágát. Hipotézisem szerint az általános népi építészeti jegyektől találhatóak eltérő, egyedi jegyek is, mint pl. a díszes, státusszimbólumként funkcionáló egyedi gangajtók.

A kutatás az egész falura kiterjed és a több évet felölelő fényképes dokumentációk, elemzések és leírások alapján egyértelműen vizsgálhatóvá és megfigyelhetővé válnak az épületek és azok építési technikái. A dolgozat széleskörű elemzési módszerrel készült. A feltárt szakirodalmak adják a vizsgálat értelmezési keretét; a helyszíni bejárások és az ott készített feljegyzések, fényképek segítik a vizuális megjelenítést és értelmezést, míg a tősgyökeres helyi lakosokkal folytatott beszélgetések során feltárt információk keltik életre az elemzés tárgyát képező falut és annak épületeit. A dolgozat épít a tudományos igényű érvelésre, összehasonlításra, bemutatásra és elemzésre.

A kutatás eredményeképpen elmondható, hogy a példaként bemutatásra került épületek elemzése során az adott, eddigi tudományos eredményekkel összevetve bizonyos mértékben a szakirodalom által keretet adó egyes kategóriák és csoportosítások használata eltér az egyes építményeknél. A feltárás és dokumentálás során arra a megállapításra jutottam, hogy lokális adottságokból származó különbségek minden kategória esetében megfigyelhetőek.

PETÁK IMOLA MÁRIA
petakimola@gmail.com
Néprajz
BA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Ilyefalvi Emese
tanársegéd, ELTE BTK

A II. világháború és a nyugati hadifogolytáborok tapasztalata egy ózdi kántortanító naplója és levelei alapján

A kutatásom elsődleges célja Peták István élettörténetébe ágyazva bemutatni a II. világháború egyes eseményeit és a nyugati hadifogolytáborokat. Ehhez három különböző típusú írott forrást használtam fel: a naplóját, a csajkájának a fedelét, és a feleségének írt leveleit. A csajkafedélbe belevéste Európa térképét, jelölve rajta a városokat, ahol állomásoztak, illetve később a hadifogolytáborok helyszínét is. A naplója alapján a hosszú európai útjának egy szakaszát mutattam be részletesebben – a naplóírást 1945. március 1-jén még katonaként kezdte, és mint hadifogoly fejezte be 1945. július 5-én. Levelei által a katonai kiképzésének körülményeit ismerhettem meg, Peták István háború előtti, és hazatérte utáni életéről pedig legidősebb fia tájékoztatott saját emlékei alapján.

A dolgozatban Peták István személyes tapasztalatait Tarcai Béla visszaemlékezésével vetettem össze, aki ugyanabban az időben ugyanazokban a laktanyákban, majd hadifogolytáborokban járt, mint Peták István. A napló elemzéséhez több katona- és hadifogolynaplót, továbbá visszaemlékezéseket is felhasználtam. A II. világháborút és a hadifogolytáborokat túlélő, majd hazatérő Peták István életútja egy a sok katona és hadifogoly sorsa közül; naplója, levelei, a csajkájának fedele és leszármazottainak emlékei alapján azonban páratlanul sok információ állt rendelkezésemre az ózdi kántortanító életéről. Peták István jelenleg is magántulajdonban lévő naplójának elemzésével az egyszerű ember szemszögén keresztül mutattam be a XX. század egyik jelentős történelmi eseményét, a II. világháborút és az azt követő időszakot – az amerikai és francia hadifogolytáborokat, további szakirodalmak és visszaemlékezések alapján pedig ismertettem azt, hogy egy Nyugatról hazatérő személyre milyen sors várt az akkori Magyarországon.

SÁFÁR ANNA
ann.safaa@gmail.com
Néprajz
MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Bárth Dániel
docens, ELTE BTK

Egy Kecskemét környéki szerelmi levelezés (1929-1933) néprajzi vizsgálata

A dolgozatban két fiatal, Sváb Kovács Erzsébet és Labancz István 1929 és 1933 között váltott, 87 levélből és 8 képeslapból álló levelezését történeti, néprajzi, művelődéstörténeti szempontból elemzem. A levelek az udvarlás időszakában keletkeztek, fő témakörei és motívumai: a mindennapi élet gondjai, a parasztgazdaság helyzete, az állattartás nehézségei, a rokonság és a család házasságról alkotott nézetei.

A dolgozatban először a paraszti levelezés vizsgálatáról írok, majd magáról a forrásanyagról, kik a szerzők, a levelek szerkezetéről, formulákról, milyen témakörök fordulnak elő, mint például a gazdaság, mindennapi élet, szórakozási lehetőségek. A forrás feltárása segíthet megismerni egy lokális közösség értékrendjét, a házassággal kapcsolatos problémák körét, a Kecskemét környéki parasztcsaládok hétköznapi világát.

VADÁSZ MÁRTON
vadaszmarci@gmail.com
Néprajz
MA, 1. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kavecsánszki Máté
egyetemi adjunktus, DE BTK

Együttélés és konfliktusok egy kisnemesi faluban. Váncsod társadalma a 18-19. században

Dolgozatomban egy bihari falu, Váncsod 18 – 19. századi társadalmát vizsgáltam, különös tekintettel a mindennapi együttélési helyzetekre, a nemesség mentalitására és migrációjára. A társadalomnéprajzi módszereket alkalmazó kutatást levéltári források segítségével végeztem. A 19. századi országleíró munkák Váncsodot református magyar faluként említik, ugyanakkor jelzik, hogy a településen más vallású és nemzetiségű emberek is élnek, illetve a nagy számú birtokos említése alapján arra következtethettem, hogy egy jelentős kisnemesi lakossággal bíró községről van szó. A kutatás kezdetén célul tűztem ki a rendelkezésre álló források segítségével bemutatni a faluban élő társadalmi csoportokat és a hétköznapi élet során megnyilvánuló együttélési helyzeteket, konfliktusokat, illetve a faluban jelentős szerepet játszó nemesség életére és mentalitásának alakulására kerestem választ.

A dolgozat eredményeként Váncsod példáján keresztül nyomon követhetjük egy kisnemesi közösség kialakulásának egyik lehetséges módját, a nemesi migráció családszintű vizsgálatával választ kaphattunk arra, hogyan vált a falu dominánsan nemesek lakta községgé. A migrációs folyamatok megismerése lehetőséget adott a falu tágabb kapcsolatrendszerének felvázolására, melynek eredményeképpen három partiumi megyével: Biharral, Szatmárral és Szilággyal mutatható ki szoros kapcsolat. A nemesi mentalitás vizsgálata vezetett el az együttélési helyzetek kutatásához, hiszen a kisnemesség volt az a társadalmi csoport, amely konfliktusai révén jelentős forrásanyagot hagyott maga után, ami megvilágította a mindennapok világát.

Munkám során olyan kérdésekre kerestem választ, amelyek nem csak Váncsod életében fontosak. A nemesi migráció, a kisnemesség mentalitása és az együttélés olyan vizsgálati területek, melyek egy multietnikus régióban, mint a Partium, kiemelt jelentőséggel bírnak. A lokális szinten levont következtetések színesítik a régió néprajzi képét, ugyanakkor azok tendenciajellegét a későbbi vizsgálatoknak kell igazolniuk vagy cáfolniuk. A megkezdett munka folytatásaként a jobbágyfelszabadítás hatásait szeretném vizsgálni, összefüggésben a paraszti polgárosodással. A témára már a dolgozatban is kitértem, de bőséges feldolgozatlan anyag áll még rendelkezésemre, ezért családszintű vizsgálatokkal, nemesi és jobbágyi családok példáján keresztül szeretném bemutatni azt, milyen gazdasági és társadalmi változások zajlottak Váncsodon a 19. század második felében és a 20. század elején.

VÁRADI JÚLIA
julia.varadiath@gmail.com
néprajz
BA, 5. félév

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Máté Gábor
egyetemi adjunktus, PTE BTK

Gyöngyélet? A XVIII-XIX. századi katonaállítások néprajzi olvasata

A pályamű, ahogy a címében is megjelenik, a XVIII-XIX. századi katonaállításokkal, újoncozásokkal foglalkozik. A szerző a történeti néprajz eszközeivel vizsgálja a jelenséget; a dolgozat lényegi része levéltári kutatómunkán alapul, amely szakirodalmi szövegekkel, korábbi kutatások eredményeivel egészül ki. A kutatás a sorozások által leginkább érintett társadalmi rétegek (jobbágyság, zsellérség, később parasztság) tagjainak nézőpontjára kíváncsi; az ő viszonyulásukat tárgyalja a „központi hatalom" (Habsburg Birodalom vezetősége) által létrehozott és működtetett intézményrendszerhez. A dolgozat főbb kérdései a katonának szánt egyének társadalmi és gazdasági hátterét, és az újoncozások által kiváltott hatásokat, társadalmi reakciókat érintik.

A szerző levéltári kutatómunkája során kifejezetten olyan irategységekkel foglalkozott, melyek a katonaállítások fennmaradt dokumentációját tartalmazzák (rendeleteket, sorozási jegyzőkönyveket, újoncok vagyoni összeírásait stb.). A dolgozat ezen vizsgált iratok segítségével egy idáig kevéssé alkalmazott szemszögből közelíti meg a hadsereg és a katonaállítások intézményének társadalmi hatásait; az újoncnak szánt férfiak életvilágaiba nyújt betekintést.

Nyelvtörténet és névtan

BALOGH DIANA VIKTÓRIA
baloghdiana101@gmail.com
Magyar-Etika tanár
Osztatlan, 7. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

DURUCSKÓ FANNI
dfruzsu97@gmail.com
Földrajz Magyar tanár
Osztatlan, 7. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

PAÁL ZOLTÁN
paalzoltan98@gmail.com
Magyar-Történelem OMA
Osztatlan, 7. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Maticsák Sándor
egyetemi tanár, DE BTK

A magyar nyelv rokonításának tévútjai (a sumér, hun, ótörök rokonságelméletek és egy kérdőív tanulságai)

Dolgozatunkban egy aktuális témát dolgoztunk fel, az újabban egyre nagyobb teret hódító nyelvrokonítási teóriákat. Munkánk két részre oszlik. A dolgozatunk első részében a három legjelentősebb nézet alapjait vettük górcső alá, így kutatásunk során a sumer, hun és ótörök rokonítási elméleteket vizsgáltuk meg behatóbban. Bemutatjuk a teóriák alapjait, illetve mai megjelenésüket a különböző platformokon az internet világában. Kutatásaink során sok érdekes elmélettel találkoztunk: a sumer ékírás hasonlóságot mutat a székely-rovásírással; a magyar nyelvet az avarok beszélték; a genetikusok „bebizonyították", hogy hunok vagyunk. Az ilyesféle teóriák a 21. században egyre kelendőbbek, melyet elősegít a gyors és sokszor ellenőrizetlen információ áramlása a világhálón, az összeesküvés-elméletek népszerűsége, a dicső múlt iránti vágyakozás. A dolgozatunk második felében interneten közzétett online kérdőív adatait elemeztük. 2020-ban 450 adatközlő töltötte ki kérdőívünket. Ha a kitöltők nem is alkotnak reprezentatív mintát, a válaszadók sokféle korosztályt és foglalkozási ágat képviselnek. Többek között törekedtünk felmérni az adatközlők által használt információ szerzési módokat is (ld: 12. kérdés: Ha érdeklődik a magyar nyelv rokonsága iránt, honnan szerzi ismereteit?). A kérdőív kiértékelésében hangsúlyt fektettünk a demográfiai változók anomáliáira egyaránt (vö: „Az Egyáltalán nem foglalkoztat a kérdés választ megjelölők főként 18–25 év közötti, egyetemi végzettséggel rendelkező vagy egyetemi tanulmányokat folytató nők."). Összességében felemás kép rajzolódik ki előttünk. Sokan ismerik és elfogadják a finnugor nyelvrokonságot, de azok is sokan vannak, akik ebben kételkednek vagy egyenesen elutasítják, s valamilyen alternatív rokonság hívei. Számadatokban kifejezve a kitöltők 30%-a a török, 40%-a a hun rokonságot (is) elfogadja. A nyelvrokonság kérdésében (is) nagy szerepe van az iskolázottságnak. Az általános iskolát végzettek 20%-a, a középiskolát végzettek 32%-a, a főiskolát végzettek 41%-a, míg az egyetemet végzettek 56%-a fogadja el fenntartás nélkül a finnugor rokonítást. Kérdőívünk adatai szerint a fővárosiak 71%-a, a községekben élőknek csak 27%-a fogadja el egyértelműen a finnugor rokonságot. Terveink között szerepel eme felmérés megismétlése a későbbiekben, összehasonlítva a most kapott adatokkal.

BÍRÓ BERNADETT
birobernadett@indamail.hu
magyar nyelv és irodalom
BSc, 6. félév

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
(Beregszász)

Témavezető:
Dr. Gazdag Vilmos
docens, UA IIRFKMF

A névadás és névdivat alakulása Forgolányban az egyházi anyakönyvek anyagai alapján

A Nagyszőlősi járásban található Forgolány település névadási szokásait, illetve névdivatját vizsgáltam. A kutatás során a település református és görög katolikus anyakönyvei alapján az 1972–2018 közötti időszak névadási szokásokat figyeltem meg. A szakirodalmi tételek áttekintése után az anyaggyűjtés következett. A kinyert adatok feldolgozása, egy digitális adatbázissá való átalakítása következett. Mindezek után meghatároztam elemzési és csoportosítási szempontokat is, amelyekkel a névanyagokat elemeztem kívántam.

A kutatás végén külön kitértem a kárpátaljai névhasználat alakulására a történelmi változások tükrében; a férfi és női keresztneveket külön alfejezetben írtam le, az eredményeket pedig ábrák és táblázatok segítségével tüntettem fel; kitértem a kettős keresztnevekre is; végül a könnyebb megértés végett egy, a teljes névanyagot egybe fogó összesítő táblázatot is készítettem. Eredmények azt mutatják, hogy a legtöbbször előforduló női név az Éva, melyet 11 lány viselt, a férfiaknál az István név volt az első helyen 17 viselőjével.

Kitűzött célomat elértem, mivel részben feldolgoztam a faluban fellelhető, anyakönyvekből kinyert neveket. A kutatás továbbvitelével kapcsolatban elmondható, hogy vannak feltáratlan régebbi anyakönyvek, melyek vizsgálata után egy összefoglaló munkával hiánypótlást eszközölnénk ki.

CSIBRÁNY LILI
lyssa0720@gmail.com
magyar nyelv és irodalom – történelem tanár
Osztatlan, 11. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Tóth Valéria
egyetemi tanár, DE BTK

A természeti nevek egy fajtájáról: erdőnevek az ómagyar korban

Jelenlegi kutatásom a természeti nevek egy fajtájának, az erdőneveknek a nyelvi, azon belül onomasztikai elemzésére irányul.

Vizsgálatom vezérfonalát a Hoffmann István által kidolgozott, alapvetően funkcionális szemléletű helynévelemzési modell adja, amelyet az elmúlt bő két évtizedben sok helynévkutató használt fel egy-egy névfajta vagy egy terület névanyagának analíziséhez. A különböző névfajtákhoz kapcsolódó névadási és névhasználati szokások egymástól eltérőek, ami nyelvi természetű különbségekben nyilvánul meg közöttük. A funkcionális nyelvészet jegyében éppen ezért fontos, hogy az egyes névfajták jellemzőit külön-külön tekintsük át. Az így szerzett ismeretek aztán egymásra vonatkoztathatók és ezáltal a helynévfajták összevethetők lesznek, ami sokat segít abban, hogy a korai ómagyar kor helynévadását minél komplexebb módon feltárhassuk. Az erdőnevek kategóriája eddig azonban még nem részesült ilyen jellegű, szisztematikus feldolgozásban, pedig esetükben különösen hasznosnak tűnik az effajta megközelítés más helynévfajtákhoz (pl. a hegynevekhez) való szoros kötődésük miatt.

Dolgozatom célja tehát az, hogy elvégezzem az erdőnevek teljes körű, funkcionális szemléletű feldolgozását. Munkám jelenleg hat fejezetből áll. A helynévfajta szakirodalmának összefoglalása után elméleti és módszertani kérdéseket tárgyalok. A funkcionális nyelvészet jegyében szólok továbbá a névfajta vizsgálatának nyelven kívüli hátteréről, azaz a középkori erdőgazdálkodásról, bevonva más tudományok (történettudomány, néprajz) ismereteit is, végül gazdag példaanyaggal illusztrálva több aspektusú elemzést végzek az erdőnevek kapcsán (funkcionális-szemantikai, lexikális morfológiai, történeti és kronológiai vizsgálat).

Munkám eredményeképpen egy korábban rendszerszerűen nem vizsgált névfajtáról, az erdőnevekről tudok egy átfogó képet adni, amely a továbbiakban jó alapot nyújthat más névfajtákkal (pl. hegynevekkel, tájnevekkel) történő összehasonlító vizsgálatokhoz is.

CSOBÁDY CSILLA
cs.csilla80@gmail.com
Magyar nyelv és irodalom és biológia tanári szak
MA, 1. félév

Konstantin Filozófus Egyetem (Nyitra)

Témavezető:
doc. PaedDr. Bauko János, PhD.
intézetigazgató, SK KFE

Jablonca község helyneveinek vizsgálata

Munkám Jablonca község szinkrón és diakrón helyneveinek vizsgálatával foglalkozik. Az általános elméleti tudnivalókban az alapfogalmakat ismertetem, valamint a helynévhasználatot befolyásoló tényezőket is bemutatom. Az összegyűjtött helynevek rendszerezésekor a Hoffmann István-féle névelemzési modellből indulok ki, a helynévanyagot funkcionális-szemantikai és lexikális-morfológiai szempontból elemzem. A felkutatott helynévanyagot adattár formájában közlöm, mely a mellékletben olvasható. Munkámat helynév-szociológiai vizsgálattal egészítem ki, mely során kérdőíves módszerrel és interjúzással vetek fényt a helybéli lakosok helynévismeretére és -használatára, valamint az ezt befolyásoló tényezőket, az okokat is magyarázom. A helynév-szociológiai kutatást mentális térképezéssel bővítem, melyekből néhány példát a mellékletben csatolok a munkához.

GOCS KLAUDIA RÉKA
gocsklaudia@gmail.com
magyar nyelv és irodalom, matematika tanár
Osztatlan, 9. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Hoffmann István
egyetemi tanár, DE BTK

Jánkmajtis helyneveinek szocioonomasztikai vizsgálata

Dolgozatom témájául Jánkmajtis helyneveinek vizsgálatát választottam, mivel itt lakom, így a települést jól ismerem, és a lakói is ismernek engem. Kutatómunkámat segítette Kálnási Árpádnak az 1970-es években a településen végzett helynévgyűjtése. A helynévanyag összegyűjtését személyes interjúk során végeztem el, amelyek során 31 adatközlővel dolgoztam, akiket több szempontot figyelembe véve választottam ki. Ezek alapján készítettem el a település helynévszótárát, amely a későbbi elemzési szempontok alapjául szolgált. A Kálnási Árpád szócikkeivel párhuzamosan bemutatott helyneveket a használati gyakoriság mutatóival is jellemeztem.

Az elemzést a Kálnási Árpád *A fehérgyarmati járás földrajzi nevei* című munkájával való összevetés vezeti be. A két vizsgálat között csaknem két generációnyi idő telt el, ami magyarázza az eltűnő és az újonnan megjelent helyneveket is. Az elemzés során megállapítottam azonban, hogy Jánkmajtis helynévkészletében a 35 év alatt nem történt mélyreható változás. A saját adatközlőimet négy korcsoportba soroltam életkoruk szerint. A korcsoportok átlagos helynévismerét összehasonlítva elmondható, hogy az idősebbek – a várakozásnak megfelelően – több helynevet ismernek, mint a fiatalabbak, azonban egyetlen adatközlőt sem találtam, aki az egész helynévállománynak birtokában lenne. Nagyobb ugrás csak az első generáción belül, illetve az első és a második generáció között mutatkozik. Az adatközlők nemének és helynévismeretének összefüggése azt az általánosan elfogadott megállapítást igazolja, hogy a férfiak több helynevet ismernek, mint a nők. Ez Jánkmajtis esetében is igazolható, azonban bizonyosodott az is, hogy a nemek névismerete között nincs számottevő különbség.

A névközösség-vizsgálat alapjául az a történeti tény szolgált, hogy Jánkmajtis két településből egyesített falu. A kutatásom során arra kerestem választ, hogy lakói egy névközösséget alkotnake. Ez annak ellenére igazolódott, hogy más tekintetben a település egy közösségnek viszont nem mondható, mivel lakóiban eleven él a tudat, hogy egykor két település volt, s az egyes falurészek lakói még ma is inkább jánki, illetve majtisi identitásúnak tekintik magukat. Végezetül helynévsűrűségi vizsgálatot végeztem el, Hankusz Éva tanulmánya alapján közel azonos területű falvakkal vetettem össze Jánkmajtis adatait. Ebből az összevetésből megállapítottam, hogy Jánkmajtis névállománya gazdag, melyet több, nyelven kívüli tényező is befolyásol, valamint a szinonim nevek is gyakoriak.

PALLAGI ANNA LIZA
pallagi.anna.liza@gmail.com
angol – magyar osztatlan tanárképzés
Osztatlan, 11. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Slíz Marianna
habil. egyetemi docens, ELTE BTK

A magyar keresztnévállomány változásai 1971–2017 között

A kutatás célja a magyar keresztnévállomány utóbbi ötven évben történt változásának vizsgálata. Mivel a szinkron névállomány történeti rétegekből épül fel, ezért a vizsgálat név- és nyelvtörténeti, valamint etimológiai vonatkozású. A vizsgálat elvégzése alkalmazott névtani célok elérését teszi lehetővé: segíti a szakmai igényű utónévszótárak eredetmeghatározását, valamint az online utónévkeresők formalizálását. Jelenleg számos, laikusok és alternatív nyelvrokonságban hívők által készített, az olvasókat megtévesztő utónévkönyv és online kereső is elérhető, a kutatás eredményei azonban hozzájárulhatnak ezek hatásának ellensúlyozásában, a nyelvi-névtani ismeretterjesztésben. A vizsgálat emellett rávilágít a társadalmi igények változására, valamint az utóbbi félszáz évben bekövetkező politikai és kulturális változásoknak a keresztnévállományra gyakorolt hatására is. Az elemzés forrásaiként az adott időszakban teljes anyakönyvezhető névanyagot tartalmazó, 1971-ben, 1998-ban és 2017-ben kiadott szakmai keresztnévszótárak szolgáltak. Ezek anyagának összevetésével kirajzolódik egyrészt a mai magyar névállomány eredet szerinti összetétele, másrészt a névállomány bővülésének üteme, az újonnan bekerülő nevek forrásai és a névalkotás módszerei. A vizsgálat egy olyan elméleti modellre épül, amely következetesen elválasztja egymástól az eredet terminusnak a szakirodalomban gyakorta vegyített jelentéseit: a nyelvi eredetet (a közvetlen átadót véve alapul), a nevek forrását (fiktív vagy nem fiktív eredetű), valamint a nevek létrehozásának módját. Ennek révén a névanyag rétegzettsége világosabban átláthatóvá válik. A női és férfinevek állományában bekövetkező változások folyamatos összevetése továbbá lehetővé teszi e két névkészlet mennyiségi, alkotásmódbeli, illetve jelentéstani típusokat érintő különbségeinek a feltárását. A vizsgálat elvégzése előtt azonban számos elméleti-módszertani kérdés volt tisztázandó (pl. a nevek nyelvi eredetének, fiktív / nem fiktív voltának meghatározását illetőleg). Ezek későbbi, hasonló jellegű vizsgálatok számára is hasznos módszertani kiindulópontként szolgálhatnak.

POKSTALLER JUDIT
pokstallerj@gmail.com
Magyar-szlovák kétnyelvű ügyvitelszervezés
BSc, 3. félév

Konstantin Filozófus Egyetem (Nyitra)

Témavezető:
Mgr. Ladislav Angyal, PhD.
adjunktus, SK KFE

Somorjai névszemiotikai tájképe

Dolgozatom témája egy délnyugat-szlovákiai város, Somorja névszemiotikai tájképének vizsgálata. A névszemiotikai tájkép a nyelvi tájkép szerves részét alkotja. Ezt a tájképet azok a tulajdonnevek, illetve a nevekre utaló, s azokhoz tartozó extralingvális jelek alkotják, melyek a névtáblákon, a köztereken lévő feliratokon, különböző felületeken szerepelnek. Somorja személynév-szemiotikai tájképe változatos: magyar és szlovák személynévalakok is előfordulnak, de a magyaros névformák az elterjedtebbek. Találkozhatunk még kettős személynévhasználattal is. Somorja helynév-szemiotikai tájképére főleg a kétnyelvűség jellemző. A helységnévtáblán és az utcaneveket jelölő táblákon az első helyen az államnyelvi névforma áll, s ezt követi a magyar (kisebbségi) névpárja. Az intézménynév-szemiotikai tájkép rendkívül színes képet mutat; míg az állami intézményekben a kétnyelvűség uralkodik, addig az üzlet-, hotel- és étteremnevek esetében gyakoribbak az angol nyelvű feliratok.

SARNYAI VIVIEN
sarnyaivivi@gmail.com
magyar-latin tanárképzés
Osztatlan, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
dr. Juhász Dezső
egyetemi tanár, ELTE BTK
dr. Szentgyörgyi Rudolf
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Szent István veszprémi püspökségnek kiállított adománylevele mint nyelvtörténeti forrás

Az átiratban, hamisítványban vagy interpolációban ránk maradt oklevelek hosszú időn keresztül a nyelvtörténeti kutatások perifériájára szorultak, a nyelvemlékre ugyanis különböző kronológiai rétegek rakódhatnak, így más-más nyelvállapotok sajátosságai keveredhetnek az eredeti oklevél nyelvállapotának sajátosságaival. Éppen ezért számos kutató nem tartotta hiteles forrásoknak az ilyen formában ránk maradt okleveleket, a nyelvtörténeti kutatásokból való teljes körű kirekesztésükkel azonban értékes következtetésektől fosztatik meg e tudományterület.

Munkámban arra vállalkoztam, hogy Szent István király veszprémi püspökség számára kiállított adománylevelét – ami csupán átiratokban maradt korunkra, de eredetiben nem – meghatározott nyelvtörténeti szempontok alapján vizsgálat alá vessem, ennek keretei között a diploma szórványanyagából hangtörténeti, helyesírástörténeti, szövegbe illesztési és etimológiai következtetéseket kívántam levonni, az oklevél átírt jellege miatt azonban az elemzések előtt meg kellett határoznom a vizsgálandó szórványok kronológiai besorolását. A kronológiai meghatározás eljárásában irányadó volt Szőke Melinda *A garamszentbenedeki apátság alapítólevelének nyelvtörténeti vizsgálata* című munkájában kifejtett módszertana, ennek alapján az átiratok lejegyzéseiben mutatkozó egyezések és különbségek alapján igyekeztem feltárni az átiratok jellemző jegyeit.

VASAS BRIGITTA
brigitta.vasas@gmail.com
Magyartanár – Német nyelv és kultúra tanára
Osztatlan, 7. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Bába Barbara
egyetemi adjunktus, DE BTK

Biri település helynevei

Dolgozatom témája Biri település helyneveinek névtani elemzése. A dolgozat bevezetésében a helynévgyűjtés rövid történeti áttekintése olvasható. Ezáltal azt szemléltetem, hogy milyen történelmi múlttal rendelkezik az említett tudományterület, és milyen hatással van a mai kutatói munkákra. A bevezető után rövid ismertetés következik a jelen gyűjtés történetéről, folyamatáról, az adatok kronológiai eloszlásáról, illetve a felhasznált forrásokról. Az általam választott település jelenkori és történeti névadatainak összegyűjtése, valamint adatbázisba és szótári szócikkekbe való rendezése után a névanyagot HOFFMANN ISTVÁN modellje szerint elemeztem: a helyneveket névfajták szerint csoportosítottam, majd a helynevek névrendszertani vizsgálatát készítettem el. Ennek az elemzésnek a részeként egyrészt Biri egyrészes-, valamint kétrészes helyneveinek funkcionális-szemantikai, illetve lexikális-morfológiai nyelvi elemzését végeztem el, másrészt a helynevek keletkezéstörténeti elemzésére is vállalkoztam. A helynevek nyelvi elemzése révén pedig nem pusztán Biri neveinek alapos jellemzését végezhettem el, de általa arra is lehetőségem nyílt, hogy összehasonlító névrendszertani vizsgálatot készítsek Biri és Tapolcafő települések helyneveinek vonatkozásában. A dolgozat utolsó fejezete az összegzés, melyben egyúttal további terveimről is szólok. A dolgozatot a helynévtárból, valamint az általam készített bel- és külterületi térképekből álló melléklet zárja.

Ókori elő-ázsiai és antik régészet

ALMÁDY LÁSZLÓ
almadylacilaci97@gmail.com
Régészet
MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kalla Gábor
egyetemi docens, ELTE BTK

Egy palmyrai szobor története a Szépművészeti Múzeumból.

A dolgozat célja bemutatni egy palmyrai ifjúszobor történetét a Szépművészeti Múzeumból. Ez a szobor leírásával kezdődne, mit is láthatunk, milyen jellegzetességei vannak. Ez után, hogy kontextusát megértsük meg kell vizsgálni, milyen sírszobrászati típusok voltak Palmyrában, mely lehetséges kategóriába tartozik az általam ismertetett tárgy. Ezt követően fel kell térképezni, hogy az ilyen típusú szobrászati emlékek milyen sírépítményekben helyezkedtek el, tehát ezek bemutatása is elengedhetetlen a szobor megértése érdekében. Ezen információk birtokában, valamint párhuzamok összevetésével már levonhatók következtetések, hogy mikor készülhetett a szóban forgó palmyrai szobor, milyen jellegű volt és hol helyezkedhetett el. Továbbá észben tartva Palmyra történeti, kulturális egyediségét, mely jelentős mértékben befolyásolta a helyiek identitását megpróbálom összegezni, mik azok jelentéstartalmak, amik egy-egy ilyen jellegű alkotásban sűrűsödnek, betekintést adva Palmyra páratlan világába.

HÜSE ASZTRIK
hasztrik@gmail.com
Régészet
MA, 2. félév

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Fazekas Ferenc
egyetemi adjunktus, PTE BTK

Római kori hangszerábrázolások Pannoniából

Az ókori ember életében is szervesen jelen van a zene, akár csak manapság. Éppen ezért elengedhetetlen a hangszerleletek és hangszerábrázolások vizsgálata. A szakirodalomban közölt és azonosított hangszerábrázolások között több esetben előfordul a különböző típusok egymással való felcserélése, téves azonosítása. Az ábrázolások pontos meghatározására zenei és hangszerközpontú értelmezésre is szükség van, a komplex ikonográfiai azonosításon kívül. A mellékletek részeként látható adatbázis jellegű katalógus tartalmazza a munkában részletesen is bemutatott kőemlékeket, illetve az eddig felgyűjtött hangszerábrázolást megjelenítő pannoniai ábrázolásokat. A bemutatott hangszerközpontú vizsgálat legnagyobb előnye, hogy nem csak a római kor tekintetében alkalmazható, hanem bármely más korszak hangszerábrázolásainak értelmezésekor is pontos eredményeket adhat.

KOMLÓSI JANKA
kajansikomlo@gmail.com
Régészet
BA, 5. félév

Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Kulcsár Valéria
egyetemi docens, SZTE BTK

Textilmaradványok Magyarország területén a római korban. Regionális különbségek

A dolgozat a magyarországi régészeti lelőhelyeken előkerült, római korra datálható textilmaradványokkal foglalkozik; elsődlegesen gyűjtőmunka, illetve az összegyűjtött adatok elemzése. A maradványokat területi csoportonként (Pannonia területén előkerült, illetve alföldi szarmata területekről származó), több szempontból (alapanyag, kötés, sodrat, sűrűség, szálvastagság, festés) vizsgálom, majd hasonlítom össze. Az elemzés részét képezték a helyi, kelta előzmények is. A tanulmány fő célja a textilkészítésben fellelhető különbségek és hasonlóságok felfedezése, illetve annak megállapítása, hogy a jelenlegi feltárási és dokumentációs módszerek mekkora teret adnak a témában a további kutatásnak. Megállapíthatjuk, hogy habár a kelta előzmények egy viszonylag egyszerű, uniform textilkészítési kultúra képét mutatják, addig mind a pannoniai, mind a szarmata leletanyag igen változatos, kötésük, minőségük és alapanyaguk alapján pedig helyi készítésű és import termékeket is elkülöníthetünk. Az eredmények a textilmaradványok kis száma, és a pontosabb vizsgálatok gyakori hiánya miatt kevéssé reprezentatívak, azonban egy kiterjedtebb kutatás alapját képezhetik.

KUTYIFA ÁKOS
kutyifaakos@gmail.com
Régészet
BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kalla Gábor
docens, ELTE BTK

A hatalom háttérképe. Az uralkodó alakja mögötti heraldikus ábrázolás II. Aššur-nāṣir-apli kalhui palotájának trónтermében.

A kalhui Északnyugati Palota trónтermének B-23-as domborműve az újasszír művészet egyik legikonikusabb alkotása. Meghatározó szerepét sugallja az a tény is, hogy a trónterem kulcsfontosságú részén, közvetlen a trónbázis mögött kapott helyet. A közel 170 évvel ezelőtti felfedezése óta a kutatásnak még nem sikerült egy olyan egységes értelmezést szolgáltatnia, amely mindenki által elfogadott lenne. Ezáltal az újasszír ikonográfia egyik legvitatottabb problémájának tekinthető. Kutatásomban igyekeztem egy újfajta interpretáció lehetősége mellett érvelni. Eszerint a kompozíció középpontjában álló stilizált fa magát az Asszír Birodalmat szimbolizálja, amely az uralkodó oltalma és hatalma alatt áll, aki szoros és bensőséges kapcsolatot ápol a metafizikus világgal, illetve ő és az országa az istenek védelmét és támogatását élvezi. Ehhez a kompozíciót elemeire bontottam és az adott komponenseket külön-külön vettem górcső alá.

A stilizált fa motívumának az állami adminisztrációban használt meghatározó szerepe alapján feltételezhető, hogy egyes aspektusaiban az asszír államot szimbolizálja. A közvetlen mellette két oldalt helyet foglaló uralkodó alakok gesztusából az derül ki, hogy az isteni világgal szoros és közvetlen kapcsolatot ápolnak. A metafizikus kozmosz a stilizált fa felett lebegő szárnyas napkorongban és az uralkodó alakjai mögött helyet kapó szárnyas apkallukban nyilvánul meg. A szárnyas napkorong közepén elhelyezkedő istenség, itt minden bizonnyal Aššur lehet , aki a hatalom jelvényeit átnyújtva lép kapcsolatba az uralkodóval. Az apkalluk pedig, mint az archaikus világ „bölcsei", ősi tudást adnak át neki, és védelmezik is egyben.

Fontos azonban megemlíteni, hogy az egyes képi szimbólumok változatos jelentéstartalmat hordoznak, amely jelentősen megnehezíti az ehhez hasonló, egyedülálló domborművek és más ikonográfiai ábrázolások értelmezését.

PÁRKÁNYI BENCE
parkanyibe@gmail.com
Régészet
MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Vandlik Katalin
adjunktus, ELTE BTK

Késő archaikus feketealakos lékythosok attribúciója és ikomográfiája

A késő archaikus kori vázafestészet sajátos csoportját alkotják a feketealakos technikával díszített kisméretű lékythosok. Dolgozatomban a Szépművészeti Múzeum két, eddig közöletlen darabján mutatom be a kutatás során fölmerülő nehézségeket és lehetőségeket. A vázák fihurális ábrázolásáról készített rajz rendkívül hasznosnak bizonyult, ugyanis lehetőséget adott a sérült részek színrekonstrukciójára. A szkhémák vizsgálata után a lékythosokat az Athén 581-osztályba, ezen belül az 50.185-ös lékythost az Agora P 24486-csoportba, míg a 81.81.A leltári számon őrzött vázát az Agora P-24340-csoportba tudtam besorolni. Az 50.185-ös vázát egy bikával küzdő férfi díszíti, ami figyelembe véve hasonló vázák ábrázolásait Héraklés és a krétai bika harcaként értelmezhető. A budapesti lékythos segíthet a hasonló szkhémával díszített késői vázák attribúciójában illetve az ezeken ábrázolt, ám eddig nem meghatározható, vagy félreértelmezett szkhémák interpretálásában. Ugyanez a váza szolgáltatott lehetőséget arra, hogy rekonstruáljam egy késő archaikus kori vázafestő tanulási folyamatát az Agora P 24486-csoport vázáin, melynek egyik állomása éppen a budapesti váza lehet. A Szépművészeti Múzeum másik vázáján látható hoplita pár pedig az Athén 581-osztály és a Leafless-csoport festői között fennálló lehetséges kapcsolat felfedését tette lehetővé.

TATÁR IRINGÓ
iringotatar@gmail.com
régészet
MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kalla Gábor
docens, ELTE BTK

A Karkamišban található Ḫilāni templom épülete és díszítése

Kutatásom középpontjában a szíro-anatóliai régió egyik lelőhelyén, a késő bronzkorban hettita uralom alatt álló, azonban a vaskor egyik legjelentősebb szíro-hettita államává átalakuló Karkamiš városában, annak ceremoniális körzetében helyet kapó, Ḫilāni néven emlegetett templom áll. Karkamiš széles körben vizsgált ceremoniális központjával szemben a Ḫilāni-szentélyt és dekorációját illetően az ásatások eredményeit közlő publikáción túl, csak egy-egy kiadvány foglalkozik, legnagyobb részben igencsak érintőlegesen az szakrális építménnyel és lehetséges díszítésével. Mivel a korábbi írások egyike sem tekinthető átfogó, minden részletre kiterjedő műveknek, célom ennek a hiánynak a pótlása volt.

Vizsgálódásom során a ceremoniális negyed, azaz a szakrális építmény kontextusának részletezését követően a régészeti feltárások eredményeire alapozva tárgyaltam a komplexum és a hozzá köthető monumentális művészeti alkotások rekonstrukciós lehetőségeit. Majd a szentély épülettípusának és a struktúrához kapcsolható nagyművészeti faragványok ábrázolástípusának és stílusának meghatározását, előzményeinek és párhuzamainak feltérképezését követően kelteztem a templomot és dekorációját. Kutatói munkám eredményeképpen bizonyossá vált, hogy az in antis templomok Breitraummal rendelkező csoportjába besorolható Ḫilāni-szentély a Kr. e. 13. század végén, esetleg a Kr. e. 12. században jöhetett létre. A templomot alapításának idejében a birodalmi hettita vagy a későhettita I stílust képviselő oroszlánalakokkal díszítették. A szakrális építményt a Kr. e. 11. században és a Kr. e. 10. század közepén, késő hettita I-II stílust megtestesítő, bikaembereket ábrázoló orthosztátokkal dekorálták.

Ókortörténet – Klasszika filológia I.

FARKAS FLÓRA
farkasfloora@gmail.com
latin-magyar tanári
Osztatlan, 11. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Józan Ildikó
adjunktus, ELTE BTK

Párhuzamos olvasat – bilingvis szövegrészletek alkalmazhatósága a fordítás középiskolai tanításának módszertanában latinról magyarra

Dolgozatomban a latin–magyar bilingvis kiadások, illetve szövegrészletek a latintanítás módszertanában való alkalmazási lehetőségeit járom körül. Ennek hátttereképp megvizsgáltam, hogy a kétnyelvű kiadás milyen hatással van a fordítás milyenségére, milyen céljai lehetnek az ilyen felépítésű kiadványoknak, továbbá, hogy milyen mértékben és milyen formában vannak jelen bilingvis szövegközlésen alapuló feladatok XX. század eleji és jelenleg is használatos tankönyvekben.

Latin nyelvkönyvekre, leíró nyelvtani és stilisztikai jellegű latinkönyvekre is kiterjedő elemzésemet követően a fordítás elméleti irodalmából vett idézetekkel szemléltettem eredeti művek és fordítások egybevetésének gyakorlatban hasznosítható hozadékait, majd néhány példafeladatötletet is bemutattam, hátrányaikat és előnyeiket is összegezve.

HARGITTAY LEVENTE
hargittaylevi2000@gmail.com
magyartanár – francia nyelv és kultúra tanára
Osztatlan, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Bárány István
adjunktus, ELTE BTK

Mítosz, szöveg és stílus a Timaioszban

Dolgozatomban irodalmibb szempontból közelítettem a Timaioszhoz, szem előtt tartva azt is, hogy Platón művei irodalmi alkotások, és dialogikus formájuknál fogva értelmezésüknél figyelembe kell venni a drámai keretet is a filozófiai tartalom mellett, ugyanis ezek kiegészítik egymást. Így elemeztem a dialógus bevezetőjének szerkezetét, illetve azt, hogy ez hogyan kapcsolódik Timaiosz beszédéhez. Megvizsgáltam a dialógus időbeli kereteként megjelenő Panathénaia ünnep jelentőségét is, ami hatással lehet a dialogikus forma mellőzésére itt. Kimutattam, hogy a dialógusban megjelenik mint szervezőelem és mint motívum is a hiány, és ennek vannak metapoétikus vonatkozásai is, amelyek amúgy is jellemzőek a Timaioszra.

KERTI ANNA EMESE
kertipanni@gmail.com
latin nyelv és kultúra tanára – magyar nyelv és irodalom tanára osztatlan tanárképzés
Osztatlan, 7. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Tamás Ábel
adjunktus, ELTE BTK

Hiányzó karcsapások a levegőben. Daid&Ikar&Co Jász Attilánál és más kortárs költőknél

Dolgozatomban Daedalus és Icarus mítoszának kortárs magyar költészeti recepcióját vizsgálom, egyrészt arra koncentrálva, hogy melyek azok a szempontok, amelyek a mítosz értelmezését a kortárs lírában meghatározzák – hiánypoétika, intertextualitás, metapoétikusság –, másrészt rámutatva arra is, hogy az ún. retroaktív intertextualitás szellemében miképp érvényesíthetőek ezek a szempontok „visszamenőleg" a mítosz római irodalmi feldolgozásain (Catullus, Vergilius, Horatius, Ovidius), amennyiben a mítosznak a kortárs líra által megszólaltatott, de már id. Pieter Bruegel híres festményének a modern irodalmi reflexióiban is implikált dimenziói felől olvassuk őket. Ez alapján az *Aeneis*, illetve az *Ars Amatoria* és a *Metamorphoses* kapcsolódó szakaszainak (Aen. VI. 14−33, Ars II. 21–98, Met. VIII. 152–235) szoros olvasását követően – amelynek a következtetései szerint az ókori költői szövegek egymással folytatott párbeszéde mintha a mítosz elbeszélhetetlenségének kérdéseit járná körül – a mítosz európai irodalmi (és részben képzőművészeti) recepciójának alapvető tendenciáit, közelebbről Bruegel *Tájkép Ikarosz bukásával* című festményét, és az erre válaszoló modern ekphrasztikus verseket (W. C. Williams*: Tájkép Ikarosz bukásával*, W. H. Auden: *A Szépművészeti múzeumban*, Brüsszel 1938, Kántor Péter: *Ikarosz bukása*) elemzem. Ezután a kutatás fókuszpontjára, Jász Attila *Daidaloszi napló* és *szárnyas csiga* című köteteire térek rá, bemutatva, hogyan ad teret Daedalus és Icarus története a hiányról, a töredékességről, művészetesztétikai kérdésekről (pl. mimésis és phantasia kapcsolata), végső soron magáról a nyelvről, a nyelv önmagára való visszahajlásáról, és ezzel egyben kudarcáról való beszédnek a kortárs költő két kötetében.

LITKEY CSONGOR
litkeycso@gmail.com
Történelem
BA, 5. félév

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Lindner Gyula
egyetemi adjunktus, PTE BTK

Meghaló istenek, istenné váló hérósok

A görög vallásban állandó oppozíció a hatalmas, halhatatlan istenek, és a gyönge halandók szembeállítása. Ez az oppozíció elsősorban homérosi-epikus, irodalmi alapokon nyugszik, és nem feltétlenül tükrözi a kultusz realitásait. A görög vallásban vannak olyan alakok, akik áthágják a homérosi rendszer határait. (És igen elterjedt, sok helyen tisztelt alakok, mint például Héraklés, akinek rengeteg említése volt az irodalomban., és rengeteg ábrázolása a művészetekben.) Célom volt a dolgozatban, a görög istenek halhatatlanságának vizsgálata. Arra voltam kíváncsi, hogy minek köszönhető az, hogy egyes istenalakok mítoszaiban és kultuszaiban a istenek és emberek homérosi szembeállítása nem érvényesül, mert ember kap isteni tiszteletet, vagy isten hal meg. Van-e egyáltalán létjogosultsága annak, hogy a homérosi istenkép alapján szemléljük ezeket a mítoszokat illetve kultuszokat? A célom az, hogy ennek a vizsgálatnak a segítségével jobban megismerjem a görög isteneket az embertől elválasztó határ lényegét, és ezáltal a görög istenképet is. A vizsgálat középpontjában két isteni alak áll; a halandóból istenné váló Héraklés, és a halála ellenére istenként tisztelt Asklépios. Egy-egy tanulmányban fogom leírni a két alakot. A dolgozat a két tanulmányból levonható tanulságok után röviden kitért az isteni és emberi létforma közötti különbség, vagy hasonlóság, szélesebb perspektívájú elemzésére.

A dolgozat megírása során saját eredményeimnek tartom: a homérosi isten-ember oppozíció relatív és korlátozott érvényességének megállapítását, Varro Teologia Tripertitájának elméleti alkalmazását a görög vallási rendszerek sajátosságainak megértésére, Héraklés liminalitása hátterének megértését

NÉMETH ANNA
annanemeth92@gmail.com
klasszika-filológia
MA, 4. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Bolonyai Gábor
tszv. egyetemi docens, ELTE BTK

Médeia és Iasón kapcsolatának jogi és érzelmi aspektusai

Médeia és Iasón kapcsolata egy rendkívül különös és tragikus végkimenetelű házasságot eredményezett – mind a jogszokás szempontjából, mind pedig érzelmileg. A hagyományokat megszegő vagy éppen abba betagozódni kívánó házasság-képzeteket három feldolgozás tükrében vizsgáltam: Euripidés Médeiája, Ovidius Metamorphosesének Hetedik könyve valamint Apollónios Rhodios Argonauticáját vontam elemzés alá.

Az aranygyapjú mítoszának alapeleme, hogy Médeia a saját családját elárulva átáll az idegen oldalára, így a történet logikájából adódik, hogy Médeia tartós kapcsolatot, házasságot vár Iasóntól, és ez mindegyik feldolgozásban meg is jelenik – azonban más és más módon. Az időrendi kapcsolódás pedig azt mutatja, hogy a szerzők egyre finomították és egyre részletesebben próbálták ennek a különös házasságnak a történetét elmesélni. Az elemzés szempontjául a házasság megkötésének módját, különös figyelemmel az azt megerősítő kézfogás gesztusát, az eskütétel formáját és kapcsolatuk társadalmi elfogadottságát vizsgáltam.

Médeia alakja egyszerre egy autonóm, a szabályok felett álló nő és egy, a hagyományokba való betagozódás látszatát keltő asszony, míg Iasón esetében már a kapcsolatuk elején nyilvánvaló volt, hogy egy valamit-valamiért alapú rendszerben képzeli el a társas viszonyát Médeiával – a köztük lévő, már a kezdetekkor jelenvaló ellentét a kapcsolatuk irányának felfogásában végzetszerűen sodorta őket a tragikus végkimenet felé.

PÁLFI DOROTTYA
palfidorottyavagyok@gmail.com
Klasszika-filológia
BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Simon Lajos Zoltán
adjunktus, ELTE BTK

Maximianus elégiái

Maximianus egy enigmatikus költő, aki a legelfogadottabb nézetek szerint a VI. sz.-ban élt. Hat, carmen continuumként olvasható elégiát hagyott hátra, amelyekben az elegia flebilis keveredik az augustusi szerelmi elégiával és a szatírával. Ez utóbbira utal az elégiaciklus alaphelyzete is: a költői én vagy virginitasra törekvő ifjú vagy senex amator. A különböző hangnemek ellentmondásos personát eredményeznek, ami megnehezíti az egységes interpretációt. A dolgozat ezért a műfaji keveredésre, elsősorban a szatirikus jegyek vizsgálatára és értelmezésére fókuszál, s az eredmények révén próbálja interpretálni az elégiaciklus egészét. Az 1. elégiával kapcsolatban az önirónia mint a szatirikus persona megnyilvánulását vizsgálom, amely tetten érhető a költői én ellentmondásaiban (másnak mutatja magát, mint ahogy viselkedik), a kontrasztimitációkban, valamint az öregedés tüneteinek naturalista és groteszk leírásában. Emellett megkísérlek az asszociatív elbeszélésstruktúrában rendezőelvet kimutatni. A 2. elégiában amellett érvelek, hogy az önironikus persona miként feketíti be környezetét, s eredményez misogyn narratívát. A 3. elégia esetében a műfajparódiában megnyilvánuló szatírát ismertetem, mely során a költő bekapcsolódik a késő antikvitás szexuális diskurzusába, s pellengérre állítja a castus amor keresztény képzetet. Végül az 5. elégia kapcsán azt mutatom be, hogy a költő hogyan ássa alá a nemi szerepeket epikus allúziókkal, s kapcsolja össze a militia amoris elégikus toposával.

SCHNIDER ANIKÓ ANGELIKA OP
angelika.schnider@domonkosnoverek.hu
Hebraisztika
MA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Koltai Kornélia
adjunktus, ELTE BTK

Codex Neofiti 1, Exodus 1-4 fejezeteinek vizsgálata

Dolgozatom tárgya a Codex Neofiti 1, a kutatástörténet legkésőbb felfedezett, s ebből kifolyólag kevésbé kutatott targum-kódexe, amely a Pentateuchus könyveihez íródott. Szövegközpontú vizsgálataimhoz egy behatárolt narratív-egységet, a TNeof Ex 1–4 fejezeteket emeltem ki, melyben a fordítástechnikai sajátosságokra fókuszálok. Elsősorban azokra nyelvi jelenségekre reflektálok, melyek a bibliai elbeszéléseknek valamilyen új aspektusát emelik ki, különösen is melyekben megjelenik a törekvés, hogy rendkívüli tiszteletet ébresszenek Izrael Istene és Izrael népe iránt.

A kódexet, illetve annak textuális környezetét bemutató áttekintés után három nagyobb témát érintek: a szövegben található kisebb változtatások; az Istennel kapcsolatos beszédmód; az Izrael népét és kiemelkedő alakjait leíró kifejezésmód elemzése. Ehhez rátekintek más targumok párhuzamos szövegrészeire, egyéb ókori bibliafordításokra (pl. Septuaginta, Vulgata, szamaritánus targum, Peshitta stb.), illetve olykor más exegetikai hagyományokra is, hogy ezáltal meghatározhatóbbá váljék, melyek a Codex Neofiti 1 egyedi vonásai.

SZÁSZ BERNADETT
szasz.bernadett2000@gmail.com
magyar nyelv és irodalom – történelem
Osztatlan, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Hegyi W. György
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Scipio Africanus érzelmeinek, viselkedésének ábrázolása Liviusnál

Dolgozatomban Scipio Africanus Liviusnál történő ábrázolását; viselkedését, érzelmeit, jellemét vizsgálom. Elsősorban az Ab urbe conditájának harmadik decasát, mely a második pun háború leírását tartalmazza, veszem szemügyre, de bevonom az elemzésbe a negyedik decas egyes részleteit is. Ezen helyek alapján vonok le következtetéseket a szakirodalomra, illetve saját véleményemre támaszkodva. Az általam elemzett Livius-helyek nemcsak Scipióról, hanem a vele kapcsolatban álló személyekről is szólnak. Olykor más ókori szerzőkre is hivatkozom a Livius leírásával való összehasonlítás céljából. A dolgozatom felépítését tekintve az egyik részben Scipio különböző személyekkel – rómaiakkal és ellenséges, illetve szövetséges idegenekkel – való bánásmódja, a következő részben az érzelmek megnyilvánulásának – vagy éppen meg nem nyilvánulásának – elemzése dominál, azt követően igyekszem feltárni Livius arra irányuló szándékát, hogy más vezetőket – főként Hannibált, Nagy Sándort és Augustust – összehasonlítson Scipióval. Végül az ifjúság jellemábrázolásban betöltött szerepét veszem szemügyre. A szakirodalmak alapján is alátámasztott központi gondolat az, hogy Scipio legfőbb erénye, tulajdonsága Liviusnál a temperantia, azaz az önuralom, amely Livius sztoicizmushoz való kötődéséből ered. Véleményem szerint Livius leírásában az önuralom Scipiónál igen sokféle formában jelenik meg: másokkal való bánásmódját ez határozza meg, de hatással van arra is, hogyan nyilvánulnak – vagy éppen nem nyilvánulnak meg – az érzelmei. Továbbá más vezetőkkel is az önuralom alapján hasonlítható össze. Ez azonban csak Livius művének harmadik decasára igaz teljes mértékben, ahogyan a pozitív, exemplumszerű ábrázolás is, hiszen a negyedik decasban fellelhetők ezzel ellentétes példák is. Remélem, hogy dolgozatom elősegíti Livius jellemábrázolási módszereinek, illetve a nála megjelenő Scipio-képnek az alaposabb megismerését.

SZLOVICSÁK BÉLA
szbeci13@gmail.com
Latin – Matematika Osztatlan Tanárképzés
Osztatlan, 7. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Adamik Béla
egyetemi docens, ELTE BTK

A nyelvtani nemek rendszerének átépülése a vulgáris latinban a feliratos anyag tükrében

A latin nyelv ismert tulajdonsága a három nyelvtani nem megkülönböztetése. Ez a rendszer viszont az újlatin nyelvek megjelenésének idejére, illetve ezek korai változataiban meggyengül és eltűnik belőle a semlegesnem megkülönböztetése, így csak a hím- és a nőnem marad meg. Kutatásomban ennek a változási folyamatnak a vulgáris latinban való megjelenésének, illetve lezajlásának leírását, feltárását és jellemzését tűztem ki célul, egy speciális forráscsoport vizsgálatával.

Az általam vizsgált változást több fontos, a vulgáris latint leíró munka is bemutatja, viszont még az ezen összefoglalások alapjául szolgáló művek sem jellemzik kellő részletességgel ezt a változást, különösen nem a feliratos anyag segítségével, holott ez kellő mennyiségű adattal szolgál e nyelvi változási folyamat leírásához. Ebből kifolyólag a téma kutatásához az eddig erre a célra még igénybe nem vett Császárkori latin feliratok számítógépes nyelvtörténeti adatbázisát (a továbbiakban Adatbázis) használtam fel. Ehhez fontos lépést jelentett, hogy jelentős mennyiségű (a releváns adatlapok 10%-át kitevő), nemkeverésekhez kötődő adatlapot vittem fel az Adatbázisba feliratos gyűjteményekből és az egyes provinciákat leíró munkákból, hogy a dolgozatom megírásakor a lehető legpontosabban tudjam bemutatni az egyes területeken végbement változásokat. Ezen bővítéseknek és az Adatbázisban korábban rögzített adatlapok nagy számának köszönhetően több olyan fontos jellemzőjét sikerült leírnom a vulgáris latin nemkeveréseknek, amelyek a korábbi munkákban nem voltak ismertek. Ezek közül a legfontosabbak, hogy jól láthatóan sikerült megmutatnom, hogy a semlegesnem megkülönböztethetősége, önállósága a Római Birodalom jelentős részén, a szakirodalmi álláspontokhoz képest jóval korábban, már a Kr.u. 3. század utáni, késő császárkori időszakban erősen meggyengült. Továbbá több régióban az volt észrevehető, hogy a nőnem és semlegesnem, illetve a hímnem és a semlegesnem közötti keverések nagyjából hasonlóan gyakoriak voltak, így a semlegesnemű szavak beépülése a két nembe közel azonos mértékű volt. Végül sikerült kimutatni, hogy a késő császárkorban a Birodalom a nemhasználat szempontjából két, dialektológiailag jelentősen és jellegzetesen eltérő területre különült el.

Összességében kijelenthető, hogy dolgozatommal és kutatásommal több olyan fontos jellemzőjét sikerült azonosítani és leírni a vulgáris latin nemrendszer változási sajátosságainak, amelyeknek a szakirodalom korábban nem szentelt kellő figyelmet.

TÖRÖK ÁBEL
torokabel@gmail.com
ókori nyelvek és kultúrák – klasszika-filológia
BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Horváth László
egyetemi docens, ELTE BTK

Költészet vagy történetírás? Hősköltemény a Moreai Krónikában Geoffroy de Bruyères vitézségének irodalmi háttere

A tanulmány annak a Moreai Krónikában ránk maradt egyedülálló irodalmi alkotásnak, középgörög „hőskölteménynek" eredetét és jellegzetességeit vizsgálja, amelynek főhőse a pelagóniai ütközetben vitézkedő Geoffroy de Bruyères. Bár a nemzetközi szakirodalomban egyetértés van abban, hogy az epizódnak népköltészeti háttere lehet, számos kérdés – így többek között a fellelhető irodalmi áthallások, a szövegközi összefüggések és nem utolsó sorban a (krónika)írói szándékok – nincsenek érdemben feltárva. Ennek megfelelően a dolgozat egyik alapkérdése: vajon miért és hogyan kerülhetett a kibontakozó népnyelvi görög irodalom e korai példája a moreai frank királyság történetét bemutató krónikába? Milyen irodalmi, és azzal összefüggésben milyen társadalomtörténeti hatások állhatnak a háttérben?

A tanulmány elsőként a Moreai Krónika keletkezésének történeti hátterét mutatja be röviden, a történelmi ismertetést elsősorban a műben tárgyalt eseményekre szűkítve, majd Geoffroy de Bruyères személyét és a róla írt hőskölteményt lehetséges irodalmi párhuzamait tekinti át, végül pedig a pelagóniai ütközet magyar vonatkozásait tárja fel. A Moreai Krónika tudósításában ábrázolt pelagóniai ütközet egyik leginkább vitatott történeti eleme ugyanis a Geoffroy de Bruyères-t lenyilazó magyar íjászok jelenléte és szerepe. A modern szakirodalomban a magyarok pelagóniai ütközetben – illetve a bizánci restaurációs kísérletekben – játszott kiemelkedő szerepéről Darkó Jenő és Moravcsik Gyula folytatott vitát. A dolgozat a korábbi érvek értékelése mellett válaszlehetőséget nyújt arra a kérdésre, hogy miért jelennek meg így a magyarok a versben, és mennyiben felel meg a történelmi valóság a költői ábrázolásnak: mivel a leírást más történeti forrás nem igazolja, így az talán a hőskölteményt magában foglaló csataleírás népköltészeti jellegével is összefügghet.

A tanulmány legfontosabb önálló kutatási eredménye a hőskölteményi irodalmi párhuzamainak feltárása (Achilleis, Trójai háború, Digenes Acrites). A dolgozat továbbá a különböző korabeli történeti művek filológiai szempontból történő összevetésével választ ad arra, miért térnek el ilyen nagy mértékben a pelagóniai ütközet forrásai (Geórgios Akropolités, Geórgios Pachymerés), és bemutatja, milyen irodalmi, társadalomtörténeti okokból kerülhetett a hőskölteményi a Moreai Krónikába. A tanulmány függeléke a hőskölteményi első magyar nyelvű verses fordítását tartalmazza, amelyet a szerző készített.

Ókortörténet – Klasszika filológia II.

PINTÉR SÁNDOR BENEDEK
benedekpinter2000@gmail.com
osztatlan tanár- magyartanár, történelemtanár és
állampolgári ismeretek tanára
Osztatlan, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Hegyi W. György
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Julius Caesar megjelenése az augustusi propagandában

Dolgozatomban arra keresem a választ, hogy Iulius Caesar halála után hogyan próbálta felhasználni Octavianus nevelőapjának emlékét, illetve emlékezetét saját céljaira. Kíváncsi voltam, hogy milyen megjelenési formái és módszerei voltak a propagandának a korszakban és hogy hogyan reagáltak a korszak legnagyobb politikusai a propagandára. Főbb érintett témáim Caesar istenné válásának menete, Antonius és Octavianus harca Caesar emlékéért, Caesar és Augustus-ábrázolások a korszak pénzein, illetve Iulius Caesar és Augustus kapcsolatának ábrázolása az Augustus-kori irodalomban (ideértve Vergiliust, Propertiust, Ovidiust és Horatiust). Dolgozatomban igyekeztem folyamatként ábrázolni, hogy míg Octavianus politikai pályájának elején Caesar apa, mentor, utánozhatatlan és elérhetetlen politikus, valamint nagyszerű hadvezér szerepében látható, később tisztelete mitikusabb köntösbe öltözik és átalakul isten-kultusszá, végül pedig egy nagy, ám rengeteg területen túlszárnyalt politikus látható, akinek felszínre kerülő hibái mellett még inkább felértékelődik Augustus szerepe és személye.

LESETÁR DÁVID
lesetardavid19@gmail.com
Történelem
MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Hegyi W. György
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Mars dei filius Augustus? A Forum Augustum és a Mars Ultor templom mint Augustus császár apotheosisának színtere

Augustus császár uralkodói kultuszának vizsgálata meglehetősen népszerű kutatási terület az ókortörténészek számára. Az általános nézet, a communis opinio szerint az életében még nem részesülhetett isteneknek járó imádatban Rómában és Itália provinciájában, hiszen az tiltott volt az említett területeken. Azt az új elméletet szeretném kifejteni, miszerint a császár igenis istenként jelent meg alattvalói előtt, akár magában a birodalom fővárosában is. Ehhez az általa emeltetett fórum és az ott álló Mars Ultor templom járult hozzá. E hatásos építészeti megoldásokat alkalmazó komplexum révén a princeps egy olyan mítoszt alkotott meg, amelyben ő játszotta a főszerepet. Augustus tudatosan tette a város új centrumává a helyszínt, amivel végső soron saját magának transzcendentális voltát tudta igazolni.

Ahhoz, hogy megérthessük Augustus tetteinek mozgatórugóit, látnunk kell, hogy milyen – állítólagos – okokból épülhetett fel a fórum és a szentély. Így a bevezetőt követően – amelyben röviden szólok arról, hogy mi adta meg az ókorban az alapot az uralkodói kultusz kialakulásához – arról értekezek, hogy milyen funkciókat töltött be a komplexum. Ezután szeretném bemutatni a fórum kialakítását, az egykor ott álló szobrok szerepét. Majd a templom elemzését végzem el. Ismertetem annak feltételezett külső és belső kialakítását is. Valamint részletesen foglalkozok azzal a tanulmánnyal, amely újító elgondolásaival nagy szerepet játszott abban, hogy másképp tekintsek a Mars templomra, a Forum Augustumra, de általánosságban Augustus (vallás) politikájára is.

Nem csupán régészeti leletekre hagyatkozok nézeteim igazolásához. A költői alkotások, valamint az egyéb ókori írott források ugyancsak kiváló bizonyítékok a felmerülő problémák megválaszolásához. (Viszont el kell ismerni, sokszor nagyon is félrevezetőek, ellentmondásosak, többértelműek.) Elsősorban Ovidiusra térek ki, nem felejtve azt a tényt szem elől, hogy más római szerzők is, főként Horatius, műveikben isteniként jelenítik meg az uralkodót. Viszont úgy látom, hogy a szépirodalom területén Ovidius lehet a döntő bizonyíték az Augustus – Mars párhuzam meglétének igazolásához. A kutatás tárgya meglehetősen összetett és bonyolult, de ez adja annak szépségét is. Célom az volt, hogy a lehető leghitelesebben és minél objektívebben mutassam be a témát, megfogalmazva egy olyan nézetet – amely reményeim szerint – még sokakat elgondolkodtat, és talán álláspontjuk átértékelésére sarkall.

CSEPREGI JANKA JÚLIA
julia.janka.csepregi@gmail.com
történelem
BA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Hegyi W. György
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Coloniaalapítás, veteránok letelepítése, építkezési program – konszolidációs eszközök az augustusi politikában

Az actiumi csatát követő augustusi konszolidációs politika egyik legfőbb eleme a Marcus Antonius emlékezetével való szembehelyezkedés volt. Emiatt Augustus a háborút követő időszakban láthatóan leginkább a korábban Antonius befolyási övezetébe tartozó területeket tartotta szem előtt, és az ott élő lakosság szimpátiáját próbálta megnyerni fejlesztésekkel és építkezési programokkal. Ezenkívül coloniák alapításával és hozzá hű veteránok letelepítésével szorosabb kapcsolat kialakítására törekedett ezekkel a térségekkel, melynek eredményeképpen nagyobb kontrollt tudott gyakorolni a nép felett, így sikerült megakadályoznia egy esetleges ellenállás megszerveződését.

A dolgozat ennek a konszolidációs politikának az elemeit és a köztük rejlő összefüggéseket tárja fel. Az írás célja többek között, hogy rámutasson a coloniaalapítások stratégiai jelentőségére a korban, valamint hogy a megfigyelt mechanizmusokon keresztül rálátást nyújtson az augustusi politika működésére. A dolgozat egy antoniusi colonia, Bononia példáján keresztül elemzi a Kr.e. 32-es esküt, kiemelve annak vallásos természetét, majd az Actium előtt Antoniushoz hű coloniák és a háborút követő colonialapításokon keresztül mutatja be az augustusi módszerek működését. Az írás második felében felsorakozó provinciális példák a jelenségnek a birodalom egészére kiterjedő jellegét bizonyítják, ezzel rámutatva arra, hogy a megfigyelt módszerek Augustus eszköztárának gyakran előforduló elemei voltak.

EBEDLI VIKTÓRIA
ebedliviki@gmail.com
történelem
MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Hegyi György
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Illa quidem totum dignissima temperat orbem? Venus megítélésének problémája a *Fasti*ban

„Illa quidem totum dignissima temperat orbem..." (Ovidius: *Fasti* IV. 91). Az idézett sor Ovidius Venushoz írt hinnuszában olvasható, a költő *Fasti* című. munkájának negyedik könyvében. A mű egy összetett, több elemből álló képet mutat az istennőről. A dolgozatomban amellett érveltem, hogy a Venushoz kapcsolódó, különböző jellemzők, szerepkörök és elbeszélések halmazában Ovidius Venusról alkotott képe összeköthető a költő és a princeps viszonyával. Habár a gens Iulia ősanyja egy látszólag jelentős istennőként tűnik fel április hónap leírásában, a *Fasti* Venusának megítélése nem egyértelműen pozitív. Ovidius ábrázolásmódja ugyanis több helyen megkérdőjelezi az istennő hatalmasságát. Elemzésem éppen ezért az Augustus-kor utolsó szakaszát vizsgálja, melyben a fő témám Ovidius *Fasti*jának negyedik könyve és az ebben megjelenő, látszólag nagyhatalmú Venus istennő, aki olyan sok szálon kötődik Augustushoz és a hanyatló principatushoz, mint a költője.

SZÁSZ KEVE
keveke6@gmail.com
Klasszika-filológia
BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Simon Lajos Zoltán
adjunktus, ELTE BTK

Hunyadi-eposz a XVI. századból. Elias Corvinus: *Ioannis Hunniadae res bellicae contra Turcas* (1572–1575)

Elias Corvinus *Ioannis Hunniadae res bellicae contra Turcas* című humanista eposzának minimális figyelmet szentelt az eddigi tudományos kutatás: egyetlen rövid lélegzetű tanulmány jelent meg róla. Kutatásom során a panegyrikus eposz anitk előképeit vizsgáltam, valamint két másik humanista eposszal, Taurinus *Stauromachiá*jával és Cortesius *De laudibus bellicis Matthiae Corvini Hungariae regis* című művével vetettem össze. A Cortesius-művel való összehasonlítás során az eposzokban ábrázolt török-kép, a Taurinus-eposz kapcsán a költői eszközök terén végeztem kutatást. Ezen kívül feltártam az eposz Antonio Bonfini *Rerum Hungaricarum decades* című történetírói munkájához való viszonyát, melyet a szerző maga jelöl meg művének elsődleges forrásaként. Az elemzés során egyrészt megállapítást nyert, hogy időrend tekintetében Corvinus rendkívül pontosan követi Bonfini művét, megfogalmazás, illetve az alkalmazott szókincs terén viszont igyekszik eltérni tőle.

GÓCZON TAMÁS
goczon1@gmail.com
Történelem (Ókortörténet specializáció)
MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Hegyi W. György
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

A vallás és politika metszéspontján: Cato és Caesar konfliktusa Kr.e. 55-ben

Caesar Kr.e. 55-ös galliai győzelmeinek kapcsán Plutarchos és Appianos is megörökítette Cato radikálisnak tűnő támadását, melyben a hadvezér kiszolgáltatását (deditio) és engesztelő áldozatok megtartását követelte a követek jogainak megsértésére hivatkozva. A kutatás megosztott a beszéd jelentőségét illetően. A források hagyományos képe alapján Catót olykor konzervatív, utópisztikus ideálokat kergető, makacs és múltba tekintő ellenzéki politikusként ábrázolták, Balsdon is ennek megfelelően nevezte a támadást idiotic speech-nek. Morrell vagy Drogula már ennek a képnek finomítására vállalkozott, és ennek a dolgozatnak a célja is hasonló: Cato alakjának és támadásának reális értékelése, értelmezése, a beszéd kontextusának felvázolása, a vallás és a politikai harcok kapcsolatának bemutatása.

A konfliktust megörökítő szöveghelyek elemzése mellett a forrásokban domináns, idealizált, konzervatív Cato-képet is vizsgálom, hiszen ez a későbbi történetírókat is befolyásolta. Továbbá fontos áttekinteni a támadás hátterét jelentő galliai eseményeket is, hiszen ezek caesari leírásából kiindulva a korabeli normarendszerről is képet kaphatunk. Viszonyítási pontként a kiszolgáltatás római történelemben betöltött szerepét is vizsgálom két példát kiemelve (Kr.e. 321 és 136). Így a deditio szerepének pontosítása által Cato valódi motivációira is rávilágíthatunk. Sztoikus elvei mellett inkább az általa tudatosan alakított, szélsőségesen konzervatív képhez igazodva cselekedett, a vallási hagyományokra hivatkozva, Caesar gyengítését és saját pozíciójának megerősítését egyidejűleg szem előtt tartva.

A támadás irrealitása helyett tudatos, korábban is alkalmazott taktikáról lehetett szó, amit Cato az 55-ös meggyengült pozíciójának megfelelően alkalmazott. Többek között ez magyarázza ezt a reménytelennek tűnő támadást, hiszen ezek a vallási alapú érvek támadási felületként érvényesek maradtak, egy későbbi, esélyesebb támadás alapjává válhattak. Maga a kiszolgáltatás követelése is ide illeszkedett, a korábbi példáit összehasonlítva megállapítható, hogy a pax deorum formális fenntartásának igénye politikai célok nélkül sosem bizonyult elegendőnek egy kiadatáshoz.

MAGDUS TAMÁS
tomimagdus@gmail.com
Történelem
MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Hegyi W. György
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

A Vesta-papnők és Augustus családpolitikája: Livia és Octavia Kr. E. 35-ben kapott kiváltságai

A Vesta-szüzek Róma közéletének kiemelkedő alakjai voltak, szimbólumok, akik a város biztonságát és folytonosságát jelképezték. Jól példázza ezt, hogy Rómának már az alapító történeteikben megjelentek. Az egyik népszerű hagyomány szerint Rhea Silvia, az alba longai Vesta-szűz szülte Romulust és Remust, a Város alapítóit. Az alapító mítoszokkal egy olyan kép jelenik meg előttünk, amelyben Róma városa egy Vesta papnőből született. Rhea Silvia hozzájárulása Róma megalapításához hangsúlyozta a Vesta-szüzek kapcsolatát a város létével.

Dolgozatomban azt kívánom vizsgálni, hogy a Vesta-szüzek jogi és szakrális kiváltságai hogyan befolyásolták Livia és Octavia helyzetét Kr. e. 35-től kezdődően. A jogi kiváltságok megadásával Liviát és Octaviát megkülönböztették a többi matronától és ezzel egyidejűleg nagyobb hasonlóságot kezdtek mutatni a Vesta-papnők helyzetével. A jogi hasonlóságok következtében a Vesta-kultuszhoz való viszonyulás megváltozott, mivel kialakult egy implicit kapcsolat a Vesta-kultusz és a kialakuló domus Augusta között. Az, hogy a Livia és Octavia számára biztosított jogi kiváltságok mennyiben tükrözték a Vesta-szüzekét, már többször megvitatták az ókortudományban. Purcell és Willrich egyetért abban, hogy van alapunk arra, hogy feltételezzük, a Vesta-szüzek, valamint Livia és Octavia kiváltságai megegyeznek és egymásból következnek. Ugyanakkor egyértelműen látszik, hogy Livia és Octavia változó jogi helyzete befolyásolta a szabad római nők számára biztosított jogi kiváltságokat, amelyek a Vesta-szüzek számára is érezhető következményekkel jártak. Nem kérdéses, hogy Livia és Octavia olyan privilégiumokat kaptak, amelyeket azok a jogok inspiráltak, amelyeket hagyományosan Vesta papnői élveztek.

Dolgozatomban áttekintést kívánok nyújtani a Vesta-szüzek jogi helyzetéről és kiváltságairól. Ezt követően vizsgálni fogom azt a kérdést, hogy mi volt az oka annak, hogy Kr. e. 35-ben Livia és Octavia kiváltságokat kaptak, majd ezen privilégiumok vizsgálatára is rátérek. Röviden szeretném megvizsgálni azt, hogy személyesen Augustus milyen kapcsolatot ápolt a Vesta-papnőkkel és azt, hogy hogyan segítette elő, vagy éppen hátráltatta a kultusz működését. Szeretnék rátérni Livia és Octavia Kr. e. 35 utáni jogi helyzetének időrendi értékelésére és arra, hogy miként változtatták ki a Livia, Octavia és a papnők saját jogi helyzetének változását.

NAGY TAMÁS
tamasnagy199555@gmail.com
Történelem
MA, 4. félév

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Csabai Zoltán
egyetemi adjunktus, PTE BTK

Elám politikai helyzetének alakulása az anti-asszír koalíción belül

A dolgozat igyekszik bemutatni, az elámi szerepvállalást az Újasszír Birodalommal szemben, amelyben a cél az elámi nézőpont hangsúlyozása volt az anti-asszír koalíciós hadjáratokon belül. A Kr.e. 8. századi babilóniai asszír expanzió intenzitásának növekedésével, nyilvánvalóvá vált Babilónia számára, hogy az így kialakult fenyegetés ellen egy koalíció megszervezésével tud hathatósan fellépni. A szövetség létrehozását legeredményesebben a helyi Bít-Yakin törzs tudta megvalósítani, amelybe az elámi uralkodókat is bevonták. Elám szerepe a koalíción belül egyre erőteljesebbé vált a Kr.e. 694-es hadjáratot követően, mivel korábbi szövetségese a Bít-Yakin törzs egyre jobban visszaszorult az asszír támadások hatására. Az elámi uralkodók számára egyre nagyobb fenyegetést jelentett az asszír hatalom megjelenése a határaik mentén, ezért saját gazdaságuk és mozgásterük biztosítása érdekében egy puffer zónát kívántak létrehozni az asszír előrenyomulással szemben. A különböző szakirodalmak meglátásom szerint nem eléggé hangsúlyozzák az elámi sikereket, így a dolgozatban különböző adatok (grafikon és táblázat) feltüntetése által, bemutatásra kerül az asszír hatalom instabilitása az elámi határterületeken. A határ menti területek említési száma alapján, véleményem szerint egy új képet alkothatunk az asszír-elámi konfliktusról. Az általam közölt adatok által megállapításra kerül, hogy egészen Aššur-ahiddina uralkodásáig az asszír hatalom nem volt képes stabilizálódni a térségben, ami egy jóval sikeresebb elámi védekezésnek volt köszönhető.

KONDÉ BENEDEK RUDOLF
benedek36@gmail.com
Jogász
Osztatlan, 7. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Nemes Szilvia
tanársegéd, ELTE ÁJK

Ne gravarentur imitari iuvenis exemplum. Augustus családjogi rendeleteinek megítélése a császári propaganda fényében

Dolgozatomban Augustus császár családjogi rendeleteinek (a lex Iulia de maritandis ordinibus, a lex Iulia de adulteriis coercendis és a lex Papia Poppaea) összefüggését vizsgálom a császári propagandával. A jogi szakirodalom, illetve a bölcsészettudomány területén klasszika-filológusok és ókortörténészek, a saját tudományterületükön belül, beható módon vizsgálták már ezeket a forráshelyeket. Ugyanakkor a törvények meghozatala mögött álló jogpolitikai indokok vizsgálatával, valamint a törvényekre adott társadalmi reakciók összefüggésével kapcsolatban mindezidáig nem hangsúlyozott, kevésbé vizsgált szempontok megjelenítésére nyílik lehetőség.

Dolgozatomban elsősorban arra a kérdésre keresem a választ, hogy mennyiben tölthették be ideológiai célok a jogpolitikai indokok szerepét egy olyan jogi szabályozás mögött, amely Róma történetében példátlan módon avatkozott be az emberek magánszférájába. Ezzel összefüggésben vizsgálat tárgyává teszem, a kapcsolódó szakirodalmak felhasználásával, a családjogi törvények egyes, a római jogi források között fellelhető rendelkezéseit, a törvényhozás és az augustusi propaganda kapcsolatának egyes kérdéseit. Ezen kívül a teljesség igénye nélkül foglalkozom Augustus személyi kultuszának azon megjelenési formáival, amelyek a jogalkotásba is élénken beszivárogtak. Írásom harmadik részében pedig arra keresem a választ, hogy vajon a latin nyelvű irodalmi forrásokban találunk-e kifejezett exemplumot a családjogi törvényalkotással kapcsolatos társadalmi megítéltségre, a törvények elfogadottságára. Ezzel összefüggésben az ókori történetírók, jelesül Livius és Suetonius azon latin nyelvű forrásait vizsgálom meg, amelyek kimondottan az augustusi családjogi jogalkotásra reagáltak, vagy amelyekkel kapcsolatban a szakirodalomban már felvetették a jogalkotásra utalásnak, reflexiónak a lehetőségét, ekként elemezve vizsgálom Livius remedium metaforáját, valamint a Suetoniusnál olvasható Germanicus-exemplumot.

Kutatásom eredményeként kiemelném, hogy jóllehet a szakirodalom behatóan tanulmányozza ezeket a kérdéseket, még mindig szükséges újabb értelmezési szempontok bevonása, a téma interdiszciplináris megközelítésére tekintettel. A családjogi rendeletek jelentős mértékben hozzájárultak az augustusi ideológia térnyeréséhez, ami a principatus fokozatos kiépülését biztosította. A családjogi törvények jogpolitikai megfontolásai egy erősen ideológiai célú jogalkotási modellt feltételeznek, amely nem maradt visszhang nélkül az irodalmi forrásokban sem.

Orientalisztika I.

CSAPÓ LILI
csapo.lili@gmail.com
Távol-keleti nyelvek és kultúrák
BA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Mecsi Beatrix
Tanszékvezető, habilitált egyetemi docens, ELTE BTK

Párok ábrázolása a Csoszon-korban és az azt követő időszakokban

Dolgozatomban a párok ábrázolását vizsgáltam meg a koreai művészet különböző korszakaiban, különös hangsúlyt fektetve a Csoszon-korra. Rávilágítottam arra, hogy a párok ábrázolása a Kogurjó-kortól napjainkig más-más jelentőséggel bírt és más célt szolgált. A hat évszázadot felölelő Csoszon-korra végig jellemző volt a neokonfucianizmus, melynek köszönhetően a korai korszakából alig maradtak fenn ábrázolások a párokról. Azonban a késői időszakában, a 18. századtól kezdve már találunk olyan képeket, melyeken a párok is szerepet kapnak. Érdekes volt végig követni azt, hogy a különböző korok értékei hogyan befolyásolták a nő-férfi közötti kapcsolatot, és hogy a párokat ennek függvényében hogyan jelenítették meg, milyen kapcsolatot tükröztek. Mindezt a kor legkiemelkedőbb festőinek művein keresztül vizsgáltam.

A neokonfucianizmus értékeit szem előtt tartva vizsgáltam meg, hogy a különböző ábrázolások milyen mértékben tükrözték a valóságot. Sok esetben a férfi-női kapcsolatról egy idealizált képet kapunk, legyen szó házastársi, szülői, vagy „munkatársi" viszonyról. A művészetben a párok ábrázolása a késői Csoszon-kortól (18-19. század) kezdve egészen napjainkig újfajta értelmet nyert. Bemutattam, hogy a 20. századra a párok ábrázolása nem csak a valóság esztétikus és sok esetben idealizált visszatükrözése volt, hanem egy olyan önkifejezésre alkalmas eszközzé vált, mely által valós képet kaphatunk az adott korszakban élők gondolkodásmódjáról. Emellett ezek az alkotások már társadalomkritikát is megfogalmaznak a párok ábrázolásán keresztül, mindezt női szemszögből is bemutatva.

CSERGŐ ÁGNES
agicsergo@gmail.com
Buddhista tanító
BA, 6. félév

A Tan Kapuja Buddhista Főiskola

Témavezető:
Farkas Pál
professor emeritus, TKBF

Upája – Eszköztár és szellemiség a buddhizmusban

Sokszor felmerül a kérdés, hogy mi köti össze Sákjamuni Buddha egyénre szabott tanításait, a théraváda rendszer szerzetesi szigorát, a mahájána barokkos túlzásait, a zen letisztultságát, vagy a tibeti tantrát; a szuttákat, a szútrákat, a koanokat; az Abhidamma kategorizálását, az episztemiológiai iskolákat, filozófiai műveket és a számtalan egyéb egymásnak látszólag ellentmondó megközelítést. Ha keressük a szálat, melyre ezt a sokféleséget fel lehet fűzni, kirajzolódik, hogy mindez a történelmi Buddha alaptanításának térhez, időhöz, helyzethez való illeszkedése. E szál mentén újul meg, aktualizálódik, bomlik ki a 2500 éves tanítás, alkalmazkodik a korszellemhez, felmerülő igényekhez, kérdésekhez, integrál minden útjába kerülő eszmét, vallást, technikát, így tágult ki a szűk szerzetesi út a jelenleg mintegy 500 millió követőt számláló világvallássá és hozta létre a megszámlálhatatlan kisebb-nagyobb irányzatot, mely a történelmi Buddha tanításait veszi hivatkozási alapul. A buddhizmus ezt a folyamatot nem az egyébként kézenfekvő szanszkrit anitja szóval jelöli, melynek jelentése 'mulandóság', 'változás', és amelynek a buddhizmus éppúgy alá van vetve, mint minden egyéb a világban, hanem azt mondják: mindez ügyes módszer, azaz upája. Csakhogy a szó a théraváda hagyományban alig fellelhető, míg a mahájána irányzat már a jogfolytonosság látszatával központi szerepbe helyezi.

Dolgozatomban a hínajána szutta és a mahájána szútra irodalomra támaszkodva vizsgálom a fogalom előfordulását, jelentőségét és változásait. Megkísérlem felderíteni, hogy a Páli Kánon milyen alapokat és betölthető fehér foltokat szolgáltatott a mahajánában erőre kapó upája koncepciónak, amely a buddhizmus későbbi változásainak is egyfajta értelmezési, és legitimációs lehetőséget biztosított.

FÜSTÖS BENCE
bencefustos98@gmail.com
Indológia
MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Négyesi Mária
ny. egyetemi docens, ELTE BTK

Irodalmi irányzatok keveredése Phaṇīśvarnāth Reṇu *Acche ādmī* című novellájában

Phaṇīśvarnāth Reṇu a hindi irodalom egyik legjelentősebb szerzője, aki főként regényeiről és novelláiról ismert. 1954-ben megjelent *Mailā añcal* című regénye, amit az irodalomtörténet egy új irányzat, az āñcalik mozgalom első alkotásaként tart számon. Az āñcalik, vagy más-szóval regionális irodalom témája az indiai falu és annak sokszínű kultúrája. Reṇu neve szorosan összekapcsolódott az általa megteremtett regionális irányzattal, azonban nem tekinthető kizárólag āñcalik szerzőnek. A függetlenség utáni évtizedek másik nagy irányzata, a naī kahānī mozgalom, ami elsősorban a városi középosztály problémáival és a modern élet nehézségeivel foglalkozik, Reṇu ennek jegyében is alkotott. Kutatásom során Reṇu *Acche ādmī* című novelláját részletesen bemutatva szeretném szemléltetni, hogyan tudott a szerző összhangot teremteni a fentebb megnevezett, látszólag ellentétes irányzatok között.

Az elbeszélést elemezve tisztán láthatóvá válnak a műben az egymás mellett megtalálható āñcalik és naī kahānī sajátosságok. Kutatásom során megvizsgáltam a novella szerkezetét, elbeszélésmódját, szimbólumrendszerét, a főbb karakterek jellemét és a mű nyelvezetét is. Az elemzés során azt láthatjuk, hogy a szerző nem képes teljes mértékben elszakadni a regionalizmustól, azonban a novella modern témái, mint például a házastársi hűség a naī kahānī felé viszik el a történetet. A megvizsgált témákat illetően egyértelműen látható, hogy Reṇu harmóniát teremtett a két ellentétes irányzat között, és ezáltal sikerült egy izgalmas és szórakoztató novellát írnia.

KOVÁCS GYÖNGYVÉR
kovacs.gyongyver01@gmail.com
Kínai
BA, 1. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
dr. Salát Gergely
habil. egyetemi docens, PPKE BTK

Baosheng Dadi, a gyógyító istenség temploma Tajpejben (Dalongdong körzet) és a tiszteletére megtartott, az UNESCO örökségét képező kulturális fesztivál

Tanulmányomban egy kínai taoista istenség, Baosheng Dadinak a kultuszát szeretném bemutatni egy kiválasztott közösség életén keresztül, akik a 17. század közepén, többnyire Fujien tartományból vándoroltak be Tajvanra. Viszonylag rövid idő alatt, Tajpej északi részén, az egykori történelmi Dalongdong körzetben rendezték be otthonukat és építették fel templomukat. A dolgozatomban arra keresem a választ, hogy miért fontos ennek a közösségnek az „Égi doktor" tisztelete, hogyan formálta társadalmukat, hétköznapjaikat és mitől vált ennyire sikeressé, hogy 2003-ban a Dalongdong Bao'an templom vezetősége átvehetett egy, az UNESCO bizottsága által adományozott nívós kitüntetést. Ez azért is érdekes és hatalmas teljesítmény, mert Tajvanon egymást érik a különböző vallási és közösségi fesztiválok, ünnepségek – pl. Mazu vagy Guanyin istennőké, akik népszerűbbek, mint valaha –, mégis Baosheng Dadi dalongdongi temploma és a köré szerveződött rendezvénysorozat ért el világsikert.

Az egyéves terepmunkám során a kultusz és a közösség kapcsolatának az alábbi aspektusait tudtam érdemben megvizsgálni: a kultuszhoz kapcsolható ünnepi eseménysorozat előkészületeit és kivitelezését, a közösség tagjai által használt vallási szimbólumok használatát illetve a történelmi, építészeti emlékek (templom, utcarészletek) felkeresését és dokumentálását. Dolgozatom három témakörre bontható. Az első témakör Baosheng Dadi életét és kultuszát mutatja be. A második rész a templom körzetének (Dalongdong) történetét és közösségét ismerteti. Az utolsó részben a nyolc hétig tartó, izgalmakban és látványosságokban bővelkedő Baosheng Kulturális Fesztivállal találkozhatunk. Dolgozatom hiánypótló. Baosheng Dadi kultuszát ismertető magyar nyelvű tanulmány jelenleg nem áll rendelkezésre.

A kutatás további kérdést is felvett. Noha Baosheng Dadi tisztelete több évszázadot és nagy utazásokat is túlélt, vajon a 21. század internetes életmódjával, értékrendjével meg tud-e birkózni? A digitális térben kitűnően mozgó fiatalabb generáció igényt tart-e a segítségére és szükségét érzi-e, hogy megjelenjen templomában és ápolja kultuszát?

KOZMA ZSÓFIA
zsofiakozma99@gmail.com
Keleti nyelvek és kultúrák (kínai szakirány)
BA, 7. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Salát Gergely
Egyetemi docens, ELTE BTK

A nyugati ideológiák megjelenése a modern kínai politikában

A dolgozat Kína jelenkori politikájának ideológiai alapjával foglalkozik. A kutatás célkitűzése, hogy átfogóan és új szempontok figyelembevételével elemezze Kína ideológiáját, a kínai színezetű szocializmust. Ezen belül a dolgozat konkrét kutatási kérdése az, hogy a kínai színezetű szocializmus mennyire maradt hű a klasszikus értelemben vett marxi szocializmushoz. Továbbá vizsgálja azt is, hogy elveiben megjelennek-e a klasszikus nyugati típusú ideológiai elemek. Módszertanként a még meglehetősen újszerű morfológiai elemzést alkalmazom a szövegelemzések mellett. A kutatás hipotéziseként azt tételezi fel, hogy Kína ideológiájában a reform és nyitás, a globalizáció és a gazdasági fejlődés közepette, nem tud teljesen koherens maradni a klasszikus szocializmushoz képest, illetve elkerülhetetlenül vegyülhetnek a kínai színezetű szocializmusban nyugati ideológiai elemek is. Ennek kutatásához először elméleti alapozásként a dolgozat röviden ismerteti a klasszikus nyugati ideológiákat, majd a kínai vezető gárdák generációin keresztül mutatja be a kínai színezetű szocializmus sajátos ideológiai elemeit. Végül a kutatási kérdés megválaszolásához Xi Jinping, államelnök-pártfőtitkár *Kína kormányzásáról* című művének, „Kínai Álom" fejezetét dolgozza fel, először a klasszikus értelemben vett szocializmussal való összevetés, majd a nyugati eredetű fogalmak szempontjából. A dolgozat eredményeként megállapítja, hogy Kína ideológiájának főbb vonásaiban megmaradtak a szocialista elemek, viszont emellett politikai eszméiben nagy számban találhatóak nyugati és hagyományos kínai ideológiai jellemzők is.

MARSAL MÁRK
markmarsal94@gmail.com
keleti nyelvek és kultúrák [japán]
BA, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Soós Sándor
egyetemi adjunktus, KRE BTK

A szamurájok busidójának összehasonlítása a sztoikus filozófia etikájával

A szamurájok úgynevezett íratlan etikai kódexe, a busidó ('a harcos útja'), párhuzamba állítható az antikvitás egyik jelentős filozófiai nézetével, a sztoicizmussal. A busidó ugyan nem volt egy komplex és komplett filozófia iskola, mivel fontos elemei hiányoznak, mint a metafizika vagy a logika, de a feudális Japán vezetőrétegének etikai gondolkodására nagyon erős hatással volt. Sőt ez a hatás a köznépre is rávetült, mivel általában az elit kultúrája leszivárog az alacsonyabb népcsoportok közé is, és ez a szellemiség a ma élő japán emberek felfogásától sem teljesen idegen. A busidó elemzéséhez kiválasztott művek Jamamoto Cunetomo Hagakuréja ('Lombok alatt'), Daidódzsi Júzan Budó sosinsúja ('Kezdeti lelkesedés a szamuráj útján'), és Nitobe Inazó Busidója ('Busidó: A szamuráj útja'), mely művek méltón reprezentálják a busidó fontos forrásait.

Mivel a busidónak nincs logikai és metafizikai aspektusa, ezért egyértelműen a két iskola etikai felfogásán van az összehasonlítás hangsúlya. Ez azért is lehetséges, mert a sztoikusok híresek voltak etikai pragmatizmusukról, főleg a császárkori gondolkodók, mint Seneca, Epiktétosz vagy Marcus Aurelius, akiknek munkáján alapul az összehasonlítás sztoikus oldala. A térben és időben jelentős eltéréssel megjelenő világfelfogások ilyenfajta azonosságát nézve az emberben felmerül a kérdés, hogy ez hogyan lehetséges, és pontosan mekkora is a hasonlóság és a különbség közöttük? A jelen dolgozat ennek a kérdésnek a feltárást kísérli meg.

MÁTYÁS ANNA RÉKA
matyasanna98@gmail.com
keleti nyelvek és kultúrák (japán szakirány)
BA, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Tokaji Zsolt
egyetemi tanársegéd, KRE BTK

Magyar ember volt Kína keresztény tábornoka! Egy hírlapi kacsa évtizedes karrierje a magyar sajtóban (1927–1937)

A kutatásom célja az volt, hogy feltárjam és feloldjam a 20. századi magyar sajtóban mintegy egy évtizeden keresztül húzódó Feng–Fengya-hírlegendát és annak körülményeit, amely feltehetően a modern magyar sajtótörténet egyik legkorábbi, legjelentősebb és leghosszabb életű, Kínával kapcsolatos, nemzetközi hatású hírlapi kacsája volt.

A tanulmányban összefoglalom a téma történeti hátterét, részletesen bemutatom a hírhez kapcsolódó szereplőket és megvizsgálom az álhír magyar sajtóban betöltött szerepének jelentőségét, illetve azt, hogy minként maradhatott fenn a Feng–Fengya-hírlegenda egy évtizeden keresztül a sajtóban. Forrásként elsősorban a korabeli magyar sajtóban megjelent cikkeket és közleményeket – ezzel is hűen szemléltetve a korszak kínai történéseinek reflexióját a magyar lapokban – valamint a külföldi (főként angol és német nyelvű) korabeli írott médium álhírrel kapcsolatos termékeit használtam.

A kutatásom eredményeként arra a megállapításra jutottam, hogy a fent említett korabeli hírlapi kapcsa a modern értelemben vett szempontok szerint nem minősül hoaxnak. Csupán arról van szó, hogy a hír szereplőinek története az álhír élettartamát tekintve kedvező időben találkozott a keletre forduló magyarság és a többre hivatott nemzet önérzetével, szemléletével.

NAGY GERGŐ
giorgio.995.1@gmail.com
Török nyelv és kultúra
BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Péri Benedek
hab. egyetemi docens, tanszékvezető, ELTE BTK

Élővilág és vadászat a Baburnama leírásaiban

A 15. század végén, a Fergana-völgyben született Ẓāhirud-Dīn Muḥammad Bābur, az indiai Mogul Birodalmat (1526–1862) megalapító timurida uralkodó. Kiemelkedő hadvezér, államférfi és költő volt. Életművét jól bemutatja az egyik legfőbb műve, a Bāburnāma, mely egy naplószerű önéletrajza az uralkodónak. Dolgozatom alapját e mű szolgáltatja.

A dolgozatom több kérdés megválaszolásával foglalkozik. Elsődlegesen a vadászat hagyományait vizsgálom azon kultúrkörben, amelyben az uralkodó élt és alkotott, valamint a katonai stratégiák és vadászatok összefüggéseit, amelyek a keleti kultúrában nem különválasztható tényezők. A vizsgált korszak több szempontból is lényeges változásokat mutat e két jelenség kapcsolatában, azonban talán még érdekesebb az a tény, hogy ezt a folyamatot egy uralkodó szemszögéből láthatjuk és ismerhetjük meg. A dolgzatom másik része pedig az állatvilágról szól, amelyet az utazások és vadászatok során megismert az uralkodó. Ezen leírásai bőségesek és kiváltképp érdekesek több tudományterület szempontjából is.

A fenti krdésekre a válaszok pedig egy olyan kultúrális kölcsönhatást világítanak meg, amelynek eredménye komoly hatással volt a keleti török kultúrára, illetve Indiára nézve is.

Orientalisztika II.

KÁLLAI ENIKŐ
kallai.eniko99@freemail.hu
Japanológia
MA, 1. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Sági Attila
tanársegéd, KRE BTK

Hasimoto, Jamada, Macusita és Tokieda szófajcsoportosítási rendszerei

Japánban négy nagy nyelvészt tartanak számon, akik lefektették a modern japán nyelvtudomány alapjait: Hasimoto Sinkicsi, Jamada Josio, Tokieda Motoki és Macusita Daizaburó. Azért tekintjük őket a japán nyelvtudomány atyjainak, mert vizsgálták a nyelvet történetileg (legrégebbi ismert nyelvi formától a modernig) és a különböző nyelvi területeket is (hangképzést, hangrendszert, hangsúlyt, szókincset, írásformát). Ők már az európai latin alapú nyelvészet eszköztárával dolgoztak, nem annyira émikus, sajátosan japán kategóriákkal írták le a nyelvet. Igyekeztek a nyugati nyelvi rendszerekhez hasonló leírásokat adni, ennek segítségével végül kialakították saját csoportosítási rendszerüket a japán nyelvre.

Dolgozatomban bemutatom a szófajcsoportosítási rendszereiket, illetve az aru és szuru csoportosításának segítségével, bemutatom, hogy azokat a négy nyelvész miképpen rendszerezte. Az *Előzmények a japán nyelvészet területén* című fejezetemben bemutatom Fudzsitani Nariakira, Szuzuki Akira és Curumine Sigenobu munkásságát. Fudzsitani Nariakira egy teljes, átfogó rendszerezést hozott létre, emellett több könyve is megjelent. A későbbiek folyamán Jamada szófaj csoportosítási rendszerére is hatással lesz, emiatt fontosnak tartom bemutatását. Hasonlóképpen Szuzuki Nariakira Tokiedára volt nagy hatással. Curumine Sigenobu a holland szófaj csoportosítás alapján hozott létre egy rendszert a japán nyelvre. Nála megfigyelhető, milyen problémák is merülhetnek fel a japán szavak rendszerezése közben. Ezután külön fejezetekben bemutatom Hasimoto, Jamada, Macusita és Tokieda szófaj csoportosítását. Majd a hetedik fejezetben az aru és szuru rendszerezését ismertetem és hasonlítom össze a négy nyelvész csoportosítása alapján.

Dolgozatom célja, hogy bemutassam, hogy négy nyelvész mennyire különböző rendszerezést alkothat egy nyelvhez, hány féleképpen bonthatják meg vagy vonhatják össze a csoportokat, így még ha egy nyelvről is beszélünk, láthatóvá válik mennyi szemszögből rendszerezhető az. A *Befejezés* című fejezetemben összegzem tapasztalataim.

A japán szavaknál magyar átírást használok.

MAKAI NINA
nina.makai@gmail.com
Keleti nyelvek és kultúrák
BA, 7. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kiss Mónika
Egyeremi tanársegéd, ELTE BTK

Fudō Myōō ábrázolása a heian-kori japán források tükrében

A japán buddhizmus történetében a Heian-kor 平安時代 (794 – 1185) nagy jelentőséggel bír, ugyanis ekkor alakult ki az ezoterikus buddhizmus mint különálló buddhista irányzat a szigetországban. Az irányzat megjelenése Japánban leginkább Saichō 最澄 (767 – 822); és Kūkai空海 (774 – 835) szerzetesek nevéhez fűződik, akik a két nagy ezoterikus iskola, a Tendai 天台; és a Shingon 真言 megalapítói. Ebben a korban több szerzetes, köztük Saichō és Kūkai is Kínában folytatott buddhista tanulmányokat és rengeteg új szöveggel és ábrázolással tértek vissza Japánba, ennek is köszönhető, hogy egyes istenségek nagyobb szerepet kaptak a japán buddhista panteonban és az is, hogy új istenségek és istenség-csoportok kerültek át az országba.

A Shingon irányzathoz fűződik a korban a létrejött godaison 五大尊 vagy godaimyōō 五大明王 , vagyis az öt nagy bölcsességkirály kultusza. Utóbbi csoportnak a központi alakja Fudō myōō 不動明王, aki egyben a japán ezoterikus buddhizmus egyik legközismertebb alakja is, annak ellenére, hogy nem buddha vagy bódhiszattva. Erre bizonyíték többek között az is, hogy Fudō myōō vált sok ezoterikus rituálé központi alakjává (honzon 本尊), mivel a rituálék alapjául Fudō központú szövegeket használtak. Fudō népszerűsége az idők során sem csökkent, és a mai napig is nagy jelentőséggel bír Japánban, akár az ezoterikus buddhizmusról, akár a népi vallásokról is van szó. De vajon ki is pontosan Fudō myōō és miként jelent meg a Heian-korban? Vajon mi lehetett az oka, hogy ilyen kiemelt szerepet kapott az ezoterikus buddhista rituálékban? A jelen tanulmánnyal az a célom, hogy a heian-kori forrásokat felhasználva, azokat elemezve, bemutassam, hogy Fudō myōō miként jelent meg a kor japán ezoterikus buddhizmusában és milyen szerepekkel ruházták fel. Ezen kívül Fudō ábrázolásain keresztül igyekszem bemutatni, hogy milyen eltérések jöttek létre a bölcsességkirály megjelenítésében a különböző források és a szerepeinek alapján. A tanulmányban Fudō leírásaira és az azokhoz tartozó ikonográfiák elemzésére fókuszálok, és emellett bemutatom az ezoterikus buddhizmus megjelenésének körülményeit Japánban, valamint leírással szolgálok a fontosabb Fudō-hoz kapcsolódó rituálékról is.

MÁTYÁS ANNA RÉKA
matyasanna98@gmail.com
keleti nyelvek és kultúrák (japán szakirány)
BA, 5. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Tokaji Zsolt
tanársegéd, KRE BTK

Nemzeti nevelés Japánban – Ágner Lajos (1878–1949) hagyatékában, gépiratos formában fellelt monográfia bemutatása és elemzése

Ágner Lajos (1878–1949) szécsényi születésű pedagógus és orientalista, akinek japán és kínai tárgyú műveiből álló hagyatékát a Hopp Ferenc Kelet-ázsiai Művészeti Múzeum dokumentumtárában őrzik 2005 óta. A témavezetőm 2018 végén kezdte el az Ágner-hagyaték feldolgozását, amelynek végső célja Ágner Lajos teljes, japán és kínai vonatkozású munkásságának feltárása és közreadása. Ezen feltáró munkába bekapcsolódva foglalkozom Ágner Lajos japán tárgyú munkáinak feltárásával és kiadásra való előkészítésével.

A hagyaték részét képezi a *Nemzeti nevelés Japánban. A japán erkölcs forrásai és a nemzeti nevelés* című, 1940-es keltezésű, hosszabb terjedelmű monográfia, amely jelen kutatásom alapjául szolgált és amelyet – mivel soha nem került kiadásra – dolgozatom Függelék I. részében teljes terjedelemben (digitalizálva, jegyzetelve) közreadok.

Mivel Ágner Lajos élete és munkássága jórészt feltáratlan, ezért dolgozatomban a korábbi ismereteknél részletesebben mutatom be Ágner Lajos életútját és áttekintést adok a hagyatékról, majd részletesen ismertetem Ágner Lajos japanológiai munkásságát, amelynek tételeit bibliográfiába rendezve a dolgozatom Függelék II. részében adok közre. Továbbá, áttekintést adok a japán iskolai és oktatási rendszerrel kapcsolatos korabeli, magyarnyelvű ismeretekről. Az erre vonatkozó, korabeli magyar sajtóban megjelent cikkek és tanulmányok válogatott bibliográfiáját dolgozatom Függelék III. részében adom közre.

Tekintettel arra, hogy Ágnerrel és azzal, amit a korabeli Magyarországon a japán oktatásügyről tudtak a korban, eleddig kevés tudományos kutatás foglalkozott, a kutatásom során forrásként elsősorban a korabeli magyar sajtóban megjelent újságcikkek és tanulmányok szolgáltak. A forrásfeltáró kutatásom célja, hogy kezdőlépést tegyen afelé, hogy Ágner Lajos nevét és munkásságát sikerüljön jelentőségéhez méltó módon beemelni a neveléstörténeti és orientalisztikai tudománytörténeti kánonba.

NAGY RENÁTA
nagy.rencsi93@gmail.com
Japanológia
MA, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Sági Attila
tanársegéd, KRE BTK

Az angol eredetű jövevényszók gyakorlati alkalmazása a japán nyelvben

Az angol eredetű jövevényszók asszimilációjakor a legszembetűnőbb jelenségek a hangok szintjén mentek végbe az angol és a japán nyelvben. Ezeket a hangtani realizációkat nyomon követhetjük. Dolgozatomban a két nyelv hangkészletének összehasonlításával és a hangtani szabályok értelmezésével kísérletet teszek egy a gyakorlatban alkalmazható csoportosításra, amely alapján az angol eredetű jövevényszók csoportosíthatók. A kutatás során ötszáz kifejezés elemzésével és csoportokba sorolásával igyekszem alátámasztani az elméleti feltételezéseket, továbbá online kérdőív alapján bebizonyítani a csoportosítás sikerességét. Célom, hogy segítsem a japán nyelvtanulókat a jövevényszók megértésében és helyes használatában, hiszen elengedhetetlen a megfelelő kiejtés a kommunikáció során.

SÁRI ORSOLYA ANNA
sariorsolyaanna@gmail.com
Japanológia
MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Umemura Yuko
Tanszékvezető, ELTE BTK

Dinasztiák egyesülése – Politikai vegyes házasságok Japán és Korea között a gyarmati időszakban

A japán gyarmati uralom Koreára gyakorolt hatásáról számos érdekfeszítő és alapos munka íródott már sokféle szemszögből, ám ezek többsége nem szentel különösebb figyelmet a két ország között ebben az időszakban köttetett politikai házasságoknak, melyek jelentősége viszont korántsem elenyésző a korszak japán-koreai kapcsolatában és a koreai nemzeti identitás formálásában.

A 20. századi japán gyarmatpolitika sarkalatos pontja volt a koreai nép asszimilációja. Ennek elérése érdekében a propaganda terjesztéstől az oktatási reformig számos különböző eszközt vetettek be, melyek között kiemelt szerepet töltött be a két ország uralkodócsaládjainak házasságon – és törvényen – keresztül való „egyesítése". Szó sem volt azonban az európai történelem során jól megszokott, egyenlő politikai szövetséget létrehozó dinasztikus házasságról: az „egyesítés" szó mögött meghúzódó valóság a koreai Yi dinasztia japán császári családba való beolvasztását jelentette, ezzel mintegy véglegesítve a félsziget beintegrálást a japán gyarmatbirodalomba.

Dolgozatomban a Japán és Korea között köttetett két legjelentősebb politikai házasságon keresztül bemutatom a létrejöttükhöz fűződő japán érdekeket, a segítségükkel megvalósítani kívánt célkitűzéseket, valamint fogadtatásukat a félszigeten és a szigetországban egyaránt. Vizsgálatom középpontjában Yi Ŭn koreai koronaherceg és Nashimoto Masako hercegnő házassága áll, amely igen fontos szereppel bírt a japánok Korea sikeres integrálására vonatkozó terveiben. Emellett kitérek egy másik párra is, akiknek egybekelése jóval erősebb ellenérzéseket váltott ki a korabeli koreai közvéleményből: a koronaherceg féltestvérének, Yi Tŏkhye hercegnőnek a házasságára egy japán arisztokratával, Sō Takeyuki gróffal. A házasságok korabeli fogadtatát részletesen elemzem, a *Chosŏn Ilbo* című koreai napilap releváns cikkeinek tanulmányozásával. A két fent említett házasság sorsa szorosan összefonódik a két ország sorsával, noha jó néhány évvel túlélték a japán gyarmatbirodalom felbomlását, ám ez csak még eggyel több okot szolgáltat arra, hogy ne lehessen őket figyelmen kívül hagyni. Kutatásom során feltárom e vegyes házasságok szimbolikus jelentőségét Japán és Korea viharos 20. századi kapcsolatában, kiemelve sikeres vagy éppen sikertelen mivoltukat, és kitekintve mai megítélésükre a Koreai-félszigeten.

VARGA DÓRA ANNA
vargadoraanna@gmail.com
Keleti nyelvek és kultúrák – japán szakirány
BA, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Gergely Attila
egyetemi adjunktus, KRE BTK

Az ajnu kisebbség helyzetének megközelítési lehetõségei a 21. századi Japánban

Az ajnu kisebbség helyzete sokoldalú megközelítést igényel. A népcsoportot érintő tanulmányok nagy többsége egy-egy részletét vizsgálja ennek az összetett kérdéskörnek. Kutatásom adott szakaszában azt a célt tűztem ki, hogy különböző tudományterületek eredményeit bevonva lehetőség szerint képet kaphassak azokról a tényezőkről, amelyek a legnagyobb hatást gyakorolják az aktuális helyzetre, a legellentmondásosabb vagy a legtöbbször felhozott problémákra.

Széles körű szakirodalmat áttekintve kilenc területre osztottam az ajnu-kérdés tematikáját. Minden területen felvonultatom a reprezentatívnak talált álláspontokat mind ajnu, mind más kutatók eredményeit figyelembe véve. Több esetben is éles különbségek jelennek meg a kutatók véleményei között, ilyen esetekben a kritikai szempontokra és érvekre is kitérek. Mindezekre alapozva saját meglátásaimat és következtetéseimet is körvonalazom. Végül a további feltárás céljával összefoglalóan áttekintem kutatásom eddigi eredményeit.

Az elmúlt években az ajnuk helyzetének kérdése előtérbe került. Kutatásom során arra jutottam, hogy az egyik legkiemelkedőbb kérdés az ajnuk mindennapi életkörülményeit érinti, ugyanis a diszkrimináció, az elszegényedés, a munkavállalás és a gyermekek taníttatásának nehézségei jelenleg is fennálló problémák. Azonban a politika és a közmédia hozzáállása minden eddiginél nagyobb nyitottságot tükröz, amely segítheti változások megindulását a társadalom hozzáállásában is.

Vizsgálataim alapján arra a következtetésre jutottam, hogy az ajnu érdekérvényesítés nehézsége egyfelől a probléma jelentőségének leértékeléséből fakad – mivel igen kis lélekszámú kisebbségről van szó – másfelől a népcsoportot megosztó kérdésekből, mint amilyen az etnikai turizmus problémaköre. Kutatásom ezen szakaszának segítségével sikerült olyan területeket beazonosítanom, amelyek további vizsgálatokat és feldolgozást igényelnek. Az ajnuk életkörülményeinek az eddigieknél széleskörűbb, részletesebb felmérése pontosabb képet adhatna az kisebbséget érő kihívásokról és a szükségleteikről. Továbbá igen kevéssé kutatott téma az ajnu szervezetek hagyományőrző, kultúrát óvó szerepe, ami az ajnu népcsoport fennmaradásának kulcsa lehet.

Őskori, népvándorláskori és középkori régészet

BÓDAI ESZTER
bodaieszter97@gmail.com
Régészet
MA, 1. félév

Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Kulcsár Valéria
egyetemi docens, SZTE BTK

A Gáva-kultúra miniatűr edényei Magyarország területén

Dolgozatom célkitűzése a Gáva-kultúra magyarországi leletanyagában fellelhető miniatűr edények felgyűjtése, különválasztásuk kritériumainak meghatározása, tipológiai elemzése, illetve lelőkörülményeik értékelése volt, mely a különleges edénytípus szerepének megértéséhez nyújthat információkat a Gáva-kultúra kapcsán. Az edények kiválasztása olyan kritériumok alapján történt, melyek nem csupán az edények méretét, hanem azok formáját is figyelembe veszik, hiszen kialakításuk sok esetben a „nagy" méretű verziókat utánozza. A különválasztást tipológiai elemzés követte, mely alapján megállapítható, hogy a miniatűr edények formája igen változatos, jó minőségűek, kidolgozottak, díszítettek, néhány esetben elnagyoltak csupán, illetve teljes mértékben egyedülálló formájú edények is előfordulnak. Mindez azt mutatja, hogy többségében gondosan, vélhetően képzett fazekasok által készített darabokról van szó.

A dolgozat legfőbb részének a lelőkörülmények értékelése tekinthető. A körülmények vizsgálatára alkalmas edények nagyrészt településobjektumokból, azon belül is gödrökből származnak, temetkezési objektumban nagyon csekély számban fordulnak elő. A miniatűr edényekkel együtt előkerült leletanyagot illetően az apró állatfigurák esetenkénti, olykor koncentrált előfordulása emelendő ki. Az edények állapotát tekintve kiemelendő, hogy azok nagy arányban őrződtek meg épen, ami a településobjektumokból előkerülő kerámiaanyag esetében igen ritka. A vizsgált tárgyak szerepének értelmezése kapcsán a szakmunkákban kétféle lehetőség olvasható, gyermekjátékok vagy rituális tevékenységhez köthető tárgyak lehettek. Egyelőre egy esetben feltételezhető, hogy egy rituális eseményhez kötött gödörből előkerült miniatűr edény is kapcsolódott a különleges gyakorlathoz. A vizsgálatok alapján egyelőre szerepük nem körvonalazható egyértelműen, a későbbiekben a miniatűr edényekkel egy objektumban előkerült tárgyakkal − esetleg különleges funkciójú állatfigurákkal – való összefüggéseik vizsgálata nyújthat támpontot értelmezésükhöz.

FÜLÖP RÉKA
fulop_reka97@yahoo.com
Régészet Ma
MA, 4. félév

Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Prof. Révész László
tanszékvezető egyetemi tanár, SZTE BTK

Hajdúszoboszló–Árkoshalom 10–11. századi temető vizsgálata
Kitekintés egy észak-tiszántúli idegen eredetű népesség régészeti hagyatékára

Hajdúszoboszló-Árkoshalom honfoglalás és kora Árpád-kori lelőhelyének leletanya már 2002 óta szakszerűen lett közölve M. Nepper Ibolya által a honfoglalás kori korpusz sorozat 3. kötetében. Azonban a temető teljes körű elemzésére és értékelésére ez idáig nem került sor, így a dolgozat ezt a hiányt próbálja pótolni. A különböző tematikus temetőtérképekkel együtt megkíséreljük ábrázolni a temető belső időrendjét. A különböző korú tárgyak jól kirajzolják a sírok megásának periódusait. A 10–11. századi részek a leletanyag és a temető szerkezete alapján is szépen elkülönülnek egymástól. Emellett az értekezés második felében a temetőben előkerülő idegen eredetű tárgyak, temetkezési szokások és viseletbeli elemek vizsgálata kap hangsúlyos szerepet. Az elemzés során további észak tiszántúli temetők is bekerültek az elemzésbe (Ibárny-Esbóhalom, Püspökladány-Eperjesvölgy, Sárrétudvari-Hízóföld, Sárrétudvari-Poroshalom), mivel a tárgyalt jelenség a hajdúszoboszlói temető tágabb környezetében is megfigyelhető. Viszont ennek a témakörnek az elemzése nem tekinthető teljesnek, mivel jóval részletesebb és összetettebb vizsgálatot igényel a dolgozat kereteihez képest. Így ez csak egy jövőbeli kutatás kezdeti fázisának értékelhető.

GÖNCZI VIVIEN
gonczi.vivien009@gmail.com
Régészet
BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Nagy Szabolcs Balázs
tanársegéd, ELTE BTK

Bakonybél középkora a régészeti eredmények alapján.

A bakonybéli bencés apátság középkori történetének kutatása eddig leginkább az írott források alapján zajlott, a 2000-es évektől viszont lehetőség nyílt régészeti feltárások által is jobban megismerni ennek a korai alapítású monostornak és környezetének történetét. A kutatás során áttekintésre került a 20. század elején kiadott oklevélanyag, valamint a 2010 és 2011 során végzett megelőző feltárás leletanyag is, azonban teljesen új eredményekkel szolgált a 2016. évi tervásatás és fémkereső műszeres leletfelderítés értelmezése. Ennek során sikerült lokalizálni az 1250-ben IX. Gergely pápa bullájában is megemlített Szűz Mária kápolnát, amely az apátság épületegyüttesétől délre, a mai Szentkút területén állt. A kápolna egykori helyének megismerésén túl annak környezetét is érintették a kutatások és az ebből származó leletanyag feldolgozása és interpretációja is megtörtént. A helyszín ezek alapján az 12. századtól egészen a 19-20. századig használatban volt, viszont változó funkcióban. Kezdetben az Árpád-korban alapított kápolna állt itt, majd a késő középkor folyamán – amikor Bakonybél körül megtelepednek az első lakók és a területet az oklevelek is possessióként kezdik emlegetni – megjelenik a hétköznapi élet anyagi kultúrája. Szintén ebből az időszakból ismertek különböző hatalmaskodási incidensek is az apátsággal kapcsolatban, amelyek a leletek között is megmutatkoznak.

A kutatás részlegesen érintette a terület kora újkor-újkori használatát is. Ebben az időszakban mind az írott források, mind pedig a régészeti leletek alapján egy kisebb búcsújáróhely kialakulását lehet feltételezni.

HEGEDŰS ZSUZSA
hegedus.zsuzsa96@gmail.com
Régészet
MA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Siklósi Zsuzsa
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

A tipológián túl – a Hunyadihalom-kultúra kerámiaanyagának funkcionális elemzése

Nem csupán a középső rézkori Hunyadihalom-kultúrára jellemző, hanem az egész őskorban általánosan elmondható, hogy a telepásatások kerámiaanyagának feldolgozása komoly kihívást jelent, elsősorban az erős töredezettség miatt. A hagyományos, tipológiai megközelítés sok esetben kevés sikert hozhat, hiszen a töredékek igen kis százalékának rekonstruálható a profilja. Ráadásul nem is számolhatunk azzal, hogy az elsősorban rendszerezést elősegítő (olykor túlzottan részletes) csoportosítások lefedik az egykori valóságot. Dolgozatomban ezért egy olyan módszert mutatok be, mely egyrészt alkalmas a töredékes anyagok értelmezésére, másrészt pedig olyan kategóriákat vázol fel, melyek a funkciók rekonstrukcióján keresztül bemutatják, milyen tényleges szerepet tölthettek be az edények.

A részletes adatfelvételen alapuló, metrikus és leíró jellegek elemzését ötvöző statisztikai eszközöket felhasználó módszert elsőként Tiszalúc–Sarkadpuszta, a Hunyadihalom-kultúra ikonikus lelőhelyének anyagán mutatom be, hiszen innen ismerjük a kultúra legteljesebb kerámiakészletét. Ezt követően Gelej–Huszty-Arkay dűlő elemzése során egy konkrét objektum példáján keresztül szemléltetem, milyen eredményeket hozhat a metódus egy töredékesebb anyagon. Az elemzés eredményeként nem csak a szakirodalomban megjelenő nagy funkcionális hármas darabjai (tároló-, főző-, tálalóedény) különíthetőek el, hanem a finomabb csoportosítás is lehetségessé válik.

MADAI ÁGOTA
agicacica14@gmail.com
régészet
MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Rácz Zsófia
adjunktus, ELTE BTK

Egy gepida kori temető torzított koponyás egyéneinek embertani vizsgálata a koponya mesterséges alakításának tükrében.

Dolgozatom célja, hogy egy gepida kori lelőhelyről származó embertani hagyaték vizsgálatának eredményeivel érdemben is hozzájáruljak a gepida kori népességekről eddig megszerzett antropológiai ismereteink bővítéséhez. Írásom egy lénygre törő szakirodalmi bevezetővel és a felmerülő kérdések tárgyalásával kezdem. Az anyagvizsgálat ezen bevezető után kap helyet.

A minta jól illeszkedik a gepidákról már kialakított embertani képbe, a kis esetszám miatt ezen anyag esetében sem vonhatunk le messzemenő következtetéseket. A temető eddig feltárt 101 egyénéből 18 biztosan, 4 pedig bizonytalanul torzított. A torzítás szokása mindkét nem esetében jelen volt, a nemek aránya pedig kiegyenlítettnek mondható (9 férfi, 10 nő). A neonatus és juvenis életkori periódusokat kivéve minden korosztály reprezentálva van körükben. A 18 biztos esetből 13-nál (72%) kettős bandázzsal való torzítást figyeltünk meg. A bandázs nyoma kevés esetben volt vizsgálható. A koponya alakításával kapcsolatba hozható elváltozások közül mindössze háromra akadt példa (tuber praebregmaticum, sutura metopica, temporo-mandibuláris ízület változása), elenyésző számban. A homlok-nyakszirti kötés az esetek többségében erősebben lehetett meghúzva, mint a fejtető-mandibula régió között futó. A torzítás mértéke-amikor ez vizsgálható volt-nem mutat semmiféle szabályosságot, mindkét nemnél egyaránt megjelenik az enyhe és erős mértékű deformáció. A taxonómiailag meghatározható komponensek között a torzítottak körében tisztán mongolid földrajzi változathoz sorolható egyén nem szerepelt, kizárólag europid, valamint europo-mongolid egyének vannak a mintában. A makrokefálok paleopatológiai vizsgálatát igen részletesen végeztem el. Nagymértékben jelen volt az ízületi betegségek közül az arthrosis és enthesopathia. Súlyosabb esetről csak két egyén esetén számoltam be (276, 348), de ezek egyike sem hozható összefüggésbe a koponya mesterséges alakításával. A testmagasság kiszámítása 19 felnőttből 12-nél volt lehetséges. Mind a férfiak, mind pedig a nők értékei legfőképp a magas mérettartományba esnek.

Az általam vizsgált temető esetében a temetkezés és mellékletadás szokásai megfelelnek a korszak gyakorlatainak, így a sírok elhelyezkedése, tájolása, mérete nem különbözik az általánostól.

MARSI ATTILA
marsiateszk@gmail.com
régészet
MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Rácz Zsófia
adjunktus, ELTE BTK

A szarmata társadalom régészeti kutatása.

A dolgozat a szarmata társadalom régészeti kutatásának nehézségeivel, lehetőségeivel és módszereivel foglalkozik, a társadalmi hierarchia vizsgálatát helyezve a fókuszpontba. A tanulmányban egy rövid történeti, kutatástörténeti áttekintés után tételszerűen felsorolásra kerülnek mindazok a fontosabb kutatást hátráltató tényezők, amelyek a szarmata közösségek jobb megismerését érintő tudományos munkát negatívan befolyásolhatják. A dolgozat véleményt fogalmaz meg egy korábbi, Nagy Margit által felállított társadalmi rekonstrukcióval kapcsolatban, ezt követően a pedig arra próbál megoldásokat találni, hogy miként lehetne a szarmata temetőrégészetet sújtó legnagyobb probléma, az igen intenzív sírrablás jelentette információveszteség ellenére is értékes társadalomrégészeti adatokra szert tenni. Ezek közül a módszerek közül több, korábban nem alkalmazott módszer is kiemelhető. Az egyik ilyen a bolygatatlan zónák vizsgálatára kidolgozott teljesen új rendszer, amely a sírbolygatás által jobban és kevésbé érintett sírzónákra hívja fel a figyelmet. Szintén új módszer a rítuselemek bemutatása a sírokat méret szerint növekvő sorrendben ábrázoló diagramon, ami az egyszerű átlagszámításnál szemléletesebben mutatja be a szarmata kori temetkezési rítus egyes elemeinek sajátosságait. Kiemelhető még a kerámiák, mint a bolygatás által egyik legkevésbé érintett leletcsoport minőségi kategóriákra való felosztása és kategóriánkénti vizsgálata. A dolgozat végén egy teljesen bolygatatlannak tekinthető temető, Mezőszemere-Kismarifenék sokváltozós statisztikai vizsgálata is bemutatásra kerül.

MOGYORÓS PÉTER
mogyipeti5@gmail.com
Régészet
MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Szabó Gábor
docens, ELTE BTK

Egy különleges középső vaskori leletegyüttes Mezőzomborról. Adatok a Kr.e. 7-6. századi kelet-magyarországi elit viseletéhez és identitásához

A dolgozat egy 2018 őszén az észak-alföldi Mezőzombor–Békás-ér lelőhelyen talált különleges középső vaskori viseleti elemekből álló leltegyüttessel foglalkozik. A tárgyak összetétele e régióban nem jellemző, néhány típus pedig teljesen idegennek számít ebben a környezetben. Ez alapján felmerül a kérdés, hogy ki, vagy kik birtokolták ezeket a ruhadíszeket és ékszereket, széles kapcsolatrendszerekkel bíró helyi egyén/egyének, vagy ide települt idegenek viselték őket. E kérdés megválaszolására az egyes tárgytípusok eredetének vizsgálata ad választ. Ebből kiderül, hogy az együttes lelettípusai más-más kapcsolatrendszerről árulkodnak. Ez a sokrétűség nem teszi lehetővé, hogy egy bizonyos régióból az Észak-Alföldre migráló egyénről, vagy közösségről lehessen beszélni, a tárgyak tulajdonosa, vagy tulajdonosai közeli és távolabbi, különféle kultúrájú közösségekkel folytattak interakciókat.

SOÓS ROLAND
soosrolandmail@gmail.com
régészet
BA, 5. félév

Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Kulcsár Valéria
egyetemi docens, SZTE BTK

Egy La Tène kori szövőház Üllő környékéről

Jelen kutatásomban az Üllő 5. lelőhelyen feltárt kelta teleprészletnek egyik objektumát, egy szövőházat elemeztem. Elsőként – mivel a szövőház leletanyaga önmagában nem volt elégséges a keltezéshez –- a teleprészlet egyéb objektumaiból válogattam ki a jellegzetes kerámiákat, amelyek segítségével a LTC2–LTD1 időszakra lehet datálni a települést. Ezután a szóban forgó objektumot, mint jelenséget vettem górcső alá. Maga a ház egy félig földbemélyített, lekerekített téglalap alakú, két rövid oldalán egy-egy cölöplyukkal rendelkező, ezáltal ágasfás szelemenes tetőszerkezetű, felmenő falú épület volt. Alapterülete 4x3,2 m. Az objektum ÉNyi-i oldalán található padka alapján megállapítható, hogy műhely típusú veremházról lehet szó. Tetőszerkezete valószínűleg előtető vagy gádor volt, amelyet a padkában található cölöplyuk tartott. A szövőház kerámianyaga leginkább kézzel formált darabokból tevődik ki. Ezek a késő vaskorra általánosan jellemző formák, közelebbi korhatározásuk nem megoldott. Előkerült egy szokatlan edény peremtöredéke, amely mind anyagát, mind formáját tekintve eltér a késő vaskori anyagtól. Az objektumban található agyagnehezékekről megállapítottam, hogy minden bizonnyal szövőszékhez tartoztak. Két szövőszéket különítettem el elhelyezkedésük alapján. Valószínűsíthető méretükben és a hozzájuk tartozó nehezékekben különbség fedezhető fel. Az 1. szövőszéket valószínűleg kisebb, 90–100 cm széles textil készítéséhez használták, míg a 2. szövőszéket ennél szélesebb, 130–140 cm-es textilekhez. Ezenfelül felvethető az is, hogy az 1. szövőszék leszerelt állapotban hevert a házban annak összeomlásakor. Az üllői szövőház új adatokat szolgál a késő vaskori kézművesipar megismeréséhez.

TÁTRAI SZILVESZTER
slyci98@gmail.com
Régészet
BA, 5. félév

Miskolci Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Török Béla
egyetemi docens, ME MAK

Anyagvizsgálat és eredetmeghatározási lehetőségek egy honfoglaláskori sírban talált nyugat-európai ezüstérme kapcsán

Deszk – Ambrus József Újmajor 80. sz. földjén feltárt honfoglalás kori temető 10. sz. sírjában találtak egy ezüstérmét, amelyet Huszár Lajos alapvetően numizmatikai jellegű vizsgálata II. (Kopasz) Károly, nyugati frank királyhoz (840-877) kötött, és ezt a szakirodalom is elfogadta (Kovács László: A Kárpát-medence IX-X. századi francia pénzei és a kiskunfélegyházi sírlelet. Archaeológiai Értesítő 112. (1985) 36-51.), noha az érme felirata nem olvasható. Az újabb, radiokarbonos vizsgálatok eredménye támogatni látszik a sír korai, 9. századi keltezését. Modellegyúttal próbaértékűnek szánom ezt a tudományos jellegű kutatást, amelynek területe egyrészt a nyugati eredetű, honfoglaláskori ezüst érmék, másrészt – egyetemi archeometriai és archeometallurgiai szakirányos tanulmányaimból kifolyólag – olyan műszeres vizsgálatok anyagvizsgálati és eredetmeghatározási lehetőségei, amelyekkel érdemes megvizsgálni kora középkori érméket, illetve konkrétan ezt a példányt. Felmerült ugyanis az a lehetőség, hogy az anyagösszetétel alapján esetleg következtetni lehet a készítés helyére és idejére. Az interdiszciplináris jellegű dolgozatom az említett ezüstérme fókuszában és példáján röviden bemutatja a Kárpát-medencében, illetve a szakirodalomban fellelhető referencia leleteket, valamint archeometriai vizsgálatok lehetséges és célszerű módszereit, amelyek információt szolgáltathatnak az eredet-meghatározás szempontjából. A dolgozat olyan konkrét kémiai összetétel vizsgálatok eredményeit is értékeli, amelynek kivitelezésében személyesen részt veszek. A kutatásom archeometriai mérési része alapvetően hordozható energiadiszperzív röntgenfluoreszcens spektrométerrel (ED-XRF) végzett roncsolásmentes felületi összetétel elemzéseken és azok kiértékelésén alapszik, de megvizsgálom energiadiszperzív mikroszondával ellátott pásztázó elektronmikroszkóppal (SEM-EDS) való roncsolásmentes vizsgálat lehetőségét és használhatóságát is.

TÓTH KRISZTIÁN
kelemerkrisz@gmail.com
Régészet BA
BA, 6. félév

Miskolci Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Pusztainé Fischl Klára
egyetemi adjunktus, ME BTK

Garadna-Kovács tanya lelőhely paticsainak részletes elemzése

A dolgozat célja, hogy részletesen bemutassa a Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, azon belül is a Hernád folyó völgyében található Garadna-Kovács tanya lelőhely (35284) területén előkerült paticsleleteket, azok kontextusát és értelmezési lehetőségeit. Az elemzés legfőbb célkitűzése, minél több információt megtudni a paticsleletek vizsgálatán keresztül az egykor Garadnán állt germán házakról, azok építészeti és szerkezeti elemeire fókuszálva. A paticstöredékek megőrizték az egykoron lelőhelyen álló házak szerkezeti elemeinek lenyomatait: ezen lenyomattípusokat kategorizáltam, illetve elemzésükre önálló, sajátos módszertant dolgoztam ki. A dolgozat kiegészül továbbá népi építészeti fejezettel is.

WIESZNER BALÁZS
wieszner.balazs@gmail.com
Régészet
MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Rácz Zsófia
adjunktus, ELTE BTK

Egy hun kori halotti áldozati leletegyüttes Debrecenből.

A Debrecen határában feltárt halotti áldozati együtteshez tartozó tárgyak analógiái alapján a leletegyüttes a 4. század utolsó harmadára keltezhető. A tárgyaknak ezt a nagyon korai – a klaszszikus hun korszakot megelőző – időszakra való keltezését nem csak a tárgyak tipokronológiai elemzése, hanem az együttesen elvégzet radiokarbon vizsgálatai is megerősítették. Ezáltal a debreceni lelet a legkorábbi ilyen típusú áldozati együttes a Kárpát-medence területén az eddig ismerté váltak közül. Ami arra enged következtetni, hogy a halotti áldozatok megjelenése a Kárpát-medence területén nem egy új (hun) etnikum megjelenésével, sokkal inkább egy sztyeppe felől érkező diffúzió eredményeképpen értelmezhető, ami rá mutat arra a tényre, hogy az 5. századra kialakuló új elit réteg egy belső struktúra váltás eredményeképpen alakulhatott ki. Ennek a belső strukturális átalakulásnak a kezdeti folyamatát pedig szépen reprezentálja a debreceni együttes, ahol egy alapvetően helyi mintába (körárok) illesztenek be egy új sztyeppei hatás eredményeképpen megjelenő új elemet (halotti áldozat). Vagyis a debreceni együttes ennek a kialakuló új elitrétegnek az egyik legarchaikusabb mintája a Kárpát-medence területén, amibe még alapvetően helyi szarmata rítus dominál, azonban már kezdenek megjeleni azok a sztyeppei hatások során megjelenő új kulturális elemek, amelyek összekötik az 5. századi Kárpát-medencei elitjét a sztyeppei elit szellemi kultúrájával.

Összehasonlító irodalom- és kultúratudomány

FÜLÖP TÍMEA
timeafulop21@gmail.com
Esztétika
MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Sajó Sándor
egyetemi docens, ELTE BTK

Költőfilozófusok – Seneca és Nietzsche

A dolgozat Nietzsche székfoglalóbeszédéből kiindulva vizsgálja Nietzsche Senecához fűződő bonyolult viszonyát. Egy korábbi kutatást felidézve, mely az *Erkölcsi levelek* és az *Így szólott Zarathustra* párhuzamos szövegvizsgálatát végezte el, megmutatja, hogy Seneca ideális filozófusa és Nietzsche Übermensche számos hasonló tulajdonsággal rendelkezik, egy kulcsfontosságú pontot leszámítva: nem értenek egyet a költő szerepében. Ezt alapul véve a dolgozat azt állítja, hogy Nietzsche Senecáról alkotott negatív ítélete mögött elsősorban nem a kézenfekvőnek tűnő morálfilozófiai megfontolások állnak, hanem a költészet eltérő megítélését okozó nyelvelméleti fenntartások. A dolgozat ezt a romantika művészetfelfogásának és Heidegger Nietzschéről, illetve a művészet mibenlétéről írott szövegeinek segítségével próbálja meg bizonyítani. Végső következtetése az, hogy az Übermensch azért különb Nietzsche szemében Seneca ideális filozófusánál, mert a filozófiát nem az időnek és a hermeneutikának kitett nyelven keresztül, hanem tetteken át műveli.

KOLOZSVÁRI ÁKOS
kolozsvariakos30@gmail.com
magyartanár, német nyelv és kultúra tanára
Osztatlan, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Menczel Gabriella
egyetemi docens, ELTE BTK

García Márquez és Szabó Magda, avagy a mágikus realista olvasat lehetőségei

Pályamunkámban a mágikus realizmus fogalmának definiálására teszek kísérletet, két regény (Gabriel García Márquez: *Száz év magány* és Szabó Magda: *Az ajtó*) részletesebb vizsgálatának segítségével. A két művet az általam nemzetközi írásmódnak tekintett mágikus realizmus sajátosságainak figyelembevételével elemzem.

A dolgozatot a két szöveg összehasonlításával kezdem, három olyan alapvető szempont (időszerkezet, ellentétek, illetve felejtés és emlékezés) tanulmányozásával, amelyek mindkét regényben fontos szerepet játszanak, és amelyek kezelési módja hozzájárulhat a mágikus realizmus fogalmának pontosabb meghatározásához. Az írásmód definiálása után pedig azt vizsgálom, hogy Az ajtó mennyiben tartalmazza a mágikus realizmus jellegzetességeit, és hogy ezek alapján Szabó Magda regénye tekinthető-e mágikus realista szövegnek. Az ajtó valóban magában foglalja az írásmód bizonyos sajátosságait, amely egy új olvasatot tesz lehetővé, azonban nem tekinthető teljes egészében mágikus realista szövegnek, hiszen az írásmód néhány alapvető jellemzője hiányzik a regényből, sőt, egyes részei pontosan szembemennek a kategória elvárásaival.

FARAGÓ NOÉMI
noemy6@gmail.com
Irodalom -és kultúratudomány
MA, 3. félév

Pannon Egyetem
Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
dr. Szávai Dorottya
egyetemi docens, PE MFTK

Az akarat-felfogások azonossága Ágoston és Camus gondolkodásában, különös tekintettel a *Közöny*re

Az akarat-felfogások azonossága Ágoston és Camus gondolkodásában, különös tekintettel a *Közöny*re című dolgozatomban Szent Ágoston és Albert Camus gondolatiságának összevetésével foglalkozom.

Camus 1936-os diplomamunkájának témája: Keresztény metafizika és neoplatonizmus, Plótinosz és Szent Ágoston. Camus részéről e szabad témaválasztás alapja a vonzalom. Mint Olivier Todd, Camus életrajzírója írja: „Ezek a hősök közelebb állnak a szívéhez, testéhez és szellemé-hez, mint Descartes, Kant vagy Hegel." (Todd, Olivier: *Albert Camus élete 1*., Európa Könyvki-adó, 2003, 137.) Témám, hogy Camus regénye, a *Közöny* miként képviseli azon metafizikai elkö-teleződéseket, melyeket Ágostonnal vall. S hogy ezen metafizikai elköteleződések mennyiben nem vonják maguk után a két gondolkodó akaratról vallott felfogásának egyezőségét, sőt Isten-felfogásuk részbeni azonossága mentén bontakozik ki az immanenciáról vallott nézeteik külön-bözősége. „Valóban nem hiszek Istenben. De mégsem vagyok ateista." – mondja Albert Camus. (Szávai Dorottya: *Bűn és imádság, A Pilinszky-líra camus-i és kafkai szöveghagyományáról*, Akadémiai Kiadó, 2005, 73.) Camust és Ágostont Isten lényege, nem pedig hiposztazáltsága tekintetében lényegi azonosság fűzi össze – ez dolgozatom legtendenciózusabb állítása – szemben Isten ta-pasztalati dimenzióival, ahol Camus közönye korántsem szükségszerű vagy adott esetben rele-váns magatartás.

A dolgozat harmadik részében Mészöly Miklós *Saulus*ával foglalkozom, mely Camus Közönyére íródik rá mint e hagyományt újratematizáló, továbbépítő darab. E szövegkorpusz olvasatomban eltávolodik a fény azon ontológiájától, melyet Camus képvisel, a Nap-motívum sötétség oldalá-nak ontikus státuszával bíró anyag interpretációs mezejének megváltoztatásával: gondolati rend-szereket be- és továbbépítő gondolkodói magatartásával. A dolgozat kettős célja, hogy egyrészt fényt derítsen az Ágoston és Camus gondolkodásában fellelhető azonosságokra, másrészt e fi-lozófiák különbözőségei mentén rámutasson egy mindkettőjüket meghaladó ihletettségű szerző munkájára.

BÁLINT ZSÓFIA
balint.zsofi97@gmail.com
magyartanár – dráma- és színházismeret tanár
Osztatlan, 5. félév

Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Tóth Ákos
egyetemi adjunktus, SZTE BTK

Nők és lányok dala: Nőiség és írás kapcsolata Turi Tímea *Anna visszafordul* című kötetében

Turi Tímea *Anna visszafordul* című 2017-ben megjelent kötete a kortárs női irodalom, a női írók irodalomtörténeti és általánosan a nők társadalmi helyzetére reflektál. A női irodalom kialakulása és viszonya a – kötet által is elemzett – férfidominanciájú irodalomhagyományhoz ma is sokat vitatott és elemzett kérdés. Turi költészetének ars poeticája a Múzsa visszaszólása aktusában ragadható meg leginkább, mivel hangot ad azoknak a női szereplőknek, akik eddig egyedül a szerelmi líra elnémított tárgyaként jelenhettek meg.

Dolgozatom célja, hogy képet adjak arról, hogyan lép párbeszédbe a kötet az irodalom alapvetően férfiuralmú hagyományával, illetve utal női irodalom múltja/hagyományai és kortárs szituációja körüli összefüggésekre, problémákra. Az összehasonlító irodalomtudomány módszereit alkalmazva, feminista elméletek alkalmazásával vizsgálom és elemzem, hogyan kezdenek a versek dialógusba a 19. század klasszikusaiban (például: Tolsztoj *Anna Karenina*, Flaubert *Bovaryné*, Puskin *Anyegin* regényeiben) megjelenő szerelemképpel, a hozzá kapcsolódó női szerepekkel, illetve milyen viszonyt alakítanak ki az említett klasszikusok hagyományos olvasataival. Emellett bizonyítom, hogy a kötet továbbépítette Turi Tímea korábbi műveiben is megjelenő témákat.

Kutatásom eredménye annak bizonyítása, hogy Turi Tímea *Anna visszafordul* című kötete izgalmas diskurzust folytat az irodalom történeti korpusszal. Egyszerre kezd párbeszédbe a hagyományos szerelmi lírával, a 19. századi irodalomhagyománnyal, a nők jelenlegi helyzetére jellemző problémákkal, illetve újraírja a női szerepeket, miközben egy izgalmas, határozott, kifejezetten női hangot hoz létre.

VESZPRÉMI SZILVESZTER
szilvio.v@gmail.com
Magyar nyelv és irodalom
MA, 1. félév

Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kelemen Zoltán
egyetemi docens, SZTE BTK

Egyre többen a mesélő körül: A cigány mesék és közönségének változása 1940-től napjainkig

1940-től napjainkig hatalmas utat tett meg a magyarországi roma irodalom, és annak a kitűntetett műfaja, a mese. A múlt század első felében a roma irodalom orális hagyományként öröklődött generációról-generációra, a mesék népmesék voltak a roma közösségek kollektív tudatának a médiumai, melyeken a mesélők és a közösség egyaránt osztoztak. 2018-ban jelent meg Kele Fodor Ákos *A szív vége* című mesekönyve, mely alcímében is jelöli, hogy ezek másféle mesék: *Cigány Újmesék*.

A dolgozat a két állapot közt eltelt idő meseterméseit kívánja vizsgálja az irodalom alapviszonyok változásában, hiszen az elmúlt 70 évben kialakult a szerzőség azáltal, hogy műmesék jöttek létre. A nyomtatásban való megjelenés hatására rögzültek a mesék szövegei, és a műmesék már nem is az oralitásra jellemző variánsokban léteznek. A könyv médiumán keresztül szélesebb rétegeket képesek elérni a mesék, hiszen a mesék befogadása nem egy exkluzív rítus, amely addig terjedhet, amíg a mesélő hangja elér, így viszont a szövegeknek olyan olvasók számára is nyitottaknak kell lenniük, akik nem osztoznak a mesélővel közös szellemi atmoszférában, emlékezetközösségben.

A dolgozat bizonyítja, hogy a változások állomásai vallanak az elmúlt 70 év politikai, kisebbségpolitikai törekvéseiről, a globalizáció működéséről, az irodalmi intézményrendszerről és a kánonépítés folyamatairól is, hiszen (Jan Assman modelljét használva) a hideg emlékezetkultúra termékeiként és kisebbségi alkotásokként ezekre a mesékre mind hatással voltak a forró többségi társadalom intézményi struktúrái, melyek hozzájárultak a mesék ma szépirodalmi regiszterből való olvashatóságukhoz.

PANÁGL ZSÓFIA GABRIELLA
zspanagl@gmail.com
Tanító
BA, 7. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Tanító- és Óvóképző Kar

Témavezető:
Dr. Hoványi Márton
adjunktus, ELTE TÓK

Deborah Feldman *Unortodox* című művének értelmezése az olvasás-motívum tükrében

Komparatisztkai dolgozatom témájául egy olyan könyvet választottam Deborah Feldman életművéből, amely a magyar olvasók számára 2020-ban vált szélesebb körben is ismertté *Unortodox* címmel. Kutatásaim során kísérletet tettem, hogy a művet átfogóan értelmezzem, illetve olyan klasszikus, szépirodalmi művekkel hasonlítsam össze, amelyek az autobiografikus műfaj vagy az intertextualitás jegyében relevánsnak mutatkoznak. A dolgozat elején áttekintettem a könyv nemzetközi és hazai recepcióját. Ezt követően az önéletírás műfaji sajátosságait vizsgáltam meg, kitérve egy lehetséges dokumentarista és fiktív olvasat irodalomelméleti feltételeire. Az *Unortodox* interpretatív olvashatósága mellett az olvasás-motívum regénybeli alakváltozatait tanulmányoztam behatóbban. Kiemeltem a különböző nyelvek fordíthatóságának mint olvasásmódóknak a szerepét, illetve azok kapcsolódási lehetőségét egymáshoz, a főhőshöz és a cselekményhez. Meglátásom szerint a jiddis mint egy közösséget hermetizáló nyelv és az amerikai angol mint szimbolikus értelemben vett világnyelv kapcsolata ambivalens viszonyba rendeződnek az egyes szám első személyű narrátor önértelmezésében. Az olvasás-motívum a vizsgálata során több ponton is összehasonlítást végeztem Szent Ágoston és Rousseau autobiografikus műveinek olvasás-motívumaival is, mely komparatisztikai műveletek rávilágítottak arra, hogy a különböző történelmi időkben íródott autobiografikus írások közötti magától értetődő kapcsolat vizsgálata érdemi differenciákban teszi újraolvashatóvá az *Unortodox*ot. Kiemelt irodalomelméleti forrásaim voltak Paul de Man, Philippe Lejeune és Z. Varga Zoltán írásai.

GŐZ MERCÉDESZ GRÉTA
mercedeszgreta2000@gmail.com
Skandinavitsztika
BA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Zsámbékiné Dr. Domsa Zsófia
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

A mitológiai elemek megjelenése a 20-21. század irodalmában

A dolgozat témája a mitológiai elemek vizsgálata a huszadik és huszonegyedik század irodalmában, azon belül is J. R. R. Tolkien műveiben és Andrzej Sapkowski Vajákjában. A kutatásom elsősorban a skandináv mitológiai összefüggések vizsgálatát fogja érinteni, de kitérek a folklór és szláv szálak megjelenésére is. Tagadhatatlan, hogy napjainkban széleskörű népszerűségnek örvend a vikingkori északi pogány hiedelemvilág a fantasy különböző közegein belül, mely az utóbbi évtizedekben kinőtte eredetileg kizárólag irodalmi műfajként betöltött szerepét és egyfajta kulturális jelenséggé vált. Számítógépes játékok, elő szerepjátékok, képregények, szinte bármelyik jelenség sorai között felbukkanhatnak kereszténység előtti korok ismert hősei, istenek, a pogány hitvilág vagy különleges teremtmények, melyekről a nagyszülők meséltek régen unokáiknak. De mindez mégis hogyan érintheti témánkat és miként befolyásolja az irodalmi befogadást az úgynevezett fantasy műfaj, és legfőképpen, mi is az a fantasy? A bemutatott irodalmi művek vizsgálata során legfontosabb tematikai kérdésünk a sorstudat fontosságára irányul a fantasy irodalomban.

SZILÁK FLÓRA
szilak.flora@gmail.com
Irodalom- és kultúratudomány
MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Bartal Mária
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

A megértésről – J. M. Coetzee: *Szégyen*

Dolgozatom fókuszában a Nobel-díjas dél-afrikai író, J. M. Coetzee *Szégyen* című 1999-es regényének főszereplője áll. Az egyik hallgatója ellen nemi erőszakot elkövető David Lurie az egyetemről való kényszerű távozása után támadást szenved el három fekete férfitól a lánya birtokán, a vidéki Dél-Afrikában, az apartheid utáni időszakban. A regény tézisem szerint tematikusan állítja középpontba az egyéni (és különösen az értelmiségi) megértés és felelősségvállalás problémáját: annak kényszerét és korlátozottságát, mégpedig Lurie karakterén keresztül. A regény recepciójának nagyobbik részével vitatkozva amellett érvelek, hogy Lurie, nem élve a határhelyzetében adódó önvizsgálat lehetőségével, elutasítja a változást. Azonban nézetem szerint a regény fejlődéselvű félreértelmezése szimptomatikus: a szöveg tétje éppen megértés problémája, ami minden változást megelőz. Lurie karakterológiai elemzése során a regény szoros olvasásával a vágy, az erőszak és a szégyen összefüggéseire mutatok rá Lurie nárcisztikus jellemében, a nárcizmust a megértést gátoló, skalárisan elképzelhető, természetes önvédelmi mechanizmusként értelmezve. Pszichológiai (Andrew P. Morrison, Ruth Leys, Ralf-Peter Behrendt) és klasszikafilológiai (Platón, Seth Benardete) megközelítéseket ötvözve értelmezem az erósz, illetve vágy fogalmát, különös tekintettel a nárcizmussal és a szégyennel való összefüggéseire – mindhárom jelenség produktív és destruktív aspektusainak felmutatásával.

Az irodalommal foglalkozó tudós karakterének középpontba állításával szükségképpen az elemzésem részét képezi annak vizsgálata is, hogy mennyiben tekinthető lényegéhez tartozóan erőszakosnak az ember, valamint az emberi kultúra. A regény által színre vitt művészetértelmezés és a felidézett műalkotások ugyanis a (nyugati) kulturális hagyományhoz hozzátartozó erőszakos aspektusokat is felvillantják (kulturális kisajátítás, műalkotásokban kódolt elnyomás, az erőszak legitimálása a művészet felhasználásával). Tézisem szerint, amennyiben az elbeszélői fokalizáció inherens utasításának megfelelően az olvasó részben azonosul Lurie karakterével, részben pedig rálát Lurie szégyenteljes hübriszére, akkor számára a Lurie döntései felett érzett szégyene megértéssel járhat, és lehetőséget adhat az egyéni felelősségvállalásra.

NAGY KRISZTINA
krikrisz@yahoo.com
magyar–olasz
BA, 6. félév

Babeş-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:
Dr. T. Szabó Levente
egyetemi docens, BBTE

Az *Összehasonlító Irodalomtörténelmi Lapok* olasz hálózata

Az Összehasonlító Irodalomtörténelmi Lapok olasz hálózata című dolgozatomban az 1877-1888 között működő *Összehasonlító Irodalomtörténelmi Lapok* (később: *Acta Comparationis Litterarum Universarum*, illetve *Összehasonlító Irodalmi Lapok*) című, az első nemzetközi komparatisztikai folyóiratként számontartott lap olasz munkatársi hálózatát kutatom. Az olasz anyag vizsgálatával célom volt választ kapni a kérdésre, miszerint az úttörő lapban milyen szerepet játszanak az egyes olasz munkatársak, létezik-e valamifajta olasz kulturális mintázat vagy kapcsolatrendszer, és kik vagy kik ennek a hálózatnak a csomópontja(i).

Az olasz anyag filológiai összesítése által lehetővé tettem az olasz szerzők és szövegek rendszeres áttekintését, ami egyben értelmezhetővé teszi az esetleges belső hálózati kapcsolatoknak és elvi összefüggéseknek az eddig elfedett részletkérdéseit, a hálózat dinamikájának, lapon belüli státusának alakulását. A munkatársak lapon belüli és kívüli publikációi irodalmi, társadalmi, politikai kontextusuk révén sokat elárul(hat)nak arról, hogy ezek az irodalmárok mire, miért és miként használják a lapot, milyen egyéni minták alapján képzelik el, milyen törekvések által igyekeznek megvalósítani az olasz irodalom transznacionális irodalmi folyamatokba való beágyazását, illetve szándékuk-e ez egyáltalán. Vizsgálódásom során következtetéseket vontam le az ÖIL koncepciójának érvényesüléséről egy adott nyelvi környezetben, de arról is, hogy miként terjed és alakul az ÖIL komparatisztika-felfogása, hogyan épülnek be ebbe különféle nyelvű és szemléletű egyének és hálózatok.

A dolgozat során az olasz munkatársak szemszögéből vizsgálva próbáltam meg feltárni az ÖIL-lel kapcsolatos használati lehetőségek skáláját. A munkatársak eltérő szemléletmód, érdekek és elvek mentén publikáltak, és képesek voltak megmutatni a lapnak az előbb említett tágasságát. A tizenhét olasz munkatárs közül kiemelten érdekelt az olasz hálózat csomópontja, Giuseppe Cassone alakja és munkatársi tevékenysége, aki az olasz hálózat kulturális közvetítője.

Vizsgálódásom releváns lehet a teljes lap működése szempontjából, ugyanis egy olyan médiumról van szó, ami a nemzetek közti irodalmi kapcsolatok révén, a poliglottizmus elve alapján működik, a nemzetek közti nyelvi és kulturális transzfer pedig a kölcsönhatás elvén alapul, ahol minden nemzet hatással van egymásra, nem egymás mellett, hanem együtt léteznek a szövegek és együtt hatnak a lap összképének alakulására is.

ZÁSZKALICZKY RÉKA
rekaz99@gmail.com
magyar nyelv és irodalom – angol nyelv és kultúra
tanára
Osztatlan, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Bartal Mária
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

„Sötétségben élünk, mondhatni, örök sötétségben". A vakság mint létállapot elbeszélhetősége Gert Hofmann *Vak vezet világtalant* című kisregényében

Dolgozatom Gert Hofmann *Der Blindensturz* (1985) című kisregényét, mely az idősebb Pieter Bruegel *Vak vezet világtalant* (1568) című festményének ekphrasis-szerű reprezentációja, a vakság létállapotának elbeszélhetősége felől vizsgálja, részint narrációpoétikai megközelítéssel. Értelmezésem szerint Hofmann dráma- és hangjátékírásban szerzett tapasztalata, illetve a dialógusok iránti elkötelezettsége az általam főként az elbeszélhetőség problémája mentén elemzett kisregényében is tetten érhető, narrációjára ugyanis egy erősen dramatizált, többes szám első személyű beszédmód jellemző. Dolgozatom azt vizsgálja, Hofmann milyen eszközökkel teszi lehetővé, hogy a szöveget olvasva a befogadó számára a kisregény szinte láthatóvá és hallhatóvá váljon. Az első két fejezetben a szöveget – elsősorban Thyria E. Knapp és Sabine Gross tanulmányai nyomán – mint az ekphrasis egy sajátos változatát elemzem, kitérve arra, miként terjeszti ki Hofmann az antik hagyományba visszanyúló alkotói módszert. A festményen ábrázolt jelenetet történetté alakítva a Bruegel marginalizált alakjait Hofmann ugyanis személyiséggel és sorssal ruházza fel, rávilágítva ezzel létmódjuk számos aspektusára. Dolgozatom a további fejezetekben ezek elemzésén keresztül a vakság mint létállapot elbeszélhetőségét vizsgálja három szempont mentén: először a vakok alkotta mikrotársadalom belső viszonyrendszerén keresztül, ezt követően a külvilág vakokhoz fűződő ambivalens kapcsolatát tárgyalva (amely az empátia és a kegyetlenség kettőssége mentén szerveződik) és kitérve arra is, milyen eszközökkel képezik meg a vakok a külvilágot, például önkényesen létrehozott térkonstrukciókkal. Végül pedig istenkapcsolatukat, a vakság metafizikai vetületeit járja körül, kiegészítve a művész mint teremtő kérdéskörének újraértelmezésével. Ezekben a fejezetekben – melyek a vakok világban betöltött helyének problémáját, illetve létállapotuk metaforikus jelentésrétegeit is elemzik –, arra próbálok választ keresni, hogyan kísérli meg Hofmann elbeszélhetővé tenni a vakság állapotát, rávilágítva arra a kulcsfontosságú mozzanatra, hogy narrációpoétikai eszközeinek köszönhetően a befogadó az olvasás folyamata során önkéntelenül is azonosul a *Der Blindensturz* vakjaival.

KUSZTOS ANNA
kusztosann@gmail.com
Finn-angol nyelv- és irodalomtudomány szak
BA, 5. félév

Babeş-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:
Molnár Gábor Tamás
Egyetemi docens, ELTE BTK

„nem vagyok külön tőle nincs hely ahol végződök”: Határingadozások Toni Morrison *A kedves* című regényében

Dolgozatom az anyai gondoskodás, az anyaszeretet átértékelődését vizsgálja Toni Morrison *A kedves* című regényében, hangsúlyt fektetve a pólusok közötti határvonalak állandó oszcillációjára és a köztük lévő összefüggésekre. A regény fénytörésébe helyezett biztonságérzettel társuló gyermekgyilkosság, amelyet a rabszolgarendszer által okozott kulturális törés következményében kifordult anyai szeretet motivál, a határvonalak és az anyaság újragondolását kívánja meg. Olvasatomban többek között az élet-halál, jelenlét-távollét, biztonságos-fenyegető, idegen-ismerős, én-másik, kinti és benti, zárt és nyitott terek között meghúzható határvonalak megszűnésére fókuszálok, a szélsőségek között lerövidülő távolságokra. A dolgozat a freudi *unheimlich* ambivalens mozgástere, Derrida kísértet-képzete, valamint az igazságosság és vendégszeretet (gyűlölet) összefüggései kapcsán vet fel kérdéseket az anyaság lehetőségeire nézve a rabszolgaság kontextusában és arra vonatkozóan, hogy hogyan valósulhat meg az abszolút más üdvözlése az otthonban, milyen felelősséggel tartozik az élő jelen a már halottak vagy a még meg nem születettek kísértetei iránt.

MÉSZÁROS BLANKA
blanka.franciska@gmail.com
Esztétika
MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Nemes Z. Márió
adjunktus, ELTE BTK

Az én és a másik – az idegenség a poszthumán feminizmusban

Dolgozatomban a poszthumán feminizmusban megjelenő határoknak, illetve ennek kapcsán a posztmodern identitások töredezettségének vizsgálatát tűztem ki célul Octavia E. Butler *Xenogenezis* című trilógiájának bemutatásán keresztül. Elemzésemben kitüntetett szerepet kapnak a trilógiában megjelenő elbeszélői nézőpontok, valamint ezek lehetséges kapcsolatai a poszthumán feminizmussal. Dolgozatomhoz elméleti megalapozásként olyan műveket választottam ki, mint Donna Haraway *Kiborg kiáltvány*a, illetve a Laboria Cuboniks nevű csoport *Xenofeminist Manifesto* című szövege.

Reformkori és dualizmus kori magyar történelem és történelmi emlékezet

BOKOR ANNA
bokor.anna.egyetemi@gmail.com
Angol nyelv és kultúra tanára; történelemtanár és állampolgári ismeretek tanára
Osztatlan, 5. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Hóvári János
egyetemi docens, KRE BTK

David Urquhart russzofóbiája és a magyar ügy

David Urquhart (1805-1877) skót származású brit politikus munkásságának nagy részét az Oszmán Birodalom és Nagy-Britannia kapcsolatának erősítésére, és ezzel együtt Oroszország térhódításának megállítására irányuló törekvései töltötték ki. Ennek köszönhetően felkeltették érdeklődését az 1848-1849-es magyar forradalom és szabadságharc eseményei, majd annak törökországi emigrációban élő vezetői. Kossuth Lajossal való egyeztetése képezi dolgozatom fókuszát, melynek során közös érdekeik mentén alakították ki együttműködésük rendszerét. Kapcsolatuk természetét, ígéretesen induló kezdetét, majd végső kudarcát mutatom be Nagy-Britannia, Oroszország és az Oszmán Birodalom hatalmi játszmáinak árnyékában. A dolgozatban David Urquhart külpolitikai pályáját, a Kossuth-emigráció törökországi tartózkodását, a két politikus találkozását, majd eltávolodását elemzem korabeli források, későbbi összefoglaló munkák és David Urquhart könyve alapján. A kütahyai találkozó elemzése, David Urquhart és a Kossuth-emigráció kapcsolata új megvilágításba helyezi az angol-magyar együttműködés helyzetét a 19. század közepén. A dolgozat jelentősége, hogy David Urquhart keleti kérdésről írt elemzését egybeveti a magyar szempontokkal és a nemzetközi helyzettel, ezáltal olyan összefoglalást ad, amely mind ez ideig elkerülte a magyar történetírás figyelmét.

BORJÁTI BALÁZS
balazs.borjati@gmail.com
Történelem
BA, 7. félév

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Gőzsy Zoltán
tanszékvezető egyetemi docens, PTE BTK

Zsidó gyász- és temetkezési szokások a szigetvári temető történetén keresztül

2019-ben a Holokauszt 75. évfordulója alkalmából Szigetváron helytörténeti kutatómunka indult a helyi zsidóság történetének feltárására. Ebbe illeszkedik dolgozatom, melynek témája a szigetvári izraelita temető. Zsidók Szigetváron az 1700-as évek elején jelentek meg, letelepedésük ideje a 18. század második felére tehető. A 18. század végétől fokozatosan kezdtek megerősödni, ezzel párhuzamosan növekedett a gazdasági életben és a társadalomban betöltött szerepük. A Somogy megyei és a szigetvári zsidóság a dualizmus idején élte virágkorát. 1867-ben ugyanis az osztrák-magyar kiegyezés törvénybe foglalta emancipációjukat, amelynek köszönhetően megnyílt számukra az út a felemelkedéshez. Az 1880-as évektől azonban már egy másik tényező is hatással van a zsidóságra: polgárosodásukkal együtt járt az asszimiláció is, amely egyfajta identitásváltásként is felfogható. Mivel a neológ hitközségek többsége támogatta ezt, nem meglepő, hogy az izraeliták száma – pl. a vallásváltásokból kifolyólag – csökkenésnek indult. A folyamatnak a Holokauszt vetett véget, a megye és Szigetvár zsidósága ugyanis szinte teljesen megsemmisült a genocídium során. Épített örökségük és tárgyi emlékeik részben eltűntek, a generációváltás pedig hozzájárul emlékezetük elhalványulásához, múltuk feledésbe merüléséhez is.

Dolgozatom illeszkedik a magyarországi zsidó temetők számbavételét, bemutatását célzó kutatások sorába is, ezek módszertanának felhasználásával, összehasonlítva ezek eredményeivel. A téma időkerete az 1700-as évek végétől napjainkig nyúlik. A temető bejárása és fotódokumentáció készítése után vizsgáltam többek között a sírkövek elhelyezkedését, anyagát, feliratait. A rájuk vésett szimbólumok sokat elmondanak az elhunytról, ugyanis ezek a jelképek a 19. századtól kezdve a legtöbb síremléken megtalálhatók. A temető síremlékein keresztül nyomon követhetjük a szigetvári és tágabb értelemben a magyarországi izraelita közösségek társadalmi, gazdasági szerepének változásait, valamint ezzel párhuzamosan a temetkezési szokások átalakulását. Minden sírkő mögött ott van az ember is, ezért a temető vizsgálata során, amennyiben rendelkezésre állt elegendő forrásanyag, az elhunytakról is gyűjtöttem információt, sajtóanyagok, visszaemlékezések és oral history felhasználásával. A sírkert a Holokauszt után funkcióját vesztette, látogatók szinte alig akadnak, így története lezártnak tekinthető.

BUZÁS ERIKA
buzas_erika@yahoo.com
A kulturális örökség kutatása és hasznosítása
MA, 4. félév

Babeş-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:
Ferenczi Szilárd
PhD, RO BBTE

A kolozsvári idegenforgalom születése és fejlődése a dualizmus korában (1892-1910)

Magyarországon és Erdélyben a településhálózat fejlődését illetően fordulópontot 1867 hozott, amikor az Ausztria és Magyarország közötti kiegyezés megteremtette a polgári átalakulás politikai feltételeit. A változás szele Kolozsvárt is elérte, itt is érződött a Magyarországra jellemző pozitív irányú fejlődés. A kedvező utazási feltételeknek köszönhetően Kolozsvár turizmusa is fellendülni látszott, amelyet az ebben a korban megjelenő részletes útikönyvek, a kolozsvári székhelyű EKE gyümölcsöző munkája, valamint a törvényhatósági bizottság keretében egy idegenforgalmi bizottság működése is jól bizonyít.

Kutatásom során elsősorban arra keresem a választ, hogy az adott korban hogyan jön létre és fejlődik a kolozsvári idegenforgalom, valamint milyen törekvések figyelhetők meg a turizmus fellendítése érdekében.

A dualizmuskori kolozsvári idegenforgalom születésével, fejlődésével a történetírás ez idáig még nem foglalkozott részletekbe menően, ezért kutatásom és várható eredményei új szemponttal gazdagíthatják Kolozsvár történetírását.

HORVÁTH LEVENTE
levente.horvath0716@gmail.com
Történelem és állampolgári ismeretek tanára –
spanyol nyelv és kultúra tanára
Osztatlan, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Cieger András
tudományos főmunkatárs, Magyar Tudományos Akadémia BTK Történettudományi Intézet

Egy minisztertanácsi ülés nyomában.Tisza Kálmán bukásának forrásai

Tisza Kálmán lemondása, és az ezt megelőző kormányválság jól dokumentált, az eddigi – a Tisza-kormány bukásának kutatásához használt – források kielégítőnek is tűnhetnek. A rendelkezésre álló forrásbázist alaposabban megvizsgálva ugyanakkor olyan kérdésekre bukkanhatunk, melyeket nem tisztáznak az eddigi kutatások során alapul vett források.

Munkám során egy ilyen problémakörre, egy 1890. március 6-i rendkívüli minisztertanácsi ülésre hívom fel a figyelmet, mely az eddigi történeti kutatásokban nem, vagy csak részlegesen jelent meg. Dolgozatomban a kutatásba újabb forrásokat (a korabeli magyar sajtó specifikusan erre az eseményre vonatkozó írásai, Tisza Kálmánnak a feleségéhez, Kossuth Lajosnak Helfy Ignáchoz intézett levelei, valamint Pápay István kabinetfőnök hagyatéka) bevonva igyekszem bizonyítani az ülés meglétét. Emellett az új és a már korábban is felhasznált források alapján az ülés a kormányválságot érintő esetleges szerepére és jelentőségére világítok rá. Ennek eredményeképpen azt a következtetést vonom le, hogy a kormányválság elhúzódásában a miniszterek mellett az uralkodónak is fontos szerepe van, a helyzet megoldására irányuló végső döntés pedig az eddig feltételezett időponthoz képest később csak születhetett meg.

Munkámban az egyik alapvető és leginkább információgazdag forráscsoportnak a sajtótermékek vizsgálata bizonyult, aminek alapján megállapítható, hogy a sajtó tüzetesebb vizsgálata, illetve újabb források bevonása a kutatásba jelentőséggel bír az eseménytörténeti rekonstrukcióban, talán még nagyobbal, mint azt korábban gondoltuk.

KRIZSÁN BÁLINT
krizsanbalint10@gmail.com
történelem és állampolgári ismeretek tanára
MA, 1. félév

Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Deák Ágnes
egyetemi tanár, SZTE BTK

Érvek az önkény ellen – konzervatív álláspontok a szabadságharc után

A 19–21. századi magyar történetírásban a 19. századi magyarországi konzervatív mozgalom eddig méltatlanul kevés szerephez jutott. Míg a liberális ellenzék reformkori és emigrációs történetéről összefoglalóan számos munka született, a konzervatívok tevékenységéről csak résztanulmányok készültek. Ezen a hiányosságon kíván dolgozatom enyhíteni, melynek célja bemutatni, hogy az 1850-1851 folyamán megjelenő magyar konzervatív röpiratok milyen érveket hoztak fel a birodalmi kormányzat politikája ellen.

A dolgozatban öt röpirat kerül megvizsgálásra: Somssich Pál: *Das legitime Recht Ungarns und seiner Königs*; Zsedényi Ede: *Ungarns Gegenwart*; *Die Verantworlichkeit des Ministeriums und Ungarns Zustände*; Kecskeméthy Aurél: *Magyarország összpontosítása Ausztriában*; Szécsen Antal: *Die politische Fragen der Gegenwart*.

A röpiratok álláspontját öt tematikus alfejezetben vizsgálom meg: azok hogyan viszonyultak az 1848-1849-es forradalmi eseményekhez, a nemzetiségi kérdéshez, a március 4-i alkotmányhoz, illetve hogyan vélekedtek a magyarországi konzervatív mozgalomról, és milyen sérelmeket fogalmaztak meg a birodalmi kormányzat politikájával szemben.

A dolgozat kitér a konzervatív mozgalom 1849 utáni kompakt történetére is. Bemutatásra kerül öt korabeli, még publikálatlan levél, melyekben a konzervatív szerzők az átszervezett közigazgatás újonnan bevezetett tisztségeiről mondanak le, avagy utasítják azokat vissza. Ezek a lépések szintén azt jelzik, hogy a konzervatív tábor nem volt feltétlenül elégedett az 1849 utáni közjogi és politikai viszonyokkal.

A röpiratokat megvizsgálva kijelenthető, hogy az alapelvekben a szerzők mind egyetértettek: általánosságban elítélték a forradalmakat, Magyarország történelmi jogaira hivatkoztak, és elutasították a nemzetiségek egyenjogúsítását. A magyarországi konzervatív mozgalom viszont véleményem szerint, az egységes fellépésre tett kísérletek ellenére sem tekinthető politikailag egységesnek. Habár politikai alapelveik megegyezni látszottak, a részletekben már eltértek egymástól.

MONOSTORI MÁTÉ
monostorimate12@gmail.com
Történelem
BA, 7. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Erdődy Gábor
professzor, ELTE BTK

Kossuth Ferenc és az obstrukció

A dolgozat egyrészt a Függetlenségi és 48-as Párt, eddig egészében meg nem írt történetéhez kíván hozzájárulni. Másrészt egy eddig nem túl sokat vizsgált személy gondolkodásába és életébe kíván betekintést adni, aki Kossuth Ferenc. Kossuth Lajos nagyobbik fia 1895-től lett a Függetlenségi és 48-as Párt elnöke jelentős részben apja kultusza miatt. Az írás bemutatja hogyan viszonyult a dualizmus válságához a Függetlenségi és 48-as Párt és milyen viták és törések mutatkoztak meg a pártban. A dualizmus válságában kulcs szerepet játszott obstrukció eszköze, aminek a magyar politikai életben legfőbb alkalmazója a Függetlenségi és 48-as Párt volt.

A beadott anyag bemutataja, hogy Kossuth Ferenc, hogyan próbálta meg bizonyos keretek közé terelni az obstrukció alkalmazását. Nem az obstruckció parlamenti alkalmazását, annak jogi kereteit ismerteti leginkább a dolgozatom, hanem az ezzel kapcsolatos vitákat a Függetlenségi és 48-as Pártban. Hogyan szól ez a vita a függetlenségi követelések elérhetőségéről és elérhetetlenségéről. Rávilágít az írás, hogy Kossuth Ferenc és társai felismerték már 1905 előtt is, hogy a király nem akar engedni a függetlenségi követeléseknek. Ebből viszont levonták azt a következtetést, hogy az obstrukciót keretek közé kellene terelni, de ezt párt másik része nem akarta elfogadni. Azonban Tisza István obstrukciót a parlmenti életből kizárni akaró kísérlete egysébe kovácsolta a Függetlenségi és 48-as Pártot és az ellenzéket is.

Az obstrukcióval kapcsolatos megosztottságával és Kossuth Ferenc szándékaival, pedig a dualizmus csapdahelyzetére irányítja rá a figyelmet a dolgozat. Ami a magyarok többsége vagy egy jelentős része által támogatott függetlenségi követelések megvalósíthatatlanságból fakadt.

OROSZ BÁLINT
balintbalint95@gmail.com
magyar-történelem
Osztatlan, 6. félév

Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Deák Ágnes
egyetemi tanár, SZTE BTK

Nagyvázsonyi képviselőválasztás kövekkel és botokkal (1861)

Ferenc József a levert szabadságharcot követően a magyar országgyűlést csak 1861-ben – az októberi diploma és a februári pátens keresztülvitelének céljából – hívta össze. A magyar politikai elit – 12 év elnyomó hatalmának súlyát ideiglenesen levetve – ismét politikai jogokat nyert.

Dolgozatomban a Veszprém vármegyében található nagyvázsonyi választókerület 1860/61-es politikatörténetének rekonstruálására vállalkozom, párhuzamba állítva azt az 1848/49-es eseményekkel. Felmerülhet a kérdés: vajon 12 év után – a modern alkotmányosság időszakának beköszöntével – miben és hogyan változott (ha egyáltalán változott) a kerület politikai kultúrája? Mik voltak a szavazók döntéshozatalában a legfőbb tényezők, és milyen szerepet kapott a képviselőválasztásban a nacionalizmus? A választóképesek politikai jogainak visszanyerése összetartást vagy széthúzást eredményezett a választókerületben?

Az utóbbi kérdések megválaszolására az 1861-ben nagyvázsonyi követté választott bajai ügyvéd, Gál Péter fennmaradt hagyatékát vizsgálva – főleg levelezések és jegyzőkönyvek alapján – igyekszem választ adni. A bajai prókátor győzelmét és annak módszereit többen nehezményezték, ezért az ellenzékben maradtak panaszt nyújtottak be a parlamenthez, amely elutasította azt. Mindemellett az ügyvéd irataiból értesülhetünk tűzvészről, fenyegetésekről, hazugságokról és egy nemzedékeken átívelő konfliktus történetébe nyerhetünk bepillantást.

PÉRI ÁKOS ÁJBEK
periakos@gmail.com
Történeti Múzeológia
MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Pandula Attila
egyetemi docens, ELTE BTK

„Oh, azok a keleti rendjelek!" A perzsa Nap és Oroszlán rend és az oszmán Medzsidie rend adományozási gyakorlata a dualista Magyarországon

A dualizmus időszakában jelentős mennyiségű oszmán és perzsa kitüntetést kaptak magyarok. Jelen tanulmány azt vizsgálja a magyar kitüntetettek tükrében, hogy a korabeli Irán és az Oszmán Birodalom miként és kiknek adományozott kitüntetéseket, azaz, hogy e két lovagrendi hagyományokat nélkülöző keleti állam hogyan vett át és alkalmazott egy nyugati hagyományt.

RADAKOV ALEN
alen.radakov@gmail.com
Történelem
BSc, 7. félév

Újvidéki Egyetem

Témavezető:
Pfeiffer Attila
egyetemi tanársegéd, RS UE

Szabadka és a Délvidék helyzete az 1848/49-es forradalom és szabadságharc ideje alatt

Az 1848/49-es forradalom és szabadságharcot, a magyar nemzet történelmének, egyik legmeghatározóbb pillanatának tarthatjuk. Ezek az események, amelyek megváltoztatták az ország történelmének addigi menetét. Rövid távon talán sikertelennek bizonyult, de hosszú távon változások sokaságát hozta. A forradalomnak köszönhetően, olyan politikai, társadalmi és kultúrális változások vették kezdetét, amelyet még a konzervatív Habsburg ház sem tudott megfékezni. Ezért az 1848/49 forradalmat és szabadságharcot egy fordúlópontak is tekintetjük, amely elindította az országot a modernizáció irányába.

Az idei munkámban, bemutatom, szülővárosomat, Szabadkát ebben a forradalmi időszakban. Bemutatom a szerepét és a feladatkörét, amelyet betöltött Március 15-től, a város elestéig. De ha már egy várost akarok bemuatni, nem szabad megfeletkeznem azokról az emebrekről, akik életüket kockáztatva, a magyar ügy érdekében fegyvert fogtak, és részt vettek a háborúban. Éppen ezért, kutatásom tárgya, nem csak maga a város szerepe, hanem azoknak a szabadkai születésű honvéd tisztek(hadnagyonkak, alhadnagyoknak és száyadosoknak) útjának bemutatása, akik részt vettek a hadmoztulatokban és csatákban, de nem csak délvidéken, hanem egész országban is. Célom ismertetni az olvasóval, Szabadka és Vajdaság történelmét ezekben a forradalmi években, és reményem szerint új információkkal sikerül kibővítenem helytörténeti ismereteinket Szabadkáról a 19. században.

Régi magyar irodalom

HAJDU ILDIKÓ
ildi.h301@gmail.com
magyar
BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kiss Farkas Gábor
habilitált egyetemi docens, ELTE BTK

Társalogni az Úrral – poétikai technikák Balassi Bálint istenes verseiben

Balassi istenes versei – a zsoltárparafrázisok és az önálló szerzemények egyaránt – olyan formailag, szerkezetileg is tudatosan megkomponált alkotások, amelyekben a megszólaló az esetek zömében önmagát ima-szituációban jeleníti meg, Isten felé fordulását, könyörgését szcenírozza. A dolgozatban azokat a poétikai, retorikai technikákat vizsgálom ezeknek a verseknek a szoros olvasata során, amelyek által a szövegek lírai alanya egy olyan beszédszituáció megkonstruálására tesz kísérletet, melyben megteremtődhet az Istennel való kommunikáció lehetősége. A versbeszélő az alkalmazott eljárások segítségével a saját szándéka – tehát az üdvösség elnyerése – mentén konstruálja meg nyelvileg és képileg is a szöveg világát, saját élethelyzetét, a versben körvonalazódó alakokat; illetve érvelési technikák sorát használja fel a megszólított Isten meggyőzésére, ezáltal antropomorfizálva is a versekben megképződő istenalakot. A dolgozat a zsoltárparafrázisokban megjelenő invenciózus megoldásokat a Balassi-filológia által feltárt előzményszövegekkel történő kontextualizálás által mutatja be, valamint a nem fordított, önálló szövegek elemzését sem önmagukban, hanem zsoltáros jellegük, tehát a hagyományba való illeszkedésük figyelembevételével kísérli meg. A Balassi-versek frazeológiája természetesen szorosan kapcsolódik az Isten felé fordulás nyelvi megvalósulásainak konvencionális keresztény formáihoz, különösen a Zsoltároskönyvhöz, illetve annak fordításaihoz. A dolgozatban azonban inkább az ettől való eltérésekre fókuszálok, az inventio technikáira, a szubjektivizációs gesztusokra, amelyek által ezek a versek egy másik kontextusban, a kötetkompozícióba illesztve is érvényes szövegekként működnek, illetve azt vizsgálom, hogy ezek az invenciózus poétikai technikák menynyiben rokoníthatóak a Balassi-életmű más darabjaival, különösen a szerelmi költészetre jellemző megszólalásmódokkal.

KOVÁCS ANNAMÁRIA
kovacs0annamari@gmail.com
Irodalom- és kultúratudomány
MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kiss Farkas Gábor
habilitált egyetemi docens, ELTE BTK

A kéz, amely a *Königsbergi Töredék*et írta. A *Königsbergi Töredék*et lejegyző kéz más nyomai az őrzőkódexben

A *Königsbergi Töredék* kutatásában lényeges fordulatot jelentett az a felfedezés, hogy a Töredék és a Szalagok felszabdalásuk előtt is az őrzőkódex részét képezték, és ezért a kódex vizsgálata hozzájárulhat ahhoz, hogy többet megtudjunk a nyelvemlékről. A kódex szövegeinek azonosítása nagyrészt már megtörtént, és a kódexbe író kezek vizsgálatára is történt már kísérlet, bár egy részletes, betűmintákkal alátámasztott elemzés eddig hiányzott. A dolgozat első felében arra vállalkoztam, hogy a kódex szövegeinek írásképét részletesen elemezzem, és azonosítsam azokat a szövegeket, amelyek a *Königsbergi Töredék*et lejegyző kéznek tulajdoníthatók.

Az írásképek összevetése alapján megállapítható, hogy nem a magyar szöveg az egyetlen, amelynek a *Königsbergi Töredék*et és Szalagjait író kéz a lejegyzője: az egész könyvben megtalálható lapszéli jegyzetek és a kódex végén olvasható sermók és sermóvázlatok szintén tőle származnak. A dolgozat második felében az utóbbiakkal foglalkoztam: igyekeztem azonosítani a sermók forrását, és ez alapján kiderült, hogy a sermók lejegyzője nem egyszerűen lemásolta a prédikációkat, hanem több sermó részleteit kompilálva új prédikációkat hozott létre, amelyekbe egy-két saját mondatát is beleszőtte. Dolgozatom végén arra is kitérek, hogy a *Königsbergi Töredék* és Szalagjainak szövege hogyan illeszthető a nyelvemléket lejegyző kéz egyéb munkái közé, és amellett érvelek, hogy a magyar szöveg szintén a prédikáció műfajához köthető.

KŐRÖSI FERENC
korosiferenc1998@gmail.com
Magyar nyelv és irodalom diszciplináris
MA, 7. félév

Miskolci Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Heltai János
professor emeritus, ME BTK

Adalékok Heltai Gáspár prózaírói személyiségéhez – A Száz fabula retorikai-tartalmi vizsgálata

Heltai Gáspár életműve igen különleges: noha lelkészként kezdi meg munkásságát, fokozatosan áttér a nyomdászat mesterségére, hogy tolmácsolhassa magyarul a protestáns mozgalmak legújabb nézeteit, azok jegyében nevelhesse olvasóit; de nem ez az egyetlen irány, amiben dolgozik: a vallásos szövegek mellett, mint újító, szórakoztató prózát is fordít-ír, melyek első olvasásra egy egészen más, a vallás világával ellentétes képet rajzolnak szemeink elé, gondoljunk csak a Ponciánus császár szerelmi históriáira. – Ám ez csak a látszat, úgy tűnik, ezek a világi történetek a vallásos nevelés szerves részeit képezik Heltai életművében; na de hogyan?

E mozzanatot a Száz fabula retorikai-tartalmi jellemzőin át érzékelhetjük a leginkább, itt teljesedik ki teljes egészében Heltai írói szabadsága. Vagyis, in medias res kell elkezdenünk Heltai életművének alaposabb vizsgálatát – hogy aztán az itt tapasztalt gazdag retorikai felépítményt összehasonlíthassuk többi munkájával is. Heltai ugyanis a meséket, és a hozzá tartozó értelmezéseket olyan szerkezeti elemekkel látta el, melyek elősegítették a latin, később német nyelvi- és a mindennapok környezetébe beágyazódott mesék magyar megfelelőinek megszületését. Ám ez csak a kezdet, az alap: mihelyst elérte Heltai, hogy meséit elhiggyék, egy mélyebb struktúrát épít fel, melynek alapja a hit. A kereszténység erkölcstanát mutatja be a Száz fabula meséiben, ahol az állatok kettős szereppel, kettős lényegiséggel rendelkeznek: Egyrészt történetük elmondása valóban a szórakoztatást célozza, másrészről viszont az emberi tulajdonságokkal ellátott állatokat tulajdonképpen, mint történeti-trópust kell értelmeznünk. Az egyes állatok cselekedetei, mint példatár szolgálnak az etikus, erkölcsös életvitel kialakításához, amit a mesékhez fűzött magyarázatok, s főképp a speciális frazeológiai rendszer által bont ki Heltai. „Mindenec e' végre irattatnak meg, hogy iót tanóllyunk belőlle" – olvasható egy 1577-es, Kolozsvárott megjelent prózai szöveg címlapján. Hogy ki írta ezt a könyvet, azt nem tudjuk, mindenesetre e mottó tökéletesen összefoglalja Heltai Gáspár életművét: aki azért szórakoztat, hogy tanuljunk; s azért tanulunk, mert ír.

Jelen tanulmányomban vizsgálataim bemutatásával, elméletem levezetésével a mesék erkölcsi világának megkonstruálódási folyamatát kívánom bemutatni. Összevetve a mesék magyar szövegét a Heltai Gáspár által használt latin és német kétnyelvű Steinhöwel kiadással, egyéb vizsgálataim eredményeire is rámutogatva.

MOLNÁR CINTIA
sissib17@gmail.com
irodalom- és kultúratudomány
MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kiss Farkas Gábor
habilitált egyetemi docens, ELTE BTK

Balassi Bálint másolója kezével írt könyve

A Gerézdi-sejtést elméletté dagasztó Fragmenta-elképzelés, Horváth Iván 1991 óta képviselt olvasta egy 99~100 versen átívelő álönéletrajzi életművet fedez fel a Balassa-kódex Balassi-részében. A Fragmenta-elképzeléssel cáfolja korábbi koncepcióját, az eszményi kiadások 3*33-as ciklusszerkezetét, ugyanis ezen eszményítő kiadás elfogadásakor a kódex Balassi-részéhez társított két másolónak a profilja összeférhetetlennek bizonyult. Az 1610 körüli másoló – aki Klaniczay Tibor elemzése szerint kiválóan kellett ismerje a másolandó forrásszöveget – úgy tudja, és azt állítja a kódex első bejegyzésében, hogy a szerző, Balassi Bálint kéziratából dolgozik. Ez esetben a kódex 99. lapján olvasható bejegyzést szerzői szövegként értelmezi, amit ebben a koncepcióban nem tulajdoníthatunk egy feltételezett, erősen szövegtorzító, 1589-ben dolgozó ősmásolónak. A szövegtorzító ősmásoló hipotézisének elengedésével a kötetterv dantei párhuzama háttérbe húzódik, s a felszínen egy látszólag laza szövésű, ám mélystruktúráját tekintve továbbra is számszimbolikus művet kapunk. Az olvasat impliciten egy külső nézőpontot érvényesítő személy, azaz a másoló közreműködésével létrejövő szöveghagyományozódást enged meg egyedül – mert az a fiktív lírai alkat, aki színleg feledni látszik sokat tervezett költői életművét, nem rendezheti egységbe azokat. Ezt az interpretációt követve azt feltételezem, hogy a másoló munkája is a költői műgond részét képezte. A sietős, ám viszonylag precíz másolói munka nyomán a második prózai bejegyzésben megnevezett két vers összekötése az első ciklus hiányzó két versével a kötetkompozíció olyan – eddig rejtve maradt – rekonstrukcióját engedi meg, ami szintén a verseskötet 99-es számához ér el. A javasolt versszámlálói útvonal magában foglal egy humanista világszemléleti modellt is, amivel egy a felszínen fragmentált, mélystruktúrájában pedig középpontosan szimmetrikus, 3*33-as szuperkompozíciót nyerünk. Ezen dinamikus szimmetria mellett szól a harmadik 33-as ciklus, amely nem más, mint a teljes ciklusszerkezetet kicsinyítő mise-en-abyme.

MOSONI WAFA
myaudio0305@gmail.com
Magyar
BA, 7. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Hargittay Emil
egyetemi tanár, PPKE BTK

Káldi György bibliafordítása és a korábbi bibliafordítások

A 17. század eleji katolikus megújulás egyik legfontosabb eseménye az 1626-ban, Bécsben kiadott magyar nyelvű katolikus Biblia volt, amely Káldi György jezsuita szerzetes neve alatt jelent meg. Harminchat évvel a Károli-Biblia megjelenése után, Formika Máté nyomdájában látott napvilágot, s megjelenése óta megoldatlan kérdések övezik. Káldi saját kézzel írt kéziratában jelölt időbejegyzések szerint a fordító munkát 1605. október 1. és 1607. március között végezte el. A kéziratot a budapesti Egyetemi Könyvtár őrzi A1 jelzettel. Emellett pedig két kézirat-töredéket is neki tulajdonítunk, az egyik az úgynevezett Váci Töredék, a másik az Esztergomi Töredék. A neki tulajdonított szövegek között lényeges eltérések mutathatók ki. Ezen felül Káldi szerzőségét, a fordítás előzményeit, valamint a revíziót érintő kérdések részletei a mai napig tisztázatlanok. A korábbi kutatást és a bibliafordítással kapcsolatos állásfoglalást szinte megoldhatatlan és homlokegyenest ellenkező eredményekre vezette az a tény, hogy Káldi – mint említettük – mindössze kevesebb, mint másfél év leforgása alatt készítette el a magyar fordítást, ami még csupán a leírás, lemásolás idejét figyelembe véve sem sok.

Kutatásom során részletes szövegösszevetésekkel azt vizsgálom meg az alábbiakban, hogy Káldi felhasznált-e már létező magyar nyelvű bibliafordításokat? Ezt a lehetőséget korábban Ballagi Mór sem zárta ki, sőt szerinte lehetetlen, hogy Káldi meglévő fordításokat ne használt volna. Az alábbiakban Káldi autográf kéziratában, valamint a neve alatt megjelent nyomtatott kiadásban megtalálható ószövetségi részleteket hasonlítom össze a Bécsi kódexszel, Heltai Gáspár 1551-es és Károli Gáspár nyomtatott kiadásával, számolva a felekezeti különbségekkel, s azzal, hogy Káldi a trentói zsinat utáni Vulgata alapján dolgozott.

NAGY DÁVID KRISZTIÁN
ndavid9915@gmail.com
magyar nyelv és irodalom – történelem és állampolgári ismeretek
Osztatlan, 7. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Fazakas Gergely Tamás
egyetemi docens, DE BTK

„Magas hegyén im az olay fáknak”, A kora újkori protestáns gyülekezti énekek komplex elemzése

Dolgozatomban a Magas hegyén im az olay fáknak... inpicitű kora újkori gyülekezeti éneket vizsgálom. Az elemzés a „komplex elemzés” módszertanát követi, amelynek lényege, hogy a szöveghagyomány feltárása mellett foglalkozom a szöveg úzusával, azaz feltérképezem, hogy a korszakban hogyan használták a (protestáns és katolikus) liturgiában. Így a - bevezetőt követően - ennek megfelelően először a kutatástörténeti fejezetben bemutatom, hogy az elemzésem milyen hazai szakirodalmi előzményekre támaszkodik. A következő fejezetben tisztázom a dolgozat által érvényesítendő "plurális" szövegfogalommal kapcsolatos alapvető elméleti tudnivalókat. A következő fejezetben pedig rátérek a szöveg elemzésére, amely három alfejezetből áll: Az elsőben röviden tisztázom, hogy a – dolgozatban az énekszöveggel kontextusban kezelt – lamentáció korabeli használatról milyen alapvető információkat kell tudni. Majd ezt követően az 1635. évi lőcsei énekeskönyv szövegének történeti poétikai elemzését végzem el, következő két alfejezetben pedig rátérek a a lőcsei 1635. évi és a *Kálmáncsai Graduál*, majd az 1635. évi lőcsei és a *Cantionale Catholicum* összehasonlítására, a következő pontban pedig a szöveghagyomány későbbi alakulástörténetét (a debreceni, kolozsvári, lőcsei szöveghagyományát) vázolom fel. Legvégül pedig felrajzolom a Magas hegyén im az olay fáknak... inpicitű ének, jelen tudásom szerint kikövetkeztethető stemmáját. A legutolsó fejezetben pedig a levonható konklúziókról ejtek szót, valamint felvázolom, hogy a továbbiakban milyen kutatásokat szükséges elvégezni a témában.

SZMUTKU MELINDA
meli.szmutku@gmail.com
Magyar nyelvészeti és irodalomtudományi tanulmányok
MA, 4. félév

Babeş-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:
Gábor Csilla
Egyetemi tanár, Babeş--Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár

Egy 17. századi perikópáskönyv a hitvédelem szolgálatában – Kopcsányi Márton: *Az evangelivmok es epistolak*

Kopcsányi Márton, a 17. században élt tehetséges ferences hitszónok tevékenysége és irodalmi munkássága igencsak figyelemreméltó. Saját korának jeles egyházi férfiai között tartják számon, így alakja és munkássága nagyobb figyelmet érdemel. A jelen kutatás az életmű teljes feldolgozásának egy szegmense, mely bemutatja a szerző *Az evangelivmok es epistolak* című perikópáskönyvét.

A dolgozatban mindamellett, hogy a mű keletkezési körülményeit, formai és tartalmi sajátosságait tárgyaljuk, kiemeljük a katolikus egyház védelmét célzó szerepét is. Mivel a szövegkorpusz a katolikus egyház válságos időszakában készült, annak hitvédő jellege és a katolikus megújulási folyamatban betöltött szerepe képezi a dolgozat fő részét. A hitvédő szerep mellett a művet a perikópák lejegyzésének hagyományában is igyekszünk elhelyezni, más korabeli művekkel való formai és tartalmi jegyek összehasonlítása alapján. Kopcsányi perikópáskönyvének előszava polemizáló jellegű, emellett a perikópák sorát egy vitairat is követi. A dolgozatban kimutattuk, hogy melyek az általa bírált szövegek, megegyeznek-e az ezekből kiragadott és bírált részek az eredetijükkel. A kötetben olvasható vitairatáról kiderült, hogy bár polemizáló írás, célja a kontorverz szituáció megteremtésével nem a protestáns oldal támadása, hanem a katolikus hitigazságok kontroverz helyzetben való ismertetése.

A dolgozat komparatív vizsgálatában kimutattuk, hogy nem Kopcsányi Márton nem az egyetlen szerző a korban, aki arra vállalkozik, hogy a perikópák anyanyelvre történő fordítása mellett könyvébe a katolikus hit védelmét tartalmazó írást is közöljön, néhány kortársa is vállalkozott erre. Végezetül pedig a további kutatások tekintetében releváns feladat lehet Kopcsányi vitairatának genetikus kapcsolatait vizsgálni. A korszak legismertebb szerzőjének és hitszónokának, Pázmány Péternek legfontosabb művével, a *Kalauz*zal történő részletes összehasonlítás nagymértékben előre viheti a korszak hitvitairodalommal kapcsolatos kutatásait. A jelenlegi kutatás során e komparatív vizsgálat kezdeményét is felvázoltuk, illetve az életművel kapcsolatos további kutatási irányokat is kijelöltük.

VITKAI NÓRA
vitkai.nora@outlook.hu
Magyar nyelv és irodalom
MA, 9. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Száraz Orsolya
egyetemi adjunktus, DE BTK

A harag Landovics István SJ prédikációiban

A jezsuita Landovics István a XVII. századi magyarországi prédikációirodalom egyik kevésbé kutatott szerzője. A korszakkutatók szerint Landovics érzelemalapú, hatásorientált retorikát alkalmazott, azonban szövegközeli és érzelemtörténeti elemzések eddig alig készültek. Dolgozatom tárgya Landovics István 1689-ben kiadott, *Novus succursus, az az uj segétség* című, kétkötetes beszédgyűjteménye, célja pedig a harag antik és keresztény hagyományokba ágyazott, kora újkori értelmezéseinek feltárása. A dolgozatban először a bölcseleti, az orvoslási, valamint a szónoklattani haragelméleteket tanulmányozom, majd a prédikációgyűjteménybeli indulatfogalmat és érzelemkeltést vizsgálom. Az elemzések során arra keresem a választ, hogy Landovics milyen jellemzőket tulajdonított az indulat jelenségének, illetve milyen eszközöket használt az érzelmek irányítására. A kutatás eredményeként példákkal igazolom, hogy Landovics a prédikációiban egyfelől a morálfilozófia, a teológia, a medicina és a fiziognómia indulatfogalmát egyaránt közvetítette, másfelől az érzelemkeltés retorikai eszközkészletének számos alakzatát működtette. Az elemzések alapján továbbá az is látszik, hogy Landovics haragot tematizáló beszédeiben követte a korabeli retorikák és prédikátori segédkönyvek argumentumokra, citátumokra és exemplumokra vonatkozó ajánlásait.

Romanisztika

AL DARF MYRIAM
myriamaldarf@yahoo.com
Francia nyelv, irodalom és kultúra
MA, 3. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Horváth Márton Gergely
egy. adjunktus, PPKE BTK

A mozgást kifejező intranzitív igék szemantikája Georges Rodenbach költészetében – A *La règne du silence* kötet

A helyváltoztató mozgást kifejező igékről számos grammatikai, szintaktikai, fonetikai vagy szemantikai megközelítésű elemzés született. Ebben a tanulmányban a helyváltoztató mozgást kifejező intranzitív és indirekt tranzitív igéket vizsgáljuk lexikális szemantikai szempontból. Elemzésünk alapját Georges Rodenbach *Le règne du silence* című kötetéből létrehozott korpusz alkotja. A helyváltoztató mozgást kifejező intranzitív igék csoportosítása után szótár segítségével vizsgáljuk meg jelentésüket, majd megnézzük, a versben mely jelentéseket találjuk, különös tekintettel az elvont és metaforikus jelentésre, valamint arra, hogy tapasztalható-e a szótárban megadott jelentéshez képest valamilyen eltérés.

BOBRIC HENRIETTA
henriettabobric5@gmail.com
Portugál nyelv, irodalom és kultúra
MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Urbán Bálint
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

A kulturális kannibalizmustól a brazil tropikalizmusig

Jelen tanulmány a 60-as évek végén kialakuló tropikalista mozgalom kannibálesztétikájának kikristályosodását vizsgálja, melynek értelmezéséhez a XX. század első felében kialakuló Modernismo mozgalom Antropofagia-elméletéhez nyúl vissza. A múltszázadi brazil kultúra fejlődéstörténete szervesen összefonódik az ország politikai és identitáspolitikai változásaival, ennek fényében a dolgozat a brazil Modernismo tömör jellemzéséből, valamint Oswald de Andrade elméleti munkásságának elemzéséből indul ki. A Modernismo radikalizmusa, valamint Oswald de Andrade kannibalizmus-fogalma nem csak egy új kulturális nemzedék szellemi hátterét határozta meg, de művészeti gyakorlataira is nagy hatással volt. Az 1928-as Emberevő Kiáltvány ('Manifesto Antropófago') megszületése, illetve a tropikalista mozgalom megjelenése közt eltelt évtizedek fontosabb kulturális, zenetörténeti és politikai stációinak szemrevételezése után a dolgozat a tropikalizmus jellegzetes esztétikai világának elemzésével zárul.

FILYÓ FANNI
filyo.fanni@gmail.com
Francia nyelv, irodalom és kultúra
MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kovács Máté
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Interaction, présentation de soi et construction identitaire : analyse discursive des vidéos de YouTubeurs français

A Youtube meghatározó részét képezi „digitalizálódó" társadalmunknak. Ebben az újfajta kommunikációs közegben a Youtuber sajátos interperszonális kapcsolat alakít ki közönségével. Számos tanulmány vizsgálja ezt a jelenséget szociológiai, médiakommunikációs vagy nyelvészeti megközelítésből. Ezen tanulmányokat felhasználva a jelen dolgozat egy olyan széleskörű nyelvészeti kutatás megalapozását tűzte ki célul, amely a legsikeresebb francia Youtuberek diskurzusaiban tetten érhető önprezentáció és identitáskonstruálás kérdéskörét járja körül az általános és egyéni stratégiák szempontjából.

Az egyes műfajok megvalósulásainak kvalitatív elemzése rámutatott a diskurzusok dinamikus jellegének fontosságára. A sikerorientált diskurzustevékenység ugyanis az éthosz, vagyis a diskurzus által kialakított megnyilatkozói kép folyamatos (meg)konstruálását feltételezi, így a Youtuberek megnyilatkozásainak diszkurzív vizsgálata csakis az egyes interakciók folyamatában volt elképzelhető. Ezáltal az elemzés egy éppen tipizálódó kommunikációs forma stratégiáinak és az ehhez tartozó konvencionális éthosz kialakulásának felderítését tette lehetővé. Mindebben hangsúlyos szerepet kaptak az egyes beszédaktusok és a megnyilatkozó-címzett viszonyának diskurzusban való megjelenése.

A kutatás konklúziójaként elmondható, hogy a Youtuberek önközpontú megnyilatkozásai interakción alapulnak és a nézővel kialakított kapcsolatban tudják a konvencionális éthosz egyéni megvalósulását megteremteni. Ebben a folyamatban az egyéni stratégiák elemzése bizonyult előremutatónak. A stratégiák alkalmazása minden esetben leginkább a megnyilatkozó szándékoltságától függ, ezáltal az elemzés a kérdéskör egy ritkán vizsgált aspektusának fontosságára világított rá. Összegzésképpen elmondható, hogy az ethosz fogalomkörének bevezetésével tetten érhettünk egy tipizálási folyamatot, illetve a beszédaktusok interperszonális kapcsolatokra gyakorolt hatásának jelentősége is más megközelítést kaphatott.

HORVÁTH LÍVIA
h.livia05@gmail.com
Romanisztika (spanyol)
BA, 7. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Báder Petra
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

A hatalom mikrofizikája a spanyol–amerikai irodalomban (Hatalmi viszonyrendszerek és ellenállási formák Gabriel García Márquez *A pátriárka alkonya*, illetve Mario Benedetti *Pedro y el Capitán* című művekben)

A dolgozat az egyik legjellegzetesebb latin-amerikai irodalmi műfaj, a diktátorregény meghatározását veszi alapul, melyet mind formai, mind tartalmi szempontból vizsgál s értelmez újra. Egyrészt, a műfajhoz sorolandó műveket a hatalom fogalmának középpontba állításával tematikus alapon köti össze egyéb irodalmi alkotásokkal, tekintve, hogy a hatalom latin-amerikai irodalomban megjelenő reprezentációja ennél szerteágazóbb és diverzebb módon jelenik meg, s ezáltal megkérdőjelezi a regény műfajának kiemelt fontosságát. Másrészt pedig, az általánosságban dualista (diktátor és nép viszonylatában értelmezett) hatalomfelfogással értékelt és elemzett művek megítélését kívánja tágítani a hatalmi dinamikák komplex, hálózatos jellegére történő összpontosítással. Ehhez Michel Foucault francia filozófus hatalmi rendszerekről és az ebben megjelenő ellenállási formákról szóló írásait és interjúkban kifejtett gondolatait használja fel. A foucault-i pontok segítségével részletes elemzést ad arról, hogy miként jelennek meg a hatalmi rendszerek Gabriel García Márquez *A pátriárka alkonya* című regényében, illetve Mario Benedetti *Pedro y el Capitán* című színdarabjában, mely értelemszerűen nem tartozik a diktátorregény műfajába, azonban számos ponton párhuzamba állítható vele, ezzel igazolva a műfaj mind formai, mind pedig tematikus kikötéseinek megkérdőjelezhetőségét.

KOVÁCS DOROTTYA
kdorki97@gmail.com
angol és spanyol nyelv (tanárképzés)
Osztatlan, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Baditzné Dr. Pálvölgyi Kata
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

A spanyol artikulációs tempó a nyelvoktatás vonatkozásában

Jelen kutatás tárgya a spanyol nyelven folytatott (fél)spontán beszéd artikulációs tempója. Egyfelől négy spanyol anyanyelvi dialektus (észak-spanyolországi, dél-spanyolországi, mexikói, argentínai-uruguayi) átlagos tempóértékét vizsgáljuk, másfelől pedig B2-es KER szintű magyar ajkú nyelvtanulók artikulációs tempóját hasonlítjuk össze a négy spanyol nyelvjárás átlagos artikulációs tempójával. Kutatásunk alapját a következő hipotézisek képezik: (i) (fél)spontán beszédkor az európai spanyol dialektusok átlagos artikulációs tempója magasabb, mint az amerikai dialektusoké; (ii) az általunk vizsgált B2-es KER szintű magyar nyelvtanulók artikulációs tempója alacsonyabb, mint az általunk vizsgált bármely spanyol nyelvjárás átlagos tempóértéke. Dolgozatunkban az elméleti háttér után a vizsgálatunkban résztvevő adatközlőket mutatjuk be, majd az elemzésünk során használt módszertant is részletezzük. Az artikulációs tempó megállapításához (fél)spontán beszédként meghatározható interjúkat elemeztünk: a hangfelvételeket szegmentáltuk és annotáltuk a Praat nevű fonetikai-akusztikai programban. Eredményeink az első hipotézisünket nem támasztották alá, ugyanis (i) leggyorsabbnak a mexikói, a leglassabbnak pedig az észak-spanyolországi nyelvjárás bizonyult; a második feltételezésünk azonban alátámasztást nyert, mivel (ii) az általunk vizsgált egyik B2-es KER szintű magyar anyanyelvű nyelvtanuló sem érte el bármely elemzett spanyol dialektus átlagos értékét.

MATUZ BENCE
matuzbence97@gmail.com
Francia nyelv, irodalom és kultúra
MA, 3. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Tóth Ágnes
egy. tanársegéd, PPKE BTK

Költészet az irodalmon kívül – Paul Nougé: *La publicité transfigurée*

A dolgozat Paul Nougé, a XX. század első felében alkotó belga költő *La publicité transfigurée* című aforizmagyűjteményét vizsgálja. Az 1926-ban közösségben bemutatott, ám nem publikált írások közzétételük módjában tükrözik az intézményesült irodalom megkerülésének szándékát, amelyet a szerző egészen 1966-ig, a gyűjtemény kötetben való megjelenéséig fenntartott. Ennélfogva a tanulmány kérdésfelvetése az intézményes kereteken kívül létrehozott költészet befogadáselméleti és esztétikai vonzatára fókuszál. A felállított hipotézis szerint az elemzett írások poétikai hatását a különösen közvetlen befogadásra való alkalmasságuk emeli ki. E közvetlenség mibenlétét a dolgozat három lépésben tárgyalja. Az első fejezet az irodalmi szövegek és azok intézményi közvetítésének viszonyát elemzi a strukturalista értelemben vett irodalmiság és önérték, valamint a foucault-i heterotópia fogalmai mentén. A második fejezet ugyanezen kritériumok segítségével, valamint az irodalomtörténeti háttérre, az intertextusra és az aforizma műfaji jellegzetességeire támaszkodva definiálja a vizsgált aforizmák sajátosságait az előzőleg felvázolt viszonyrendszerrel való összevetésben. Végül a harmadik fejezet külön elemzi Nougé azon aforizmáit, amelyek vizuális megjelenésük és írásmódjuk révén az olvasás alapvető automatizmusait törik meg. A tanulmány arra a konklúzióra jut, hogy Nougé épp az irodalom heterotopikus aspektusait és intézményi közvetítését megkerülve teszi alkalmassá az elemzett írásokat az irodalom fogalmi kereteit és az olvasó elvárási horizontját mellőző, közvetlen befogadásra. Megállapításra kerül az is, hogy a vizsgált írások nagy része a befogadó alapvető kognitív sémáinak ellentmondva ellenáll a tényleges értelmezésnek, és a nyelv fogalmi kereteit dekonstruálva gondolati konstrukciókat formál zárt önértékké. Ezáltal az olvasó nem extravagáns, szürreális vagy abszurd költői képpel, hanem a nonszensszel mint olyannal direkt módon találkozik. Ezen kívül a dolgozat megállapítja, hogy a Publicité transfigurée egyes aforizmái sajátos szövegformálás útján az olvasói automatizmusok elvetésére késztetik a befogadót, aki ezáltal megszokásoktól mentesen, szinte a legelső olvasói élmény közvetlenségével látja meg a szöveget. Nougé tehát intézményes, nyelvi-fogalmi, és alapvető olvasási sémák megtörésén alapuló poétikát dolgoz ki, amely kiemelkedően közvetlen befogadásra alkalmas.

NOVÁK LAURA
novaklaura8@gmail.com
újlatin nyelvek és kultúrák spanyol
BA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Báder Petra
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Az őrület jelenléte Amparo Dávila, José Emilio Pacheco és Samanta Schweblin novelláiban

Jelen tanulmány célja az őrület motívumának vizsgálata három latin-amerikai szerző, név szerint Amparo Dávila, José Emilio Pacheco és Samanta Schweblin egyes novelláiban, ahol a figyelem az őrület kialakulásának feltételeire és körülményeire irányul, amelyek – az alfejezetek címeinek megfelelően – a rend megtörésében, a fantázia és a valóság univerzumaiban, e két világ találkozásában és a társadalomkritikában tárhatóak fel. A dolgozat ezen kijelölt szempontok mentén végighaladva elemzi és hasonlítja össze az *Algo en la oscuridad*, a *La señorita Julia* és a *Pájaros en la boca* című műveket, segítségül hívva a fantasztikum, a neofantasztikum és a küszöb-motívum fogalmait, illetőleg Michel Foucault, Sigmund Freud és más gondolkodók felvetéseit, amelyek alkalmazásával megállapítható, hogy az őrület legnyilvánvalóbban a szereplők megszállottságában, azaz képzeletük rendellenességében, illetőleg a racionalitás és az irracionalitás határterületén bontakozik ki.

PAVLOVICS ZSÓFIA
zsofikuszi@gmail.com
Fordító és tolmács
MA, 3. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
dr. Szilágyi Ildikó
egyetemi adjunktus, DE BTK

Bibliai alakok és történetek a kortárs francia irodalomban

Dolgozatom témája a bibliai alakok és történetek szerepe a kortárs francia irodalomban. Michel Tournier *Eleázár avagy a forrás és a csipkebokor*, illetve *Gáspár, Menyhért, Boldizsár* című regényeinek és Éric-Emmanuel Schmitt *L'Évangile selon Pilate* című művének elemzésével azt vizsgálom, hogyan írják újra a kortárs szerzők a bibliai történeteket, hogyan ábrázolják a bibliai alakokat, menynyiben térnek el a bibliai szövegtől, milyen üzenetet szeretnének mindezzel közvetíteni olvasóiknak. Tournier *Eleázár avagy a forrás és a csipkebokor* című regényének értelmezésekor Mózes történetét veszem alapul, kiemelem a szövegben megjelenő biblikus elemeket, az Ószövetséggel kapcsolatos utalásokat, elemzésem közben az intertextualitás szempontjából is vizsgálom a szöveget. Rámutatok arra, milyen üzenetet továbbíthat Tournier egy 19. században, Írországban élő protestáns lelkész és Mózes alakjának párhuzamba vonásával. A *Gáspár, Menyhért, Boldizsár* című regény elemzésekor jellemzem a szövegben megjelenő bibliai helyszíneket és alakokat, a csillagot követő uralkodók egyéniségét és életcélját. Kitérek a Bibliában nem szereplő negyedik király, Taor szerepére, akinek sorsán keresztül a krisztusi áldozathozatalra világít rá a szerző. Kiemelem Nagy Heródes alakját, akinek történelmi és emberi arcát egyszerre mutatja be az író. Rávilágítok arra, hogy a különböző ó- és újszövetségi motívumok mit szimbolizálnak az író számára. Schmitt *Pilátus Evangéliuma* című regényével zárom dolgozatomat, melynek mindhárom részét bemutatom. A Jézus életéről szóló újszövetségi forrásokat véve kiindulási pontnak, felhívom a figyelmet az egyezésekre és a különbségekre. Külön hangsúlyozom a regényben megjelenő Júdás szerepét, Jézushoz fűződő kapcsolatát, összehasonlítva a Bibliában található tartalmakkal, rávilágítok a schmitti látásmód és üzenetközvetítés újszerűségére, mind Júdás, mind Jézus és Pilátus alakját illetően.

SZÁNTHÓ ZSUZSA
zsuzsa.szantho@gmail.com
Spanyol Nyelvi és Irodalmi Tanszék
BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Baditzné Dr. Pálvölgyi Kata, Dr. Deme Andrea
egyetemi adjunktusok, ELTE BTK

Megakadásjelenségek idegen nyelvi szorongással küzdő spanyol nyelvtanulók spontán beszédében: többet „őzünk", ha szorongunk?

A kutatásomban az idegen nyelven való megszólalás helyzetében szorongó és nem szorongó magyar anyanyelvű spanyol nyelvtanulók spontán beszédjellemzőit hasonlítottam össze. A gyakorisági és temporális elemzések eredményei azt mutatták meg, hogy az idegen nyelvi szorongással küzdő nyelvtanulók spontán beszédének jellemzői megakadásjelenségek tekintetében jellegzetesen eltértek a nem szorongó nyelvtanulókra jellemzőktől. Az eltérés a kitöltött szünet, azon belül pedig a hezitálások gyakoriságában mutatkozott meg, különös tekintettel a svához ([ə]) hasonló hanggal kitöltött szünetre („őzés"): a szorongók spontán beszédükben sokkal gyakrabban, percenként 10,8 alkalommal, míg a nem szorongók szinte percenként csak egyszer, 1,3 alkalommal produkálták azt. A vizsgálatok szerint azonban a szorongók és a nem szorongók között a töltelékszók esetén, azoknak sem átlagos időtartama, sem gyakorisága tekintetében nem mutatkozott számottevő különbség: a nem szorongók átlagosan 4,7 alkalommal, a szorongók 5,2 alkalommal ejtették azokat percenként.

Ruszisztika

AMBRUS DOROTTYA
dorottya.ambrus@yahoo.com
Magyar nyelv és irodalom szak, Orosz nyelv és irodalom szak
BA, 6. félév

Babeş-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:
Benő Attila
Egyetemi tanár, RO BBTE

Az alapszínnevek jelentéskörének kontrasztív vizsgálata a magyar és az orosz nyelvben

Dolgozatomban azt vizsgálom, hogy az alapszínneveket tartalmazó kollokációk és frazémák jelentésköre milyen hasonlóságokat és eltéréseket mutat a magyar és az orosz nyelvben. Az alapszínnevek kiválasztásához Berlin és Kay szempontrendszeréből indulok ki, arra is kitérve, hogy következtetéseik mennyiben terjeszthetők ki az általam vizsgált nyelvek színnévrendszerére. A kutatásom középpontjában a színnevek és a színneveket tartalmazó kifejezések átvitt jelentései állnak; ezek rendszerezésére teszek kísérletet két fő szempont alapján: 1. kimutatható nyelvspecifikus jelleg és 2. valószínűsíthető nemzetközi jelleg (más nyelvekből való jelentéskölcsönzés). Vizsgálom továbbá a színnevek másodlagos (átvitt értelmű) jelentéseinek absztrakttá válását, ennek a folyamatnak a fokozatait, skálaszerű változásait. A vizsgált lexikális anyag azt jelzi, hogy a színnevek átvitt értelemben való használata a jelentéskiterjesztés különböző módjainak eredménye, illetve az egyes, színeket jelölő lexémákhoz kapcsolódó származékjelentések értékjelentései is eltérnek.

BACSUR VIKTÓRIA
bacsurv@gmail.com
Orosz nyelv és irodalom
MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Sárköziné dr. Vandan Enhzaya
adjunktus, ELTE BTK

Megfelelés és megfeleltetés (ekvivalenciák) formái Dosztojevszkij *A hasonmás* című művében

A tanulmány Dosztojevszkij *A hasonmás* című művében megjelenő ekvivalens elemek és struktúrák vizsgálatával foglalkozik. Az elemzés során Wolf Schmid narratológiai koncepciójából ismert ekvivalencia-elméletét alapul véve mutatom be, hogy a mű főhősének megfelelési vágya miként vezet el saját belső megkettőződésén és a hasonmásának megjelenésén keresztül törekvéseinek kudarcához, s hogy a szerző milyen eszközökkel szemlélteti a meghasonlást nem csupán a két hős attribútumainak, hanem a regény szerkezeti felépítésének ekvivalenciáján, az elemek megfeleltetésén keresztül.

A dolgozat első fejezete a hasonmás jelenség távoli múltra visszatekintő történetének áttekintésével foglalkozik, bemutatva a motívum mítoszokhoz, a pogány hitvilághoz, a kereszténységhez, az európai és az orosz irodalomhoz kötődő aspektusait. A második fejezet *A hasonmás* elemzését foglalja magában, és két nagyobb tematikus egységre osztható fel. Az elemzés első részét a formális ekvivalenciák vizsgálatának szenteltem, melyben a művet három nagyobb tematikus egységre osztom, s bemutatom, hogy hogyan állítható párhuzamba egymással az első és a harmadik egység, milyen ekvivalencia figyelhető meg a középső egység fejezetei között, s milyen funkciót tölt be a 7. fejezet a mű egészének ekvivalens struktúrájában. Ezen kívül célként tűzöm ki a „kiterjesztett" és „sűrített" elbeszélésmód bemutatását a regény két meghatározó fejezetének vizsgálatával.

Az elemzés második része a tematikus ekvivalenciákkal foglalkozik, melyek vizsgálatához a regényt egy új szempont, a meghasonlás folyamatának állomásai alapján osztom három részre. Elsőként bemutatom a főhőshöz kötődő tematikus elemeket, s azok változását a megkettőződés során, majd kitérek a mű egyik fontos motívumának, a nézés, nézőpont, s az ezzel kapcsolatban álló jelentésrétegek feltárására, továbbá a név szemantikájának az ismertetésére, végül áttekintem az idősebb és ifjabb Goljadkint megkülönböztető attribútumokat: a zöld és piros szín, illetve a jobb és bal oldal szembenállását.

A kutatás során arra a megállapításra jutottam, hogy a két főhős személyiségjegyei nem különíthetőek el határozottan egymástól, hiszen mind Goljadkin, mind hasonmása belső kettősséget hordoz, s egymástól csupán a cselekvésben, illetve annak hiányában térnek el. Emellett bizonyítást nyert, hogy Dosztojevszkij a főhős meghasadtságát nem csupán alakábrázolásával, de a mű felépítésével is szemlélteti a fejezetek ekvivalenciáján keresztül.

MARINA RIAMIAKOVA
marina.riamiakova@gmail.com
Alkalmazott nyelvészet
MA, 5. félév

Pannon Egyetem
Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
dr. Bátyi Szilvia
egyetemi adjunktus, PE MFTK

Az orosz nyelv szerepe Magyarországon mint termék a vizuális nyelvhasználat tükrében

Jelen munka célja az orosz nyelv szerepének vizsgálata Keszthely nyelvi tájképében. A kutatás fő helyszíne a város sétálóutcája, a Kossuth Lajos utca volt. A dolgozat külön kategóriába sorolja a hivatalos és nem hivatalos egynyelvű, valamint két- és többnyelvű táblákat és elemzi az egyes jeleket olyan szempontból, hogy milyen nyelvek szerepelnek rajtuk és mi a fontossága az adott nyelvnek. A kutatás célul tűzte ki azt is, hogy megvizsgálja, milyen területeken használják az oroszt a nyelvi tájképben és milyen mértékben beszélhetünk a nyelv kommodifikációjáról.

Összefoglalva, az eredmények azt mutatják, hogy Keszthely nyelvi tájképe sokszínű. A magyar a domináns nyelv, viszont az orosz csak a német és angol után következik az előfordulási gyakoriságban. Az orosz jelentős jelenléte a városban leginkább annak köszönhető, hogy az orosz turisták közkedvelt célpontja Keszthely és hajlandók nagyobb összegeket fizetni a szolgáltatásokért vagy termékekért, viszont jellemzően nem beszélnek idegen nyelveket. A helyiek épp a turisták anyanyelvének használatával tehetik vonzóbbá az egyes termékeket (a nyelv kommodifikációja). Az elemzés arra is fényt derített, hogy számos többnyelvű táblán nem szerepel az orosz nyelv, vagy ha igen, akkor rossz nyelvtannal. A többnyelvűség a virtuális világban is jelen van, ezért a város két weboldalát is vizsgálta a kutatás. Az eredmények azt mutatják, hogy az orosz csak sporadikusan van jelen, az információ hiányos az orosz ajkú turisták számára.

A kutatás jelentősége abban rejlik, hogy hozzájárul a magyarországi települések többnyelvűségének feltárásához és rávilágít arra, mely területeken lenne szükséges változtatásra vagy fejlesztésre, ami egyben nagyobb gazdasági haszonnal is járhat.

NAGY RÉKA
nagyreka8417@gmail.com
Orosz nyelv és irodalom
MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Sárköziné dr. Vandan Enhzaya
adjunktus, ELTE BTK

A „testvériség" motívum „A Karamazov testvérekben" a kereszténység értékeinek kontextusában

Dolgozatom témája a testvériség motívum megjelenése Dosztojevszkij utolsó művében, A Karamazov testvérekben. A testvériség, mely már a címben tematizálódik, központi szerepet tölt be a regényben, ezért olyan szemantikai komplexumnak tekintem, amelyet több szinten érdemes vizsgálni.

Ennek értelmében a testvériséget először az eszmeiség felől közelítettem meg. Az elemzésem kiindulópontját Török Endre gondolatai, valamint a szlavofil és nyugatos szembenállás képezték, de figyelembe véve Dosztojevszkij viszonyulását a kor ideológiáihoz, a dolgozatban csak a szlavofil értelemben vett testvériségre koncentráltam. Az eszme vizsgálatát a továbbiakban kiterjesztettem A Karamazov testvérekben fellelhető bibliai motívumokra (szív, mag, föld, kő, kenyér), amelyek szorosan kapcsolódnak a testvériség szemantikai köréhez. Ezen motívumok elsősorban a Karamazov fivérek kísérőjegyei, de jelen vannak a hozzájuk társuló hősnők alakrajzában is, ezért az elemzés során kiemelten foglalkoztam – az egyébként kevésbé kutatott – női karakterek szerepével.

A testvériség és a közösség hangsúlyozása számos helyen megjelenik a műben a fentebb említett motívumok és variánsaik formájában, és a gondoskodásban, lehajolásban, együttérzésben, emlékezésben és segítségnyújtásban realizálódik. A vizsgált motívumok közül kiemelkedik a szív motívum, amely a szeretet kifejezőjeként összekötő szerepet tölt be a regény alak- és cselekménystruktúrájában. E motívum összefonódik Aljosa alakjával, aki közvetítőként lép fel, hiszen feladata a testvériség hordozása. Elemzés tárgyát képezte továbbá a testvérek elé állított feladat, a Szmergyakov iránti szeretet próbája, amely arra enged következtetni, hogy a mű szereplői elé a felebaráti szeretet próbáját tűzte ki az író.

Konklúzióként elmondható, hogy a testvériség motívum a szöveg különböző síkjain érvényesülő jelentésképzés meghatározó eleme, amely nemcsak a regény cselekményét, hanem az egész szemantikai világát alkotja, vagyis szövegszervező funkciót tölt be azáltal, hogy újabb és újabb kapcsolódási pontokat hoz létre a motívumok és a szereplők között, akiknek feladata a testvéri/krisztusi szeretet gyakorlása és hirdetése mind a mikro-, mind a makrokozmosz szintjén.

NYIKITINA KATALIN
katalin.nyikitina@gmail.com
Orosz nyelv és irodalom
MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kroó Katalin
egyetemi tanár, ELTE BTK

A szem és tekintet poétikája Gogol prózaművészetében

A dolgozat a szem és tekintet (a látás és látvány, a nézés, a vizuális kommunikáció) motívumának fontosságát kívánja bemutatni Gogol prózaművészetében, bekapcsolva a kérdést a szereplői jellemzés, a szüzséépítkezés, a fantasztikum poétikája kontextusába, érintve a vizuális poétika problémakörét. A tanulmány alapvetően kívülről befelé halad, a kultúra egyéb területei felőli áttekintéstől (mitológia, folklór, vallás) jut el Gogol munkásságáig, ott szemléltetve a szem és tekintet poétikáját. Ezt rávetíti az orosz folklór, a mesék és a démonológia területeire, megvizsgálva ennek a kulturális anyagnak a jelenlétét Gogol alkotásaiban. A dolgozat négy művet vesz górcső alá, a Vijt, a Nyevszkij proszpektet, a Szörnyű bosszút és Az arcképet. A fent említett alkotások közül az első háromra egy-egy sajátos vizsgálati szempontot vonatkoztat az értelmezés külön alfejezetekben, így ismertté válnak a Vij szemmel és tekintettel kapcsolatban álló folklórelemei, a Nyevszkij proszpektben a motívum szüzsét formáló ereje, a Szörnyű bosszúban pedig a létsíkokat összekötő tulajdonsága, a fantasztikum poétikája fényében értelmezhető valóság és fikció. A pályamunka külön fejezetben szintetizálja a megjelölt értelmezési szempontokat Az arckép poétikai vizsgálata során. Mind az elméleti kitekintéshez, mind az interpretációs munka megalapozásához külön fejezet foglalkozik a gogoli térpoétika (Lotman), valamint a szem és tekintet, azon belül a látás–nem látás, illetve a láthatóság és a meglátottság motívumának (Vjacs. Vsz. Ivanov) összefüggésrendszerével. A megadott irányok szerinti vizsgálaton és az egyes művek közötti párhuzamok felfedezésén keresztül megállapítjuk, hogy Gogol szövegvilágában komplex művészi alakzatot épít ki a leírás tárgyát képező motívumrendszer, amely összefüggésbe hozható a folklór, azon belül pedig a boszorkányok és varázslók világával, tágabban a gogoli fantasztikumpoétika bizonyos formaváltozataival és e poétika szemantikai hozadékával, amely szoros kapcsolatban áll a létsíkmodellekkel.

PONGRÁCZ ZSÓFIA
zsofia.pongracz081@gmail.com
Szlavisztika
BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Sárköziné dr. Vandan Enhzaya
adjunktus, ELTE BTK

Érzékeléstől az eszmélésig: az *Egy nevetséges ember álmától* a *Kánai menyegzőig*

Dosztojevszkij életművének két záró alkotása, az *Egy nevetséges ember álma* című elbeszélés és *A Karamazov testvérek* című nagyregény mindig is a kutatók érdeklődésének középpontjában állt. Kevés azonban az olyan tanulmány, amelyben komparatív vizsgálatnak vetik alá ezen műveket. Jelen dolgozatban ezt a hiányosságot pótolva arra vállalkozom, hogy az *Egy nevetséges ember álmá*t *A Karamazov testvérek* egy kisebb, ám annál jelentősebb fejezetével, A kánai menyegzővel hasonlítsam össze térpoétikai megközelítésben és feltárjam a művek közötti kapcsolódási pontokat, feltérképezve az ekvivalens szüzsék művészeti rendszerét alakító poétikai egységek meghatározó és megegyező elemeit. Az elemzés első részében a szövegek valós és álombeli tereinek kapcsolatát vizsgálom a terek közötti átjárhatóság szempontjából, ehhez a két világot összekötő koporsó motívumot veszem górcső alá. A koporsó középpontba helyezése által sikerült kimutatni azokat az ekvivalenciákat, amelyek megteremtik a hősök számára a valós és az álombeli terek közötti átjárhatóságot, illetve azt, hogy az álomjelenetek a hősök eszméléséhez és újjászületéséhez vezető látomásként (is) értelmezhetők.

A dolgozat második részének fókuszában az álom teréhez kapcsolódó másodlagos terek jellemzői állnak. Az öröm és a szeretet nemcsak a térbeliesítő tendenciát alkalmazó poétikai megformáltsága okán kerül az elemzés homlokterébe, hiszen általuk kimutathatóvá válnak Dosztojevszkij műveiben sokszor megjelenő, „pozitív szépséget" tükröző, és általában vallási vonatkozásban értelmezett erények.

Az összehasonlító elemzés záró fejezetében a hősök világmindenséggel való egyesülésének a problémáját vizsgálom a térhez való viszonyuk felfejtésén keresztül. A narratív eszközök tanulmányozása kimutatta, hogy Dosztojevszkij mindkét vizsgált műben a térbeli közeggel szoros összefüggésben álló, a távolítás és a közelítés szemantikájához kapcsolódó motívumok segítségével ábrázolja az egyesülés eszméje felé vezető utat, amelyen a hősök hasonlóképpen haladnak. Mindez arra enged következtetni, hogy a két szöveg mélyen összekapcsolódik, ezáltal lehetőség nyílik arra, hogy ezt a két művet egymás mellett, vagy akár egymás relációjában is értelmezhessük.

Színháztudomány

BOGYA TÍMEA ÉVA
timeaa.15@gmail.com
Színháztudomány
MA, 4. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Kiss Gabriella
egyetemi docens, KRE BTK

Ha bejelöllek, visszajelölsz? Színház és a közösségi média

Közismert tény, hogy az online közösségi média megjelenése alapjaiban változtatta meg kommunikációs szokásainkat, gazdasági és politikai életünket, az európai ember poszthumán önértelmezését. Az interneten konstruálódó, kollaboráción alapuló, „fogyasztva gyártó" és gyártva fogyasztó" magatartás leírására és megértésre Axel Bruns a „produser" kifejezést ajánlja, és példaként a Wikipédiát említi, ahol a könyvszerkesztés klasszikus funkciói megoszlanak az oldalt alkotó közösség tagjai között.

Dolgozatomban olyan színházi előadásokat vizsgálok, amelyek a közösségi média működésének ezt a kifejezetten aktív, kreatív és részvételre invitáló aspektusát tematizálják. Abból indultam ki, hogy ez a kérdéskör a dolgozat írásának idején leginkább a közösségi és komplex színházi neveléssel foglalkozó társulatok, tinédzserek számára készült előadásaiban és szociális, illetve etikai problémaként jelent meg. Ez is indokolta azt a módszertani és a korpuszt kijelölő döntést, hogy Patrick Lonergan *Theater and Social Media* című könyve alapján két vizsgálati szempontot különítettem el. Tasnádi István *Cyber Cyrano* című drámájának Vidovszky György-féle rendezésén (2010) keresztül azt az utat mutatom be, amikor az előadás csupán témaként (fókuszproblémaként) választja a közösségi média használatát, és annak módját etikailag megítélhető, társadalmi jelenségként értelmezi. A Tünet Együttes *Trolletetés* című offline tragikomikus szidalomjátéka (2020) viszont arra példa, amikor az előadás formanyelvét újítja meg a „produser" magatartásforma, és annak természetét, hatásmechanizmusait interaktív színházi eszközökkel kísérli meg a vizsgálat tárgyává tenni.

Munkahipotézisem szerint mindkét előadás előtérbe helyezi a közösségi média kollaboratív természetét, ugyanakkor különböző részvételi módokat ajánl fel a nézőknek. S ezeknek a brunsi és a lonergani kategóriák menti elemzése árnyalni tudja a részvételi színházi formáknak és a nyílt végi interakcióknak az előadáselemzésben meghonosodott módját.

CSELLE GABRIELLA
cselle.gabi@gmail.com
Színháztudomány
MA, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Timár András
mb. oktató, KRE BTK

A cigányok reprezentációja a 19. századi magyar drámában

A cigányok a magyar társadalom szerves részét képezik, így nem meglepő, hogy drámairodalmunkban is jelentős szerepet kap ábrázolásuk. A romák reprezentációja a tudomány és a művészet több területén kutatott téma, a drámán belül azonban kevésbé kerül a vizsgálódások középpontjába. Célom a cigányreprezentáció bemutatása annak a századnak magyar drámairodalmában, ahol ez – kevés kivételtől eltekintve – a többségi társadalom által elfogadott distinktív jegyek alapján történik. Ezek a jegyek máig élő, a cigánysághoz szorosan kapcsolt sztereotípiák, melyekre már a 19. század drámairodalmában számos példát találhatunk. Ezek közül néhány eset bemutatásával és egy szembetűnő kivétel elemzésével átfogó képet kaphatunk a romák többségi társadalom által való reprezentációjáról az adott időszak szövegeit, valamint a cigányságot mint történeti- vagy szociológiai kategóriát vizsgálva.

DIÓSSY ANNA LAURA
diossypanka@gmail.com
Esztétika
MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Darida Veronika
egyetemi docens, ELTE BTK

Samuel Beckett *Végjáték* című drámájának zeneisége

Dolgozatom témájául Samuel Beckett *Végjáték* című drámájának zeneiségét választottam. Kutatásom célja, hogy a műben bemutassam a becketti zeneiség különböző rejtett formáit, illetve, hogy ezen formákat a mű legfrissebb adaptációjában kiemeljem. Beckett írásaiban implicit és explicit módon is megjelenik a zeneiség iránti elköteleződés, és a drámák esetében ezek a zenei struktúrák elengedhetetlenek a drámai hatás beteljesüléséhez. Úgy vélem, hogy a színpadi adaptáció létrejöttéhez létfontosságú ezen motívumok ismerete, hiszen ez adja a dráma dinamikáját, ritmusát és harmóniáját. Kutatásom eredetiségét az adja, hogy a becketti zeneszerűséget leginkább kései művei kapcsán vizsgálták, mivel azokban a zene már sokkal explicitebb módon jelenik meg, én azonban ezt egy korábbi művében szeretném megvizsgálni, mivel már ebben is tökéletesen körvonalazódik a becketti zeneiség. A *Végjáték* eredeti szövegén kívül dolgozatom utolsó fejezetében Kurtág György 2018-as *Fin de Partie* című operájával foglalkozom, mivel ebben az operában érvényesülnek igazán azok a struktúrák, melyeket a dráma alapjának tartok. Kurtág György operája tehát explicit módon mutatja be azt a zenei nyelvet, melyet Beckett a *Végjáték* esetében még csak implicit módon jelenített meg.

DUDÁS ROBERT
dudasrobertofficial@gmail.com
Magyar nyelv és irodalom
MA, 1. félév

Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Hózsa Éva
egyetemi rendes tanár, HT
Dr. Jászay Tamás
egyetemi adjunktus, SZTE BTK

Önkeresési kísérletek az „Életjel" kísérleti színpadán (1968-1972)

A dolgozat a szabadkai Életjel Kísérleti Színpadának történeti jelentőségével foglalkozik, amelyről korábban nem alakult ki egységes recepció, így a kutatás egyik célja ennek megalapozása volt. A színháztörténeti vizsgálat során néhány fogalom megközelítésére, valamint az alakulással és bukással kapcsolatos diszkurzív kérdések feltevésére kerül sor. A dolgozat folyamán több fontos dráma- és kultúrtörténeti tényező derül ki.

A Színpadot a szerző a Népszínház fiatal tagjainak önkéntes, intézményen kívüli csoportosulásaként vizsgálja. Az adatok összegyűjtéséhez nagyban hozzájárult a Németországban élő Árok Ferenc színművész visszaemlékezése. Az előadások rekonstruálása a kritikákra és az emlékezetre támaszkodik. A dolgozat végeredménye egy átfogóbb kutatás után színház-, dráma- és kultúrtörténeti jelentőséggel bírhat, amely eredményeit a későbbi munkák is felhasználhatják.

EDŐCS JOHANNA
johannaedocs@gmail.com
magyar, német (tanári)
Osztatlan, 7. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Vajdai-Horváth Zsuzsa
egyetemi adjunktus, PPKE BTK

„Az egy másik világ. Oly messze van, furcsa, tarka, hogy minden beléje fér", avagy Weöres Sándor *Kétfejű*jének vizsgálata Foucault hatalomfelfogásán keresztül

„Látni élvezet és látottnak lenni is az." Avagy mégsem minden esetben? Vannak helyzetek, amikor inkább elkerülnénk a vizslató tekinteteket? S ha nem lehet? Ha arra vagyunk kárhoztatva, hogy a fennálló panoptikumban állandó látványt szolgáltassunk a Hatalom embereinek?

Hogyan manifesztálódik Weöres Sándor Kétfejű fenevada szimbolikus értelemben az arctalan, hierarchikus struktúrában? A drámaelemzésben ezt kísérlem meg bemutatni, s egy – a drámaszövegtől abszolút független – filozófiai modell segítségével óvatosan megfesteni az új és új alakban testet öltő hatalom téri elemekre, kapcsolatrendszerekre és színházra vetülő árnyékképeit. Hol a kulcs, mely nyitja a „dühös pintyőke" kalickáját? S a kalickával együtt a szorongó Ambrus celláját?

Dolgozatom újszerű, mert igyekszik ehhez az ambivalens szerzethez – miképp a lény maga is megkívánja – differenciáltan közelíteni: feltett kérdéseken keresztül szétbontani, és apró szelvényekre szedni. S így a végeredmény sem a tökéletes szintézis, hanem egy olyan interpretáció, amely a kritika által felrótt hibákhoz empátiával közelít, egyszersmind igazolja azok szükségszerűségét.

„Változhat is az ember" – szól a köpönyegforgató Windeck, és megforgatja köpönyegét. Ily módon szeretném én is megforgatni a perspektívát, s miképp a drámában is forognak az egyes jelenések, úgy csavarni egyet a látószögön. S talán ez nem lesz szentségtörés, hisz a választott mottóm is tanúsítja: „Az egy másik világ. Oly messze van, furcsa, tarka, hogy minden beléje fér."

KALMÁR BALÁZS
balazskalmar1993@gmail.com
Irodalom- és kultúratudomány
MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Imre Zoltán
habilitált egyetemi docens, ELTE BTK

Oreszteia a magyar színpadon. A kádári konszolidáció lehetséges színrevitele

Tanulmányomban a kádári konszolidáció egy lehetséges színrevitelét vizsgáltam az Universitas Együttes 1964-es Oreszteia előadásán. Az Oreszteia és a konszolidáció kapcsolatát Erika-Fischer Lichte elemzéséből kiindulva vettem górcső alá. Fischer-Lichte az Oreszteiáról a következőt írta „Aiszkhülosz trilógiája a politikai identitás létrejöttének történelmi pillanatát fejezte ki és öntötte formába, ami az athéni demokratikus kultúra virágkorának alapját teremtette meg". Pár sorral később pedig így folytatta „A politikai identitásnak ez az új formája tehát – ahogy Aiszkhülosz az Eumeniszekben nagy hévvel követeli – úgy alakult ki, hogy az új identitásfogalom törés nélkül illeszkedett az arisztokrata családok régi törzsi identitásába. Ez volt az előfeltétele annak, hogy sikerüljön a világtörténelemben egyedülálló kísérlet, amellyel Athénban kezdetét vette a demokrácia.". Kutatásom során az Oreszteiát, mint a Kádár-rendszer konszolidációját tematizáló előadásként vizsgáltam. Az előadásról elmondható, hogy habár Ruszt József rendezői koncepciójában a konszolidáció direkt politikai tematizálása nem játszott szerepet, az előadás kortárs recepciójában és kulturális-társadalmi kereteiben megjelenik a Kádár-rendszer kialakulásának nyomai, kultúrtechnikái. Ilyen keretnek számít az Egyetemi Színpad kialakulása, az Universitas Együttes megalakulása, annak fénykora, amiben az Oreszteia létrejött. Keretnek minősül továbbá a görög drámairodalom és kultúra visszatérése és beintegrálódása az 1960-as években, mind a könyvkiadásban, mind a színházművészetben Magyarországon. Az 1960-as évek közepének a napi sajtóban hosszú ideig téma volt az Oreszteia fordításainak összehasonlítása, ezzel együtt pedig Devecseri Gábor figurája is előtérbe került. A róla szóló sajtópolémia is a kádári konszolidáció befejezését mutatja. Vizsgálataim során az előadásban megjelenő tér és testhasználat, az azokra adott reflexikók mentén tártam fel a konszolidáció színpadra állítását, ennek egyik kiemelkedő pontja Agamemnón test az Áldozatvívők színpadképének közepén, amely az egész teret középpontossága miatt megszervezi. Ez a kép a korabeli kritikákban komoly érdeklődés tárgyaként jelenik meg a fiatalságnál. Nem meglepő, hogy a közszemlére tett, a történelem által elsodort hős alakja a több, a korszakot megelőző el/újra(nem)temetések testi valóját mutatta fel, 1964-ben abban az értelmiségi, egyetemista közegben, amelyre a Kádár-rendszer saját jövőjét kellett alapoznia.

KOVÁCS DOMINIK
kovacsdominik960407@gmail.com
Irodalom- és kultúratudomány
MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Balogh Piroska
habilitált egyetemi docens, ELTE BTK

A trauma alakzatai Bródy Sándor *A tanítónő* című darabjában

A tanulmányom célja, hogy A tanítónő szövegének többirányú megközelítésével hozzájáruljak a Bródy-életmű irodalomtudományi pozíciójának átértelmezéséhez. Feltételezésem szerint A tanítónő cselekményszövésének fő dramaturgiai összetartó-eleme az egyes szereplők traumatapasztalata. A történetvezetés fordulópontjai valamennyi esetben egy seb-kulturális eredetből bontakoznak ki, és a reprodukciós jellemzők miatt további identitásbeli töréseket idéznek elő. Az identitástörés kulcsfogalomként van jelen a szereplők személyközi mozzanatainak mélyebb vizsgálatában. Célkitűzésem továbbá, hogy a vizsgált szövegrészleteken keresztül rámutassak A tanítónő drámatörténeti szempontból is sajátos tulajdonságára: a klasszikus modern drámához való esztétikai kapcsolódására.

Az első szakaszban a traumák verbális kifejezésének nehézségeiről árulkodó megnyilvánulásokat vizsgálom, a tipikusnak nevezhető három pontos hezitációs jelenségek mellett egy összetett elhallgatás-rendszer analógiáját is értelmezem. A szereplők igen gyakran valami helyett beszélnek különböző kevésbé hangsúlyos témákról. (Ezek a vonások a XX. századi modern dráma, Strindberg, Ibsen és Csehov művészetének hatását idézik.) A második rész középpontjában A tanítónőben megjelenő testnyelvi eszközök traumakulturális jelentősége áll. Ezekben a példákban talán még erőteljesebb a szimbolikus jelentéstöbblet, a társadalmi nyilvánosságban viselt identitások mögötti emocionális problémákra való utalás. A szöveg analitikus traumái közül kiemelkedik az öngyilkos fiú története, amelyen keresztül A tanítónő teljes alakkultúráját meghatározó dekadencia-tudatot, a gyász kollektív traumáját vizsgálom - immár a harmadik szakaszban.

Bízom benne, hogy a tanulmányomban ismertetett példák sikerrel támasztják alá a hipotézisemet, s ezáltal a kortárs drámaelméleti keret számára is hangsúlyosabbá válik Bródy Sándor drámairodalma.

KOVÁCS DOMINIK
kovacsdominik960407@gmail.com
Irodalom- és kultúratudomány
MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Balogh Piroska
habilitált egyetemi docens, ELTE BTK

Fikció, elhallgatás és traumakultúra
Bródy Sándor *Tímár Liza* című drámájában

Bródy Sándor *Tímár Liza* című drámája több szempontból is egyedinek tűnik a drámaírói életműben. A szociális kérdésekkel aktívan foglalkozó szerző ezúttal nem egy olyan alakot állít a középpontba, aki a társadalmi jólét hiányától és a kiszolgáltatottságától szenved és ön-identifikációs válságát inkább az átmeneti társadalmi státusz (a pénzarisztokráciához való tartozás), a tradicionálisnak tekinthető családi múlt eltagadása okozza. Ezen felül a műben a korábbi Bródy-daraboktól eltérő mértékben van jelen a századforduló társadalmának medikális narratívája. A polgári környezet bemutatása lehetőséget adott a szerzőnek, hogy időnként az irónia eszközével reflektáljon a széles körben popularizálódó és nemritkán félreértelmezett pszichoanalitikus nézetekre.

A tanulmányom célja, hogy a dráma szövegében megjelenő három pontos megakadás-jelenségeken keresztül a dráma analitikus vonásait vizsgáljam, és rokonítsam a modern analitikus dráma struktúráival. Megállapításom szerint ezek a jegyek meghatározó traumakulturális jelentéssel bírnak, ez a tulajdonság pedig egyértelműsíti az ibseni, strindbergi drámai jegyek érvényesülését. A tanulmány eredményei a következők: A *Tímár Liza* szövegtestének három ponttal jelölt megakadás-alakzatai elsősorban a családi és a társadalmi keretek között kimondhatatlan, elhallgatott, tabusított információkra vonatkoznak, és időnként kohéziós szerepük is van. A verbális közlés kibontakozása, majd a hiányalakzatokba való tömörülés egy sajátos gondolatritmikus ismétlődést eredményez a szöveg egészében, homogenizálja a színmű struktúráját. Emellett további gyakorlati funkciói is vannak: a késleltetés, illetve hatáskeltés dramatikus eszközéül szolgálnak. Ez a formanyelvi változás arra enged következtetni, hogy az alkotói tendencia fokozatosan mozdul a társalgási dráma szerkezete felé, és előképévé válik annak az esztétikának, amit a következő drámaírói nemzedék, Balázs Béla, Hunyady Sándor, Molnár Ferenc, Lengyel Menyhért és Szomory Dezső művei képviselnek majd.

Bízom benne, hogy a *Tímár Liza* részletes elemzésével, a feltevések alátámasztásával, illetve a drámához kapcsolódó, az eddigiekben kevésbé reflektált világirodalmi hatások bemutatásával hangsúlyosabbá válik, átértelmeződik a Bródy-drámáknak a magyar irodalmi kánonban elfoglalt pozíciója.

KOVÁCS VIKTOR
kovacsviktor960407@gmail.com
Irodalom- és kultúratudomány
MA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Balogh Piroska
habilitált egyetemi docens, ELTE BTK

Karakterológiai hasonlóságok a *Csongor és Tünde* és a népszínművek intrikusai között

A kutatásom fő célja, hogy a *Csongor és Tünde* intrikusábrázolási sajátosságait összevessem a bécsi minták alapján a magyar színpadokon is meghonosodó népszínművek hasonló struktúrájú karakter-felépítéseivel. Nem szándékom azt állítani, hogy az 1831-ben megjelentetett *Csongor és Tünde* közvetlenül gyakorolt volna hatást a jóval egyszerűbb struktúrájú, könnyedebb népszínművek szerzőire. Sokkal inkább feltételezhető, hogy a közös eredet, a bécsi népszínház: a Volksstück, a Zauberposse és a Lokalposse műfajai állnak az azonos vonások hátterében. A hasonlóságok bizonyításának céljából három drámát vetek össze a *Csongor és Tünd*ével. Gaál József *A peleskei nótárius* című 1838-ban bemutatott darabja, amely Gvadányi József *Egy falusi nótáriusnak budai utazása* című elbeszélő költeménye nyomán íródott, egy olyan női intrikusfigurát állít a középpontba Tóti Dorka személyében, aki bár kapcsolatot tart a démonikus világ erőivel, az emberi lét közösségéből származik, és komikus jelleggel hordozza magán a mulandóság jegyeit.

A peleskei nótárius mellett Tóth Ede leghíresebb színműve, az 1873-as *A falu rossza* is releváns vizsgálati szöveganyagnak bizonyult az intrikus női figurának közösség felőli értelmezése tekintetében. A darab emblematikus szereplője Finum Rózsi, aki a falu ítélete szerint deviáns, „rosszhírű"-ként van megbélyegezve (*Magyar irodalom*, főszerk. Gintli Tibor, Akadémiai Kiadó, Budapest, 2010, 359). A tanulmányom következő szakaszában Tóth Ede egy másik darabját, az 1875-ben írt *A tolonc*ot elemzem az intrikusábrázolási tendenciák szempontjából. *A tolonc* szereplői közül Ördög Sára, a falu szélén lakó, a férjgyilkosságot stigmaként viselő özvegyasszony az, aki a lélektani és ábrázolásmódbeli rendszere alapján azonosságokat mutat a *Csongor és Tünde* Mirígyével (*Magyar színháztörténet 1920-1949*, főszerk. Bécsy Tamás és Székely György, szerk. Gajdó Tamás, Magyar Könyvklub, Budapest, 2001, 225.).

A *Csongor és Tünde*, illetve a népszínművek jellemformálási azonosságainak bizonyítása során nemcsak az egyes szövegkönyveket, hanem a különböző színpadi reprezentációkat is bevonom a vizsgálatomba. Bízom benne, hogy a tanulmány érvei alátámasztják, hogy egyrészt mind a *Csongor és Tünde* alakábrázolásában, mind pedig a magyar népszínmű karakterológiájában jelen van a bécsi színjátékhagyomány, másrészt, hogy a mirígyi szerepkör által képviselt átmeneti jelleg a későbbi darabtípusokban is érvényesül.

LENGYEL EMESE
lengyelemese1@gmail.com
néprajz
MA, 9. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kricsfalusi Beatrix
egyetemi adjunktus, DE BTK

A hagyományos operettdramaturgia vége? Tematikai változások a 2019-es Csárdáskirálynő-átiratban

Az operettzsánerre jellemző, hogy a dramaturgiája központjában a két nőkarakter, azaz a primadonna és a szubrett, valamint két férfikarakter, azaz a bonviván és a táncoskomikus áll. Általánosságban az is elmondható a műfajról, hogy az újabb és újabb színpadra állítások során a készítők kisebb-nagyobb változásokat eszközölnek a librettóban. A dolgozatban a 2019-es, a debreceni Csokonai Nemzeti Színházban bemutatott Csárdáskirálynő-átirat dramaturgiájának vizsgálatára vállalkozom. Ennek az új változat szövegét a Jenbach Béla és Leo Stein által jegyzett librettó feldolgozásával, valamint Gábor Andor fordításának felhasználásával Peller Károly dolgozta át. A módosulás elsősorban egy olyan tematikai változás, mely szakít a hagyományos operettdramaturgia nőképével. Mindez egy új női szereplő és szerepkör, egy idősebb szubrettkarakter, Terka beemelésével és a többi főkarakter – többek között Anhilte és Stázi – funkciójának módosulásával jön létre. A változások a történetvezetés módja; a helyszínek és a szereplőtípusok; valamint a dalblokkok elemzése mentén mutatom be, melyhez háttérként szolgál az 1916-os, valamint a legandás 1954-es Csárdáskirálynő-átiratok szövegkönyve. Az pedig, hogy a szóban forgó darabváltozat tudatosan szakítani próbál a hagyományos operettdramaturgiával, generál egy igencsak aktuális a kérdést: megmenthető-e a népszerűség-vesztéstől, a „hanyatlástól" a műfaj? S habár ez kimeríti a dramaturgiai elemzés területét, kétségkívül aktuális és érdekes feltevés, s a dolgozat erre is igyekszik felkínálni egy értelmezési lehetőséget.

MOHAI ALETTA
mohaialetta@gmail.com
magyar nyelv és irodalom
MA, 3. félév

Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Jászay Tamás
egyetemi adjunktus, SZTE BTK

Karagity Antal drámái és prózája

Dolgozatom Karagity Antal (Antun Karagić, 1913-1966) magyarországi bunyevác író drámáival és prózájával foglalkozik. Mivel a bunyevácok identitásában zavart okoz eredetük bizonyosságának hiánya, történelmi összefoglalóban ismertetem az eddig kialakult elméleteket. Külön kitérek az ún. „elnemzetleniesítés" időszakára, amikor a kisebbségek identitásának elmagyarosítása volt a cél, hiszen ennek az identitásromboló tevékenységnek a visszaszorítása céljából kezdett bele Karagity Antal a népnevelői munkájába. A dolgozat külön kitér azokra a magyarországi bunyevác irodalmi tevékenységekre, amelyek az író munkásságának megkezdése előtt, illetve azzal párhuzamosan folytak, majd kiemel pár részletet az életéből, melyek szükségesek a művek életrajzi vonatkozásainak felismeréséhez.

Karagity Antal drámái és prózája két fő vonal mentén elindulva rendszerezhetőek. Identitásnevelő írásai arra buzdítják népét, hogy bunyevácságukat vállalva, hagyományaikat megtartva éljék életüket az elnyomó rendszer fenyegetéseinek ellenére is, míg néprajzi művei a bunyevác falvak jellegzetes karaktereit, az akkori élet lenyomatát őrzik. Az identitásnevelő és néprajzi alkotások további alcsoportokra bonthatóak: Karagity Antal az identitáserősítés programját két színtéren, a hétköznapi életen és a politikán keresztül képzeli el, míg néprajzi jellegű írásai a házasságot tematizálják és általános erkölcsi kérdéseket tesznek fel. Mindemellett az életmű egészére jellemző a szegények és gazdagok közötti ellentét problémájának fejtegetése.
A dolgozat egyik fő kérdése, hogy népszínműnek tekinthető-e a Karagity-drámák. A népszínmű történetének utánajárva és definitív jegyeit használva összehasonlítom a műfaj jellemzőit a bunyevác író drámáival, rámutatva a hasonlóságokra és a különbségekre, amik a népszínmű fogalmának tartalmát kiszélesítik.

Karagity Antal életműve bár nem tartalmaz magas irodalmi értékű műveket, munkássága mégis fontos a (relatíve) kevés irodalommal rendelkező bunyevácok számára. A dolgozat célja, hogy az író prózájának és drámáinak feldolgozatlanságából fakadó űrt pótolja, a téma feltérképezése révén bekapcsolja a magyarországi kisebbségek irodalmi diskurzusába.

ROSZNÁKY VARGA EMMA
szaracen42@gmail.com
magyar
BA, 3. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Radvánszky Anikó
egyetemi docens, PPKE BTK

Bálványok alkonya?
Mítosz és társadalom a kortárs magyar drámában
(Tasnádi István: Fédra Fitness)

Dolgozatom a kortárs magyar színház antik drámák adaptációihoz fűződő kérdéseit igyekszik körüljárni. Mit jelentenek ma számunkra ezek a történetek? Mi helyettesíti a mitológiákkal átszőtt világképet? Az általános színházi áttekintés mellett kifejezetten egy műre koncentrálok, a már tíz éve bemutatott Fédra fitneszre. A szerző, Tasnádi István, egyedülálló módon három variációban is megírta a krétai mondakör hősnőjének történetét. Phaidra szerelme és az őt körülvevő világ egészen új megvilágításba kerül.

TÖLLI ZSÓFIA
zsofia.tolli@gmail.com
Színháztudomány
MA, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Visky András
egyetemi docens, KRE BTK

Darsana a színpadon – az odisszi tánctradíció és formanyelvének változásai a XX–XXI. századi színházban

Dolgozatom az odisszi táncot és annak felépítését, jellemzőit vizsgálja. Az odissi Kelet-Indiából, Odisha államból származik. A bharata natyam mellett ezt a táncot említi meg a *Nāṭyaśastra* (Odra állam táncaként), ennél fogva ez az egyik legősibb gyökerekkel rendelkező stílus. Hasonlóan Arisztotelész *Poetica*jához, a *Nāṭyaśastra* összefoglalja a hindu drámára előírásszerűen vonatkozó jellemzőket, valamint a cselekvés-aktusokat, a tánc szabályait és kellékeit is részletesen kifejti. A nāṭya szót drámaként fordíthatjuk, ám a kifejezés indiai értelmezése lényegesen eltér a görög dráma jelentéstartamától.

Dolgozatom az odisszi táncot és annak felépítését, jellemzőit vizsgálja. A dolgozat célkitűzése egyrészt az, hogy az indiai klasszikus táncokat vizsgálja a védikus drámai, és színházi hagyomány felől. Miben változott az odisszi, mióta a rítusok színházából, illetve templomokból a színpadra került? A dolgozat második felében az odisszi előadás-repertoár (invokáció, tiszta-tánc, expozíció és peroráció) egyes darabjait vizsgálom részletesen: témabeli, stílusbeli sajátosságok alapján (mozdulatok, megmunkáltság), és a színrevitelhez kapcsolódó jellemzők számba vételével. Mivel élő hagyományról beszélhetünk, úgy kijelenthetjük, az odisszi stílus organikusan változik. A dolgozat második része azt is vizsgálja, milyen hatások mutathatók ki Guru Kelucsaran Mohapatra egy adott koreográfiáján.

Szociolingvisztika, antropológiai nyelvészet

HADHÁZI RENÁTA ARANKA
hadhazi.renata7@gmail.com
Magyar nyelv és irodalom
MA, 1. félév

Miskolci Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Gréczi-Zsoldos Enikő
egyetemi adjunktus, ME BTK

Cigány-magyar kétnyelvűség – Transzlingválás és nyelvi szocializáció

A nyelv a sikeres kommunikáció elengedhetetlen feltétele, hisz akkor sikeres a kommunikáció, ha a két fél érti egymást, tehát egy nyelvet beszél. Sajnos előfordul, hogy a kommunikáció mégsem sikeres. Előfordulhat ez a sikertelenség akkor, ha valaki kétnyelvű, és nem rendelkezik az adott nyelvek egyikéből megfelelő nyelvi kompetenciával. Akkor jelent ez nagyobb problémát, ha az egyén bekerül az oktatásba, és nem érti az iskola nyelvét. A cigány közösségekben előfordul, hogy a nyelvi szocializáció során elődleges nyelvként a romanit sajátítják el. Ez esetben hátrány jelent, hogy ez nem az oktatás nyelve. Így a gyerekek nem tudják megfelelően feldolgozni az ismeretanyagot, nem tudnak megfelelően fejlődni.

Dolgozatom megírása közben arra törekedtem, hogy bebizonyítsam: az oktatásban hátrányként jelenik meg, hogy a gyerek anyanyelve nem ugyanaz, mint az iskola, az oktatás nyelve. A vizsgálat célja az volt, hogy felismerhetővé váljék a probléma, s ezzel a felismeréssel segíthessük a cigány-magyar együttélést, a cigány gyerekek iskolai sikerét. Dolgozatomban a Tiszavasváriban működő Transzlingváló Műhely szerepét és fontosságát tárgyalom. A hospitálás és a kutatásom felismerhetővé tette, hogy a cigány közösségek közeli környezetükben nem a magyar nyelvet használják. Ennek különböző okai lehetnek, mint például a cigány kultúra, melynek része a saját nyelv, a hagyományokat őrző közösségek pedig elsődleges nyelvként adják tovább a kultúra nyelvét. A hospitálás mellett interjút is készítettem roma értelmiségiekkel, akik elsődleges anyanyelvként sajátították el kultúrájuk nyelvét. Az interjú célja az volt, hogy betekintést nyerjek, milyen nyelvi erőforrások jelennek meg akkor, ha az egyén szabadon dönthet nyelvhasználatáról.

Dolgozatom második részében a Bernstein-féle hipotézis mintájára elvégzett vizsgálatot fogok bemutatni, melynek lényege, hogy a korlátozott kód mint nyelvi hátrány jelen van napjainkban is. Ennek bizonyítására kutatást végeztem Polgáron tanuló gimnáziumi és szakiskolai diákok körében.

MÁTYÁS ANNA RÉKA
matyasanna98@gmail.com
keleti nyelvek és kultúrák (japán szakirány)
BA, 5. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Tokaji Zsolt
egyetemi tanársegéd, KRE BTK

A pozitív konnotációban használt, Kínára vonatkozó szavak vizsgálata a „keleti nyitás" kormányzati kommunikáció teljes (2010–2019) korpuszán

A kutatásom célja az volt, hogy a „keleti nyitás" politikai és gazdasági programmal kapcsolatban megjelent közleményeken vizsgáljam a Kínára vonatkozó, pozitív konnotációban előforduló szavakat és kifejezéseket. A korpuszom teljes korpusz, amely csak és kizárólag az MTI archívumában elérhető 2010 és 2019 között megjelent, a kormány által közreadott kormányzati közleményekből áll, azon belül is a Kínával kapcsolatos közleményekből. A kutatásom egy empirikus, kvantitatív módszereken alapuló, korpuszalapú (corpus-based) kutatás. A hipotézisem az volt, hogy a kormány kommunikációjára alapvetően a pozitív konnotációban szereplő szavak jellemzőek és azok rendszeresen előfordulnak a korpuszon a tíz év alatt.

A kutatásom során vizsgálni kívánt szavakat négy főcsoportra osztottam, majd azokon belül is számos alcsoportot hoztam létre, majd ezeknek a szavaknak a relatív gyakoriságát vizsgáltam egyrészt önmaguk gyakoriságához képest évente és a teljes korpuszon is, másrészt egymás gyakoriságához képest szintén évente és a teljes korpuszon is. A kutatásom eredményeit tekintve két főcsoporton belül is kimutatható volt több alcsoport és azon belül számos szó, amely 2010 és 2019 között az MTI archívumában közzétett, a kormány által közreadott közleményekben évről évre rendszeresen előfordul és pozitív konnotációban szerepel. A kutatásom során összeállított korpusz, illetve kutatásom eredményei alapját és referenciáját képezhetik további, a témában végzett politikakommunikációs, politológiai és egyéb korpusz nyelvészeti vizsgálatoknak.

OSVÁTH DOROTTYA
osvathdorottya@gmail.com
alkalmazott nyelvészet
MA, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
dr. Kuna Ágnes
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Ádám és Éva a Facebookon – A chat műfajának vizsgálata a gendernyelvészet szempontjából

Dolgozatomban a chat műfajának nyelvhasználatát vizsgálom abból a szempontból megközelítve azt, hogy különbözik-e egymástól a férfiak és a nők chatkommunikációja. Kutatómunkám során két alkalmazott nyelvészeti megközelítésre, a netnyelvészetre és a gendernyelvészetre – ezek eredményeire, tapasztalataira – támaszkodva állítottam össze egy az online nyelvhasználati sajátosságok és a társadalmi nemek kapcsolatával foglalkozó, három szakaszból álló, kérdőíves attitűdvizsgálatot, mellyel a témával kapcsolatos reflexiókat, vélekedéseket vizsgáltam. Az vélemények megismerésével célom az volt, hogy előkészítsem a chatkommunikáció és a nemek nyelvhasználatának összefüggéseivel kapcsolatos, a chatelés gyakorlatát valós működése közben vizsgáló további kutatásaimat.

Dolgozatomban részletesen ismertetem attitűdvizsgálatom elméleti hátterét, pontos módszertanát, elemzési szempontjait és a vele kapcsolatos hipotéziseimet, illetve elemzem a kérdőív egyik szakaszának eredményeit. Munkám végén felvázolom egy esettanulmány és egy tudományos kísérlet tervét. Célom ezzel az, hogy bemutassam, milyen lehetőségeket látok arra, hogy a chatkommunikáció, a chat műfajának nyelvhasználata nem csak az erről alkotott vélekedéseken keresztül, hanem valós működése közben is kutatható, elemezhető legyen.

PAPP GABRIELLA-KATALIN
papp_g@yahoo.com
Magyar nyelv és irodalom
BA, 3. félév

Partiumi Keresztény Egyetem

Témavezető:
Dr. Magyari Sára
egyetemi docens, RO PKE

Román-magyar mémek antropológiai nyelvészeti megközelítésben

A mémek beágyazódnak kultúránkba, s képesek áthatni a közösségi média felhasználóinak gondolkodásmódját, miközben átszövik az internet, a Facebook világát. Manapság a mémek fejlődésére, terjedésére és kialakulására jellemző a megfékezhetetlenség, a gyorsaság, ugyanis a közösségi médiában naponta találkozunk különböző témájú, folyamatosan újraalkotott mémekkel. Ennek köszönhetően találkoztam én is a "provokatív" román-magyar mémekkel, amelyek az első világháborút követő történelmi eseményeken (Erdély elcsatolásán) alapszanak. Dolgozatomban ezeknek a mémeknek a szövegeit és képanyagát vizsgálom antropológiai nyelvészeti megközelítésben. Kutatásom vizsgálati kérdései, hogy milyen funkciói lehetnek a román-magyar mémeknek, miből adódik a nyelvi humor megjelenése ezen mémek esetében, illetve milyen érzelmi tartalmat hordoznak. Mindezek mellett kutatásom során választ keresek arra is, hogy mi a legfőbb funkciója azoknak a mémeknek, amelyek egyaránt tartalmaznak román és magyar szövegeket is. Elméleti keretként használom Szűts Zoltán (2016), Dragon Zoltán (2016) és Törteli Telek Márta (2016) mémvilággal kapcsolatos tanulmányait.

SZABÓ NIKOLETT
nikolett986@gmail.com
magyar-történelem
Osztatlan, 7. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:
dr. Bodó Csanád
habil. egyetemi docens, ELTE BTK
Szabó Gergely
PhD-hallgató, ELTE BTK

Nyelvi ideológiák a Csallóközben és azon túl

A világban működő domináns nyelvi diskurzusokra és nyelvi ideológiákra a mikroszinten a regionális és kis beszélőközösségek kutatása is rámutathat. A határon túli régióban, a Csallóközben élő magyar kisebbség mindennapjainak egyik szaliens politikai diskurzusa az asszimilációs folyamatokra adott válaszreakció, a nyelvőrzés. A dolgozatban, a nyelvészeti etnográfia módszerét alkalmazva, a magukat magyarnak valló egyetemisták kisebbségi létéből és mobilitásából fakadó nyelvi ideológiáiról és nyelvi gyakorlatairól számolok be. A vizsgált három kis csoport tagjai két régióbeli város, Pozsony és Komárom egyetemének hallgatói. A városok, régiók és országok közti elmozgás különféle (nyelvi) tapasztalatok és akadályok megélését hozta számukra. Ebből kifolyólag a nyelv haszonként és büszkeségként való értelmezése a társalgásaikban és a velük folytatott interjúkban is egyaránt megjelenik. A kutatás kérdései, hogy beszélhetünk-e a fiatalok alternatív diskurzusáról és hogy lehet-e a szlovák a büszkeség és a magyar a profit nyelve egy felvidéki magyar életében? Az eddigi, Csallóközt érintő kutatásoktól eltérően, a beszélői perspektívát helyezem előtérbe. A résztvevőkre nem csupán adatközlőkként tekintek, a kutatás a velük folytatott többlépcsős együttműködésen alapult. A módszert tekintve mindez a résztvevői megfigyelések, a fókuszcsoportos interjúk és az egyéni reflexív interjúk mentén valósult meg. Ez utóbbi kollaboráció teret engedett a résztvevők bevonódására, és biztosította az eredmények hitelességét. A résztvevők mobilitását követtem – a járványügyi helyzet megszorításaihoz mérten –, ehhez pedig a többszínterű terepmunka biztosította a lehetőséget. Az elemzésekbe és a konklúzióállítás folyamatába egyaránt bevontam őket. A kutatás részösszegzését valahányan megkapták, így az ezután készített reflexív interjúk is a kutatás részét képezik. A részösszegzésben többször is kitűnt a szlovák nyelv büszkeségként való megélése, ám a visszacsatolásokban nem minden esetben erősítették meg a résztvevők mindezt. A magyar nyelv csupán szűk régióban a profit nyelve, ám érzékelhető egyfajta munkaerő-piaci bővülés, a résztvevők szerint. A csallóközi beszéd büszkeségként való megélése kettős, haszon szempontjából nem releváns tényező. A kutatásban alkalmazott módszerek másik előnye volt az a felismerés, hogy a résztvevők a büszkeség és haszon megközelítésében, bár megjelentettek alternatív diskurzusokat, a visszacsatolásokban mégis hagyományos kategorizációt érvényesítettek.

Újkori és legújabb kori egyetemes történelem (19. század – 1945)

BRAUNER BIANKA
bibibrauner@gmail.com
Japanológia
MA, 1. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Farkas Ildikó
egyetemi docens, KRE BTK

Szaigó Takamori megítélése és valója

A japán történelem és kultúra egyik leghíresebb szamurája, egyhangúan őt tartják az utolsó szamurájnak mindamellett, hogy személye és összetettnek és ellentmondásosnak bizonyul, tettei pedig megfelelnek múltnak és jövőnek, egyszerre forradalmiak és hagyományőrzők, konzervatívak.

Az őszi TDK-ra indított dolgozatom témájának Szaigó Takamorit választottam, mert úgy gondolom, hogy ő a japán történelem egyik legérdekesebb és legmisztikusabb személye. Neve hallatán világszerte a legtöbb ember a lázadó nagy szamurájra asszociál, de nem látnak a kialakult, vagy inkább kialakított álarc, függöny mögé. Célom, hogy bemutassam Szaigó Takamorit, mint történelmi, valós személyt, és mint legendát, nemzeti hőst.

Először rövid képet szeretnék adni életéről, annak legfontosabb eseményeiről, mivel úgy gondolom, így könnyebben megérthetjük gondolkodását, tetteinek motivációját. Másod pontban a Szacuma-Csósú szövetségben és a korai Meidzsi-restaurációban végzett tevékenységét elemzem. Ezután fejteném ki a szeikanronban, tehát a koreai vitában való szerepét. Itt szeretnék rámutatni arra, hogy a tévhittel ellentétben Szaigó Takamori nem kívánta erőszakos katonai fellépéssel lerohanni Koreát a restauráció után. Ezt követően a Szacuma lázadást helyezem középpontba, legfőképp Szaigó és a „lázadó" szamurájok szándékát mutatom be. Kellő forráshasználat mellett megvizsgálom halálát, annak körülményeit és utóéletét mind hazájában, mind a nagyvilágban. Munkám utolsó részében külön-külön vizsgálom egyes hiteles történészek, kutatók, életrajzkutatók tanulmányaiban felvetett véleményt Szaigóról. Érveiket összevetve, hasonlítva és különbséget téve megkísérlem egy még egységesebb, átláthatóbb kép kialakítását róla.

GLIGA EVELIN
lanalain28@gmail.com
Angol nyelv és kultúra tanára – Történelem és állampolgári ismeretek tanára
Osztatlan, 11. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Schrek Katalin
egy. adjunktus, DE BTK

„The Queen of the Chase" – Erzsébet császárné és a falkavadászat

Erzsébet császárné életében a lovaglás mint sport kiemelkedően fontos szerepet töltött be. Ennek a mozgásformának a legkiemelkedőbb megnyilvánulása a falkavadászat volt, amelyet a császárné több különböző helyszínen is folytatott az évek során. Így a dolgozat többek között reflektál a falkavadászat történetére, a fontosabb szereplőire, illetve a falkavadászat magyarországi fellegvárára, Gödöllőre, az ott eltöltött időre és arra, hogy milyen szerepe volt magának a helyszínnek Erzsébet életében, illetve, hogy a császárnénak milyen hatása volt a gödöllői falkavadász hagyományok megteremtésében. Az értekezés kiemelten kezeli a Nagy-Britanniában és Írországban töltött vadászszezonok tárgyalását, rávilágít arra, hogy a császárné utazásai hatással voltak az osztrák–angol és ír kül- és belpolitikai kapcsolatokra még úgy is, hogy a legtöbb esetben Erzsébet nem hivatalos személyként volt jelen az adott országban és nem szándékos módon befolyásolta a történéseket.

Erzsébet habitusával és személyiségével szintén foglalkozik a dolgozat mivel a császárné hozzáállása és mentalitásbeli különbsége Viktória királynővel, egy személyes vonalon mozgó nézeteltérést hozott létre a két nő között. Ugyanakkor viselkedésével ráhatással volt a Nagy-Britannia és Írország között húzódó törékeny kapcsolatra is, amelyet csak komplikált katolikus császárnéi mivolta. A munka ezenfelül a diplomácia mellett a családi problémákba is betekintést nyújt, miközben igyekszik megvilágítani a különböző események okait, következményeit.

KIMA SARIBEKYAN
saribekyan29@gmail.com
History/Armenian studies department
MA, 3. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Lee Beaudoen
egyetemi adjunktus, egyetemi adjunktus

Armenian Diaspora in Syria under French Mandate

1915-től az Antant hatalmak titkos szerződések tárgyalásába kezdtek, melyek nem csupán kölcsönös támogatást foglaltak magukban, de területi érdekeket, igényeket is. Az első világháborút követően a Szövetséges hatalmak elkezdték az Oszmán Birodalom provinciáinak felosztását, mely a Nemzetek Szövetsége Mandátumrendszer felállításához vezetett. A Mandátumrendszer átmeneti államokat hozott létre, amely meghatározta a modern Közel-Kelet kialakulását. Franciaország Szíriát és Libanont fogadta mandátumába, NagyBritannia Irakot és Palesztinát. Jelen keretek között, az alábbi tanulmány a Kilíkiára kiterjesztett francia mandátumot vizsgálja, mely 1918 decemberétől 1921 októberéig állt fönn, illetve a potenciális amerikai mandátumot Örményország felett, melyet David Lloyd George, brit miniszterelnök és amerikai elnök, Woodrow Wilson indítványozott a párizsi békekonferencián 1919-ben.

Kilíkia, vagy az Oszmán Birodalom Adana vilajetje, mindig is fontos szerepet játszott a mediterrán térség kulturális cseréjében és kereskedelmében, geopolitikai elhelyezkedése okán, mely összekapcsolta a nyugati kereszténységet a keleti iszlámmal, Kilíkiát tranzit területté alakítva szembenálló felek számára. Kilíkia örmény lakosságát az oszmán vezetőség 1915-ben lemészárolta vagy a szír sivatagba küldte, ennek ellenére Franciaország 1919-ben kampányba kezdett az örmények hazaszállítására Kilíkia területére. A francia kormányzat azonban nem tudta kellően ellensúlyozni a növekvő török nacionalizmus Kilíkiában és megkezdte az örmények evakuálását, megalakított egy „speciális rezsimet" az alexandrettai szandzsák számára. Az Egyesült Államok mandátuma sem tudott az örmények elvárásainak megfelelni Örményország török befolyás alól való felszabadítása kapcsán. Az első világháború után Franciaország és az Egyesült Államok elfogadta a kilíkiai örmények védelmének felelősségét, azonban mindketten akadályba ütköztek a közel-keleti politikai és gazdasági érdekeikből kifolyólag.

A jelen tanulmány az alábbi kérdéseket vizsgálja: Hogyan formálta a modern Közel-Kelet kialakulását a nemzetállamok létrehozásával járó folyamatok az első világháborút követően? Mi motiválta Franciaországot, hogy belekezdjen a Kilíkiai Kampányba, mi volt Kilíkia tétje a történeti múlt tükrében? Hogyan tárgyalták az amerikai folyóiratok Kilíkiai Kampányt? Mit tudott volna az Egyesült Államok alternatív mandátuma nyújtani Örményországnak és miért nem teljesült? Hogyan hatott a török nacionalizmus a fent említett folyamatokra?

KISLING ZÉNÓ
zenokep79@gmail.com
földrajz-történelem tanárszak
Osztatlan, 11. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Juhász Balázs
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Földrajz és diplomácia a Balkán háborúk idején 1912-1913

Dolgozatom a Balkán-háborúk diplomáciájára fókuszál. Annak ellenére, hogy ez egy jól feldolgozott téma, sikerült ezt új szemszögből megközelítenem. A dolgozatban a modern értelemben vett földrajztudomány hatását vizsgálom a nemzetközi kapcsolatok és tárgyalások tükrében. Terjedelmi korlátok miatt, ezt az Osztrák-Magyar Monarchia tevékenységére korlátozva teszem.

Ennek megfelelően bemutatom a földrajz intézményesülésének folyamatát az osztrák és a magyar birodalom részben, beleértve a legfontosabb kutatókat és tevékenységüket. Emellett, a magyar birodalmi gondolat is bemutatásra kerül, ami a 20. század elején egy fontos irányzat volt a politikai és tudományos körökben egyaránt. Bemutatásra kerülnek továbbá a legfontosabb intézmények, amelyeknek szerepük volt a földrajztudósok és diplomaták képzésében, ilyen például a bécsi Konzuli Akadémia. A Monarchia Balkán politikáját alakítók közül többen is tanultak ebben az intézményben. Ezen túlmenően fontos, a személyes kapcsolati háló feltérképezése a földrajzkutatók és a diplomaták között. Ezek közül kiemelendő Thallóczy Lajos, aki a magyar és az osztrák elit összekötőjeként fontos szerepet játszott, vagy Theodor Anton Ippen, aki tanácsadóként segítette a Monarchiát, a londoni konferencián, ahol a nagyhatalmak a Balkánnal kapcsolatos döntéseiket hozták, különösen a független Albánia létrehozásával kapcsolatban.

Ezek alapján elmondható, hogy a létrejövő földrajztudomány állításait Londonban érvként használták a Monarchia képviselői. Elsősorban, hogy az érdeküknek megfelelően egy nagy és erős független Albániát hozzanak létre.

KISS PÉTER
kiss.peter0530@gmail.com
Történelem
BA, 7. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:
Kovács Bálint
egyetemi docens, PPKE BTK

Történetírás és kompilláció. Egy eddig ismeretlen 19. századi kézirat az örmény történelemről

Dolgozatomban Dondoni Vártán József és Michael Csámcsján (Mik'ael Č'amč'ean) műveinek egy-egy fejezetét hasonlítom össze. Mindkét fejezet az örmény történelemben interregnumként ismert időszakot tárgyalja. Az összehasonlítás célja, megállapítani, hogy Dondoni Vártán József mennyiben használta fel Csámcsján munkáját saját munkája megírásához, illetve, hogy a két fejezet alapos vizsgálata alapján lehet-e következtetni arra, hogy Dondoni Vártán József egy önálló alkotást hozott létre, vagy „csupán" Csámcsján művét szerkesztette át és fordította le magyar nyelvre?

KOKREHEL FLÓRIÁN
kokrehel.florian@gmail.com
tanári [2 félév [történelemtanár és állampolgári ismeretek tanára]]
MA, 1. félév

Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Kökény Andrea
egyetemi adjunktus, SZTE BTK

Az angol bányászok helyzete a 19. század első felében

Dolgozatomban az angol bányászok helyzetét vizsgálom meg az 1800-as évek elejétől, egészen az 1842-es „Bányák és szénbányák" törvény elfogadásáig. Az első három fejezetben felvázolom az ipari forradalom folyamatát, a munkások helyzetét, illetve Lord Ashley szerepét a törvényjavaslat kidolgozásában. A fő részben mutatom be részletesen a bányákat és az ott végzett munka körülményeit. Elemzem a káros hatások kialakulását és azok következményeit a bányászok egészségére és testi épségére. A rossz szellőztetés miatt légúti betegségek jelentkeztek náluk, s gyakran vezetett balesethez is (robbanás). A hiányos vízelvezetés és a nedves, sáros környezet megnehezítette a munkát és testi fájdalmakat idézett elő. A szűk és alacsony járatok miatt, gyakori volt a görnyedt testtartás és a gerinc, valamint a végtagok fájdalma. A létrákon való mászás és súly cipelése a testi erejük elvesztéséhez vezetett. A gyerekek számára ezeken kívül nehézséget jelentett az erőszakos munkavezető jelenléte is.

A körülmények bemutatását követően elemzem Lord Ashley politikai szerepvállalását és reformtervezetét, röviden megvizsgálom, mennyit javított a helyzeten az 1842-es törvény, s milyen változásokat idézett elő? A dolgozatban felhasználom Lord Ashley alsóházi beszédét, a parlamenti bizottság jelentését a bányászok helyzetéről, valamint Charles C. Cobden korabeli írását, amelyben számos munkást idéz a szerző. Rajtuk kívül Leonard Horner munkája is fontos, hiszen ellenőrként járt a tárgyalt bányákban és részt vett a jelentés összeállításában.

OLÁH KATALIN
o.kata.653@gmail.com
Néderlandisztika mesterszak
MA, 9. félév

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Daróczi Anikó
egyetemi docens, KRE BTK

A transzatlanti rabszolga-kereskedelem és rabszolgaság Suriname-ban a XVI-XIX. Században

Pályamunkámban a suriname-i holland rabszolgatartás (XVII–XIX. század) jellemzőit és a rabszolgákkal való bánásmódot mutatom be. A téma kifejtéséhez a szakirodalmon kívül egy útleírást és két fontos, rabszolga vagy indián felmenőkkel rendelkező szerző kutatáson alapuló, de szubjektív hangvételű művét is felhasználtam. A három mű egyes részleteit idézetként magyar fordításban ismertetem, amelyet én készítettem. A dolgozatban hangsúlyozom azt is, hogy a két könyv a hangvétel ellenére megbízható forrás, ugyanis a leírtak megegyeznek a szakirodalomban található információval. Nem mellesleg a szerzők ezekben az írásokban próbáltak meg szembesülni és másokat szembesíteni a rabszolga(tartó)-múlttal.

A téma és a kutatási módszer azért jelentős, mert ugyan mindenki tisztában van a transzatlanti rabszolga-kereskedelem helytelenségével, a részleteket kevesen ismerik, valamint a suriname-i rabszolgaság Magyarországon kevésbé kutatott és a három kiemelt mű sem elérhető magyar nyelven. A téma ráadásul aktuális, ugyanis Hollandiában az elmúlt években kezdtek el egyre többet és egyre komolyabban foglalkozni a holland rabszolga-kereskedelemmel és rabszolgatartással.

SZABÓ-GAJMER BERNADETT
szabbernadette@gmail.com
történelem-francia
Osztatlan, 8. félév

Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Szász Géza
egyetemi docens, SZTE BTK

A francia gyarmatosítás az útleírások tükrében (1750–1850)

Ebben a dolgozatban a 18.-19. századi gyarmatosítás történetét tanulmányozom az útleírások bemutatásán keresztül. A szakirodalmat és a forrásokat tanulmányozva arra a felismerésre jutottam, hogy egyfajta interdiszciplináris perspektívába helyezve a korai gyarmatosítás reflexiót új módon is lehet értelmezni három külön kategóriában, vagy bipolarizált módon.

Témaválasztásomat legfőképpen az kérdéskör indokolja, hogy az útleírások milyen módon illeszkednek egy hosszabb távú történeti gondolkodásban a gyarmatosítás történetén keresztül. A dolgozatban először az útleírás definíciójának kategóriáit tisztázom, majd kitérek az útleírás műfajának franciaországi elterjedésére. A dolgozat fő gerincét a második és harmadik fejezet alkotja. A második fejezetben az útleírások három fő kategóriába sorolásával foglalkozom, továbbá bemutatom, miként alakult Európa érdeklődése a világ más részei iránt.

A dolgozat központi forrása Charles-Maurice de Talleyrand 1797. július 3-án elhangzott előadásának átirata Essai sur les avantages à retirer des colonies nouvelles dans les circonstances présentes(Értekezés annak előnyeiről, hogy új gyarmatokat szerezzünk), melynek értelmezésében említem meg Napóleon egyiptomi hadjáratát, valamint kísérletet teszek arra vonatkozóan, milyen módon lehet ezeket a korai gyarmatosítással foglalkozó reflexiókat értelmezni. Az dolgozatban szerepet kap a 18-19. században Európában megjelenő és népszerű egzotizmus és annak hatása a művészeti ágakra. Végezetül a dolgozatban rövid kitekintést adok az 1830-as években a Maghreb-térségben és Fekete Afrikában meginduló francia gyarmatosítási kísérletekre.

TURNÁR ERIK
erikturnar@gmail.com
Történelem
MA, 3. félév

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Bebesi György
egyetemi docens, PTE BTK

Versenyfutás a Baltikumban. Nagyhatalmi versengés a balti térségben 1914–1919

A Baltikum az európai középkor óta a nagyhatalmi versengés küzdőtere. Elhelyezkedése okán egyfajta ugródeszkaként szolgált a területet birtokló nagyhatalmak számára. Az első világháború kitörésével a területért folyó küzdelem feléledt, majd pedig cár bukásával jelentősen összetettebbé vált. 1917 és 1919 között egy érdekes konstelláció volt megfigyelhető. A függetlenség kivívásáért indított háborúk a nagyhatalmak összeütközését jelentette, a brit, német és szovjet érdekek találkozását. Eltérő mértékben, de mindhárom nagyhatalom kudarcot vallott. A Balti-tenger mentén kitört harcok szorosan kapcsolódnak az orosz polgárháború eseményeihez. A térségben a fegyverletétel ellenére, a német birodalmi expanzió, bár más eszközökkel, a német vezetést erősen megosztva, de tovább folytatódott, a bolsevik vezetés pedig igyekezett visszaszerezni az elvesztett területeket. Nagy-Britannia igyekezetett mindkettőt megállítani, ami egy olyan pillanatnyi állapothoz vezetett, mely lehetővé tette, hogy a három balti állam függetlenné váljon és alapjaiban határozza meg a kelet-európai kapcsolatokat a két háború között. A dolgozat célja, hogy az I. világháború eseményeit, a finn polgárháborút, valamint az észt, lett és litván szabadságharcokat együtt bemutatva kialakuljon egy átfogó kép az 1914-1919-es eseményekről. Az események megértéséhez a dolgozat bevezetője kitér a történeti előzményekre, valamint a balti és finn nemzetépítés fontosabb katalizátoraira.

TÜZES ÁGOSTON KÁROLY
agostontuzes@gmail.com
történelem
MA, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Byrappa Ramachandra
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

A Hívai Kánság bukása egy amerikai haditudósító szemével 1873

A dolgozatban a cári Oroszország közép-ázsiai expanziójának egyik kiemelkedő eseménye, a Hívai Kánság ellen indított 1873. évi expedíció kerül bemutatásra, amely része volt a közép-ázsiai hegemóniáért folytatott orosz-angol vetélkedésnek, azaz a „Great Game"-nek. A hadjárat különlegessége, hogy egy külső szemlélő, Januarius A. MacGahan, amerikai haditudósító és újságíró is részt vett benne, aki az eseményekről, élményeiről, tapasztalatairól naplót is vezetett. A dolgozat vezérfonalának ezt a művet választottam. Vajon hogyan is látta és láttatta egy nyugati újságíró ezt az egzotikus és ismeretlen térséget? Mit tudhatunk meg a naplóból az orosz hadjárat előkészítéséről és részleteiről? Mi volt a jelentősége a hívai orosz expedíciónak? Hogyan alakította a kánság ellen vezetett, a magyar szakirodalomban eddig részleteiben nem kutatott hadjárat a brit-orosz kapcsolatokat? Ezek a legfontosabb kérdések, amelyekre a dolgozat választ kíván adni. A középpontban egy eddig talán kevéssé ismert és izgalmas egyéniség, Januarius A. MacGahan és az ő interpretációja áll. Az ő szemével végigkövethető egy ősi, nagymúltú muszlim állam bukása és orosz protektorátus alá kerülése.

VÁCZ ISTVÁN DÁVID
slajunior@freemail.hu
Földrajz-történelem
Osztatlan, 12. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Byrappa Ramachandra
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Pénzügyi modernizáció vagy gyarmatosítás Perzsiában? – Morgan Shuster és a „The Imperial Bank of Persia" tevékenysége 18891921 között

Perzsia a 19. század során pufferállami létbe, az orosz és brit birodalmak közé szorult. Ebben az időszakban kezdődött meg a modern állammá válása, amelyben kulcsfontosságú volt a korszerű bankrendszer megjelenése, egy jól működő pénzügyminisztérium felállítása. Mindkét intézmény a szuverenitás, valamint a modern állami lét szempontjából megkerülhetetlen. A geopolitikai kontextusnak az átalakulási folyamatra kardinális hatása volt. Nagy-Britannia támogatásával 1889-ben megalapult az Imperial Bank of Persia, amely nem csak kereskedelmi, hanem állami bank funkciót is betöltött, illetve kardinális kiváltságokkal rendelkezett. A pénzintézet súlyos kihívást jelentett a hagyományos perzsa pénzváltóknak és kereskedőknek, akik korábban a bank funkciót látták el. Az IBP segítségével az angolok sikeresen meggátolták, hogy Oroszország egyedülálló befolyást alakítson ki Perzsiában, illetve lehatárolták érdekszféráikat, a Perzsa-Öböl térségét. A bank születése pillanatától kezdve össze volt fonódva a brit külügyminisztériummal, és kapcsolatuk az idő előrehaladtával mélyült. Az IBP követte és kiszolgálta Anglia gyarmatosító érdekeit, de használta is őket saját pozíciójának a javításának az érdekében. Ezzel szemben, az 1911-ben érkező, majd menesztett amerikai pénzügyi szakember, William Morgan Shuster Irán modernizációjáért dolgozott. A főkincstárnok és csapatának kapcsolatrendszere az USA elnökéig nyúlt, így úgy vélem, hogy bár magánemberekként érkeztek, mégis Taft elnök „dollár-diplomáciájának" keretén belül kell őket értelmezni. Shuster világképét és személyiségét a művei alapján igyekeztem rekonstruálni. Azt állapítottam meg, hogy a szakember bár valóban szerethetett a hős pozíciójában lenni, mégis munkáját hosszútávra tervezve, szenvedéllyel, precizitással és érték alapon végezte. Tervei valóban az ország modernizációs érdekeit, szuverenitásának biztosítását szolgálták. Ennek eredményeképp az Egyesült Államok presztízse nagyot nőtt Perzsiában és az 1920-as években ismét hozzájuk fordultak segítségért.

Dolgozatomban egy sok szempontból kevésbé ismert témát igyekeztem komplex szemlélettel feldolgozni. Igyekeztem rávilágítani a geopolitikai szemléletmód, a modernizáció-gyarmatosítás kapcsolatának fontosságára, valamint széleskörűen elemezni az IBP és Shuster tevékenységének kölcsönhatásait a kontextusokkal. Ehhez széles körű forrás és szakirodalombázist használtam fel, amik közül kiemelném a perzsa nyelvű tanulmányokat, valamint a katari levéltári dokumentumokat.

VARGA BENCE
vargabence95@gmail.com
Történelem
MA, 2. félév

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Bene Krisztián
egyetemi docens, PTE BTK

Kenguruk és kivik a levantei hadjáratban. Az ANZAC katonai szerepvállalása a Közel-Keleten

Ausztrália és Új-Zéland az 1914 nyarán kitörő első világháborúban az anyaország, Nagy-Britannia oldalán léptek be a konfliktusba. A dómíniumok kormányai két önkéntesekből álló expedíciós erőt állítottak fel a brit hadicélok támogatására. Ausztráliában a több ezer önkéntesből szervezték meg az Ausztrál Birodalmi Erőket, az AIF-t, míg Új-Zélandon az Új-Zélandi Expedíciós Erőket, az NZEF-t. Miután Törökország 1914 őszén a központi hatalmak oldalán lépett be a háborúba az expedíciós erőket Egyiptomba szállították kiképzésre. Egyiptomban az AIF és az NZEF egyesítésével létrejött az ANZAC néven ismert hadtest.

A hadtestet elsőször a Dardanellák ostroma során vetették be. A hadjárat után az ANZAC visszatért Egyiptomba, ahol átszervezték, és létrejött két gyalogos hadtest, valamint két könnyűlovas hadosztály is. Az ausztrál könnyűlovasság a háború végéig a Közel-Kelet térségében teljesített szolgálatot. A pályamunkámban egy olyan témát igyekszem bemutatni, amely eddig nem került a magyar történettudomány érdeklődésének középpontjába. A pályamunkámban azt szándékozom bemutatni, hogy az ANZAC milyen szerepet játszott a közel-keleti hadszíntéren 1917-1918-ban.

VARGA TÍMEA
vtimi94@gmail.com
Történelem
MSc, 1. félév

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. habil. Hornyák Árpád
egyetemi docens, PTE BTK

Nemzetépítési kísérlet Irakban (1920–1932). Az iraki nemzeti identitás mítosza

Kutatásom során az első világháborút követően, az Oszmán Birodalom felbomlásával Nagy-Britannia fennhatósága alatt létrejött mandátummal, Irakkal foglalkozom. Arra a kérdésre keresem a választ, hogy az 1920-ban, brit stratégiai és gazdasági érdekek mentén létrejött új államnak milyen, a mandátum-korszak és a brit fennhatóság okozta problémákkal kellett megküzdenie fennállásának első évtizedeiben – dolgozatom ennek a kutatásnak egy aspektusát mutatja be. Munkámban azt vizsgálom, hogy a Nagy-Britannia által, önkényesen meghúzott határok közé zárt lakosság képes volt-e kialakítani egy egységes nemzeti identitást, ami által közösségként tudtak volna működni az új állam keretein belül, legitimálva a politikai vezetést és stabil, jól működő állammá téve Irakot, vagy az etnikai és vallási sokszínűség mindezt lehetetlenné tette az országban.

Vizuális kultúra

BÁRÁNY BENCE
baranybence98@gmail.com
Filmtudomány
MA, 1. félév

Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Füzi Izabella
egyetemi docens, SZTE BTK

A mozgókép pedagógiája és az önreflexió kérdése a kinemaszkeccsben

Pályamunkámban a magyar némafilm történetének egyik alulkutatott, mára jóformán elfeledett műfaját, az ún. kinemaszkeccset vizsgálom abból az elméleti megközelítésből, hogyan tanították a színház és a mozgókép médiumainak keverékeként előálló hibrid műfaj alkotásai a film működéséről, mediális sajátosságainak értelmezéséről a korabeli nézőket. A dolgozat első része egy olyan filmtörténeti kontextust vázol, amelyben arra igyekszek rámutatni, hogyan és miért alakult ki Magyarországon a kinemaszkeccs műfaja, s hogyan vélekedtek erről az új (tömeg)szórakoztatási formáról a korszak írói (pl. Karinthy Frigyes, Franyó Zoltán), színházi szakemberei (pl. a színházigazgatók), kritikusai, valamint az első filmesztéták (pl. Hevesy Iván). A második részben azt vizsgálom, milyen funkciót töltött be a műfaj a filmtörténeten belül abban az időszakban, amikor maga a film is átmeneti állapotban volt, vagyis amikor körvonalazódni kezdett a fikciós mozgókép, az egész estés játékfilm fogalma. Célkitűzésem, hogy néhány kinemaszkeccs elemzésén keresztül amellett sorakoztassak fel érveket, hogy a 20. század első évtizedeiben Magyarországon uralkodó hibrid műfajban a szerzők (pl. Molnár Ferenc, Karinthy Frigyes, Bródy Miksa és Martos Ferenc vagy Harsányi Zsolt) előszeretettel, okosan és olykor igencsak játékos módon alkalmazták az önreflexió eszközét, s ezzel az írói invenció – véleményem szerint – korát meghaladóan bővítette tovább a fiatal médium formanyelvi attribútumainak kelléktárát. Az egyes szkeccsekben megjelenő, különféle önreflexív alakzatok feltárásával ezenfelül azt is kutatom, vajon tekinthető-e a mozgóképnek saját működésére, önnön mediális voltára való ilyesfajta rámutató jellege műfaji konvenciónak, vagy pusztán a vizsgált alkotások humorforrásának egyik fontos elemeként kell értékelnünk az önreflexió használatának gyakori előfordulását.

JÓZSA BARBARA
barbarajozsa98@gmail.com
Anglisztika
MA, 9. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Moise Gabriella
egyetemi adjunktus, DE BTK

Karantén-portrék: Az identitás konstruálása kortárs önportrék segítségével

Az identitás mint társadalmi konstrukció elméleti keretében a Másikkal való találkozásban tapasztalhatjuk meg önmagunkat, így az identitás fejlődésének záloga a másokkal folytatott interakció és az erre adott külső és belső reflexiók, figyelembe véve a kulturális kontextust is. Ahogy a világjárvány és annak terjedését korlátozni hivatott karantén sokakat eddig nem tapasztalt, újfajta élethelyzet elé állított, a felfokozott bizonytalanságérzet egy kollektíven megtapasztalt identitásválságot idézett elő.

Az online szféra és az általa nyújtott kommunikációs lehetőségek, fizikális kapcsolatok hiányában, kiemelten fontos szerepet kaptak, mely virtuális térben a részvételi kultúra („participatory culture") keretein belül, a közösség tagjai kölcsönös befolyást gyakorolnak egymás identitására mint kulturális produktumok létrehozói és fogyasztói.

Számos, szintén karanténban lévő kortárs képzőművész (ön)portrék készítésének formájában dolgozta fel az eseményeket és reflektált az időszak mentális megpróbáltatásaira, úgy mint a megfertőződéstől való félelemre, az elszigeteltség vagy a szorongás állapotaira. Ezek az önéletrajzi művészeti alkotások, melyeket szerzőik sokszor online kiállítások formájában tettek hozzáférhetővé, betekintést nyújtanak nem csak a művészek legbelsőbb érzéseibe és mindennapi tapasztalataiba, de közvetett módon, a Másikként megtapasztalt reprezentációban az ábrázolt testekkel való azonosuláson keresztül saját magunk helyzetébe is, segítve a néző identitásának körvonalazását. Ez, az alkotások szemléléséből fakadó affektív tapasztalat, paradox módon az egymástól elszigetelt befogadókat összeköti, az egyénileg megélt mégis közösségi tapasztalat egymáshoz közelebb hozza őket.

Julia Keil önportrékból álló fotósorozata híres festményeket és ikonikus filmekből származó jeleneteket gondol újra egy, a világjárvány által megváltoztatott világ kontextusában, ahol az alkotásokban megjelenő új, általános tapasztalatot bemutató elemek az új élethelyzet megértését, és a közösségi kapcsolatok kialakítását segítik. Keil ezek mellett a múlt és jelen reprezentációinak összekapcsolásával, egy kulturális palimpszesztet hoz létre, melyben az identitás performatív jellegére, valamint az emberi test és elme kiszolgáltatottságára is reflektál a fogyasztói társadalom kritikáján keresztül.

KOVÁCS EDWARD
kovacs.edward15@gmail.com
Magyar
MA, 11. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Áfra János
egyetemi tanársegéd, DE BTK

Az agyag színeváltozása – Dehumanizáció és a formák szétszóródása Olivier de Sagazan performanszművészetében

Dolgozatomban Olivier de Sagazan kortárs francia képző- és performanszművész *Transfiguration* című performanszának egy dokumentációját kíséreltem meg a poszthumanizmus esztétikájának egy jellegzetes megnyilvánulásaként értelmezni. A Fischer-Lichte-i értelemben vett közvetlenség ellenére a látottak alapján is elmondható, hogy Sagazan performanszának központi mozzanatait képezik azok a jellegzetes dehumanizációs eljárások, amelyek a képzőművészeti anyaghasználat segítségével, valamint a transzfiguráció és kenózis eseményeinek megidézésével igyekeznek a homogén, steril, zárt és ebből adódóan identikus antropomorphé és teomorphé vonásainak eltörlésére. Mindezen keresztül pedig egyúttal a humanista, újkori és modern ember- és testkép esztétikai ideológiájának a kritikájára, melynek testkánona történetileg az antik görög-latin kultúra reprezentációs hagyományából és kódrendszeréből eredeztethető. Ugyanakkor, annak ellenére, hogy Sagazan akciójának momentumai között helyet kap az alak, a törzs átváltoztatása is, hangsúlyoznunk kell, hogy az elemzett performansz esetében a formátlanítást elsődlegesen az arcra irányulóan láthatjuk megvalósulni. Ez a tényező azért sem mellékes, mert felhívja a figyelmünk a szinekdochikus viszonyra, amely alak és fej/arc között áll fenn, vagyis arra, hogy az arc mint az egyén személyiségének antropológiai értelemben vett kifejezője az identifikáció tekintetéből elsődlegességet élvez. Az arc fontosságát jelen performansz esetében már a cím is anticipálja, amennyiben utal arra a művészettörténeti megközelítésre, mely az arc ábrázolásának történetét, konkrétabban a portré műfajának megjelenését a Krisztus-ábrázolások és az általuk közvetített ember- és arcképek megjelenéséből eredezteti. Sagazan a szent arcot, az ikonok által rögzített, majd a portrék által továbbörökített képmást az agyagfej képlékenységére, a formaalkotás, a létesülés ígéretének intenzitására cseréli, hogy az így véghezvitt esztétikai dehumanizáción, a „christogram" és „antrophogram" jeleinek és formáinak szétszórásán keresztül mutasson rá az ember antropológiai nyitottságára, arra, hogy az adott reprezentáció csak egy lehetőség a még meg nem testesült formák és jelkonstellációk repertoárjában.

OZSVÁTH ESZTER
eszter.j.ozsvath@gmail.com
Anglisztika mesterszak
MA, 9. félév

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. Moise Gabriella
egyetemi adjunktus, DE BTK

Utcaművészeten aludni: Hajléktalanság, performativitás és testábrázolás a kortárs észak-amerikai *street art* világában

Dolgozatom célja a késő-kapitalista észak-amerikai nagyvárosok hajléktalanságát tematizáló kortárs utcaművészeti alkotások vizsgálata. Kutatásomban a *street art* társadalomra gyakorolt hatását tárom fel, aktivista, emancipatív, illetve performatív művészeti gyakorlatként értelmezve a jelenséget. Átfogóan elemzem a különböző amerikai nagyvárosok utcaművészeinek hajléktalan-ábrázolásait (hasonló európai kezdeményezésekkel összevetve azokat), arra is kitérve, hogy hogyan válhat az utcaművészeti reprezentáció a szubjektum újradefiniálásának egyik lehetséges eszközévé. Mindezek mellett nyomon követem, miként változik meg a közterület jelentése, illetve a szemlélő, az „utca emberének" e jelenséghez való viszonyulása, ha a társadalmilag kirekesztett magánterületként használja az utcák tereit. Egyes alkotások szerves részét képezi a hajléktalan maga, kinek jelenvalósága egyszerre teszi láthatóbbá a hajléktalan társadalmi kirekesztettségét, megfosztottságát, és ruházza fel politikummal az adott művet. Térelméleti és fenomenológiai megközelítésű dolgozatom elméleti alapját Nick Crossley *Intersubjectivity: The Fabric of Social Becoming* (1996), Judith Butler és Athena Athanasiou *Dispossession: The Performative in the Political* (2013), valamint Bagi Zsolt *Az esztétikai hatalom elmélete: kulturális felszabadítás egy újbarokk korban* (2017) című művei adják.

PÁLFI MÁTÉ
palfimate1414@gmail.com
Irodalom- és kultúratudományok doktori képzés
MSc, 1. félév

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
Dr. András Csaba
egyetemi tanársegéd, PTE BTK

Labdarúgás és globalizáció. A futball globalizációjával járó jelenségek leképződése futball-dokumentumsorozatok tükrében

Dolgozatomban két futball-dokumentumsorozat (All or Nothing: Manchester city; Sunderland 'Til I Die) összevetésére teszek kísérletet. Célom, hogy rávilágítsak arra a folyamatra, melynek során a futball a tömegek sportjából elsősorban a tehetősek szórakozási formájává vált. E jelenség következtében megváltozott fogyasztói igények hívták létre ezt a merőben új sorozatműfajt, mely kiválóan szemlélteti a fentebb említett változásokat. A társadalmi kontextus felvázolása után következő műfaji bevezetőben ismertetem a futballdokumentumsorozatok újításait, illetve kötődéseit a korábbi hagyományokhoz. A két alkotás komparatív elemzése során olyan narratív technikák, konkrét jelentek, kameramozgások, kísérőzenék stb. vizsgálatát fogom elvégezni, mely kirajzolja a két futballcsapat, annak szurkolói bázisai, és a két sorozat közti legfontosabb különbségeket.

SZABÓ DANIELLA REBEKA
beccahb11@gmail.com

Középiskolai hallgató

Erkel Ferenc Gimnázium és Kollégium

Témavezető:
Dr. Hódosy Annamária
egyetemi adjunktus, SZTE BTK

Robot-anyaság. A női emancipáció végiggondolása *A farkas gyermekei* című sci-fi sorozatban

A dolgozat több szempontból vizsgálja *A farkas gyermekei* című sorozatot, amelyet a kortárs filmek és sorozatok világában részletesen elemez. A fő témaköre a robotok emancipációja, és az, hogy ennek kapcsán milyen elmozdulás figyelhető meg. Kérdés, mi újat hoz a sorozatbeli Anya figurája a többi szereplő által behozott problematikához képest? Miben lép előre az emancipációban, ha egyáltalán előre lép? Azaz az írás jelen társadalmunk reflexióit próbálja meg feltérképezi ebben a sci-fiben. Az elemzés az anyaság, férfi-női szerepkörök, identitás, szexualitás és kiborgizmus felől közelíti meg a „mai nő" helyzetét.

Egyértelművé válik, hogy a tárgyalt sorozat egy merőben más mondanivalót fogalmaz meg, mint kortársai. Egyrészt a (nőként kódolt) android itt már nem a férfiak számára létrehozott tárgy, hanem az új világot megteremtő nő képeként jelenik meg. Másrészt a karakterek által megjelenített – a nők társadalomban betöltött egyik fő szerepével – anyasággal kapcsolatos problémákat példázzák. Mindezt úgy, hogy az anyaságot az emanipáció kontextusában sokkal inkább olyan lehetőségként aposztrofálja, amely hatalmat rejt magában. Azaz a női képességek felértékelődése elvezethet egy olyan utópiába, amely nem a női-férfi hierarchiájára épít.

A dolgozat rámutat arra, hogy a szülés és az anyaság úgy kapcsolódik a teremtéshez, hogy azzal a férfi-teremtés klasszikus ideológiájához való visszatérést és annak visszafoglalását jelképezi. Vagyis *A farkas gyermekei* egyik legfontosabb üzenete, hogy az anyaság egy olyan eszköz, amellyel a (jövő pozitív irányba) megváltoztatható.